

TỦ SÁCH VIỆN KHẢO - CỎ

PUBLICATIONS } de l'Institut de Recherches Archéologiques
of the Archaeological Research Institute Số XVI

BANG GIAO

DS557
A3S13
no.16

邦 交

sey p. 274

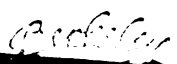
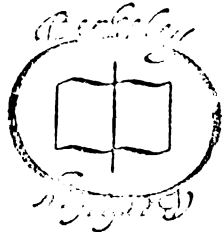
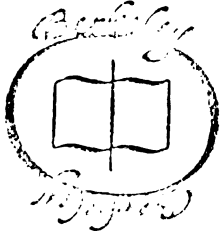
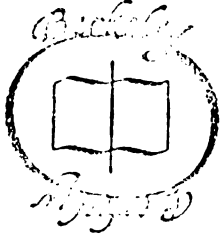
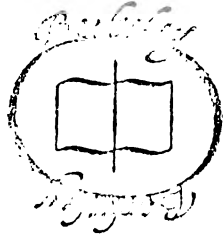
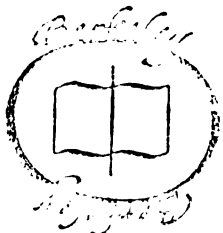
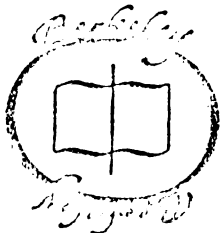
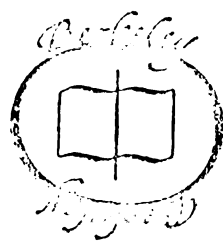
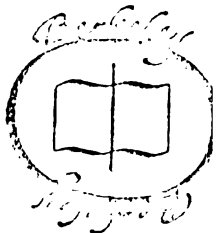
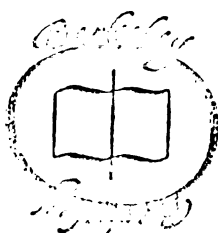
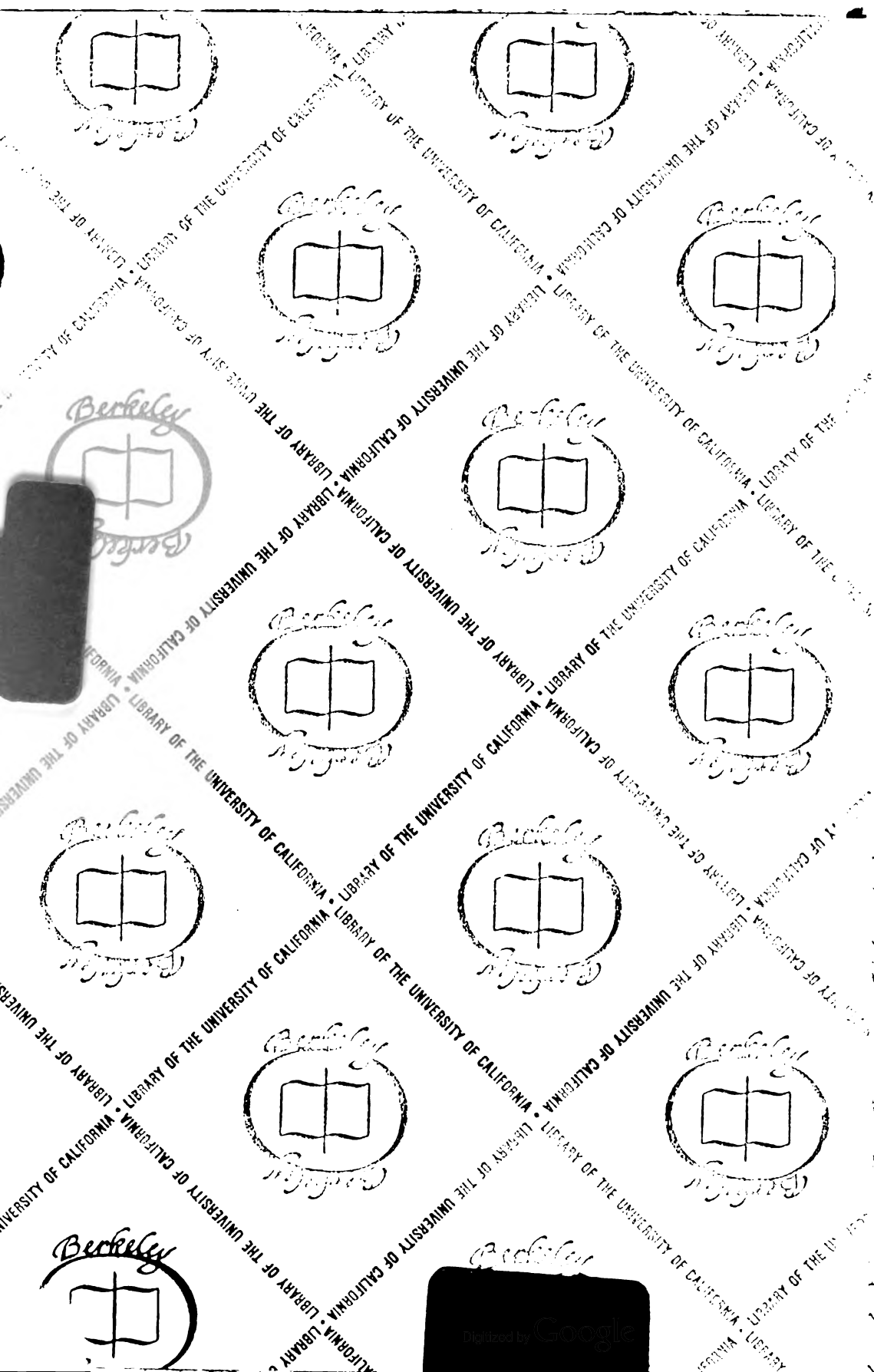
TRONG

+ KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM
HỘI-ĐIỀN SỰ-LỆ

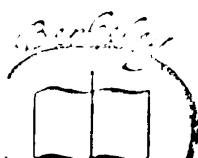
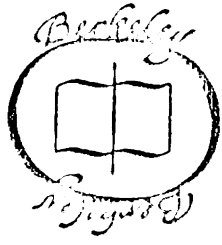
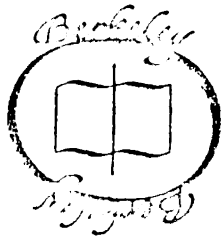
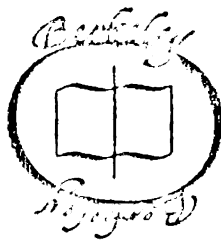
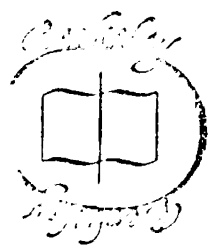
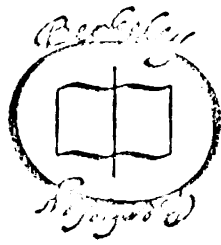
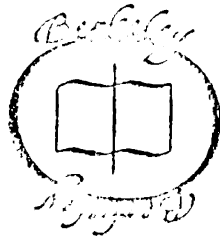
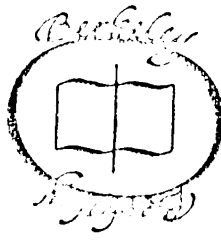
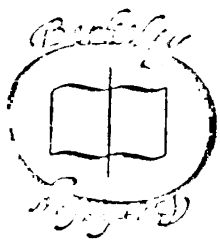
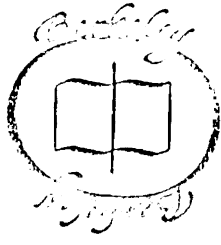
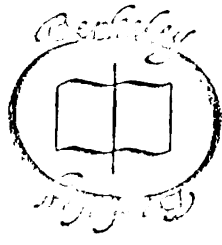
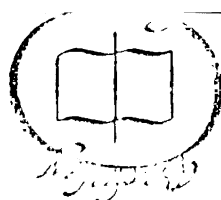
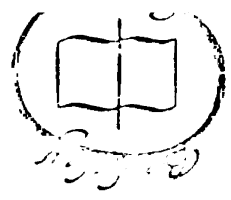
欽定大南會典事例

PHỦ QUỐC-VỤ-KHANH ĐẶC TRÁCH VĂN-HÓA
1968

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

TỦ SÁCH VIỆN KHẢO - CỒ

PUBLICATIONS

de l'Institut de Recherches Archéologiques
of the Archaeological Research Institute

Số XVI

BANG GIAO

邦 交

TRONG

KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM

HỘI-ĐIỀN SỰ-LỆ

欽定大南會典事例

DỊCH GIẢ

TỔ-NAM NGUYỄN-ĐÌNH-DIỆM

HIỆU ĐÍNH

BỬU-CẦM

PHỦ QUỐC-VỤ-KHANH ĐẶC TRÁCH VĂN-HÓA
1968

20556
158
05K481
1715
MAY 1950

Lời nói đầu

—●—

Trong lời nói đầu sách «Nhu Viễn» (xuất bản năm 1965) chúng tôi có viết : « Viện Khảo Cò đã giao hai phần **Nhu-Viễn** và **Bang Giao** trong Bộ **Khâm Định Đại Nam Hội Điển Sự Lệ** cho hai dịch giả cùng dịch một lần và, sau đó một thời gian, phần **Nhu Viễn** đã được dịch xong trước...»

Nay phần **Bang giao** trong **Đại-Nam Hội-Diển** gồm có quyền (từ quyền 128 đến quyền 131) trong đó có ghi chép đầy đủ chi tiết những việc **bang giao**, giữa **Việt Nam** và **Nhà Thanh** như : sai **Sứ**, tiếp **Sứ**, tiến cống phẩm vật, trao đổi văn kiện ngoại giao, **Thanh Sứ** đến nước ta đề làm lễ tuyên-phong và dụ-tế, định rõ ranh giới giữa hai nước, cứu giúp những binh thuyền và thương thuyền của người Thanh bị trôi giạt sang hải phận nước ta, áp giải những phạm nhân Trung Quốc về **Thanh-Triều**...

Phần **Bang Giao** cho ta biết rõ việc giao thiệp giữa hai nước ta và Trung Quốc về thế kỷ thứ XIX cũng như phần **Nhu Viễn** chép tường tận việc giao thiệp giữa Việt Nam với các thuộc quốc thời đó như **Ai Lao**, **Cao Miên** v...v...

Nói tóm lại, hai phần **Bang Giao** và **Nhu Viễn** hợp chung có thể trở thành một bộ **Ngoại Giao Sử** tài liệu rất phong phú của **Nhà Nguyễn** vậy.

V.K.C.

A V A N T - P R O P O S

Répondant aux besoins des chercheurs en matière d'histoire nationale, L'INSTITUT DES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES vient d'achever la traduction du **Bang Giao** (*Relations avec les nations étrangères*), faisant suite au « **NHU VIỄN** » (*Fraternisation avec les peuples lointains*) publié en 1965.

La publication de ce **BANG GIAO**, au point de vue de forme, reste la même que les précédentes : Elle comprend d'abord le texte en caractères chinois d'origine photographié, puis la traduction littérale en vietnamien.

Le **Bang Giao** est une des parties principales du **ĐẠI NAM HỘI DIỄN SỰ LỆ** (*Répertoire administratif du ĐAI NAM dressé par ordre impérial*). Il se compose de quatre livres, du livre 128 au livre 131, dans lesquels sont relatés minutieusement les échanges diplomatiques entre le Vietnam et la Chine des Mandchous : envois et réceptions des délégations, échanges des tributs, correspondances, cérémonies d'investigation, délimitation des frontières entre les deux pays, secours aux naufragés chinois sur la côte du Vietnam, livraison des criminels à la Cour Mandchoue...

Le **Bang Giao** nous révèle des relations entre la Chine et notre pays au cours du XIXe siècle, comme le **Nhu Viễn** nous fait connaître avec précision les rapports entre le Vietnam et les nations limitrophes : le Laos et le Cambodge etc...

En somme, le **Bang Giao** et le **Nhu Viễn** réunis, constituent un riche document pour l'histoire diplomatique de la dynastie des Nguyễn (1802-1884).

I.R.A

BANG GIAO

TRONG

KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM

HỘI-ĐIỀN SỰ-LỆ

欽定大南會典事例卷一百二十八

禮部

邦交

遣使事宜 品儀 打發 賞給
護送 給郵 投遞 文書

遣使事宜

凡如清例四年遣使一次如遇有慶賀請封謝恩

進香諸禮奉有遣使均先期行咨戶部內務府照

例辦理竝咨河內採辦物件再預撰公文投遞廣

西間明進關日期仍俟該省覆報先期請

旨交廷臣擇差使臣三員正使一員副使二員遣充行

人八隨人九其請到使部正使用二品官甲乙副

Phiên âm

Khâm Định Đại Nam Hội Điển Sự lệ, quyền nhất bách nhị thập bát.

Lễ bộ.

Bang giao : Khiển sứ sự nghi. Phạm nghi.

Đả phát - Thưởng cấp - Hộ tống

Cấp tuất - Đầu đệ văn thư.

Khiển sứ sự nghi :

Phạm như Thanh, lệ tứ niên khiển sứ nhất thứ. Như ngộ hữu khánh hạ. Thỉnh phong, Tạ ân, Tiến hương chư lễ, phụng hữu khiển sứ, quân tiên kỳ hành tư Hộ bộ nội vụ phủ chiếu lệ biện lý tịnh tư Hà Nội thái biện vật kiện. Tái dự soạn công văn đầu đệ Quảng Tây vấn minh tiến quan nhật kỳ, nhưng sĩ cai tỉnh phúc báo tiên kỳ thỉnh chỉ giao đình thần trách cử sứ thần tam viên, chánh sứ nhất, phó sứ nhị, tịnh lân sung hành nhân bát, tùy nhân cửu.

Kỳ thỉnh phong sứ bộ : Chánh sứ dụng nhị phẩm quan, giáp át phó...

Khâm Định Đại Nam Hội Điển Sự Lệ

Quyển thứ 128

Của Lễ bộ, về việc Bang giao

Gồm có các mục :

Khiển sứ sự nghi : Công việc sai sứ đi ngoại quốc

Phạm nghi : Phạm vật, nghi lễ.

Đả phát : Cấp phát ra

Thưởng cấp : Ban thưởng, trợ cấp

Hộ tống : Hộ tống

Cấp tuất : Cấp tiền tử tuất

Đầu đệ văn thư : Trao các văn thư

Công việc sai sứ

Phạm sai sứ sang nhà Thanh, theo lệ thì cứ (4) năm một lần ví như gặp những lễ khánh hạ (chức mừng), Thỉnh phong (xin phong tước), Tạ ân (tạ ơn), Tiến hương (dâng hương), mà có vụ khiển sứ, thì trước kỳ hạn phải thông tư sang Hộ bộ đề Nội-vụ phủ chiếu lệ lo liệu, và tư ra Hà-Nội mua sắm các thứ. Hai là dự thảo công-văn đệ sang Quảng-Tây hỏi rõ nhật kỳ tấn quan (tiến sang quan ải), nhưng vẫn phải chờ xem tình đó phúc báo thế nào, rồi trước kỳ hạn phải xin chỉ dụ trao cho đình thần lựa chọn đề cử lấy 3 viên sứ-thần, Chánh sứ 1, Phó sứ 2, và lựa lấy 8 người sung vào ban Hành-nhân, 9 người sung ban tùy-nhân... Còn sự-bộ Hình-phong : Chánh sứ thì tuyền các quan trong hàng nhị phẩm, giáp át Phó...

使用三四品官候命用二品官慶賀謝恩諸使
部正使用三品官甲乙副使用四五品管候命仍
田諒山按察使奉充又預抄

國書敘事及駢偶各一本移咨廣西審閱使臣自河
內進行抵關上等日各將日期摺

奏行抵清國之廣西湖北等省亦各摺敘行走事宜

詳所在官發回諒山轉遞

成恭頌

教書竝例賞加賞各項遞回恭

進

1b

sứ dụng tam tứ phẩm quan, hậu mệnh dụng nhị nhị phẩm quan. Khánh hạ tạ ân chư sứ bộ, chánh sứ dụng tam phẩm quan, giáp ất phó sứ dụng tứ ngũ phẩm, quản hậu mệnh nhưng do Lạng Sơn án sát sứ phụng sung. Hựu dự sao quốc thư tự sự cấp biên ngẫu các nhất bản di tư Quảng-Tây thẩm duyệt. Sứ thần tự Hà Nội tiến hành đề quan thượng đẳng nhật, các tương nhật kỳ chiếp tấu, hành đề Thanh quốc chi Quảng Tây, Hồ Bắc đẳng tỉnh, diệp chiếp tự, hành tâu sự nghi, tương sở tại quan phát hồi Lạng-Sơn chuyển đệ (hồi kỳ tịnh đồng). Cấp đề Yên kinh chiêm cận lễ thành, cung lĩnh sắc thư tịnh lệ thưởng gia thưởng các hạng đệ hồi cung tiến.

1B

sứ lấy hàng tam tứ phẩm; Hậu mệnh dùng hai người hàng nhị phẩm. Các sứ bộ khánh-hạ tạ ân thì chức Chánh sứ dùng hàng quan tam phẩm, giáp ất phó sứ dùng tứ ngũ phẩm, chức Quản hậu mệnh vẫn do viên Án sát tỉnh Lạng Sơn phụng sung (sung chức). Lại phải dự sao bức quốc thư kê rõ sự việc, cùng văn biên ngẫu mỗi thư một bản đề tư sang Quảng Tây cho quan bên đó thẩm duyệt.

Còn về sứ thần, thì những ngày đi từ Hà nội lên tới quan ải, đều phải đem các nhật kỳ tập tâu đệ về, khi sang đến các tỉnh Quảng Tây, Hồ Bắc bên Thanh cũng đều phải lập bản hành trình kê rõ sự việc lúc đi đường, rồi tương quan sở tại bên đó nhờ họ phát giao về tỉnh Lạng Sơn chuyển đệ (lướt trở về cũng thế), kịp khi đến Yên kinh làm lễ chiêm cận (triều kiến) xong thì kính lĩnh sắc thư cùng các hạng lệ thưởng (thưởng theo lệ định sẵn, gia thưởng (thưởng thêm) đệ về cung tiến.

嘉隆元年故境悉平海程寧帖奉派戶部尙書鄭
懷德充正使兵部參知吳仁靜刑部參知黃玉蘊
充甲乙副使恭將清國錫封錫西之敕印竝洋臣
之該國人僞稱東海王莫觀扶等三名前往廣東
省城交總督員奏辨另奉遣使請

封竝請

國號南越以兵部尙書黎光定充正使吏部僉事黎
正路充甲副使東閣學士阮嘉吉充乙副使清國
準二使部一併進京○又是年清國諭準命用越
南二字以越字冠於上仍其先世疆域以南列於

Gia-long nguyên niên, cố cảnh tất bình, hải trình ninh thiệp, phụng phái Hộ bộ Thượng thư Trịnh Hoài Đức sung chánh sứ, Binh bộ Tham tri Ngô Nhân Tĩnh, Hình bộ Tham tri Hoàng Ngọc Uân sung giáp ất phó sứ, cung tưng Thanh quốc tích phong nguy Tây chi sắc ấn, tịnh dương phỉ chi cai quốc nhân nguy xưng Đông hải vương Mạc Quan Phù đẳng tam danh. tiền vãng Quảng Đông tỉnh thành, giao Tổng đốc viên tấu biện. Lánh phụng khiến sứ thỉnh phong tịnh thỉnh quốc hiệu Nam-Việt dĩ Binh Bộ thượng thư Lê Quang Định sung chánh sứ, lại bộ thiêm sự Lê Chánh Lộ sung giáp phó sứ, Đông các học sĩ Nguyễn Gia Cát sung ất phó sứ. Thanh quốc chuẩn nhị sứ bộ nhất tỉnh tiến kinh.

Hựu thị niên Thanh quốc dụ chuẩn mệnh dụng Việt-Nam nhị tự. Dĩ Việt tự quán ư thượng nhưng kỳ tiền thế cương vực; dĩ Nam liệt ư.

Gia-Long nguyên niên, bờ cõi cũ đã bình định hết thầy, đường bề cũng đã ninh thiệp, phụng phái quan Hộ bộ Thượng thư Trịnh hoài Đức sung chức Chánh sứ, quan Binh bộ tham tri Ngô nhân Tĩnh. Hình bộ tham tri Huỳnh ngọc Uân sung chức giáp và ất phó sứ, kính đem sắc ấn của Thanh triều ban phong cho Tây-Sơn trước kia, và bọn giặc bề người Tàu mạo xưng Đông hải vương là bọn Mạc quan Phụ cộng 3 tên, áp giải sang tỉnh thành Quảng Đông trao cho viên Tổng đốc Tàu đề Thanh triều xử trí.

Ngoài ra lại phụng sai sứ đoàn thỉnh phong và xin đặt quốc hiệu là Nam Việt. Đoàn này Binh bộ Thượng thư Lê quang Định sung chức Chánh sứ, lại bộ Thiêm sự Lê chánh Lộ sung chức Giáp phó sứ, Đông các học sĩ Nguyễn Gia Cát sung chức Ất phó sứ, nhà Thanh chuẩn cho hai sứ bộ đồng thời cùng đến kinh đô.

Năm ấy Thanh triều có dụ cho hai chữ Việt Nam làm quốc hiệu, sở dĩ đặt chữ Việt lên trên là tỏ ý vẫn giữ cương vực của đời trước, đặt chữ Nam ở...

下表其新錫藩封○三年奉有謝恩使部以刑部

參知黎伯備充正使僉事陳明義阮登第充甲乙

副使併將例貢品儀一體竝進謹按嘉隆二年按

思距嘉慶十年乙丑貢期不違應將例貢一體竝進○八年例貢屆期以吏

部參知阮有慎充正使該薄黎得秦僉事吳位充

甲乙副使是年值嘉慶皇帝五旬慶節又以侍中

武楨充正使僉事阮廷騰阮文盛充甲乙副使○

十二年例貢以勤政殿學士阮攸充正使僉事陳

雲岱阮文豐充甲乙副使○十六年例貢以勤政

殿學士胡公順充正使僉事阮輝楨充甲副使翰

ba biểu kỳ tân tích Phiên phong.

Tam niên phụng hữu ta An sử bộ dĩ Hình bộ, Tham tri Lê Bá Phẩm sung chánh sử, Thiêm sự Trần Minh Nghĩa, Nguyễn đăng Đệ Sung giáp ất phó sử. Tinh tương lệ cống phẩm nghi nhất thể tịnh tiến (Cần án : Gia Long nhị niên tiếp Thanh quốc tự tự : lai niên Tạ an cự Gia-Khánh thập niên ất sửu cống kỳ bất viễn, ưng tương lệ cống nhất thể tịnh tiến). Bát niên, lệ cống giới kỳ, dĩ Lai bộ tham tri Nguyễn Hữu Thận sung Chánh sử, Cai bạ Lê đắc Tần, Thiêm sự Ngô Vị sung Giáp ất phó sử. Thụ niên trị Gia Khánh hoàng đế ngũ tuần khánh tiết, hựu dĩ thị trung Võ Trinh sung chánh sử, Thiêm sự Nguyễn đình Chất, Nguyễn văn Thịnh sung Giáp ất phó sử.

Thập nhị niên, lệ cống, dĩ Cần Chánh điện học sĩ Nguyễn Du sung Chánh sử, Thiêm sự Trần văn Đại, Nguyễn văn Phong sung Giáp ất phó sử.

Thập lục niên lệ cống, dĩ Cần chánh điện học Sĩ Hồ công Thuận sung chánh sử, Thiêm sự Nguyễn huy Trinh sung Giáp phó sử, Hàn

2B

dưới là đề biểu dương tước Phiên phong mới ban.

Năm thứ III có phái Tạ an sử bộ, lấy quan Hình bộ Tham tri Lê bá Phẩm sung chức chánh sử, quan Thiêm sự Trần minh Nghĩa và Nguyễn đăng Đệ sung chức Giáp và ất phó sử. Sử bộ này gộp cả phẩm vật của lệ cống cùng tiến sang một thể (Cần án : Gia Long năm thứ 2 tiếp được Thanh triều tự sang rằng : Sang năm có lễ Tạ an cách với kỳ Tiến cống năm ất sửu của Gia Khánh năm thứ 10 cũng không xa mấy, vậy nên đem cả lệ cống năm ấy cùng tiến sang một thể.

Năm thứ VIII tới kỳ lệ cống, lấy quan Lại bộ tham tri Nguyễn hữu Thận sung chức Chánh sử, Cai bạ Lê đắc Tần, Thiêm sự Ngô Vị sung chức Giáp và Ất phó sử. Năm ấy gặp lễ Ngũ tuần khánh tiết (mừng thọ 50 tuổi) của Gia Khánh hoàng đế, lại phái thêm quan Thị trung Võ Trinh sung chức chánh sử. Thiêm sự Nguyễn đình Chất và Nguyễn văn Thịnh sung chức Giáp và ất phó sử.

Năm thứ XII, gặp năm lệ cống, cử quan Cần chánh điện Học sĩ Nguyễn Du sung chức Chánh sử, Thiêm sự Trần văn Đại và Nguyễn văn Phong sung chức Giáp và Ất phó sử.

Năm thứ 16, gặp lệ cống, cử quan Cần chánh điện Học sĩ Hồ công Thuận sung chức Chánh sử, thiêm sự Nguyễn huy Trinh sung Giáp phó sử, Hàn...

林院潘輝混充乙副使○十八年嘉慶皇帝上旬
慶節以勤政殿學士阮春晴充正使東閣學士丁

翻充甲副使翰林院侍讀阮祐珩充乙副使

明命元年奉有告訃請封使部以吏部右參知吳

位充正使僉事陳伯堅侍讀學士黃文盛充甲乙

副使是年值清國道光皇帝登光大禮並嘉慶皇

帝寧陵大禮再次年辛巳正屆貢期接到該國文

敘奉清帝諭旨本國程途遙遠不必遣使進香其

慶賀方物毋須呈進至應進例貢現當國制不受

朝賀著於下次貢期一併呈進○六年例貢屆期

lâm viện Phan huy Thực sung Ất phó sứ. Tập bát niên, Gia Khánh hoàng đế lục tuần khánh tiết, dĩ cần chánh điện học sĩ Nguyễn Xuân Tình sung Chánh-sứ, Đông các học sĩ Đinh Phiên sung Giáp phó sứ, Hàn lâm viện thị độc Nguyễn Hựu Bồng sung Ất phó sứ, Minh-Mạng nguyên niên, phụng hữu cáo phó thỉnh phong sứ bộ, dĩ Lại bộ hữu tham tri Ngô Vị sung Chánh-sứ, Thiêm sự Trần bá Kiên. Thị độc học sĩ Hoàng văn Thịnh sung Giáp Ất phó sứ,

Thị niên, trị Thanh quốc Đạo-Quang hoàng đế dâng quang đại lễ, tinh Gia-Khánh hoàng đế ninh lăng đại lễ, tái thứ niên Tân Tị chính giới cống kỳ. Tiếp đạo cai quốc tư tự phụng Thanh đế dụ chỉ bảo quốc trình đồ diêu viễn bất tất khiến sứ tiến hương, kỳ khánh-hạ phương vật vô tu trình tiến, chỉ ưng tiến lệ cống, hiện đương quốc chế bất thọ triều hạ. Trước ư hạ thứ cống kỳ nhất tinh trình tiến. Lục niên lệ cống giới kỳ.

lâm viện Phan huy Thực sung ất phó sứ.

Năm thứ 18, gặp lễ mừng thọ 60 tuổi của Gia-Khánh hoàng đế, cử quan Cần-chánh điện học sĩ Nguyễn-Xuân Tình sung chức Chánh sứ, Đông các học sĩ Đinh Phiên sung chức Giáp phó sứ, Hàn lâm viện thị-đọc Nguyễn Hựu Bồng sung chức Ất phó-sứ.

Minh-Mạng nguyên niên, vàng mệnh cử hai sứ bộ Cáo phó và Thỉnh phong, lấy quan lại-bộ hữu tham tri Ngô-Vị sung chức Chánh-sứ, quan Thiêm-sự Trần bá Kiên và Thị độc học sĩ Hoàng văn Thịnh sung Giáp và Ất phó-sứ.

Năm ấy lại gặp đại lễ Đăng-quang (lên ngôi) của Đạo-Quang hoàng đế nhà Thanh, cùng đại lễ ninh lăng (an táng) của Gia Khánh hoàng đế, hai là sang năm Tân tị lại đúng kỳ tiến cống. Nhân tiếp được thư bên ấy cho biết : Vàng chỉ dụ của Thanh đế phán rằng : Nước ta đường xá xa-xôi, khỏi cần phải sai sứ sang tiến hương, còn lễ vật khánh hạ cũng không cần trình tiến, cả đến lệ-cống lễ ra phải tiến, nhưng hiện đương lúc quốc tang không nhận sự châu mừng, vậy cho hoãn đến lần cống sau sẽ trình tiến một thể.

Năm thứ 6 gặp kỳ hạn tiến cống,...

以翰林院直學士黃文權充正使侍讀學士阮仲

瑀詹事府少詹事阮祐仁充甲乙副使又以禮部

左參知黃金煥鴻臚寺卿潘輝注太常寺少卿陳

震充謝恩使部正副使先是接到清國咨敘兩起

使臣同行應定每起二十人另奉

聖旨此次遣使二部如清前經準定每部使臣三員行

人八員現具名冊竝每部隨人九名二部該四十員

名如此寔已妥合著迅就關上及期使務謹按嘉隆
例如滿使

部使臣三員錄事三人行人九員至是改
○定行人入隨人九員使臣三員該每部二十人

十年例貢以工部右侍郎阮仲瑀充正使詹事府

dĩ Hàn lâm viện Trục học sĩ Hoàng văn Quyền sung Chánh sứ, Thị độc học sĩ Nguyễn trọng Vũ Thiêm sự phủ Thiếu thiêm sự Nguyễn hựu Nhân sung Giáp ất phó sứ.

Hựu dĩ Lễ bộ Tả tham tri Hoàng kim Hoán, Hồng lô tự khanh Phan huy Chú, Thái thường tự thiếu khanh Trần Chấn sung tạ ân sứ bộ Chánh phó sứ, Tiên thị tiếp đao Thanh quốc tư tự : lưỡng khởi sứ thần đồng hành ưng định mỗi khởi nhị thập nhân.

Lánh phụng thánh chỉ : thử thứ khiến sứ nhị bộ như Thanh, tiền kinh chuẩn định mỗi bộ sứ thần tam viên, hành nhân bát viên, hiện cụ danh sách, tịnh mỗi bộ tùy nhân cửu danh, nhị bộ cai tứ thập viên danh, như thứ thực dĩ thỏa hiệp. Trước tấn tự quan thượng, cập kỳ sứ vụ.

(Cần án : Gia Long lệ : như Thanh sứ bộ, sứ thần tam viên lục sự tam nhân, hành nhân cửu, tùy nhân thập ngũ. Chỉ thị cải định hành nhân bát, tùy nhân cửu, dĩ sứ thần tam viên, cai mỗi bộ nhị thập nhân, Thập niên lệ cống, dĩ Cảnh bộ hữu th lang Nguyễn trọng Vũ sung Chánh sứ, Thiêm sự phủ

lấy quan Hàn lâm viện Trục học sĩ Hoàng văn Quyền sung chức Chánh sứ, Thị độc học sĩ Nguyễn trọng Vũ, Thiêm sự phủ Thiếu thiêm sự Nguyễn hựu Nhân sung chức Giáp và Ất phó sứ.

Ngoài ra lại còn lấy quan Lễ bộ Tả tham tri Hoàng kim Hoán, Hồng lô Tự Khanh Phan huy Chú, Thái thường tự thiếu-Khanh Trần Chấn cùng sung chức chánh phó sứ của sứ bộ Tạ ân. Trước đây có tiếp được thông tư của Thanh triều cho biết : hai sứ bộ cùng khởi hành một lượt, thì nên ấn định một lượt à 20 người.

l Ngoài việc ấy lại vâng thánh chỉ dạy rằng : Lần khiến sứ này gồm hai bộ sang Thanh, trước kia đã từng chuẩn định mỗi bộ sứ thần 3 viên, hành nhân 8 viên, hiện đã có đủ danh sách cùng với mỗi bộ tùy nhân 9 tên, cộng 40 viên, như thế thực đã thỏa hiệp, vậy nên tức tức lên tới quan ải dặng kịp kỳ hạn sứ vụ. (Cần án : Theo lệ đời Gia Long về sứ bộ sang Thanh thì sứ thần 3 viên, Lục sự 3 người, Hành nhân 9, tùy nhân 15, đến đây sửa đổi định lại hành nhân 8, tùy nhân 9, cùng sứ thần 3 viên, cộng mỗi bộ 20 người). Năm thứ 10 lệ cống, lấy quan Còng Bộ hữu Thị Lang, Nguyễn trọng Vũ sung chức Chánh sứ, Thiêm sự phủ. ..

少詹事阮廷賓太常寺少卿鄧文啓充甲乙副使

○十二年值道光皇帝五旬大慶節以吏部左侍

郎黃文亶太常寺少卿張好合翰林侍讀潘輝注

充賀壽使部正副使○十三年奉

聖訓此次分轄設官事體與前分別嗣凡如清使部去

回啓關日期應由諒山按察員前往關上候命所有

關上酬應移文諸務押用該司之印俾合事體議按嘉隆

例如清使部去回啟關日期由諒山撫鎮員或參協員進關候命○十四年例貢

屈期以禮部侍郎陳文忠充正使鴻臚寺卿潘清

簡翰林院侍讀阮輝炤充甲乙副使○十七年奉

thiếu thiêm sự Nguyễn đình Tân, Thái thường tự thiếu khanh Đặng văn Khải sung Giáp Ất phó sứ. Thập nhị niên, trị Đạo Quang hoàng đế ngũ tuần đại khánh tiết, dĩ lại bộ tả thị lang Hoàng văn Đản, Thái thường tự thiếu khanh Trương hảo Hợp, Hàn lâm thị độc Phan huy Chú sung hạ thọ sứ bộ chánh phó sứ

Thập tam niên, phụng thánh huấn: thử thử phân hạt, thiết quan, sự thể dữ tiền phân biệt. Tư phạm như Thanh sứ bộ khứ hồi, khái quan nhật kỳ ưng do Lạng sơn Án Sát viên tiền vãng quan thượng hậu mệnh, sở hữu quan thượng thù ưng dĩ văn chư vụ, áp dụng cai ty chi ấn, tỉ hợp sự thể.

(Cần án: Gia Long lệ như Thanh sứ bộ, khứ hồi khái quan nhật kỳ do Lạng sơn Hiệp trấn viên, hoặc Tham hiệp viên tiến quan hậu mệnh. Thập tứ niên, lệ cống giới kỳ, dĩ Lễ bộ thị lang Trần văn Trung sung chánh sứ, Hồng lô tự khanh Phan thanh Giản, Hàn lâm viện thị độc Nguyễn huy Chiêu sung Giáp Ất phó sứ.

Thập thất niên, tấu 4A
thiếu thiêm sự Nguyễn đình Tân, Thái thường tự thiếu khanh Đặng văn Khải sung chức Giáp và Ất phó sứ.

Năm thứ 12 gặp tiết « Ngũ tuần đại khánh » (lễ thọ 50 tuổi) của Đạo quang hoàng đế nhà Thanh, lấy quan Lại bộ tả thị lang Hoàng văn Đản. Thái thường tự thiếu Khanh Trương hảo Hợp, Hàn lâm thị độc Phan huy Chú sung chức chánh phó sứ của sứ bộ hạ thọ.

Năm thứ 13, vâng lời thánh huấn rằng : Chuyển này bạn việc phân chia địa hạt, đặt quan cai trị, sự thể so với trước kia có phần khác biệt. Vậy từ nay phạm sứ bộ sang Thanh, chuyển đi cũng như chuyển về, nhật kỳ mở cửa quan đều do viên Án Sát sứ tỉnh Lạng sơn đến trước quan ải để đợi mệnh lệnh, phạm có những vụ di chuyển văn thư ứng đáp trên quan ải, đều đóng ấn của ty ấy cho hợp sự thể.

(Cần án: Theo lệ thời Gia Long thì sứ bộ sang Thanh, nhật kỳ mở cửa quan của chuyển đi hay về, do viên Hiệp trấn hoặc viên Tham hiệp tỉnh Lạng sơn phải lên quan ải đợi mệnh lệnh,

Năm 14, tới kỳ lệ cống, lấy quan lễ bộ thị lang Trần văn Trung sung chức Chánh sứ, Hồng lô Tự khanh Phan Thanh Giản, Hàn lâm viện thị độc Nguyễn huy Chiêu sung chức Giáp và Ất Phó sứ.

Năm 7, tấu...

準如清使務願屬關重其使臣三員請照欽差例

給予

敕書各一道餘行隨人等仍由廷臣憑給各一道

謹按嘉隆

例使臣三員各給詔文一道 ○十八年例貢屆期以禮部侍郎

范世忠充正使侍講學士阮德活光祿少卿阮文

讓充甲乙副使

紹治元年正屆貢期竝值道光皇帝六旬慶節其

例貢賀壽二使部均接覆敕清帝諭令停止惟告

訃使臣卽令遣進是年告訃請封使部以禮部右

參知李文馥充正使禮部侍郎阮德活充甲副使

4b

chuẩn như Thanh sử vụ phải thuộc quan trọng kỳ sử thần tam viên thỉnh chiếu khám sai lệ cấp dữ sắc thư các nhất đạo, dư hành tùy nhân đẳng, nhưng do đình thần bằng cấp các nhất đạo

(Cần án : Gia Long lệ, sử thần tam viên các cấp chiếu văn nhất đạo),

Thập bát niên, lệ cống giới kỹ, dĩ Lễ bộ thị lang Phạm thế Trung sung Chánh-sứ, thị giảng học sĩ Nguyễn đức Hoạt, Quang lộc Thiếu khanh Nguyễn văn Nhượng sung Giáp Ất sử.

Thiệu-Trị nguyên niên, chính giới cống kỹ tịnh trị Đạo-Quang hoàng đế lục tuần khánh tiết, kỳ lệ cống hạ thọ nhị sử bộ quân tiếp phúc tự Thanh đế dụ lệnh đình chỉ, duy cáo phó sử thần tức lệnh khiến tiến. Thị niên cáo phó thỉnh phong sử bộ, dĩ Lễ bộ hữu tham tri Lý văn Phúc sung Chánh sử, Lễ bộ thị lang Nguyễn đức Hoạt sung Giáp phó sử,

4B

xin chuẩn về việc sử vụ sang Thanh rất là quan trọng. vậy thì 3 viên sử thần xin chiếu theo lệ khám.sai, cấp cho mỗi viên một đạo sắc thư, còn ngoài ra những người hành nhân và Tùy nhân vẫn cho đình-thần phát cho mỗi người 1 đạo bằng cấp (Cần án : Theo lệ thời Gia-Long : 3 viên sử-thần đều cấp cho mỗi viên một đạo Chiếu văn),

Năm thứ 18, tới kỳ lệ-cống, lấy quan Lễ-bộ Thị lang Phạm thế-Trung sung chức Chánh sử; Thị giảng học sĩ Nguyễn-đức Hoạt, Quang lộc thiếu khanh Nguyễn-văn Nhượng sung Giáp và Ất phó-sử.

Thiệu-Trị nguyên niên, chính là kỳ cống, lại gặp «lục tuần khánh tiết» (mùng thọ 60 tuổi) của Đạo-Quang hoàng đế, nên đối với hai sử bộ đi cống và đi mừng lễ thọ đều tiếp được tờ phúc đáp bên Thanh cho biết : Thanh đế có dụ cho đình chỉ, duy có sử thần cáo phó thì tức khắc cho dẫn tiến ngay.

Năm ấy sử bộ cáo-phó và thỉnh-phong lấy quan Lễ bộ hữu tham tri Lý văn-Phúc sung chức Chánh sử, Lễ bộ thị lang Nguyễn-đức Hoạt sung chức Giáp phó-sử,....

光祿寺卿裴輔豐充乙副使先是以兵部左侍郎
加禮部參知銜阮廷賓充正候命署禮部右侍郎
黃濟美充副候命奉

敕此次正候命著帶隨部司一名親人一名均準由驛
以敏行程是年候命摺敘抵諒山省後經已通名竝
具名帖及問安稟文事清嗣抵進關上不見清人
接應仍飭放火箭七聲頃見隨兵二名過關參謁
隨卽打發遣去等語禮部以事屬違例指

參另奉

旨交吏部議處○五年以禮部右侍郎張好合鴻臚寺

Quang-lộc Tự-khanh Bùi phụ Phong sung Ất phó sứ. Tiên thị dĩ Binh bộ Tả-thị-lang gia Lễ bộ tham tri hàm Nguyễn-đình-Tân sung Chánh-hậu mệnh, thự Lễ-bộ Hữu thị lang Hoàng-tế-Mỹ sung Phó hậu-mệnh. Phụng sắc : thử thư chánh hậu-mệnh trước đời tùy bộ ly nhất danh, thân nhân nhất danh, quân chuẩn do dịch dĩ miễn hành trình. Thị niên, hậu-mệnh chiếp tự đề Lạng-son tỉnh hậu kinh dĩ thông danh tịnh cụ danh thiếp cập vấn an bầm-vấn sự thanh. Tự đề tiên quan thượng bất kiến Thanh nhân tiếp ứng, nhưng sức phóng hỏa đồng thất thanh khoảnh kiến tùy binh nhị danh quá quan tham yết tùy tức dĩ phát khiến khứ đặng ngữ. Lễ bộ dĩ sự thuộc vi lệ, chỉ tham, lánh phụng chỉ giao Lại bộ nghị xử.

Ngũ niên, dĩ Lễ-bộ hữu thị lang Trương hảo Hợp, Hồng lo tự.

5A

Quang-lộc Tự-khanh Bùi-phụ-Phong sung chức Ất phó-sứ, Trước đây đã lấy Binh-bộ Tả-thị-lang Nguyễn-đình-Tân gia cho hàm lễ-bộ tham-tri sung chức Chánh hậu-mệnh, thự lễ-bộ hữu thị lang Hoàng-tế-Mỹ sung chức Phó hậu-mệnh. Nhưng vâng sắc dạy rằng : Lần này chức chánh hậu-mệnh, cho được đem theo 1 viên bộ ty, 1 kẻ thân nhân, đều cho phép dùng ngựa trạm để hành trình mau lẹ.

Năm ấy trong tập-tâu của ban hậu-mệnh có ghi rằng : Sau khi đến tỉnh Lạng-Son đã từng thông danh và có tư danh danh thiếp cùng tờ bầm văn vấn-an, xong xuôi mọi việc. Kịp khi lên tới cửa quan chẳng thấy một người Thanh nào tiếp đón, nhưng vẫn sai nề 7 tiếng hỏa đồng (ống lệnh), rồi một lát sau thấy hai tên tùy-binh sang qua cửa quan tham yết, tức thì mở cửa cho đi v.v. Lễ-bộ cho rằng việc ấy trái lệ nên có chất vấn (chỉ tham), thì vâng chỉ dụ giao cho lại-bộ nghị xử.

Năm thứ 5, lấy quan Lễ-bộ hữu thị lang Trương hảo-Hợp Hồng-lô-tự...

卿范芝香侍講學士王有光充謝恩使部正副使
是年正值貢期仍接覆敕奉清帝諭旨辛丑乙巳
二貢毋須呈進

嗣德元年請封使部以刑部參知裴權充正使禮
部侍郎王有光光祿寺卿阮傲充甲乙副使○二
年貢例以署慶和布政使潘靖充正使鴻臚寺卿
辨理戶部事務枚德常翰林侍讀充內閣絲綸所
行走阮文超充甲乙副使○又是年

宣封

諭祭禮成本國恭備謝恩二禮品物以禮部右侍郎潘

khanh Phạm-chi-Hương, Thị-giảng học-sĩ Vương hữu-Quang Sung Tạ-ân Sứ-bộ chính phó sứ, Thị niên chính trị cống kỳ, nhưng tiếp phúc tự phụng Thanh để dụ chỉ tân-sửu ất-ty nhị cống vô tu trình tiến.

Tự-Đức nguyên niên, thỉnh-phong sứ-bộ, dĩ Hình-bộ tham-tri Bùi Quĩ sung chánh-sứ, Lễ-bộ thị-lang Vương hữu-Quang, Quang-lộc tự-khanh Nguyễn Thân Sung Giáp ất phó sứ. Nhị niên cống lệ, dĩ Thự Khánh-hòa BỐ chánh chánh sứ Phan Tĩnh sung chánh sứ, Hồng-lô tự-khanh biện-lý Hộ-bộ sự vụ Mai đức Thường Hàn-lâm thị-độc sung nội các ty-luân sở, Hành tầu Nguyễn văn Siêu sung giáp ất phó sứ, Hưu thị niên, tuyên-phong dụ-tế lễ thành Bản quốc cung bị tạ Ân nhị lễ phẩm vật, dĩ lễ-bộ Hữu-thị-lang Phan..

5B

Khanh Phạm chi-Hương, Thị-giảng học-sĩ Vương hữu-Quang sung các chức chánh phó-sứ trong sứ-bộ Tạ-Ân. Năm ấy chính gặp kỳ cống, nhưng lại tiếp tờ phúc-đáp nói Thanh-đế có chỉ dụ rằng : hai kỳ cống vào năm Tân-sửu và Ất-ty khỏi cần trình tiến.

Tự-Đức nguyên niên phái sứ-bộ sang thỉnh-phong lấy quan Hình-bộ tham-tri Bùi-Quĩ sung chức Chánh-sứ, lễ-bộ Thị-lang Vương-hữu-Quang, Quang-lộc Tự-khanh Nguyễn Thân sung chức Giáp và Ất phó-sứ.

Năm thứ 2 gặp lệ cống, lấy quan Thự BỐ-chánh sứ tỉnh Khánh-hòa Phan-Tĩnh sung chức Chánh-sứ, Hồng-lô Tự-khanh biện lý Hộ-bộ sự-vụ Mai đức-Thường, Hàn-lâm Thị-độc sung Nội các Ty luân sở hành tầu Nguyễn-văn-Siêu sung Giáp và Ất phó sứ.

Lại năm ấy cử hành lễ tuyên-phong và dụ-tế xong, nước ta kính sấm lễ vật tạ ơn hai lễ đó, lấy quan Hữu-thị-Lang Phan..

輝泳太僕寺卿陳敏翰林院侍讀學士黎德進闕
佇候仍繕具陳謝表函憑欽使勞崇光回輶先期
轉達嗣接札敘此次謝恩品儀準留抵下次正貢
呈進其陪臣亦應俟下次正貢遣進○三年接清
國報道光皇帝之訃又接該國札敘免其遣使進
香及賀登光諸禮

6 a

huy Vịnh, Thái-bộc tự-khanh Trần Mẫn, Hàn-lâm-viện thị độc học-sĩ Lê Đức tiến quan trừ hậu, nhưng thiện cụ trần tạ biểu hàm bằng Khâm-sứ Lao-Sùng-Quang hồi diêu tiên kỳ chuyển đạt. Tự tiếp trát tự : thứ thứ tạ ân phẩm nghi chuẩn lưu đề hạ thứ chính cống trình tiến, kỳ bồi-thần diệt ung sĩ hạ thứ chính cống khiến tiến.

Tam niên, tiếp Thanh quốc báo Đạo-quang hoàng đế chi phó, hựu tiếp cai quốc trát tự : miễn kỳ khiến sứ tiến-hương cập hạ đăng-quang chư lễ.

---

6 A

huy-Vịnh, Thái-bộc tự khanh Trần-Mẫn Hàn-lâm-viện Thị độc họa-sĩ Lê Đức lên quan ải chờ đợi, và sửa soạn sẵn hộp biểu trần tạ đề nhờ viên khâm-sứ Lao-sùng-Quang khi xe sứ trở về thì chuyển đạt trước. Kế đó lại tiếp được thư cho biết : những lễ-phẩm tạ-ân chuyển này chuẩn cho lưu đến chuyển sau gặp lệ cống chính sẽ trình tiến, còn các bồi thần, cũng nên đợi kỳ chính-cống sau sẽ phái sang.

Năm thứ 3, tiếp được cáo-phó về Đạo-quang hoàng-đế của Thanh-triều, lại tiếp luôn thư bên ấy cho biết rằng : Khỏi phải sai sứ sang tiến-hương và lễ mừng đăng quang.

品儀

凡貢例品儀四年一次每次象牙二枝犀角二座

沈香三百兩速香六百兩橫榔砂仁米各四十五

斤綢執絹布各一百疋

慶賀品儀象牙二對犀角四座綢執絹布各一百疋

請封品儀象牙二對犀角四座沈香五十斤速香

二百斤綢執絹布各一百疋

請按嘉隆元年請封品儀琉璃一斤象牙

二對犀角四座沈香一百斤速香二百斤綢
執絹布各二百疋至明命元年改用此例

答謝

封

Phẩm nghi

Phẩm cống lệ phẩm nghi tứ niên nhất thứ, mỗi thứ : tượng nha nhị chi, tê giác nhị toà, trầm hương tam bách lượng, tốc hương lục bách lượng, tân-lang, sa-nhân, mẽ các tứ thập ngũ cân, trù, hoàn, quyển bố các nhất bách thất.

Khánh-hạ phẩm-nghi : tượng nha nhị đối, tê-giác tứ toà, trù, hoàn quyển bố các nhất bách thất.

Thỉnh phong phẩm nghi : tượng nha nhị đối, tê giác tứ toà, trầm hương ngũ thập cân, tốc hương nhất bách cân, trù, hoàn, quyển bố các nhất bách thất.

(Cần án : Gia-Long nguyên niên, thỉnh-phong phẩm nghi : kỳ nam nhị cân, tượng nha nhị đối, tê-giác tứ toà, trầm hương nhất bách cân, tốc hương nhị bách cân, trù, hoàn, quyển, bố các nhị bách thất, chỉ Minh-Mạng nguyên niên cải dụng thứ lệ)

Đáp tạ...

Phẩm nghi

(Lễ vật)

Phẩm các phẩm nghi về lệ nạp cống cứ 4 năm 1 lần, mỗi lần có các thứ : Ngà voi 2 cái, Tê giác 2 cái, Trầm hương 300 lượng, Tốc hương (trầm nổi) 300 lượng, cau, sa nhân mẽ đều 45 cân. Trù, hoàn, quyển, bố (Trù, vóc, lua, vải) đều 100 tấm.

Lễ Khánh-hạ (mừng) có những phẩm-nghi : Ngà voi 2 đôi, Tê giác 4 cái, Trù, hoàn, quyển, bố, đều 100 tấm.

Thỉnh-phong có những phẩm vật : Ngà voi 2 đôi, Tê giác 4 cái, trầm hương 50 cân, Tốc hương 100 cân. Trù, hoàn, quyển, bố đều 100 tấm.

(Cần-án : Gia-Long nguyên niên, phẩm nghi về việc thỉnh phong : kỳ nam 2 cân, Ngà voi 2 đôi, Tê giác 4 cái, Trầm hương 100 cân, Tốc hương 200 cân, Trù, hoàn, quyển, bố đều 200 tấm, sau đến thời Minh Mạng nguyên niên thì mới đổi ra lệ trên). Đáp tạ phong...

祭二禮每禮十歲黃金十兩錠二十錠白金十兩錠一

百錠象牙一百斤花犀角二座肉桂一百斤統絹

各一百疋

謹按品儀各項凡有斤兩數者均隨物數多少量加用重

嘉隆二年接清國錄送敘該國酌擬歲貢並賀壽

品儀其歲貢例二年一貢四年遣使來朝一次品

儀象牙四枝犀角四座綢統絹布各二百疋沈香

六百兩速香一千二百兩砂仁檳榔各九十斤

慶賀品儀牙一對犀角四座綢統絹布各一百疋

明命二十年接清國各敘奉

滿帝諭本國向例二年一貢四年遣使來朝兩貢並

tế nhị lễ, mỗi lễ thập tuế hoàng kim thập lượng, đỉnh nhị thập đỉnh, bạch-kim thập lượng, đỉnh nhất bách đỉnh, tượng nha nhất bách cân, hoa tê-giác nhị tòa, nhục quế nhất bách cân, hoàn, quyển các nhất bách thất.

Cần-án : phạm-nghi các hạng, phạm hữu cân lượng số giả quân tùy vật số đa thiểu lượng gia dụng trọng).

Gia-Long nhị niên, tiếp Thanh quốc lục tổng tự cai quốc chước nghĩ tuế cống tịnh hạn thọ phạm-nghi : kỳ tuế cống lệ nhị niên nhất cống, tứ niên khiến sứ lai triều nhất thứ, Phạm-nghi : tượng nha tứ chi, tê giác tứ tòa, trù, hoàn, quyển, bố các nhị bách thất, trầm-hương lục bạch lượng, tấc-hương nhất thiên nhị bách lượng, sa-nhân, tân-lang các cửu thập cân. Khánh-hạ phạm-nghi : nha nhị đôi, tê-giác tứ tòa, trù, hoàn, quyển bố các nhất bách thất. Minh-mạng nhị thập niên, tiếp Thanh quốc tự tự phụng Thanh đế dụ bản quốc hương lệ nhị niên nhất cống tứ niên khiến sứ lai triều lưỡng cống tịnh,

7B

tế hai lễ, mỗi lễ 20 thoi (đỉnh) vàng mười tuổi, mỗi thoi nặng 10 lượng, 100 thoi bạc, mỗi thoi 10 lượng, ngà voi 100 cân, Hoa tê-giác 2 cái, nhục quế 100 cân, hoàn, quyển đều 100 tấm.

(Cần án : Các hạng phạm vật, phạm thứ gì có số cân lượng đều tùy theo số vật nhiều ít mà liệu thêm giảm vào cho nặng một chút).

Gia-long năm thứ 2, nhận được tờ lục tổng bên Thanh-triều nói rằng : nước đó đã chằm chước nghĩ định về các phạm-nghi trong vụ Tuế-cống và hạ-thọ như sau : Tuế-cống theo lệ hai năm một kỳ, bốn năm một lần sai sứ sang châu. Phạm-nghi có 4 ngà voi, 4 tê-giác, Trù nhiều lụa vải đều 200 tấm, trầm hương 600 lượng, Tấc-hương 1.200 lượng, sa-nhân và tân-lang (cau) đều 90 cân.

Khánh hạ phạm-nghi có Ngà.voi hai (2) đôi, tê-giác 4 cái Trù nhiều lụa vải đều 100 tấm.

Minh-mạng năm 20, tiếp được tờ tư của Thanh-quốc cho biết : Vàng lời Thanh-đế dụ rằng : Nước ta theo lệ cũ hai năm một lần cống, bốn năm sai sứ sang châu, gộp hai lễ cống cùng...

進今改爲四年一貢應照兩貢竝進之數減半呈
進方物象牙一對犀角二座綢紈絹布各一百疋
沈香三百兩速香六百兩砂仁檳榔各四十五斤

道光十九
年十一月

紹治五年欽派如清使部奉將辛丑乙巳二貢品
儀竝年前畱下謝恩二禮品儀一併齎遞嗣接清

國覆文敘奉

清帝諭請封謝恩二次貢物著抵二次正貢其所備
辛丑乙巳二貢毋須呈進○七年恭遇

國恤奉遣使部齎遞告訃品儀進行嗣奉

欽定八旬會具事例

禮部

卷一百二十六

八

清帝諭準陪臣進關至如呈進方物停止

tiến. Kim (cải) vi tứ niên nhất cống, ưng chiếu lưỡng cống tịnh tiến chi số giảm bán trình tiến; phương vật : tượng-nha nhất đôi, tê-giác nhị toà, trửu, hoàn, quyển, hổ các nhất bách thất, trầm hương tam bách lượng, tốc hương lục bách lượng, sa nhân, tân-lang các tứ thập ngũ cân (Đạo-quang thập cửu niên, thập nhất nguyệt)

Thiệu Trị ngũ niên, khâm phái như Thanh sứ-bộ phụng tượng tân-sửu ất-ty nhị cống phẩm-nghi, tịnh niên tiền lưu hạ tạ-ân nhị lễ phẩm-nghi nhất tịnh tê đệ. Tự tiếp Thanh-Quốc phúc văn tự : phụng Thanh đế dụ thỉnh-phong tạ ân nhị thứ cống vật trước đề nhị thứ chính cống, kỳ sở bi tân-sửu ất-ty nhị cống vô tu trình tiến.!

Thất niên cung ngộ quốc tuất; phụng khiến sứ bộ tê đệ cáo phó phẩm-nghi tiến hành, tự phụng.

tiến một thể. Nay đòi làm bốn năm một lần cống nên chiếu số lễ vật của hai kỳ cống cùng tiến đó mà giảm đi một nửa đề trình tiến. Phương vật thì có ngà voi một đôi, Tê-giác 2 cái, trửu, nhiều, lụa, vải đều 100 tấm. Trầm-hương 300 lượng, Tốc-hương 600 lượng, sa-nhân, Tân-lang đều 45 cân (việc này vào niên-hiệu Đạo-quang nhà Thanh năm thứ 19 tháng 11)

Thiệu-Trị năm thứ 5. khâm phái sứ bộ sang Thanh đề đem phẩm-nghi của hai kỳ cống năm tân sửu và năm ất-ty, gồm cả phẩm nghi hai lễ tạ ơn năm trước còn lưu lại, cùng đệ sang một thể. Sau đó lại tiếp được phúc văn bên Thanh nói rằng ; Thanh đế có dụ : Cống phẩm của hai lần thỉnh phong và tạ ơn cho được thay vào lễ vật là hai thứ chính cống, còn lễ vật đã sắm sửa vào hai kỳ cống Tân.sửu và Ất-ty thì không cần trình tiến nữa.

Năm thứ 7, gặp có quốc tang, vắng mệnh sai sứ-bộ mang lễ-vật cáo phó sang Thanh, nhưng rồi tiếp được..

8b

Thanh đế dụ chuẩn bồi-thần tiến quan, chí như trình tiến
phương vật đình chỉ.

8B

lời dụ của Thanh-đế, chuẩn cho bồi-thần (sứ thần) tiến quan,
còn lễ vật trình tiến thì đình chỉ.

打發

凡如清使部均奉照給打發物項以供前途贈送

之需各項銀錠並銀包指共重一千一百四十兩

諸使部均用重十兩錠一百錠重二兩錠十四錠
重一兩錠五十二錠重五錢一百錠銀包指一百

箇每箇重一錢惟慶賀使部用重一兩
錠三十錠重五錢一百四十錠餘並同 雪白土絹

一百二十疋各色土統二百二十疋 慶賀使部只
用絹一百疋

統二 百疋 土布一百疋土桂五十斤象牙蓋二十日象

牙扇三百把象尾毛二百條 金飾三十條 瑇瑁蠟

瓶一百五十件 中項七十五 小項七十五 香蠟盞二百五十口

關上候命諒山省臣打發用土絹二十四疋土桂

卷一百三十一

đả⁷phát

Phàm như Thanh sứ-bộ quân Phụng chiếu cấp đã phát vật hạng dĩ cung tiền đồ tặng tống chi nhu, các hạng ngân đỉnh lĩnh ngân bao chỉ, cộng trọng nhất thiên nhất bách tứ thập lượng. (chư sứ-bộ quân dụng trọng thập lượng, đỉnh nhất bách đỉnh, trọng nhị lượng đỉnh thập tứ đỉnh, trọng nhất lượng đỉnh ngũ thập nhị đỉnh, trọng ngũ tiền nhất bách đỉnh, ngân-bao-chỉ nhất bách cá, mỗi cá trọng nhất tiền, Duy khánh-hạ sứ-bộ dụng trọng nhất lượng, đỉnh tam thập đỉnh, trọng ngũ tiền nhất bách tứ thập đỉnh dư tinh đồng). Tuyệt bạch thổ quyển nhất bách nhị thập thất, các sắc thổ hoàn nhị bách nhị thập thất, (Khánh-hạ sứ-bộ chỉ dụng : quyển nhất bách thất, hoàn nhị bách thất) thổ bố nhất bách thất, thổ quế ngũ thập cân, tượng nha trần nhị thập nhật, tượng nha-phiến tam bách bản, tượng nha vĩ mao nhị bách điều (kim sức tam thập, dư tinh ngân sức), đại mọi lap bình nhất bách ngũ thập kiện (trung hạng thất thập ngũ, tiểu hạng thất thập ngũ) hương lap lộc nhất bách ngũ thập khâu.

Quan thượng hậu-mệnh Lạng-sơn tỉnh thần đả phát dụng thổ quyển nhị thập tứ thất, thổ quế.

9A

Đả phát
(Cấp phát)

Phàm các sứ-bộ sang Thanh đều vâng lệnh chiếu cấp các vật hạng mang theo để dùng vào việc hiếu xén trên quãng đường trường như : Các hạng bạc đỉnh (thoi) và ngân-bao-chỉ (?) cộng nặng 1140 lượng, (các sứ-bộ đều dùng thứ bạc mỗi đỉnh nặng 10 lượng là 100 đỉnh, hạng nặng hai lượng 14 đỉnh, nặng 1 lượng 52 đỉnh, nặng 5 chỉ 100 đỉnh, ngân-bao-chỉ 100 cái mỗi cái nặng một chỉ. Riêng có sứ bộ Khánh-hạ thì dùng hạng nặng một lượng là 30 đỉnh, nặng năm chỉ 140 đỉnh, còn ngoài ra thì đều như nhau). Tuyệt bạch thổ quyển (lụa ta trắng tinh) 120 tấm, các sắc thổ hoàn (vóc ta đủ các màu) 220 tấm, (sứ bộ khánh-hạ chỉ dùng có : 100 tấm lụa và 200 tấm vóc), vải ta 100 tấm, quế ta 50 cân, chén ngà 20 cái, quạt ngà (rẻ bằng ngà voi) 300 cái, lông đuôi voi 200 cái (30 cái bịt vàng còn thì bịt bạc), hộp sáp bằng đồi mồi 150 cái (hạng trung 75, hạng tiểu 75) hương lap lộc (cái chóc để đốt hương) 150 cái.

Đoàn hậu mệnh trên cửa quan đo tỉnh thần Lạng-sơn lãnh chức vụ, thì sẽ cấp phát : Thổ quyển (lụa) 24 tấm, thổ quế...

二斤瑋瑁蠟盞四十口香蠟八兩象牙扇八十把
 象牙尾毛包銀四十條江銀二十兩白金十錢諫山
 官贖見內地官員牛羊豕各十米十方酒二十斤
 至如

京派關上候命打發物件用色統五十疋雪白絹十

疋象牙扇四十把瑋瑁蠟盞二十口象尾毛三十

條銀飾十五桂皮一斤

禮部高隆年例每使部打發物項各設色統一百象

尾毛銀飾一百條扇一百把盆盤五十口至明命

九年始增定增給等項再原例參用牙扇瑋瑁扇
 至明命十二年製造各樣扇
 均骨用象牙直樣祿用土鏡

nhị cân, đại-môi lap-lộc tứ thập khâu, hương-lạp bát lượng, tượng-nha phiến bát thập bả, tượng vĩ mao ngân tứ thập điều, giang-ngân nhị thập lượng bạch-kim thập dật.

Lạng-son quan chỉ kiến nội địa quan viên, ngư, dương, thi các thập, mễ thập phương, tửu nhị thập cân, chỉ như kinh phái quan thượng hậu-mệnh, đã phát vật kiện dụng sắc hoàn ngũ thập thất, tuyết bạch quyển thập thất, tượng nha phiến tứ thập bả, đại môi lap lộc nhị thập khâu, tượng vĩ, mao tam thập điều (ngân sức thập ngũ, kim sức thập ngũ) quế bì nhất cân.

(Cần-án : Gia-Long niên lệ, mỗi sứ-bộ đã phát vật hạng các giảm, sắc hoàn nhất bách, tượng vĩ mao ngân sức nhất bách điều, phiến nhất bách bả, lộc lap ngũ thập khâu, chỉ Minh Mạng cửu niên thủy tăng định tăng cấp đẳng hạng, tái nguyên lệ tham dụng nha phiến, đại-môi phiến, chỉ Minh-Mạng thập nhị niên chế tạo các hy phiến quân cốt, dụng tượng nha trực dạng, phiếu dụng thổ hoàn).

2 cân, đại môi lap-lộc (hộp sáp bằng đồi-mồi) 40 cái, hương-lạp (sáp thơm) 8 lạng, quạt ngà voi 80 cái, lông đuôi voi bịt bạc 40 sợi, giang-ngân (bạc tốt) 20 lạng, bạch-kim 10 dật (mỗi dật 24 lạng).

Quan chức (hậu mệnh) tỉnh Lạng-son yết kiến quan chức nội địa (bên Thanh), lễ vật có các thứ : trâu, dê, heo, đều 10 con gạo 10 phương, rượu 20 cân. Còn chức hậu-mệnh trên cửa quan do kinh đó phải đi, các vật kiện được cấp phát dùng vóc nhiều màu 50 tấm, lụa trắng 10 tấm, quạt ngà voi 40 cái, hộp sáp đồi mồi 24 cái, lông đuôi voi 30 cái (15 cái bịt bạc, 15 cái bịt vàng quế 1 cân (Cần án : Theo lệ trong thời Gia-long, các vật hạng cấp phát cho mỗi sứ-bộ đều giảm bớt, vóc nhiều màu còn 100, lông đuôi voi bịt bạc 100 sợi, quạt 100 cái, hộp sáp 50 cái, đến thời Minh-Mạng năm thứ 9 mới tăng, định cấp thêm các hạng hai là cứ lệ cũ mà tham dụng quạt ngà và quạt đồi mồi, đến Minh-Mạng năm 12 chế tạo các rỏ quạt đều dùng xương, nay dùng ngà voi rỏ trắng, áo dùng vóc ta),

賞給

凡如清歲賞謝恩慶賀諸使部製給正使正三品
大朝冠服一副照隨原品補服一副常服水波圓
鶴密紗長客衣一襲二領縐紗袴黑綾袴各一腰
軟輿青蓋各一甲乙副使從三品大朝冠服各一
副餘與正使並同行人入員補服各一副隨人公
派冠服並同惟無補子使臣私人無有補服其常
服衣袴各項由內務府聲請製給若係請封使部
該正使奉給二品大朝冠服一副甲乙副使奉給
正三品大朝冠服各一副並增給使臣烏袍角帶

Thường cấp

Phàm như Thanh tuế cống, tạ-ân, Khánh-hạ chư sứ-bộ; chế cấp chánh sứ chánh tam phẩm đại triều quan phục nhất phó, chiếu tùy nguyên phẩm bổ phục nhất phó, thường phục thủy-ba-viên-hạc mặt sa, trường khách y nhất tập nhị lãnh, trứ sa khố, hắc lăng khố các nhất yêu, nhuộm dư, thanh cái các nhất.

Giáp ất phó sứ, tòng tam phẩm đại triều quan phục các nhất phó, dư dữ chánh-sứ tịnh đồng. Hành-nhân bát viên, bổ Phục các nhất phó, tùy-nhân, công phái, quan phục tịnh đồng, duy vô bồ tử. Sứ-thần tư nhân vô hữu bổ phục, kỳ thường phục y khố các hạng do Nội vụ phủ thanh tỉnh chế cấp. Nhược hệ thỉnh-phong sứ-bộ, cai chánh sứ phụng cấp nhị phẩm đại triều quan phục nhất phó. Giáp ất phó sứ phụng cấp chính tam phẩm đại triều quan phục các nhất phó, tịnh tăng cấp sứ thần ô bào, giắc-đái.

10A

Thường cấp

Phàm những sứ bộ sang Thanh về việc tuế-cống tạ-ân, khánh hạ, thì chế tạo cho viên chánh-sứ 1 bộ áo mũ đại trào hàng chánh tam phẩm và 1 bộ bồ-phục chiếu theo nguyên phẩm của viên ấy, thường phục thì có 1 nếp 2 chiếc áo khách dài thừ sa dây hàng thủy-ba-viên-hạc thất lưng bằng sớ sa và nhiều đen dền 1 tấm nhuộm dư (xe có nệm êm) và lọng xanh đều 1 chiếc,

Giáp và Ất phó sứ, mỗi người 1 bộ áo mũ đại triều tòng tam phẩm, còn các thứ khác cũng bằng chánh sứ. Hành nhân 8 viên mỗi viên 1 bộ bồ-phục tùy-nhân và công-phái áo mũ cũng thế, chỉ khác cái không có bồ tử. Người riêng của sứ thần không có bồ phục, còn thường phục áo khố các thứ đều do Nội-vụ phủ tâu xin chế tạo đề cấp phát. Nếu là sứ-bộ thỉnh phong thì viên chánh-sứ được cấp 1 bộ áo mũ đại trào hàng nhị-phẩm, Giáp và Ất phó sứ được cấp mỗi viên 1 bộ áo mũ đại trào hàng chánh-tam-phẩm, ngoài ra còn cấp thêm cho sứ thần 3 bộ áo bào đen, khăn, đai.

三副行人禮服八副關上候命二員諒山省臣二員烏袍角帶各一副餘並同前例照給

賞例錢正使三百貫甲乙副使每員各二百貫行人入員錢二百貫均分隨人公派每人錢各二十貫使臣親人四名例無給錢再另奉

恩賞正候命員白金六十兩副候命員白金四十兩

此係特奉 恩
格非以爲例

明命五年遣答謝歲貢二使部如清奉

旨此次使臣二部某員現經官給大朝常朝冠服則止
某員未經官給者著照例給予

tam phó, hành nhân lễ phục bát phó, quan thượng hậu-mệnh nhị viên, Lạng-sơn tinh thần nhị viên, ô bào, giắc, đai các nhất phó, Dư tịnh đồng tiền-lệ chiếu cấp.

Thượng lệ tiền : chánh-sứ tam bách quan, giáp ất phó sứ mỗi viên các nhị bách quan, hành-nhân bát viên, tiền nhị bách quan quân phân, tùy-nhân công-phái mỗi nhân tiền các nhị thập quan, sứ-thần thân nhân tứ danh, lệ vô cấp tiền. Tái lãnh phụng An-thường chánh hậu-mệnh viên, bạch-kim tứ thập lượng (thử hệ đặc phụng An cách phi dĩ vi lệ).

Minh-mạng ngũ niên, khiến đáp-tạ tuế-cống nhị sứ-bộ như Thanh phụng chỉ : thử thứ sứ-thần nhị bộ, mỗi viên hiện kinh quan cấp đại triều thường triều quan phục tặc chỉ, mỗi viên vị kinh quan cấp giả trước chiếu lệ cấp dư.

hành nhân 8 bộ lễ-phục, hậu mệnh trên quan ải 2 viên, tinh thần Lạng-sơn 2 viên, mỗi viên 1 bộ bào đen, khăn, đai, còn ngoài ra thì cũng chiếu theo lệ trước đề cấp.

Thượng lệ tiền : chánh sứ 300 quan, Giáp và Ất phó sứ mỗi viên 200 quan, hành nhân 8 viên 200 quan đem chia phần đều nhau, tùy nhân và công phái mỗi người 20 quan, 4 tên thân nhân của sứ thần, theo lệ không có cấp tiền. Lão phụng mệnh ân thường cho chánh hậu mệnh : bạch kim 60 lượng, phó hậu mệnh : Bạch kim 40 lượng. (đây là đặc cách gia ân chứ không lấy đó làm lệ).

Minh Mạng ngũ niên, phái 2 sứ bộ đáp tạ và tuế cống sang nhà Thanh, phụng chỉ rằng : Lần này các viên trong 2 bộ sứ thần, viên nào đã được quan cấp áo mũ đại trào và thường trào rồi thì thôi, còn viên nào chưa được quan cấp thì cho chiếu lệ cấp phát

紹治元年請封使部奉有

格外恩賞正使甲副使每員寶藍純綾素綢廣袖短衣
天青二則團花八絲緞狹袖短衣老綠羽絲狹袖
衣各一領玉藍南素縐紗袴一腰乙副使減廣袖
衣一領餘並同行人胡登詢黃文相隨人阮隆寶
藍純綾素綢狹袖衣官綠羽緞狹袖短衣各一領
雪白蓮花南袖袴各一腰

嗣德元年奉遣請封使部經部查照紹治年間

格外恩賞常服衣袴等項開列進

呈奉

欽定大南會典事例

禮部

卷二百二十八

七

硃批著內務府檢項議賞○二年歲貢使部奉有增給
使臣每員烏袍角帶各一副行人禮服每員一副

謹按是年現在國湖之內

Thiệu-Trị nguyên niên, tỉnh-phong Sứ bộ phụng hữu cách ngoại ân thưởng chánh-sứ giáp phó sứ mỗi viên bửu lam thuần tuyến tổ trừu quảng tụ đoản y thiên thanh nhị tặc, đoàn hoa bát-ti đoản hiệp tụ đoản y, lão lục vũ ti hiệp tụ y các nhất lãnh, ngọc lam nam tổ trừu sa khố nhất yêu, ất phó sứ giảm quảng tụ y nhất lãnh, dư thịnh đồng. Hành-nhân Hồ đặng-Tuân, Hoàng văn Sưởng, Tùy nhân Nguyễn Long, bửu lam thuần tuyến tổ trừu hiệp tung, quan lục Vũ đoản hiệp tụ đoản y các nhất lãnh tuyết bạch liên hoa nam trừu khố các nhất yêu.

Tự-Đức nguyên niên, phụng khiến tỉnh-phong Sứ-bộ kinh bộ tra chiếu Thiệu-Trị niên gian cách ngoại ân thưởng thường phục y khố đẳng hạng khai liệt tiến trình phụng.

11A

Thiệu-Trị nguyên niên, Sứ bộ tỉnh-phong có được cách ngoại ân thưởng cho chánh-sứ và Giáp phó-sứ mỗi viên 2 cái áo ngắn rộng tay hàng bửu-lam thuần tuyến tổ trừu (nhiều?) màu thiên thanh và áo ngắn hẹp tay hàng đoản bát-ti bông tròn, áo ngắn rộng tay hàng tơ lông màu lục thâm, mỗi thứ 1 cái, dây lưng hàng ngọc lam nam tổ sô sa (sô nõn màu lam) 1 cái, Ất phó-sứ bớt đi một áo rộng tay, còn thứ khác thì đồng nhau. Hành-nhân Hồ-đặng-Tuân, Hoàng-văn-Sưởng, Tùy nhân Nguyễn Long, áo hẹp tay hàng bửu lam thuần tuyến tổ tước, và áo ngắn hẹp tay hàng đoản lông màu quan-lục-đều 1 cái, khố hàng nhiều nam có hoa sen màu trắng, đều 1 cái.

Tự-Đức nguyên niên, phụng khiến Sứ bộ sang tỉnh phong, được bộ tra chiếu việc cách ngoại ân thưởng của đời Thiệu Trị, như áo thường và khố.v.v., kê khai trình lên được...

Châu phê trước nội vụ phủ kiểm hạng nghi thưởng,

Nhị niên, tuế cống Sứ bộ phụng hữu tăng cấp Sứ-thần mỗi viên ô bào, giắc, đai các nhất phó, Hành-nhân lễ phục mỗi viên nhất phó, (Cần-án : thị niên hiện tại quốc chế chi nội).

---

châu-phê trao cho Nội-vụ phủ kiểm điểm các hạng đề nghị định việc thưởng.

Năm thứ 2, Sứ-bộ Tuế-cống, phụng chỉ có tăng cấp cho Sứ thần mỗi viên được áo bào đen, khăn, dây lưng mỗi thứ 1 cái. Hành-nhân mỗi viên được 1 bộ áo lễ. (Cần-án : năm ấy hiện ở trong vòng quốc tang)

護送

凡如清使部自

京起程禮部預咨兵部轉飭沿途諸省各派率隊一
管將弁兵器械接轄護送至河內省進關日另由
該省派出三四品武弁一員率將弁兵五百公象
五匹護送至北寧省再由該省依數換派護送至
關諒山省員亦派員弁前往護接回程日亦照此
例辨理

明命五年

旨嗣凡遣使如清在京起程除公貨諸箱兩照數撥給

Hộ Tống

Phạm như Thanh Sứ-bộ, tự kinh khởi trình Lễ-bộ dự tư Binh-bộ chuyển sức duyên đồ chư tỉnh các phái suất đội nhất quân trưng biên binh khí giới án hạt, hộ tống chỉ Hà-nội tỉnh. Tiến quan nhật lánh do cai tỉnh phái xuất tam tứ phạm võ biên nhất viên, suốt trưng biên binh ngũ bách, công trưng ngũ thất, hộ tống chỉ Bắc-Ninh tỉnh, tái do cai tỉnh y số hoán phái hộ tống chỉ quan. Lạng-Sơn tỉnh viên diệt phái viên biên tiền vãng hộ tiếp. Hồi trình nhật diệt chiếu thử lệ biện lý.

Minh-Mạng ngũ niên, chỉ tự phạm khiến Sứ như Thanh. tại kinh khởi trình trừ công hóa chư sương hàm chiếu số bát cấp...

12A

Hộ Tống

Phạm các Sứ-bộ sang nhà Thanh, tự kinh đô lên đường. lễ-bộ đã dự tư cho Binh-bộ chuyển sức cho các tỉnh ở dọc đường đều phái 1 viên suất-đội đem biên binh khí giới chiếu theo địa hạt, hộ tống đến lĩnh Hà-Nội. Còn ngày tiến quan (lên quan ải) thì sẽ do tỉnh ấy phái 1 viên võ quan hàng tam tứ phạm, đem 500 tiền binh, 5 con voi đực, hộ tống đến tỉnh Bắc-Ninh, rồi do tỉnh ấy chiếu theo đúng số đề thay thế hộ tống đến quan ải. Tỉnh thần Lạng-Sơn cũng phái viên chức và biên binh đi đón tiếp. Ngày về cũng chiếu lệ trên đề biện lý.

Minh Mạng ngũ niên có chỉ dụ rằng : Từ nay phạm có Sứ-bộ sang Thanh mà khởi hành từ kinh đô, thì trừ những hòm xiềng đưng của công đã chiếu số cấp phát.

外其使臣並行人每員著撥給輜夫各二率惟擡夫
有別使部大員撥給四率甲乙副使每員撥給各三
率行人每員撥給一率照次轉驛至北城再照原例
由城撥給著爲令謹按向例使部自北城進關所有
箱函數千均由北城官飭撥前途
附送州縣之民
夫轉換擡遞 ○九年

旨如清使部之輜擡夫數除在京起程經有例定外其
自北城進關所有使部二十員人合用輜夫四十名
貢品十九箱打發物件九箱使臣三員每員私裝四
箱行人八員每員一箱隨人九名共四箱向上公私
該五十二箱合用擡夫一百四十率準該城照數撥

ngoại kỳ sứ-thần tịnh hành-nhân mỗi viên trước bát cấp võng phu các nhị suất, duy đài phu hữu biệt : sứ-bộ đại viên bát cấp các tam suất, hành nhân, mỗi viên bát cấp nhất suất, chiếu thứ chuyên dịch, chỉ Bắc-thành tái chiếu nguyên lệ do thành bát cấp, trước vi lệnh. (cần-án : Hưởng lệ sứ-bộ tự Bắc-thành tiến quan, sở hữu sương hàm số can quân do Bắc thành quan sức bát tiền đồ phụ cận châu huyện chi dân phu chuyên hoán đài đệ.

Cửu niên, chỉ : như Thanh sứ-bộ chi võng đài phu số, trừ tại kinh khởi trình kinh hữu lệ định, ngoại kỳ tự Bắc thành tiến quan sở hữu sứ bộ nhị thập viên nhân hợp dụng võng phu tứ thập danh, cống-phẩm thập cửu sương, đã phát vật hiện cửu sương, sứ-thần tam viên, mỗi viên từ trang tứ sương, hành-nhân bát viên, mỗi viên nhất sương, tùy-nhân cửu danh cộng tứ sương hưởng thượng công tư cai ngũ thập nhị sương, cấp dụng đài phu nhất bách tứ thập suất, chuẩn cai thành chiếu số bát..

không kê, còn ngoài ra thì sứ thần và hành-nhân mỗi viên lại được cấp phát phu cáng 2 suất, duy phu gánh vác thì có phân biệt như : sứ-bộ đại viên (chánh sứ) được cấp 4 suất, Giáp và Ất phó sứ được cấp mỗi viên 3 suất hành-nhân mỗi viên 1 suất, chiếu theo lần-lượt trạm này chuyên sang trạm khác, khi đến Bắc thành lại theo lệ cũ do thành cấp phát, chuẩn làm công lệnh. (Cần-án : lễ cũ sứ-bộ từ Bắc thành lên quan ải, có bao hòm xiềng đều do các quan ở Bắc-thành phải sức bắt dân phu các châu huyện phụ cận trên đường quan lộ phải thay lượt nhau đề khuân vác.

Năm thứ 9, chỉ-du rằng : Sứ-bộ sang Thanh, bao nhiêu phu khiêng cáng võng, trừ khi khởi hành tự kinh-dò đã có lệ định, ngoài ra từ Bắc thành lên tới cửa ải thì cứ 20 nhân viên sứ-bộ phải dùng 40 tên phu cáng, 19 hòm cống phẩm, và kiện đem theo 9 hòm, sứ thần 3 viên, mỗi viên 4 hòm từ trang, thành-nhân 8 viên, mỗi viên 1 hòm, tùy nhân 9 tên cộng 4 hòm, trước sau công tư hợp cộng 52 hòm, phải dùng tới 160 suất phu khiêng, vậy chuẩn cho Bắc-thành chiếu số cấp phát.

給著爲令○十二年奉

敕嗣凡如清使部自河省進程由該省派撥弁兵象匹
護送至北寧省城轉交該省換派兵象接護進關至
回期仍由北省預派兵象等佇護送回至河內省城
永以爲例○十三年

旨嗣凡如清使部自關上回程所有私裝箱檯數千加
恩著由隸省北省各量撥附近民夫檯遞至河省益
仍將所撥民數箱數具奏至河省來京由該使部隨
便水陸自行運遞毋得徇情溢給致勞民力覺出治
罪不貸著爲令○又

cấp trước vi lệnh.

Thập nhị niên phụng sắc tự, phạm như Thanh sử bộ tự Hà tỉnh tiến trình do cai tỉnh phái bát biên binh tượng thất hộ tống chỉ Bắc-ninh tỉnh thành, chuyển giao cai tỉnh hoán phái binh tượng tiếp hộ tiến quan, chỉ hồi kỳ nhưng do Bắc-tỉnh dự phái binh tượng đẳng trừ hộ tống hồi chỉ Hà-nội tỉnh thành, vĩnh dĩ vi lệ.

Thập tam niên, chỉ tự tự phạm như Thanh sử-bộ, tự quan hượng hồi trình, sở hữu tư trang sương đài số can, gia-ân trước do Lạng-tỉ nh Bắc-tỉnh các lượng bát phụ cân dân phu đài đệ chỉ Hà tỉnh-ly, nhưng tương sở bát dân số sương số cụ phụng chỉ Hà-tỉnh lai kinh do cai sử-bộ tùy tiện thủy lục tự hành vận đệ, vô đắc tuần tỉnh lạm cấp trí lao dân lực, giác xuất trị tội bất thái, trước vi lệnh.

Hựu...

13A

đề làm công lệnh.

Năm thứ 12 phụng sắc rằng : phạm sử-bộ sang Thanh mà khởi hành từ tỉnh Hà-nội, thì do tỉnh ấy phái khiên biên-binh và voi hộ tống đến tỉnh thành Bắc-ninh rồi chuyển giao cho tỉnh ấy đổi binh tượng khác tiếp đón hộ-vệ lên quan ải; chuyển về cũng do tỉnh Bắc dự-bị phái binh tượng đợi sẵn đề hộ-tống về Hà-nội và lấy đó làm lệ lâu dài.

Năm thứ 13, chỉ dụ rằng : Từ nay phạm sử-bộ sang Thanh, khi từ quan ải trở về, có bao tư trang hòm siêng, gia ơn cho được do tỉnh Lạng tỉnh Bắc liệu bát dân phu ở phụ cận phải chuyển vận về tới tỉnh lý Hà-nội, rồi đem số dân phu và số hòm tâu lên đầy đủ. Còn từ tỉnh Hà-nội về Kinh thì do sử-bộ tùy tiện đi theo đường thủy hay bộ sẽ tự động vận-tải lấy, chứ không được theo tỉnh riêng lạm cấp làm nhọc sức dân, khi việc làm đã phát giác, sẽ trị tội không tha và lấy đó làm công lệnh...

Lại...

旨向來如清使部輜夫擡夫一款在京進程抵河省並
自該省進關節經定例其自關上回程所有私裝箱
數前經有旨加恩著由諒省北省各量檢附近民夫
擡送至河省程所由該使部隨使水陸自行運遞茲
著嗣凡使部回程除公貨諸箱擡照例擡遞來京外
所有私裝箱數自關上至河省準正使員帶隨五箱
甲乙副使每員四箱行人八員併爲十二箱隨人九
名併爲五箱該三十箱仍遵依前旨辨理毋須蓋給
致勞民力至如該使自河省來京復命其輜擡夫數
未經定例茲準使臣三員輜夫各二名品服私裝擡

chỉ : hướng lai như Thanh sứ-bộ võng phu đài phu nhất khoản, tại kinh tiến trình đề Hà tỉnh, tịnh tự cai tỉnh tiến quan tiết kinh định lệ, kỳ tự quan thượng hồi trình, sở hữu tư trang, sương số, tiền kinh hữu chỉ gia ân trước do Lạng-tỉnh Bắc-tỉnh các lượng bát phụ cận dẫn phu đài đệ chỉ Hà tỉnh lý, sở do cai sứ-bộ tùy tiện thủy lục tự hành vận đệ. Tự trước tự phạm sứ-bộ hồi trình trừ công hóa chư sương đài chiếu lệ đài đệ lai kinh, ngoại sở hữu tư trang sương số tự quan thượng chỉ Hà-tỉnh, chuẩn chánh sứ viên đài tùy ngũ sương, giáp ất phó sứ, mỗi viên tứ sương, hành-nhân bát viên tỉnh vi thập nhị sương, tùy-nhân cửu danh, tỉnh vi ngũ sương, cai tam thập sương; nhưng tuân y tiền chỉ biện lý, vô tu lạm cấp trí lao dân lực. Chỉ như cai sứ tự Hà-tỉnh lai kinh phục mệnh, kỳ võng đà phu số vị kinh định lệ, tự chuẩn sứ thần tam viên võng phu các nhị danh, phạm phục tư trang tài

chỉ dụ : Từ trước đến nay sứ-bộ sang Thanh riêng một khoản phu cảng phu khuân vác, từ kinh đô khởi hành đến Hà-nội, và từ Hà-nội lên quan ải đã từng định lệ. Còn từ quan ải trở về, có bao tư trang hòm siêng, trước kia đã từng có chỉ gia ơn cho được do tỉnh Lạng tỉnh Bắc liệu bắt dân phu vùng phụ cận đài đệ về đến tỉnh lý Hà-nội, rồi do sứ-bộ tùy tiện đi bằng đường thủy hay đường bộ thì tự động vận chuyển lấy. Nay ấn định rõ rằng : Từ đây phạm sứ-bộ trên đường về, trừ các hòm siêng đựng vật công thì chiếu lệ cho tải về kinh, ngoài ra còn có bao nhiêu hòm tư trang, đem từ quan ải về tỉnh Hà, chuẩn cho viên chánh sứ được đem theo 5 hòm, Giáp và Ất phó-sứ mỗi viên 4 hòm; hành nhân 8 viên đóng gộp làm 12 hòm Tùy-nhân 9 tên, đóng chung vào 5 hòm, cộng 30 hòm, vẫn theo chỉ dụ trước đề biện lý; chớ nên lạm cấp để nhọc sức dân.

Còn việc sứ-bộ từ tỉnh Hà về kinh phục mệnh, thì số phu võng cảng đài tải chưa từng định lệ, thì nay chuẩn cho 3 viên sứ-thần mỗi người 2 tên phu cảng, và 4 tên khuân vác phạm phục tư trang.

夫共四名爲一起行人八員每員輜夫二名分爲二起仍按轄照數撥給著爲令○十五年

敷使部回日北省弁兵經派捕務宜咨河內海陽北寧三省量派弁兵湊足一千名同往南關護接以壯觀瞻○十八年奏準如清使部內有欽奉

圈出隨人四名行人司二名均係奉派公務進抵河內程途亦屬遙遠請照因公由驛之例聽該等名各領諸衙章疏由驛前往每站撥給輜夫二名

紹治七年議準如清使部進程日除自

京至河省應給輿夫一款仍遵原例辦理外餘自河

phu cọng tứ danh vi nhất khởi. Hành-nhân bát viên, mỗi viên võng phu nhị danh, phân vi nhị khởi, nhưng án hạt chiếu số bát cấp trước vi lệnh.

Thập ngũ niên, sắc sử-bộ hồi nhật, Bắc-Ninh tỉnh biên binh kinh phái bồ vụ, nghi tư Hà-nội, Hải-dương, Bắc-ninh tam tỉnh lượng phái biên binh thẩu túc nhất thiên danh đồng vãng Nam-quan hộ tiếp dĩ tráng quan chiêm.

Thập bát niên, tấu chuẩn như Thanh sử bộ nội hữu khâm phụng khuyên xuất : tùy-nhân tứ danh, hành-nhân ty nhị danh quan hệ phụng phái công vụ tán đề Hà-nội trình đồ diệt thuộc điều viên, thỉnh chiếu nhân công do dịch chi lệ, thỉnh cai đẳng danh các lãnh chương nha chương sở do dịch tiền vãng mỗi trạm bát cấp võng phu nhị danh.

Thiệu-Trị thất niên, nghi chuẩn như Thanh sử-bộ tiến trình nhật, trừ tự kinh chí Hà tỉnh ưng cấp đài phu nhất khoản nhưng tuân nguyên lệ biện-ly, ngoại dư từ Hà,..

hợp làm 1 tốp. Hành nhân 8 viên, mỗi viên 2 tên phu cọng, chia làm 2 tốp (chuyển), sẽ xét từng địa hạt rời chiếu số cấp phát và lấy đó làm lệnh chung.

Năm thứ 15, có sắc rằng : Sử-bộ ngày trở về biên binh của tỉnh Bắc đã được phái đi dẹp giặc rồi, thì nên tư cho 3 tỉnh Hà-nội, Hải-dương, Bắc-ninh liệu phái biên-binh đủ số 1000 tên cùng lên Nam-quan hộ tiếp, cho được trang trọng sự quan chiêm (người ta trông vào).

Năm thứ 18, bỗn tấu đã được chuẩn y về việc sử-bộ sang Thanh, trong đó đã được 4 tên, hành-nhân ty 2 tên đều thuộc vào hạng phụng phái việc công ra đến Hà-nội, đường sá cũng rất xa xôi, vậy xin chiếu theo lệ « nhân công do dịch » (nhân việc công được do đường trạm), cho những tên ấy đều lãnh chương sở của các nha đi theo đường trạm, mỗi điểm phải cấp cho 2 tên phu cọng.

Thiệu-Trị năm thứ 7, nghi chuẩn về khoản nhật trình của sử-bộ sang Thanh, từ 1 khoản tự kinh đồ đến tỉnh Hà nên cấp bao nhiêu phu đài đệ vãn theo lệ cũ biện lý, còn ngoài ra thì tự tỉnh Hà..

省至關上正使員聽得帶隨四箱甲乙副使每員
三箱行人八員每員一箱隨人九名除使臣之親
人家丁四名各于該等員私裝數內附貯外餘公
派五人併爲三箱回程日自關上至河省亦依此
例撥給至如使臣三員自河省來

京量給品服私裝樁夫三名餘各依原例水陸隨便
以省驛遞

tỉnh chỉ quan thượng, chánh-sứ viên thỉnh đặc đời tùy tứ sương, giáp ất phó sứ mỗi viên tam sương hành-nhân bát viên mỗi viên nhất sương, tùy nhân cứu danh, trừ sứ thần chỉ thân nhân gia đình từ danh, các vu cai đẳng viên tư trang số nội phụ trừ; ngoại dư công phái ngũ nhân, tỉnh vi tam sương. Hồi trình nhật tự quan thượng chỉ Hà tỉnh diệt y thủ lệ bát cấp. Chỉ như sứ thần tam viên; tư Hà tỉnh lai kinh, lượng cấp phẩm phục tư trang đài phu tam danh, dư các y nguyên lệ, thủy lục tùy tiện dĩ tỉnh dịch đệ.

lên quan ải, viên chánh sứ được đem theo 4 hòm, Giáp Ất phó sứ mỗi viên 3 hòm, hành-nhân 8 viên mỗi viên 1 hòm, tùy nhân 9 tên, trừ 4 tên gia đình và thân nhân của sứ thần đồ đạc đều đóng chung vào hòm tư trang của các viên đó, còn dư 5 người công phái thì đóng chung nhau 3 hòm. Ngày trở về từ quan ải đến tỉnh Hà cũng theo y lệ cũ để cấp phát. Còn như 3 viên sứ thần, từ tỉnh Hà về kinh thì lượng cấp 3 tên phu đài tải những hòm phẩm phục và tư trang, ngoài ra thì theo lệ cũ, muốn đi đường thủy hay bộ tùy tiện cho bớt việc đài tải của trạm.

給卹

明命元年如清正使吳位行至清國永淳縣病故

嗣接清國諭給卹銀三百兩

謹按此夫吳位病故就近權殯俟使部公

回遷奉

准加恩卹官銀一百兩

賜祭一次使部回期仍由諒山鎮員頂於油村陞南構

作草茭行禮並備辦江銀一百五十兩並絹布各

二十疋送好護運故員棺柩之清國員弁兵丁再

由北城釋委幹員董撥兵夫接送棺柩回貫安厝

紹治元年使部行人四等侍衛黃文和病故奉

cấp tuất

Minh-Mệnh nguyên niên, như Thanh chánh-sứ Ngô vị hành chi Thanh quốc Vĩnh Thuần huyện bệnh cố. Tự tiếp Thanh quốc dụ cấp tuất ngân tam bách lượng. (Cần-án : thử thử Ngô vị bệnh cố, tự cận quyền tẩn sĩ sứ-bộ công hồi đệ hồi)

Phụng chuẩn gia-ân tuất quan ngân nhất bách lượng, tứ tế nhất thử. Sứ-bộ hồi kỳ nhưng do Lạng-son trấn viên, dự ư Du-thôn ải nam cầu tác thảo bạt hành lễ, tịnh bị biện giang ngân nhất bách ngũ thập lượng, hoàn, quyển, bố các nhị thập thất tống hảo, hộ đệ cố viên quan cứu chi Thanh quốc viên biên binh đình. Tái do Bắc thành trách ủy viên đồng bát dinh phu tiếp đệ quan cứu hồi quán an thổ.

Thiệu-Trị nguyên niên, sứ-bộ hành-nhân tứ đẳng thị-vệ Hoàng văn Sương bệnh cố, phụng

cấp tuất

(cấp tiền tử tuất)

Minh-Mệnh nguyên niên, sứ bộ sang nhà Thanh, viên chánh-sứ là Ngô Vị khi sang đến huyện Vĩnh Thuần (thuộc tỉnh Quảng-Tây) bị bệnh chết. Sau đó tiếp được chỉ dụ của triều Thanh cấp tuất 300 lượng bạc. (Cần án : Chuyển ấy Ngô-Vị ốm chết, hãy tạm quản ở nơi tiếp cận; đợi khi sứ bộ trở về sẽ đem theo).

Về bên ta cũng chuẩn cho gia ân về khoản tiền tuất 100 lượng bạc công (quan ngân) và ban cho 1 tuần tế. Kỳ trở về của sứ-bộ sẽ cho Trấn viên tỉnh Lạng-son, dựng sẵn 1 gian nhà cỏ phía nam ải Du-thôn đề hành lễ, và biện đủ 150 lượng giang ngân (bạc đầu), voi, lừa, vải mỗi thứ 20 tấm để làm quà biếu các viên quan, binh đình bên Thanh đã hộ tống linh cửu viên cố chánh-sứ. Lại do Bắc-thành phải lựa chọn viên nào miễn cán đề đốc sức binh phu tiếp tục đưa linh cửu về quê quán an táng.

Thiệu-Trị nguyên niên; có viên Thị-vệ hạng 4 trong sứ-bộ hành nhân là Hoàng văn-Sương bệnh cố (chết), tuân...

準照品給卹一倍使部回期由諒山省派員就油村陸
接認棺柩並將江銀五十兩統絹布各十疋送奸
護遞該棺柩諸員另撥驛遞該棺柩至河內省再
由河內省撥船載回該家質安厝

嗣德二年使部行人之二等侍衛黎仲伯病故奏
準照依行人黃文相之例辦理再奉

諭該員宿衛中人頗屬出色著追授禁兵副衛尉再
照新銜給卹一倍○又卹給正使親隨人裴根物故
棺柩回期準由所在官隨便量撥夫船按轄輪遞
回該家質之興安省交該親人認領安厝再由該
省支錢三貫給諸其家餘並依行人例

chuẩn chiếu phạm cấp tuất nhất bội. Sứ-bộ hồi kỳ do Lạng sơn tỉnh phái viên tỵ Du thôn ải tiếp nhận quan cữu, tịnh tương giang-ngân ngũ thập lượng, hoàn, quyển hồ các thập thất tổng hảo. Hộ đệ cai quan cữu chư viên, lãnh bát dịch đệ cai quan cữu chí Hà-nội tỉnh, tái do Hà-nội tỉnh bát thuyền tải hồi cai gia quán an thổ.

Tự-Đức nhị niên, sứ-bộ hành-nhân chư vị đẳng thị vệ Lê trọng Bá bệnh cố, tấu chuẩn chiếu y hành-nhân Hoàng văn Sương chi lệ biện lý. Tái phụng dụ cai viên túc vệ trung nhân phủ thuộc xuất sắc, trước truy thụ cấm binh phó vệ úy tái chiếu tân hàm cấp tuất nhất bội.

Hựu tuất cấp chánh sứ-thần tùy nhân Bùi Căn vật cố, quan cữu hồi kỳ chuẩn do sở tại quan tùy tiện lượng bát phu thuyền ạn hạt luân đệ hồi cai gia quán chí Hưng-yên tỉnh, giao cai thân nhân lãnh an thổ. Tái do cai... tỉnh chi tiền tam quán cấp chư kỳ gia, dư tịnh y hành-nhân lệ.

lệnh chiếu phạm hàm cấp tuất cho được gấp đôi. Kỳ về của sứ-bộ do tỉnh Lạng-sơn phái viên đến ải Du-thôn tiếp nhận linh-cữu, và đem 50 lượng giang ngân, vóc, lụa, vải mỗi thứ 10 tấm để làm quà biếu các quan viên bên Thanh đã hộ tổng quan tài viên quá cố, và đem phu trạm đưa quan cữu về đến Hà-nội rồi do Hà-nội bắt thuyền tải về quê quán an táng.

Tự-Đức nhị niên có viên Nhị-đẳng thị-vệ trong bọn hành-nhân của sứ-bộ là Lê trọng-Bá bị bệnh chết, vua chuẩn lời tấu cho theo như lệ hành-nhân Hoàng văn-Sương đề liệu lý. Lại phụng dụ rằng : Viên ấy vốn người trong hàng Túc-vệ, thuộc hạng xuất sắc. Cho được trung thụ chức Cấm-binh phó vệ-úy, lại chiếu hàm mới cấp tuất gấp đôi.

Lại cấp tuất cho người thân tùy của viên chánh-sứ tên là Bùi-Căn vật cố (mất) khi nào quan cữu đưa về thì chuẩn do quan sở-tại tùy tiện liệu bắt phu thuyền các hạt luân phiên đưa về quê quán ở tỉnh Hưng-yên trao cho thân nhân nhận lãnh để an táng, Lại do, tỉnh chi xuất tiền ba quan cấp cho nhà ấy, số còn dư thì y theo lệ của hành-nhân.

投遞文書

凡如清

國書均由翰林院擬撰惟告訃請

封國書由廷臣擬撰仍各差該國廟諱

國書用精潔紙一摺內寫

國號在摺前陰面第三款該國年號在摺後陽面第

三款欽用

國印在年號處一顆每道前後各有夾皮面裱黃錦

貯入內外封皮二內封皮外裱黃綾內裱黃絹上

下夾黏處欽用

(đầu đệ văn thư)

Phàm như Thanh quốc thư quân do Hàn-lâm-viện nghĩ soạn, duy cáo-phó thỉnh-phong quốc thư do đình thần nghĩ soạn, nhưng các ty cai quốc miếu hủy.

Quốc thư dụng tinh khiết chỉ nhất tập, nội tả quốc hiệu tại tập tiền âm diện đệ tam khoản, cai quốc niên hiệu tại tập hậu dương diện đệ tam khoản; khâm dụng quốc ấn tại niên-hiệu xứ nhất khóa, mỗi đạo tiền hậu các hữu giáp bì diện phiếu hoàng cầm, trừ nhập nội ngoại phong bì, nhị nội phong bì, ngoại phiếu hoàng lãng, nội phiếu hoàng quyển, thượng hạ giáp niêm xứ khâm dụng..

17A

Đầu đệ văn thư

Phàm quốc thư gửi sang nhà Thanh đều do Hàn Lâm viện nghĩ soạn, duy có quốc thư về việc cáo phó và thỉnh phong thì do đình thần nghĩ soạn, những chữ thuộc về miếu hiệu (tên húy các vua) của nước đó.

Quốc-thư dùng thứ giấy tinh khiết 1 tập, trong viết quốc hiệu vào khoản (dòng) thứ 3 của mặt trong phía dưới tập (tức tờ đầu), niên hiệu của nước đó thì viết ở dòng thứ 3 mặt ngoài của tờ cuối tập, rồi đóng một dấu quốc ấn vào chỗ niên hiệu, mỗi đạo phía trước và sau đều có ghép bì mặt áo ngoài bằng gấm vàng, đựng vào 2 chiếc phong bì trong và ngoài bằng vóc vàng, mặt trong bằng lụa vàng, phía trên và phía dưới chỗ gán ghép đều đóng..

國印各一顆外封皮外裱黃錦內裏黃綾另將黃綾
黏帶二條橫置于內割內外割子二均塗硃漆畫
龍雲內割包黃錦外割盛以黃布帶外再加硃漆
割一

凡如清公文均由禮部擬撰惟

邦交禮成奉有移文並接使諸柬文由翰林院擬撰
亦各遵該國諱字○公文用精潔紙一摺內寫

國號

國姓在第二款年號處並前陽面欽用

國印各一顆紙摺夾縫處亦用

quốc ấn các nhất khóa, ngoại phong bì ngoại phiếu hoàng cầm nội lý hoàng lăng lánh tương hoàng lăng niêm đai nhị thao, hoành trí vu nội tráp, nội ngoại tráp tử nhị quân đồ châu tất họa long vân, nội tráp bao hoàng cầm, ngoại tráp thịnh dĩ hoàng bố đại, ngoại tái gia châu tất tráp nhất. Phạm như Thanh công-văn quân do Lê-bộ nghĩ soạn, duy bang-giao lễ thành phụng hữu di văn tịnh tiếp sứ chư giản-văn do Hàn lâm-viện nghĩ soạn. Diệt các ty cai quốc húy tự.

Công-văn dụng tinh khiết chỉ nhất tập, nội tả quốc hiệu quốc tính tại đệ nhị khoản, niên hiệu xứ tịnh tiền dương diện khám dụng quốc ấn các nhất khóa, chỉ tập giáp phùng xứ diệt dụng.

1 dấu quốc ấn, phong bì ngoài, mặt ngoài bằng gấm vàng, mặt trong vóc vàng, lại lấy 2 cái đai bằng vóc vàng có hồ, đặt nằm ngang trong tráp, hai cái tráp trong và ngoài đều sơn son vẽ rồng mây tráp trong bao lượt gấm vàng, tráp ngoài đựng vào cái túi vải vàng, phía ngoài lại thêm 1 cái tráp sơn son nữa.

Phạm công-văn gửi sang nhà Thanh, đều do bộ lễ nghĩ soạn duy việc lễ bang-giao đã xung mà có di-văn cùng những giản-văn tiếp sứ thị độ viện Hàn-lâm nghĩ soạn. Nhưng cũng đều phải tránh những chữ quốc-húy của nước ấy.

Công-văn dụng thứ giấy tinh-khiết 1 tập, trong viết quốc-hiệu quốc tính vào khoản thứ hai, chỗ niên-hiệu cùng mặt trước (ngoài) đều đóng 1 dấu quốc-ấn, chỗ hai trương giáp nhau ở trong tập cũng đóng...

國印一顆封皮前面

國印二顆後面

國印一顆貯入夾板二片均塗硃漆畫龍雲外以赤
絲線包結四圍釘以黃蠟再黏以赤桃紙其清使
抵

京有事應具移文竝該使所至應具東文酬接均用
劄子盛貯上覆赤巾至如沿邊諸地方有應投遞
該國道鎮府州縣諸公文或由部擬撰送交或由
所在省府縣州自行擬撰亦均避該國諱字仍鈐
用該省府州縣印篆依例投遞

quốc ấn nhất khóa, phong bì tiền diện, quốc ấn nhị khóa, hậu diện quốc ấn nhất khóa, trừ nhập giáp bản nhị phiến, quân đồ châu tất họa long vân, ngoại dĩ xích ty tuyến bao kết tử vi, đỉnh dĩ hoàng lap tái niêm dĩ xích đào dĩ xích đào chỉ,

Kỳ Thanh sứ đề kinh hữu sự ưng cụ di văn, tịnh cai sứ sở chỉ ứng cụ giản-văn thù tiếp, quân dụng tráp tử thanh trừ thượng phúc xích cân.

Chỉ như duyên biên chư địa phương hữu ưng đầu đệ cai quốc đạo, trấn, phủ, châu huyện chư công-văn, hoặc do bộ nghĩ soạn tổng giao, hoặc do sở tại tỉnh, phủ, huyện châu tự hành nghĩ soạn, diệt quân ty cai quốc hủy tự, nhưng kiểm dụng cai tỉnh, phủ, châu, huyện ấn triệt y lệ đầu đệ.

1 dấu quốc ấn, phong bì thì mặt trước đóng hai dấu, mặt sau đóng 1 dấu, rồi kẹp vào 2 miếng ván ghép, ván đều sơn son và họa rồng mây, bên ngoài lấy giấy tơ đỏ buộc chặt từ phía rồi gắn sếp vàng và dán giấy xích đào (hồng điều).

Còn khi sứ nhà Thanh tới kinh đô mà có việc gì cần gửi di-văn, cũng là sứ ấy tới đâu mà cần có giản văn đề thù tiếp, đều đựng vào tráp rồi trên mặt phủ tấm khăn đỏ.

Đến như các địa phương ở dọc theo biên giới, có việc phải gửi công văn sang các đạo, trấn, phủ, châu, huyện bên nước đó, thì công văn hoặc do bộ nghĩ soạn, hoặc do các tỉnh, phủ huyện, châu, sở tại tự nghĩ soạn lấy, cũng đều phải tránh chữ quốc hủy bên ấy, và dấu đóng kèm (kèm), vẫn dùng ấn triện của các tỉnh, phủ, châu, huyện sở tại, rồi chiếu lệ gửi đi.

凡投遞清國廣西省公文均由諒省具文交清國

太平府認辨若投遞廣東之欽州公文由廣安省

萬寧州員具文交欽州分州認辨其奉有咨覆兩

廣總督公文或由諒山省或由廣安省投遞事清

省員均具摺奏至如奉有投交廣西省轉遞之

國書公文各具抄本送交該撫恭閱

惟告請答謝
函書另有抄送

兩廣總督抄本用會紙有封皮並無用印

凡接該國寶詔均奉繕具公文回覆

凡接該國發交曆書均由諒山員檢認赤綾皮一

本黃紙皮一百本內將黃紙皮一本留省查照

Phàm đầu đệ Thanh quốc Quảng-tây tỉnh công-văn quản do Lạng-tỉnh cụ văn giao Thanh quốc Thái-bình phủ nhận biện. Nhược đầu đệ Quảng-đông chỉ Khâm-châu công-văn do Quảng Yên tỉnh Vạn-ninh châu viên cụ văn giao Khâm-châu phân châu nhận biện.

Kỳ phụng hữu tư phúc Lương-quảng tổng-đốc công-văn, hoặc do Lạng-sơn tỉnh, hoặc do Quảng yên tỉnh đầu đệ sự thanh, tỉnh viên quản cụ tập tấu. Chỉ như phụng hữu đầu giao Quảng-tây tỉnh chuyển đệ chỉ quốc thư công văn các cụ sao bản tổng giao cai phủ cung duyệt. (Duy cáo, thỉnh, đáp, tạ quốc thư lãnh hữu sao tổng Lương-quảng tổng-đốc) Sao bản dung hội chỉ hữu phong bì tịnh vô dụng ấn.

Phàm tiếp cai quốc bửu chiếu quân phụng thiện cụ công văn hồi phúc.

Phàm tiếp cai quốc phát giao lịch thư, quản do Lạng-sơn viên kiểm nhận, xích lạng bì nhất bản, hoàng chỉ bì nhất bách bản, nội trích tương hoàng chỉ bì nhất bản lưu tỉnh tra chiếu.

Phàm gửi công-văn sang tỉnh Quảng-tây bên nhà Thanh, đều do tỉnh Lạng soạn đủ rồi trao sang phủ Thái-Bình bên Thanh nhận biện. Nếu là công-văn gửi sang Khâm-châu bên tỉnh Quảng-đông thì do viên quan châu Vạn-ninh tỉnh Quảng yên soạn rồi giao sang phân-châu của Khâm-châu nhận biện.

Khi vắng mệnh có công-văn tư đáp viên Tổng-đốc Lương-quảng, hoặc do tỉnh Lạng-sơn, hoặc do tỉnh Quảng-yên trao sang xong rồi, thì các tỉnh quan đều phải tập tấu về triều. Còn như công-văn gửi sang Quảng-tây đề nhờ chuyển đệ quốc thư, thì công-văn ấy phải có bản sao gửi cho viên Tuần-phủ bên ấy cung duyệt (Riêng có quốc-thư cáo, thỉnh, đáp, tạ thì sẽ sao gửi cho viên Tổng-đốc Lương-Quảng). Bản sao ấy dùng giấy lệnh hội có phong bì mà không đóng ấn.

Phàm khi tiếp được bửu chiếu bên đó, đều phải phụng soạn công-văn phúc đáp.

Phàm tiếp được sách lịch bên ấy phát giao sang, đều do viên tỉnh Lạng-sơn kiểm nhận, hạng bì lụa đỏ 1 bản, bì giấy vàng 100 bản, thì trích lấy 1 bản giấy vàng lưu lại tỉnh đề tra chiếu...

餘並摺遞凡接該國公文所在省員折看抄留事
清均具摺遞

嘉隆元年奉發到清國公文均奉稱爲

國長○二年清國禮部咨報該國諱字該八字玄字
改爲元字燧字改爲煜字胤字改爲允字禎字改
爲禎字弘字改爲宏字曆字改爲歷字顯字應將
頁字旁撇一點琰字應將第二火字改寫又字
明命元年奉有發到清國公文均奉稱爲

國王嗣○二年清國禮部咨報該國諱字該二字上
一字缺一點書作旻字下一字應將心字改寫一

đư tịnh tập đệ.

Phàm tiếp cai quốc công-văn sở tại tỉnh viên chiết khán sao lưu sự thanh, quân cụ tập đệ Gia-Long nguyên niên, phụng phát đảo Thanh quốc công-văn quân phụng xưng vi quốc trưởng, Nhị niên, Thanh quốc Lễ bộ tư báo cai quốc hủy tư cai bát tự : huyền tự cải vi nguyên tự, điệp tự cải vi dục tự, dạn tự cải vi doãn tự, chân tự cải vi trình tự, hoảng tự cải vi hoành tự, lịch tự cải vi lịch tự, ngưng tự ưng tương hiệt tự bàng phiết nhất điểm, điểm tự ưng tương đệ nhị hỏa tự cải tả hưu tự.

Minh-Mạng nguyên niên, phụng hữu phát đảo Thanh quốc công-văn quân phụng xưng vi quốc vương tự Nhị niên, Thanh quốc Lễ-bộ tư báo cai quốc hủy tự cai nhị tự, thượng nhất tự khuyết nhất điểm thư tác tự, hạ nhất tự ưng tương tâm tự cải tả nhất..

còn dư bao nhiêu điều phải tập lại đệ về.

Phàm khi tiếp được công-văn bên nước đó gửi sang thì viên tỉnh sở tại mở coi và sao lục để lại xong, thì đều tập lại đệ về.

Gia-Long nguyên niên, những công-văn phụng phát sang Thanh đều phụng xưng là quốc-trưởng. Năm thứ 2 Lễ-bộ bên Thanh tư báo về chữ quốc hủy bên ấy cộng 8 chữ : như chữ huyền đổi làm chữ nguyên, chữ điệp đổi ra chữ dục, chữ dạn đổi ra chữ doãn, chữ chân đổi ra trình, chữ hoảng đổi ra chữ hoành, chữ lịch đổi ra lịch, chữ ngưng thì chữ hiệt đứng bên nên tách ra 1 nét chấm. Chữ điểm thì chữ hỏa thứ 2 nên đổi ra chữ hưu.

Minh Mạng nguyên niên, phụng phát công-văn sang bên Thanh-quốc đều xưng là «quốc vương». Đến năm II, Lễ-bộ bên Thanh tư báo rằng có 2 chữ quốc-hủy : 1 chữ trên nên bỏ 1 nét chấm, viết là chữ, 1 chữ dưới nên đem chữ tâm đổi ra 1..

書一撤書作享字○九年接廣西咨凡一切應行
移查事件均由太平府投遞○十二年廣安萬寧
州移咨清國欽州照料風難段景碩等之事其公
文由欽州分州衙投遞○十三年

論投遞外國文書國體攸關要加慎重嗣凡禮部奉繕
國書公文各本呈覽後再交當直內閣或廷臣會同
覆閱務要十分周妥方準封發施行免致遺誤

紹治元年奏準此文奉撰如清告訃表文若將本
年例貢請行遞進之款夾敘恐與每事必有別表
之例不符未免少礙請將這款敘入咨文憑廣西

họa nhất thiết tác ninh tự.

Cửu niên, tiếp Quảng-tây tư : phạm nhất thiết ứng hành đi tra sự kiện, quản do Thái-bình phủ đầu đệ.

Thập nhị niên, Quảng-yên Vạn-ninh châu di tự Thanh quốc Khâm-châu chiếu liệu phong nan Đoàn cánh Thạc đẳng chi sự, kỳ công-văn do Khâm-châu phân châu nha đầu đệ.

Thập tam niên, dụ đầu đệ ngoại quốc văn thư quốc thể du quan yếu gia thận trọng. Tự phạm Lễ bộ phụng thiện quốc-thư công-văn, các bản trình lãm-hậu, tái giao đương trực nội các hoặc đình thân hội đồng phúc duyệt, vụ yêu thập phân chu thỏa phượng chuẩn phong phát thi hành miễn trí di ngộ.

Thiệu-Trị nguyên niên, tấu chuẩn thử thứ phụng soạn như Thanh cáo pho biểu văn, nhược tương bản niên lệ cống thỉnh hành đệ tiến chi khoán giáp tự khùng dữ mỗi sự tất hữu biệt biểu chi lệ bất phư. Vị miễn thiếu ngại. Thỉnh tương giá khoán tự nhập tư văn bang Quảng-tây.

合

19B

nét ngang và 1 nét phẩy, viết thành chữ Ninh này (chữ ninh cổ)

Năm thứ 9, tiếp tờ tư tỉnh Quảng-tây nói : phạm nhất thiết những vụ đi tra (điều tra hộ) cần phải thi hành, đều do phủ Thái-bình chuyên đệ hộ.

Năm 12, châu Vạn-ninh tỉnh Quảng-yên bèn tâu có thông tư cho Khâm-châu bèn nhà Thanh (chiếu cố lo liệu giúp về việc mắc nạn bão bề qua bọn Đoàn-Cánh-Thạc, thì công-văn ấy do nha phân-châu của Khâm-châu đệ giúp.

Năm 13. Dụ rằng: Văn thư ngoại quốc đối với quốc thể rất quan hệ, cần phải gia-tâm thận trọng. Từ nay phạm lễ bộ phụng thảo quốc-thư và công-văn, các bản ấy sau khi trình lên ngự lãm lại phải giao cho đương-trực Nội các hoặc đình-thân hội đồng duyệt lại, sạo cho mười phần chũu đáo thì mới chuẩn cho niêm phong để phát hành, như vậy mới khỏi nhảm sót.

Thiệu-Trị nguyên-niên, tấu xin chuẩn cáo lần này phụng soạn biểu văn về việc cáo-pho sang nhà Thanh, nếu đem cả xin nộp lệ cống năm nay tâu chung kèm vào đó, thì e không phù hợp với lệ. « Mỗi việc ắt phải có biểu văn riêng » như vậy không khỏi có biểu văn riêng», như vậy không khỏi có chút trở ngại. Vậy xin đem khoán đó tâu vào tờ tư để nhờ Quảng-tây...

先為代奏庶合事體○二年議準此次

邦交大禮所有東札各道內敘事理不一若槩用

國印恐有未合奉擬

宣封

諭祭等日奉有

國東派員迎接二道清使回日奉有

國東派員代送一道該二道係有帶領弁兵迎送並

派遞

國書公文草木送閱派遞

國書公文正本寄遞之公文二道均係事關文移並

tiên vi đại tấu thư hợp sự thể.

Nhị niên, nghị chuẩn thư thứ bang-giao đại lễ sở hữu giản trá các đạo, nội tự sự lý bất nhất. Nhược khái dụng quốc ân khùng hữu vị hợp, phụng ngữ : tuyên-phong dụ-tế đẳng nhật phụng hữu quốc giản phái viên nghênh tiếp nhị đạo. Thanh sử hồi nhật phụng hữu quốc giản phái viên đại tống nhất đạo, Cai tam đạo hệ hữu đại lãnh biên binh nghênh, tịnh phái đệ quốc thư công-văn thảo bản tống duyệt, phái đệ quốc-thư công-văn chính bản, ký đệ chi công văn nhị đạo quản hệ sự quan văn di tinh

---

tâu trước, mới hợp sự thể.

Năm thứ 2, chuẩn nghị cho lần này gặp bang giao đại lễ, phạm có các đạo thư trá, trong đó trình bày sự lý không phải riêng có 1 khoản nếu đem quốc ấn đóng vào sợ không hợp lý, phụng nghĩ rằng : Những ngày có lễ Tuyên-phong và Dụ-tế, vắng có 2 đạo quốc thư về việc phái viên nghênh tiếp. Ngày Thanh sử về nước, vắng có 1 đạo quốc thư về việc phái viên đi tiễn tống thay. Tất cả 3 đạo kể trên, vì có đem biên binh đi đón rước cùng là công-văn phái đệ bản thảo của quốc thư đi duyệt lại và công-văn phái đệ bản chính của quốc-thư hai đạo công văn đó đều quan hệ vào việc văn thư trao đổi.

於答謝使部行期奉有

國東贈好督撫布按四道係奉投遞別境向上等道
均用精潔紙精繕欽用

國印餘奉贄見問好饋贈款宴與派官于珥河津亭
迎接諸

國東均用赤桃紙精繕毋須欽用

國印俾有區別再贄見饋贈款宴款食諸品物所應

另具清單請亦均用赤桃紙精繕以示莊整○是
年奏準嗣凡諒山省接到清國咨交曆書檢認事

清貯函交站轉遞由部奉納其派司驛遞一秋請

ư đáp tạ sứ-bộ hành kỳ phụng hữu quốc giản tặng hảo đốc, phủ
bổ, án tứ đạo, hệ phụng đầu đệ biệt cảnh. Hương thượng đẳng
đạo quân dụng tinh khiết chỉ, tinh thiện, khâm dụng quốc ấn.

Dư phụng chí kiến, vấn hảo, quĩ tặng, khoản yển dữ phải
quan vu Nhĩ-hà tán đình nghênh tiếp chư quốc giản quân
dụng xích đào chỉ, tinh thiện, vô tu khâm dụng quốc ấn, tỹ,
hữu khu biệt. Tái chí kiến, quĩ tặng, khoản yên, khoản thực
chư phẩm vật sở ưng lánh cụ thanh đơn, thỉnh diệt quân
dụng xích đào chỉ, tinh thiện dĩ thị trang chỉnh.

Thị niên tấu chuẩn tự phạm Lạng-sơn tỉnh tiếp đảo Thanh
quốc tư giao lịch thư, kiểm nhận sự thanh trừ hàm giao trạm
chuyên đệ do bộ phụng nạp, kỳ phái ty dịch đệ nhất khoản
thỉnh.

Hai là việc đáp tạ sứ-bộ, thời kỳ khởi hành cũng có quốc-
thư 4 đạo về việc tặng quà các viên Đốc-phủ, bổ, án, đều là
thư trát gửi ra nước ngoài, vậy thì các đạo ấy nên dùng thư
giấy tinh khiết và viết rất tinh-tế rồi cẩn trọng đóng quốc ấn
vào.

Còn ngoài ra những quốc thư về việc chỉ kiến (lễ vật ra
mắt) vấn hảo (hỏi han), quĩ tặng (biểu tặng), khoản yển (đãi
tiệc), cùng là phái quan ra nghinh tiếp tại đình tạ trên bến Nhị-
hạ thì đều dùng thư giấy màu hồng đào rồi viết tinh-tế, chứ
không cần đóng quốc ấn, để tỏ ý phân biệt. Hai là những phẩm
vật dùng để biểu tặng, đãi yển đãi cơm cần phải có thanh đơn,
xin cũng đều dùng thư giấy hồng đào viết tinh tả để tỏ ý trang
trọng.

Năm ấy tâu chuẩn từ nay phạm tỉnh Lạng-sơn tiếp nhận
được bèn Thanh tư sang trao cho sách lịch, kiểm nhận xong
trữ vào trong hòm giao trạm chuyên đệ rồi do bộ phụng nạp,
còn 1 khoản phái Ty dịch đệ xin...

行停止○三年高平摺敘清國太平知府派十餘

人由隘煉關拿犯併行投遞公文奉

旨清國太平府派人越境徑行既屬不合而該府公文却併交該差人自行投遞尤於定例有違著轉咨諒山查例咨覆仍飭屬轄緝拿該逸犯務獲由諒山咨交該府認辨其該府所派等名著解到隘煉關放回○七年廣安省摺敘清國欽州分州移拿盜犯公文間有安南國字請應駁回奉

旨據奏此次清國欽州分州文移用字間有不合著禮部代擬萬寧州咨文將這原咨駁回其率行接認之

hành đình chỉ.

Tam niên, Cao-băng tập tỵ Thanh quốc Thái bình tư phủ phái thập dư nhân do Ai-luyện quan nã phạm tình hành đầu đệ công văn.

Phụng chỉ Thanh-quốc Thái-bình phủ phái nhân việt cảnh kính hành ký thuộc bất hợp nhi cai phủ công-văn khước tình giao cai sai nhân tỵ hành đầu đệ vụ ư định lệ hữu vi. Trước chuyển tỵ Lạng-son tra lệ tỵ phúc, nhưng sức thuộc hạt tập nã cai đặt phạm vụ hoạch do Lạng-son tỵ giao cai phủ nhận biện, ký cai phủ sở phái đẳng danh trước giải đáo Ai-luyện quan phóng hồi.

Thất niên, Quảng-yên tỉnh tập tỵ Thanh-quốc Khâm-châu phân châu di nã đạo phạm, công-văn giản hữu An-nam quốc tỵ thỉnh ưng bác hồi.

Phụng chỉ : cứ tấu thử thứ Thanh quốc Khâm châu, phân châu văn di dụng tỵ gian hữu bất hợp, trước Lễ-bộ đại nghị Vạn-ninh châu tỵ văn tượng giá nguyên tỵ bác hồi. Kỳ suất hành tiếp nhận chỉ.

21A

cho đình chỉ.

Năm thứ 3, tỉnh Cao-băng tập tầu về nói : Viên Tri-phủ Thái-bình bên Thanh có phái hơn mười người vượt qua Ai-luyện quan đề nã bắt phạm nhân và trao công-văn một thẻ.

Vâng chỉ dụ rằng : Viên phủ Thái-bình bên Thanh phái người vượt qua biên cảnh đi ngang tắt như vậy không hợp lẽ, thế mà công-văn của phủ ấy còn trao cả cho sai nhân đem sang thì càng trái với định lệ. Vậy nên chuyển tỵ cho tỉnh Lạng-son tra xét lệ cũ đề tỵ phúc đáp, nhưng vẫn sức cho thuộc hạ nã bắt kỳ được bọn phạm trốn tránh đó, rồi Lạng-son giao cho viên phủ bên ấy nhận biện. Còn những tên mà viên phủ bên phái sang thì giải đến Ai-luyện quan đề thả cho về.

Năm thứ 7, tỉnh Quảng-yên tập tầu về rằng : Nha phân châu và châu Khâm bên Thanh gửi công-văn sang về việc tước nã đạo phạm, trong văn có chữ «An-nam quốc, vậy xin bác đề trả về.

Phụng chỉ rằng ; Cứ lời tầu rằng lần này nha phân-châu châu Khâm bên Thanh gửi công-văn sang có chữ không hợp. Vậy sức Lễ-bộ nghị thay bôn tỵ cho viên châu Vạn-ninh, đề bác tỵ tỵ của bên ấy rồi trả về. Còn việc tiếp nhận cầu thả của...

知州裴輝璠著傳旨申飭

嗣德二年奏准

邦交大禮奉派接使延入公館並挽留清使東函一件派出屬司一名由驛遞納東文該二道均有欽用

國印其珥河津亭迎接東文停止餘依例○三年清

國禮部各報該國諱字上一字仍舊書寫毋庸改

避即變字 下一字缺寫末一筆書作訖字○四年廣

安省摺請嗣有投遞公文交認事清咨部存案庶

免臨期塵瀆奉

tri châu Bùi Huy Phan trước truyền chỉ thân sức. Tụ-Đức nhị niên, tầu chuẩn bang giao đại lễ, phụng phái tiếp sứ, diên nhập công quán tịnh văn lưu Thanh sứ, giản hàm nhất kiện phái xuất thuộc ty nhất danh do dịch đệ nạp, giản văn cai nhị đạo quân hữu khâm dụng quốc ấn. Kỳ Nhị-hà tân-đình nghênh tiếp giản văn đình chỉ, dư y lệ.

Tam niên, Thanh quốc Lễ-bộ tư báo cai quốc huy tự, thượng nhất tự nhưng cự thư tả vô dụng cải ty (tức dịch tự), hạ nhất tự khuyết tả mặt nhất bút thư tác trữ tự.

Tứ niên, Quảng-yên tỉnh tập thỉnh tự hữu đầu đệ công văn giao nhận sự thanh, tư bộ tồn án thứ miễn lâm kỳ trần độc. Phụng.

viên Tri-châu Bùi-huy-Phan thì truyền chỉ thân sức (cảnh cáo)

Tụ-Đức năm thứ 2, tầu chuẩn về bang giao đại lễ, có phụng phái viên đi đón tiếp sứ giả, khi mời vào cung quán và lưu Thanh sứ ở lại, những phong thư đó sẽ phái 1 tên thuộc ty do trạm đem nộp, thì 2 đại thư ấy đều đóng quốc ấn. Còn phong thư nghinh tiếp của công quán nơi bến sông Nhị-hà thì đình chỉ việc đóng ấn, ngoài ra còn theo lệ ấy.

Năm thứ 3, lễ-bộ bèn Thanh tư báo về chữ quốc huy : 1 chữ trên vẫn viết như cũ, không cần đổi tránh (chữ dịch), chữ dưới viết thiếu 1 nét bút, thì viết là chữ.

Năm thứ 4, tỉnh Quảng-yên tầu xin : Từ nay có công-văn gửi đi lúc trao nhận xong sẽ tư về bộ lưu án, đề lúc gặp việc khỏi phải lúng túng.

Phụng...

旨向來投遞外國公文交認事清例應具摺這係慎
重文書起見著仍遵向例辨理

欽定大 會典事例卷一百二十八 止

欽定大 會典事例 禮部

卷一百二十八

五

22a

chỉ : hướng lai đầu đệ ngoại quốc công văn giao nhận sự thanh, lệ ung cụ tập giá hệ thận trọng văn thư khởi kiến trước nhưng tuân hướng lệ biện lý.

22A

chỉ rằng : xưa nay công-văn gửi cho ngoại quốc, trao nhận xong, theo lệ cần phải có tấu tập đệ về là do ý kiến thận trọng đối với văn thư vậy sức cho có tấu cứ theo lệ cũ biện lý.

欽定大南會典事例卷一百二十九

禮部

邦交

接使事宜 宣封大禮
諭祭大禮

接使事宜 凡恭遇

邦交大禮接報清使前來各先期飭辦

宣封

諭祭諸殿堂接

敕接使諸物項及各所公館橋梁道路船艘竹輦並

請預

派執事酬應諸官員以至吏役弁兵象馬各款停當

Khâm định Đại Nam hội điển sự lệ
quyển nhất bách nhị thập cửu.

Lễ-bộ

Bang-giao : Tiếp sứ sự nghi. Tuyên phong đại lễ. Du-tế đại-lễ.

Tiếp sứ sự nghi

Phàm cung ngộ bang-giao đại lễ tiếp báo Thanh sứ, tiền lai các tiên ký sức biện tuyên-phong du-tế chur điện đường, tiếp sắc tiếp sứ chur vật hạng, cấp các sở công quán, kiều lương, đạo lộ, thuyền sru, trúc kiệu, tịnh thỉnh dự phái chấp sự thù ứng chur quan viên, chí lại dịch, biên binh, tượng mã các khoản đình đáng.

1A

Quyển 129

Lễ-bộ

Bang-giao

- 1) Tiếp sứ sự nghi (công việc tiếp sứ)
- 2) Tuyên-phong đại lễ (Đại lễ tuyên đọc sắc phong)
- 3) Du-tế đại lễ (Đại lễ : vua Thanh chỉ dụ tế vua ta).

1. Tiếp sứ sự nghi

Phàm khi nào gặp bang-giao đại lễ mà tiếp được tin bảo có sứ bên Thanh sang, thì trước ngày đó phái đốc sức trừ biện các điện đường tuyên-phong du-tế và các thứ cần dùng vào việc tiếp sứ và dụ tế cùng các sở công quán, cầu cống, đường sá, thuyền ghe, kiệu tre, lại dự xin phái những quan viên giữ việc thù ứng, cho đến các lại dịch, biên binh, voi ngựa v.v., thứ nào cũng tề chỉnh sẵn sàng.

將屆期候命三員帶同酬奉書記通言醫士樂生
兵象恭遞

龍亭香案打發物件前往關上佇候接報開關日期
卽將該使部員從箱臺數目飛咨前途預備至關
關日齊就關上仰德臺象馬旗槍褂列清使到關
發筒聲三啓鑰本國亦各發筒聲三軍士開旗齊
聲應唯繼發鳥鎗各三聲俟該使委員來請候命
官諒省官及酬奉書記各具冠服詣德臺前行
朝拜禮該使延入後堂另具柬文品物贄見護送
等員行參謁禮俟該飭將箱臺交認清妥卽飭衛

1b

tương khướ kị hậu-mệnh tam viên đai đồng thù-phụng, thư-ký thông-ngôn, y-sĩ, nhạc-sinh, binh tượng cung đệ long-đình, hương-án, đả phát vật kiện tiền vãng quan thượng trữ hậu. Tiếp báo khai quan nhật kị tức tương cai sứ bộ viên tòng sương dài số mục phi tư tiền đồ dự bị, chí khai quan nhật tề tựu quan thượng, Ngưỡng-đức đài, tượng mã, kỳ thương bài liệt, Thanh sứ đảo quan, phát đồng thanh tam khái thực, bản quốc diệt đáp phát đồng thanh tam, quân sĩ khai kỳ, đồng thanh ứng dụ. Kế phát điều thương các tam thanh, sĩ cai sứ ủy viên lai thỉnh, hậu-mệnh quan Lạng tỉnh quan cấp thù-phụng, thư-ký, các cụ quan phục nghệ Chiêu-đức đài tiền hành triều bái lễ. Cai sứ diên nhập hậu đường lánh cụ giản văn phẩm vật chí kiến, hộ-tống đảng viên hành tham yết lễ, sĩ cai sứ tương sương dài, giao nhận thanh thỏa tức sức vệ.

1B

rồi khi sắp tới kỳ thì 3 viên hậu-mệnh phải đem theo các nhân viên thù-phụng, thư-ký, thông-ngôn, y-sĩ, nhạc, sinh, binh tượng, dề rước kiệu long-đình, hương-án, cùng các vật kiện đả phát (dóng hòm) lên thàng quan ải chờ đợi. Khi tiếp được tin báo ngày nào mở cửa quan, thì đem ngay số mục những hòm sàng đem theo của các viên sứ bộ tư ngay cho các trạm phía trước đề dự bị, rồi hòm mở cửa ải thì tề tựu trên cửa quan, trước đài Ngưỡng-đức, voi ngựa cờ giáo bày trí chỉnh đốn. Khi Thanh-sứ tới quan ải nổ 3 tiếng ống lệnh báo hiệu mở khóa cửa, bản quốc cũng nổ 3 tiếng đáp lễ, rồi quân sĩ mở cờ đồng thanh hô tiếng « dạ ! » Kế đó bản 3 phát súng chim, đợi ủy viên của sứ-bộ ấy đến mời quan hậu-mệnh, quan tỉnh Lạng cùng các viên thù-phụng, thư-ký, đều chỉnh-tề áo mũ đến trước đài Chiêu-đức làm lễ triều bái. Thanh-sứ mời vào nhà trong, sẽ đưa văn-thư phẩm vật làm lễ chí kiến (ra mắt), các viên hộ-tống làm lễ tham-yết xong, đợi khi Thanh-sứ sức đem các hòm xiềng ra, hai bên giao nhận xong, bèn sức cho vệ...

士恭送

龍亭香案儀仗雅樂詣召德臺前該使恭捧

誥文

敕書奉安于

龍亭一又捧

諭文奉安于

龍亭一清國與本國各發筒聲三過關軍士齊聲應

唯發烏鎗各三聲照行軍例起大鼓進行儀仗在

前雅樂繼之雅樂設而不作次長劍次香案次

龍亭次清使轎次員從轎馬候命官與馬繼行護送

sĩ cung đệ long-đình hương-án nghi trọng nhã nhạc nghệ chiêu đức đài tiền. Cai sử cung phủng cáo văn sắc thư phụng an vu long đình nhất, hựu phủng dụ-văn phụng an vu long đình nhất, Thanh quốc dữ bản quốc các phát đồng thanh tam, quá quan quân sĩ, tề thanh ứng dụ, phát điều thương các tam thanh, chiếu hành quân lệ, khởi đại cờ tiến hành, nghi trọng tại tiền, nhã nhạc kế chi, nhã nhạc thiết nhi bất tác, thứ trường kiểm, thứ hương án, thứ long đình, thứ Thanh-sứ kiệu, thứ viên tùng kiệu mã hậu-mệnh quan dư mã kế hành hộ-tổng.

2A

sĩ rước kiệu long-đình hương-án cùng nghi trọng nhã nhạc đến trước cửa Chiêu-đức-đài, Thanh-sứ trình trọng nâng cáo văn sắc-thư đặt vào long-đình 1 bản, lại nâng dụ văn đặt vào long-đình 1 bản, rồi cả Thanh quốc và bản quốc đều nổ 3 phát ống lệnh, quân sĩ quá quan đồng thanh hô 1 tiếng « dạ », cùng bắn 3 phát súng chim, rồi theo lệ hành quân nổi hiệu trống lớn đề tiến hành nghi trọng (bát biểu bọc lộ) dẫn trước, nhã nhạc theo sau (nhã nhạc có đặt mà không tấu khúc), thứ đến hàng trường kiểm, thứ đến hương án, đến long-đình, đến kiệu Thanh-sứ, thứ nữa đến kiệu ngựa các viên đi theo, hậu mệnh quan cỡi ngựa đi theo đề hộ tổng...

舟兵象馬各以次隨其關上酬奉書記均隨至諒
枚公館候命等員具將東文品物向清使行參謁
禮凡前途

龍亭經過諸省城外濠會之所舖戶各於巷門首結
彩揭朱紙牌書恭迎二大字舖門竝設香案等待
歡迎省城上羅布旗幟候迎

龍亭至公館半里外在館之董幹酬奉承辦書記人
等各具冠服跪迎道左及至公館發同聲三清使
至亦發筒聲三奉安

龍亭香案于公館正中間所在省官委董幹承辦通

biên binh tượng mã các dĩ thứ tùy, Kỳ quan thượng thù-phụng thư-ký quán tùy chi Lạng-mai công-quán, hậu-mệnh đẳng viên cụ tượng giản văn phẩm vật hương Thanh-sứ hành tham yết lễ. Phạm tiền đồ, long-đình kinh quá chư tỉnh thành, ngoại thẩu hội chi sở phổ hộ các ư hạng môn thủ kết thái yết xích chỉ bài thư cung nghênh nhị đại tự, phổ môn tinh thiết hương án đẳng đãi hoan-nghênh tỉnh thành thượng la bố kỳ xỉ hậu nghênh. Long-đình chi công-quán bán lý ngoại, tại quán chi đồng-cán thù-phụng, thừa-biện thư-ký nhân đẳng các cụ quan phục quy nghênh đạo tả, cập chi công-quán phát đồng thanh tam, phụng an long-đình hương-án vu công-quán chính trung gian, sở tại tỉnh quan uy đồng-cán, thừa biện thông.

còn biên binh voi ngựa đều chiếu thứ tự tùy tông. Riêng có các viên thù phụng và thư ký ở quan ái thì đều theo đến công quán Lạng mai. Tới nơi, các viên hậu-mệnh đem văn thư phẩm vật đến tham yết sứ giả. Phạm ở dọc đường, kiệu long-đình đi qua các tỉnh thành, ngoài ra lại còn các nơi đông đảo các phố xá đều kết hoa trên cửa cổng và dán giấy đỏ có viết hai chữ lớn « cung nghinh », cửa phố đều đặt hương án để chầu chực hoan nghênh; tỉnh thành đều cắm hoa la liệt kỳ xỉ đề hậu nghinh. Khi kiệu long-đình đến cách công quán độ ngoài nửa dặm, thì ở trong quán các viên đồng cán, thù phụng, thừa biện thư ký đều phải áo mũ chỉnh tề, quì đón ở bên tả vệ đường. Khi vào đến công quán có nổ 3 tiếng ống lệnh, và Thanh sứ đến nơi cũng nổ 3 tiếng, rồi rước kiệu và hương án vào đặt tại gian chính giữa công quán, quan tỉnh sở tại ủy cho các viên đồng cán, thừa biện, thông..

事導引清使及隨從人等照房安歇候命候接各

照次率董幹以下人等各具品服

龍亭前行朝拜禮訖委員引送給頓什物具足同暮

候命候接各具手本問安清使夜牌自董幹至書

記人等宿直于

龍亭之側奉守香燈

香燈由所
在官預辦

次日早仍前朝拜禮

訖委稟該使請行發筒聲三奉

龍亭香采前差在館人員竝於門外道左跪送事清

董幹承辦以留該館應直酬奉書記隨行至女公

館清使上轎亦發筒聲三依前次第進發

同清日
行一站

三
二
接使事宜
二

sự đạo dẫn Thanh-sứ cập tùy-tùng nhân đẳng chiếu phòng an yết. Hậu-mệnh hậu-tiếp các chiếu thứ suất đồng cán dĩ hạ nhân đẳng, các cụ phẩm phục nghệ long đình tiền hành triều bái lễ, cất ủy-viên dẫn đệ cấp đốn thập vật cụ túc. Hường mộ hậu mệnh hậu tiếp các cụ thủ bản vấn an Thanh sứ, dạ bài tự đồng cán chỉ thư ký nhân đẳng túc trực vu long-đình chỉ trách phụng thủ hương đăng (hương đăng do sở tại quan dự biện).

Thứ nhật tảo, nhưng tiền, triều bái lễ cất, ủy hàm cai sứ hình hành, phát đồng thanh tam, phụng long-đình hương-án tiền tiến, tại quán nhân viên tịnh ư môn ngoại đạo tả qui, tống sự thanh đồng cán thừa-biện nhưng lưu cai quán ứng trực thù phụng thư-ký tùy hành. Chỉ thứ công quán, Thanh-sứ thượng kiệu, diệt phát đồng thanh tam, y tiền thứ đệ tiến phát (gián hữu nhật hành nhị điểm).

sự hướng dẫn sứ giả và tùy tùng chiếu theo các phòng đề vào an nghi, Rồi các viên hậu-mệnh hậu-tiếp chiếu theo thứ tự đem các nhân viên từ đồng cán trở xuống, áo mũ chỉnh tề đến trước kiệu long-đình làm lễ triều bái, lễ xong sẽ phái ủy viên dẫn người đem đủ các thứ cung đốn đến nộp. Buổi chiều các viên hậu-mệnh hậu tiếp đều viết bức thư đến vấn an sứ giả, về phần đêm thì từ đồng cán đến thư ký.v.v, phải túc trực bên kiệu long-đình để coi việc đèn hương. (đèn hương do quan sở tại sắm sẵn),

Sáng sớm hôm sau, cũng theo như trước, lễ triều bái xong, ủy viên vào bẩm với Thanh sứ xin khởi hành, nỏ 3 phát ống lệnh, rồi rước kiệu long-đình và hương-án đi trước các nhân viên trong quán đều ra ngoài cửa qui tại bên tả vệ đường tiến chân xong thì thừa biện và đồng cán ở lại công quán ứng trực, còn các viên thủ phụng thư-ký thì đi theo. Đến công quán thứ nhì, khi Thanh sứ lên kiệu cũng nỏ 3 phát ống lệnh rồi theo thứ tự như lần trước đề tiến hành (gián hoặc có ngày đi qua hai điểm...

其午停之特道依例其何所公館係是候接官護

惟省手本問安一節

接界首該候接官各於公館外跪迎俟該使入館

另具柬文品物贄見行參謁禮經過各轄所在省

官各於界首之公館半里外跪迎訖一員先行檢

看轄內館舍橋梁及給頓物項一員留俟護送至

鄰省界首其諸省轄贄見禮省官各會齊于該省

城外具將柬文品物贄見行參謁禮該省城外儻

係清使停歇之所該各省另送熟食三盤行間各

轄遇有歷代帝王廟及諸最靈祠由所在省官預

備禮品屆期謁告或該使委員行禮清使到日延

kỳ ngộ đình chi điểm, tịnh y lệ, du tỉnh thư bản vấn an nhất tiếp).

Kỳ hà sở công quán hệ thị h' u tiếp quan hộ tiếp, giới thủ cai hậu tiếp quan các ư công quán ngoại qui nghênh sĩ cai sử nhập quán, lánh cụ giản văn phẩm vật chi kiến hành tham yết lễ. Kinh quá các hạt sở tại tỉnh quan các ư giới thủ chi công quán bán lý ngoại, qui nghênh cật nhất viên tiên hành kiểm khán hạt nội quán xá, kiều lương cấp cấp đốn vật hạng nhất viên lưu sĩ hộ tổng chi lân tỉnh giới thủ. Kỳ chư tỉnh hạt chi kiến lễ : tỉnh quan các hội tề vu cai tỉnh thành ngoại cụ tương giản văn phẩm vật chi kiến hành tham yết lễ. Cai tỉnh thành ngoại thẳng hệ Thanh sử đình yết chi sở, cai các tỉnh lánh tổng thực thực tam bản. Hành gian các hạt ngộ hữu lịch đại đế vương miếu cấp chư tối linh từ, do sở tại tỉnh quan dự bị lễ phẩm giới kỳ yết cáo hoặc cai sử ủy viên hành lễ.

Thanh Sử đảo nhật diên.

thì cái điểm nghỉ lại buổi trưa đều theo lệ trên duy bớt một khoản viết thư vấn an).

Còn công quán sở nào mà thuộc về phần hậu tiếp quan đã hộ tiếp tự địa đầu của hạt mình, thì các quan ấy cũng đều qui đốn ở ngoài công quán, đợi khi sứ giả vào quán sẽ đưa thư và phẩm vật làm lễ yết kiến. Khi sứ giả đi qua các hạt, thì quan tỉnh sở tại đều phải ra ngoài nửa dặm nơi công quán địa đầu của tỉnh mình, qui đốn xong thì 1 viên phải đi trước để kiểm sát lại các nơi quán xá, cầu cống và các vật hạng cung đốn, còn 1 viên thì ở lại để hộ tổng sứ giả đến đầu địa giới tỉnh bên.

Lễ chi kiến của các tỉnh hạt : các tỉnh quan phải hội tề ở ngoài tỉnh thành của mình rồi đưa văn thư và phẩm vật chi kiểm làm lễ tham yết. Hoặc giả nơi ngoài thành của tỉnh nào mà dùng làm sở cho Thanh sử đóng lại nghỉ ngơi; thì các tỉnh ấy phải sửa soạn 3 mâm cỗ để thiết đãi. Khi sứ giả đi qua các hạt nào gặp có miếu thờ đế vương cái triều xưa, cùng các nơi đền miếu linh thiêng thì do các tỉnh quan phải dự bị lễ phẩm, để hôm đi qua sứ giả thêm vào lễ yết hoặc ủy viên đến lễ thay.

Ngày Thanh Sử tới thì mời ...

入京城公館安歇候命候接址加派候接等員率
董幹以下人員等向

龍亭行朝拜禮加派候接官另具束文品物贊見參
謁訖即回復

命候命候接等員均留公館調度一切事務通譯使
往來應辦奉

派親臣員恭齋

國東品物詣館慰問清使行參謁禮是日或次日
該使委員遞請

安帖詣

nhập kinh thành công quán an yết, hậu mệnh hậu tiếp tịnh gia phái hậu tiếp đẳng viên, suất đồng cán dĩ hạ nhân viên đẳng hương long đình hành triều bái lễ, gia phái hậu tiếp quan lãnh cụ giản văn phẩm vật chí kiến tham yết. cật tức hồi phục mệnh hậu mệnh hậu tiếp đẳng viên quân lưu công quán điều độ nhất thiết sự vụ, thông dịch sứ vãng lai ứng biện, phụng phái thân thần viên cung tề quốc giản phẩm vật nghệ quán úy gian Thanh sứ hành tham yết lễ.

Thị nhật hoặc thứ nhật cai sứ ủy viên đệ thỉnh an thiếp nghệ.

4A

vào nghỉ ngơi trong công quán của kinh thành, các viên hậu mệnh hậu tiếp cùng được phái thêm, sẽ đem các nhân viên đồng cán trở xuống đến trước kiệu long đình làm lễ triều bái rồi các quan gia phái hậu tiếp sẽ đưa văn thư và phẩm vật chí kiến đến làm lễ tham yết, tham yết xong tức khắc trở về phục mệnh, còn các viên hậu mệnh, hậu tiếp đều ở lại công quán trông nom hết thảy mọi việc, Thông-dịch sứ luôn luôn đi lại đề ứng biện, viên phụng-phái thân-thần kính đem quốc thư và lễ vật tới quan thăm hỏi Thanh-sứ đề làm lễ tham yết.

Ngay hôm ấy, hay hôm sau Thanh sứ ủy viên đệ tờ thiếp thỉnh an (hỏi thăm sức khoẻ của vua) đến...

關進

呈由直候官轉報知主客事一員延入左堂款茶
受帖官受帖轉

奏奉

賞該委員及隨人品物至

宣封

諭祭等日均依儀注行禮及接清使報明回程日期奉
國東敘明派委親臣餞送一驛程該使回程日親
臣帶領禁兵餞送一驛候命長送至關候接亦各
按分短送其護接之兵象船艘並發筒起鼓號令

khuyết tiến trình, do trực hậu quan chuyên báo, tri chủ khách sự nhất viên diên nhập tả đường khoản trà, thụ thiếp quan thụ thiếp chuyên tấu, phụng thưởng cai ủy-viên cập tùy nhân phẩm vật.

Chi tuyên-phong dụ-tế đẳng nhật quân y nghi chủ hành lễ. Cập tiếp Thanh-sứ báo minh hồi trình nhật kỳ phụng quốc giản tự minh phái ủy thân thần tiễn tống nhất dịch trình, oai sứ hồi trình nhật thân-thần đới lãnh cấm binh tiễn tống nhất dịch, hậu-mệnh trường tống chí quan, hậu-tiếp diệt các án phạm đoán tống. Kỳ hộ tiếp chi binh tượng thuyền suu tịnh phát động khởi cờ hiệu lệnh,

cửa khuyết tiến trình, sẽ do quan trực hậu chuyên báo, thì một viên tri chủ khách sự (coi việc chủ và khách) đón mời vào nhà bên tả thiết nước trà, quan thụ thiếp sẽ nhận lấy thiếp đề chuyên tấu, rồi phụng mệnh đem phẩm vật thưởng cho ủy viên và các tùy tùng,

Sau đến những ngày lễ tuyên-phong, dụ-tế cũng đều theo nghi tiếp trên đề thi hành. Kịp khi Thanh-sứ báo rõ ngày về cũng soạn quốc thư nói rõ rằng sẽ phái thân thần tiễn chân một trạm, rồi hôm sau Thanh-sứ về thì vị thân thần đới lãnh cấm binh đi tiễn tống một trạm, đoàn hậu-mệnh thì tiễn tống hết quãng đường trường cho tới cửa quan, các viên hậu tiếp cũng đều chiếu địa phận hạt mình tiễn một quãng ngắn. Còn các binh tượng thuyền ghe đi hộ tiếp, cùng việc nổ ống lệnh, nổi hiệu trống...

與謁告祠廟及問安供頓各款均依來期辦理

嘉隆三年恭遇

邦交大禮先期奉

派關上候命文武重臣三員文二武一帶隨樂生十名長劍

弁兵三十名竝衛奇兵三千五百員名另用統管一員以候

凡有派兵竝同雄象三十匹竝擡遮民夫北寧界首候接

文武重臣三員文二武一帶領長劍弁兵十名奇兵一

千員人竝擡遮民夫均伴隨清使至嘉瑞公館該

館所加派候接文武重臣二員贊見訖即回復

命又關上派委酬奉四員書記二員沿途之諒枚諒仁

大清大皇帝萬歲萬歲萬歲
五

dữ yết cáo từ miếu cấp văn an cung đốn các khoản quân y lai kỳ biện lý.

Gia-Long tam niên, cung ngô bang giao đại lễ tiên kỳ phụng phái quan thượng hậu mệnh văn võ trọng thần tam viên (văn nhị, võ nhất) đời tùy nhạc sinh thập danh trường kiểm biển binh tam thập danh, tịnh vệ cơ binh tam thiên ngũ bách viên danh (lánh dụng thống quản nhất viên, dĩ hậu phạm hữu phái binh tịnh đồng), hùng tượng tam thập thất, tịnh đài đệ dân phu Bắc-ninh giới thủ hậu tiếp, văn võ trọng thần tam viên (văn nhị võ nhất) đời lãnh trường kiểm biển binh thập danh, cơ binh nhất thiên viên nhân, tịnh đài đệ dân phu quân bạn tùy Thanh sứ chỉ gia thủy công quán, cai quán sở gia phái hậu tiếp văn võ trọng thần nhị viên chỉ kiến cật tức hồi phục mệnh.

Hựu quan thượng phái ủy thù phụng tứ viên thư-ký nhị viên, duyên đồ chi Lạng-mai Lạng-nhân.

5A

và việc yết tế đền miếu, văn an, cung đốn các khoản.v.v. đều trừ liệu y như chuyển sang.

Gia-long năm thứ 3, gặp bang giao đại lễ, phụng phái 3 viên văn võ trọng thần (văn 2 võ 1) lên quan ải hậu mệnh đem theo 10 tên nhạc sinh, 30 tên biển binh đội trường kiểm, cùng 3500 binh tướng các vệ và cơ (dùng 1 viên cấp bực thống quân, về sau, phạm có phái binh cũng thế) 30 voi đực cùng dân phu khuôn vác lên địa đầu tỉnh Bắc-ninh đón tiếp, 3 viên văn võ trọng thần (văn 2 võ 1) đem theo 10 tên biển binh trường kiểm, 1000 viên nhân của cơ binh, cùng dân phu khuôn vác đều theo bên Thanh-sứ về tới công quán Gia thủy, thì quán sở đó phái thêm 2 viên văn võ trọng thần trong đoàn hậu tiếp vào yết kiến xong, tức khắc về trào phục mệnh.

Hai là 4 viên phái ủy thù-phụng trên quan ải, 2 viên thư-ký và dọc đường các trạm Lạng-mai, Lạng-nhân...

北和北芹北美北據派委董幹酬奉辨理書記各
二員管守一員弁兵五百名嘉瑞公館辨理八酬
應六書記四董幹管守與諸公館並同珥河亭董
幹兼辨理二員酬應書記各二員又奉派齋遞

國書公文正本寄遞一員齋遞

國書公文草本呈閱一員奉遞宴品一員飭辦宴

品二員○又議準護接清使行期每站摺奏一次

謹按此文
從事酬應

諸官員及書記營士通
言均給公文差一道

明命二年議準奉遞

Bắc-hòa, Bắc-cần, Bắc-mỹ, Bắc-trèm phái ủy đồng cán, thù phụng, biện lý, thư ký các nhị viên, quản thủ nhất viên, biên binh ngũ bách danh. Gia thụy công quán biện lý bát thù-ứng lục, thư-ký tứ, đồng-cáng quản-thủ dữ chư công quán tịnh đồng. Nhị hà đình đồng-cán kiêm biện-lý nhị viên, thù ứng, thư-ký các nhị viên. Hựu phụng phái tề đệ quốc-thư công-văn chính bản ký đệ nhất viên, tề đệ quốc-thư công-văn thảo bản trình duyệt nhất viên phụng đệ yển phạm nhất viên, sức biện yển phạm nhị viên.

Hựu nghị chuẩn hộ tiếp Thanh-Sứ hành kỳ mỗi trạm tập tấu nhất-thứ, Hồi-kỳ chỉ Bắc-hòa công-quán, chỉ quan thượng các tập tấu nhất thứ.

(Cần-án : thủ thư chấp sự, thù-ứng chư quan viên cấp thư ký, y sĩ, thông-ngôn quán cấp « công đồng văn sai » nhất đạo),
Minh-mạng nhị niên, nghị chuẩn phụng đệ

Bắc-hòa, Bắc-cần, Bắc-mỹ, Bắc-trèm phái ủy những đồng cán, thù-phụng, biện-lý, thư-ký, mỗi nơi 2 viên, cùng 1 viên quản thủ, 500 biên binh, công quán gia thụy 8 viên biện-lý, 6 viên thù-ứng, 4 viên thư-ký, còn các viên đồng-cán quản thư, cũng như mọi công quán khác còn đình ở bến Nhị-Hà thì 2 viên đồng cán kiêm biện-lý, thù-ứng và thư-ký đều 2 viên lại còn 1 viên phụng-phái đem quốc-thư và công văn bản chính đi gửi đệ, 1 viên đem bản thảo quốc-thư và công-văn đi trình duyệt, 1 viên đệ các món cổ yển, 2 viên bày biện cổ yển,

Lại nghị chuẩn khi hộ-tiếp-sứ nhà Thanh trong lúc đi qua mỗi trạm đều phải tập tấu một lần. Khi trở về đến công-quán Bắc hòa và đến quan ải cũng đều tập tấu một lần. (Cần-án : lần này các quan viên chấp-sự và thù-ứng, cùng thư-ký, thông ngôn, y sĩ đều cấp cho 1 đạo « công đồng văn sai ».

Minh-Mạng năm thứ 2, nghị chuẩn về việc đệ ...

國書公文一員奉遞欽贖品物二員奉遞宴品二

員奉遞送好食品二員左堂受帖並知主客事三

員左翼門直候一員並改辨理為承辨再省減關

上弁兵五百員名餘各款均依嘉隆年例謹按是

剛應官員三品以上均奉頒給 詔文一

道四品以下至醫士通言仍依嘉隆年例

紹治二年議準奉遞宴品食品一員飭辦宴品一

員通譯使一員並省減嘉瑞公館承辦四員餘並

依明命年例又謹按此次請準關上候命北寧界

執事酬應諸官員均奉錄旨發交各一道通言

田部給馬 日記醫士田各該省給憑各一道

嗣德二年清債進

接使事

quốc-thư công-văn nhất viên, phụng đệ khám tẩn phẩm vật nhị viên, phụng đệ yển phẩm nhị viên, phụng đệ tổng hảo thực phẩm nhị viên, tả-đường thu-thiếp tịnh tri chư khách sự tam viên tả dực môn trực hậu nhất viên, tịnh cải hiện-ly vi thừa-biện, tái tỉnh giám quan thượng biên binh ngũ bách viên danh. Dư các khoản quân y Gia Long niên lệ.

(Cần-án : thị niên chấp sự, thù-ứng quan viên tam phẩm dĩ thượng quân phụng ban cấp chiếu văn nhất đạo, tứ phẩm dĩ hạ, chí y-sĩ thông-ngôn nhưng y Gia Long niên lệ).

Thiệu-Trị nhị niên, nghị chuẩn phụng đệ yển phẩm thực phẩm nhất viên, sức-biện yển-phẩm nhất viên, thông dịch sử nhất viên, tịnh tỉnh giám Gia thủy công-quán thừa-biện tứ viên Dư tịnh y Minh mạng niên lệ.

(Hựu cần-án : thứ thứ lĩnh chuẩn quan thượng hậu-mệnh Bắc-ninh giới thủ hậu-tiếp quân phụng ban cấp Sắc thư các nhất đạo Dư chấp-sự, thù-ứng chư quan viên quân phụng lục-chỉ phát giao các nhất đạo Thông-ngôn do bộ cấp bằng, thư-ký y-sĩ do các cai tỉnh cấp bằng các nhất đạo).

Tự-Đức nhị niên, Thanh-sứ tiến ...

quốc-thư công-văn 1 viên, phụng đệ khám tẩn phẩm vật (đồ tiến chân) 2 viên, phụng đệ yển phẩm 2 viên, phụng đệ tổng hảo thực phẩm 2 viên, tả dượng thu thiếp (nhận thiếp), cùng tự chủ khách sự 3 viên, tả dực môn trực-hậu (đứng chờ ở cửa tả dực) 1 viên và dôi chức biện lý ra thừa-biện. Lại giám bởi 500 quan binh của đạo tiên binh trên quan ái, còn các khoản khác đều theo lệ cũ thời Gia Long.

(Cần án : Năm nay những quan viên chấp sự thù-ứng từ Tam-phẩm trở lên đều phụng ban cấp chiếu văn 1 đạo, Tứ phẩm trở xuống đến y-sĩ thông-ngôn, vẫn theo lệ thời Gia Long).

Thiệu-trị năm thứ 2, nghị chuẩn về khoản phụng-đệ yển-phẩm và thực-phẩm 1 viên, sức biện yển phẩm 1 viên, thông-dịch-sử 1 viên, và lĩnh giám 4 viên thừa-biện ở công quán Gia thủy. Còn ngoài ra đều theo lệ thời Minh-Mạng.

Lại cần án : Lần này xin chuẩn cho viên hậu-mệnh trên quan ái và viên hậu-tiếp ở địa đầu tỉnh Bắc-ninh đều ban cấp mỗi viên 1 đạo sắc thư. Còn ngoài ra những viên chấp sự, thù-ứng đều phát giao cho mỗi viên 1 đạo lục-chỉ. Thông-ngôn thì do bộ cấp bằng, thư-ký y-sĩ do tỉnh cấp mỗi viên 1 đạo bằng).

Tự-Đức năm thứ 2, Thanh-sứ tiến ...

京行禮先期奉

派關上候命三員伴隨使程珥河津次富穀公館又

安省城胡舍津次每所候接文武各一員照次直

候護接香江津亭加

派候接三員文二武一延入

京城公館其陸程自諒枚至嘉瑞又自富穀至胡

● 舍津次每公館用董幹承辦各一酬奉書記各二

管守一員兵二百名水程經由之河內興安寧平

清化廣治承天每轄用董幹一員承辦二員香江

津亭董幹承辦酬奉書記各一員並另派侍衛二

kinh hành lễ, tiên kỳ phụng phái quan thượng hậu-mệnh tam viên hạn tùy sứ trình, Nhị-hà tân thứ, Phú-cốc công quán, Nghệ an tỉnh thành, Hồ-xá tân thứ, mỗi sở hậu tiếp văn võ các nhất viên chiếu thứ trực hậu hộ tiếp, Hương gian tân đình gia phái hậu-tiếp tam viên (văn nhị, võ nhất) diên nhập kinh thành công quán. Kỳ lục trình : từ Lạng-mai chí Gia-thụy, hưu tự Phú-cốc chí Hồ-xá tân thứ. Mỗi công quán dụng đồng cán thừa biện các nhất, thù phụng thư-ký các nhị, quản-thủ nhất viên, binh nhị bách danh. Thủy trình kinh do chi Hà-nội Hưng yên, Ninh-bình, Thanh-hóa, Quảng-trị, Thừa-thiên, mỗi hạt dụng đồng cán nhất viên, thừa biện nhị viên, Hương-giang tân đình đồng cán thừa biện, thù phụng thư-ký các nhất viên, tịnh lánh phai thị-vệ tam.

kinh hành lễ, trước kỳ đã phụng phái 3 viên lên quan ải hậu mệnh đề bàn hành với sứ giả trên lộ trình, còn bến sông Nhị hà công quán Phú cốc, tỉnh thành Nghệ-an bến dò Hồ-xá, mỗi sở đều đặt 1 viên quan văn 1 viên quan võ đề hộ tiếp, Tân-đình ở bến sông Hương phái thêm 3 viên hậu-tiếp (1 văn, 2 võ) đề mời vào công quán kinh thành. Đường bộ : từ Lạng-mai đến Gia-thụy, lại từ Phú-cốc đến bến dò Hồ-xá mỗi công quán dùng đồng cán và thừa biện đều 1 viên, thù-phụng và thư-ký đều 2 viên, quản thư 1 viên, quan và binh 200 người. Đường thủy : đi qua các tỉnh Hà-nội, Hưng-yên, Ninh-bình, Thanh hóa, Quảng-trị, Thừa-thiên, mỗi hạt dùng đồng cán 1 viên, thừa biện 2 viên. tân-đình trên bến sông Hương đặt đồng cán, thừa biện, thù phụng, thư ký đều 1 viên, lại phái riêng 3 viên thị vệ...

員屆期看辨款接茶品其北寧界首及珥河津亭
之護接員弁均奉停止餘如關上之護接員弁均
依例辨理惟象匹不拘原數該兵象護接至珥河
津次換派長劍三十名衛奇兵二千員名統管一
員護接至富穀津次竝至又安省城亦照此挨次
換派惟象匹亦各據清化寧平又安河靜現額量
撥護接至廣平之廣溪公館而止另派衛兵三千
員名象匹二十四匹竝長劍弁兵四十名護接自廣
溪公館至胡舍津次仍摘弁兵一千四百員名分
坐船艘護接清使至

viên giới kỳ khán biện khoản tiếp trà phẩm. Kỳ Bắc-ninh giới thủ cấp Nhị-hà tân đình chi hộ-tiếp viên biên quân phụng đình chỉ. Dư như quan-thương chi hộ tiếp viên biên quân y lệ biện lý duy tượng thất bát câu nguyên số, cai binh tượng hộ-tiếp chi Nhị hà tân thứ hoán phái trường kiểm tam thập danh, vệ cơ binh nhị thiên viên danh, thống quản nhất viên, hộ tiếp chi Phú cốc tân thứ, tỉnh chi Nghệ-an tỉnh thành diệt chiếu thứ ai thứ hoán phái. Duy tượng thất diệt các cứ Thanh hóa, Ninh-bình, Nghệ-an, Hà-tĩnh hiện ngạch lượng bát hộ tiếp, chi Quảng-bình chi Quảng-khe công quán như chỉ. Lánh phái vệ binh tam thiên viên danh, tượng thất nhị thập thất, tỉnh trường kiểm biên binh tứ thập danh, hộ-tiếp tự Quảng-khe công quán chi Hồ xá tân thứ, nhưng trích biên-binh nhất thiên từ bách viên danh phân tọa thuyền suu hộ tiếp Thanh-sứ chi

đề tới ngày trông nom về việc thất đãi trà phẩm còn nơi địa đầu Bắc-ninh và bến sông Nhị-hà, các quan và binh hộ-tiếp ở các đình quán đó, đều cho đình chỉ. Ngoài ra các viên biên-hộ-tiếp trên quan ải, đều theo lệ cũ biện lý các việc duy khoản voi thì không câu nệ phải đúng nguyên số, và số voi và lính ấy khi hộ-tiếp đến bến Nhị-hà thì đổi phái 30 tên cầm trường kiểm, 2000 quan và binh vệ cơ, 1 viên thống-quản, hộ-tiếp đến bến Phú-cốc và đến tỉnh thành Nghệ-An, cũng chiếu lệ đổi phái. Duy số voi thì đều căn cứ vào số hiện ngạch của các tỉnh Thanh-hóa, Ninh-bình, Nghệ an Hà-tĩnh rồi liệu phái đi hộ-tiếp, vào đến công-quán Quảng-khe tỉnh Quảng-bình thì thôi. Rồi ở đây sẽ lại phái 3000 quan lính vệ binh, 20 voi cùng 40 biên-binh kiểm trường đi hộ tiếp từ công-quán Quảng-khe vào tới bến Hồ-xá, rồi lại trích lấy 1400 biên-binh chia ngồi trên ghe thuyền hộ-tiếp Thanh-sứ vào...

京餘均由陸路前往廣治省城津次排列再先回
香江津次佇候又增派水師弁兵一千分坐船艘
前就胡舍津次護接又分陸路爲四次每次派昇
遞弁兵一千名仍與擊執兵丁互相輪換○又清
使行至嘉瑞竝至胡舍候命各給員從人等廩銀
五百兩其行間量分三四站摺

奏一次水程候接船另備號旗燈籠進止之間亦
照行軍例辨發筒號令與陸路同該使行抵齊江
津次旗臺上預先張掛黃旗兵部預發弁兵照自
該津次至

kinh. Dư quân do lục lộ tiền vãng Quảng trị tỉnh thành tân thứ hải liệt, tái tiên hồi Hương giang tân thứ trừ hậu. Hựu tăng phái thủy sư biên binh nhất thiên phân toa thuyền sưu tiền trụ Hồ xá tân thứ hộ tiếp. Hựu phân lục lộ vi tứ thứ, mỗi thứ phái thăng đệ biên binh nhất thiên danh nhưng dữ kinh chấp binh đình hổ tương luân hoán.

Hựu Thanh-sứ hành chí Gia-thụy tỉnh chí Hồ-xá hậu-mệnh các cấp viên tòng nhân đẳng lãm ngân ngũ hách lượng, kỳ hành gian lương phân tam tứ trạm tập tầu nhất thứ.

Thủy trình, hậu tiếp thuyền lánh bị hiệu kỳ đẳng lung, tấn chỉ chi gian diệt chiếu hành quân lo biện, pháp đồng hiệu lệnh dữ lục lộ đồng.

Cai sứ đề Hương-giang tân thứ, kỳ đài thương dư tiên trương quải hoàng kỳ, binh hộ dự bát biên binh chiếu tư cai tân thứ chí.

kinh. Còn lại bao nhiêu sẽ do đường hộ đến trước tỉnh thành Quảng trị, đứng xếp hàng tại nơi bến đò, hai là về trước bến đò sông Hương để chờ đợi, lại còn phái thêm 1000 thủy-sư biên-binh chia nhau ngồi trên các thuyền ghe ra trước bến đò Hồ xá để hộ tiếp, lại chia đường hộ ra làm 4 quãng, mỗi quãng đều phái 1000 tên biên binh đài đệ nhưng vẫn cùng với các binh đình khiêng vác thay phiên nhau, lại khi Thanh-sứ sang đến Gia-Thụy và đến Hồ-xá thì quan hậu-mệnh đều cấp cho các viên nhân tòng một số tiền lương 500 lượng bạc. Còn lúc đi đường thì sẽ liệu chia độ 3,4 trạm sẽ phải tập tầu 1 lần.

Về phần đường thủy, các thuyền hậu-tiếp phải chuẩn bị cờ hiệu đèn lồng, trong khi tấn hành hay dừng lại cũng chiếu theo lệ hành quân để biện lý, còn hiệu lệnh nổ ống lệnh thì cũng giống như đường hộ khi sứ giả vào tới bến Hương-giang thì trên kỳ-dài đã treo sẵn lá cờ vàng, Binh hộ cũng điều động biên binh chiếu theo từ bến sông vào tới...

京城公館沿路排列旗槍並撥官馬二百匹併就
應直加派候接官率津亭之董幹承辦酬奉書記
等員並通譯使與六部四五品官十二員各于道
左跪迎

龍亭入亭所前堂安設原派候接官委稟清使及參
佐等員齊就後堂少憩款茶隨人兵役分坐左右
長廊該跪迎等員均奉朝拜

龍亭訖加派候接官奉遞

國東參謁清使其直在江岸之兵象並儀仗雅樂
照自津亭經東南門內排列整肅依例起鼓發筒

kinh-thành công-quán, duyên lộ bài liệt kỳ thương tịnh bát quan mã nhị bách thất tinh tựu ứng trực, gia phái hậu tiếp quan suất tân đình chi đồng-cán, thừa-biện, thù-phụng, thư-ký đảng viên tịnh thông-dịch-sứ dữ lục bộ tứ ngũ phẩm quan thập nhị viên các vụ đạo tả quị nghênh long-đình nhập đình sở tiền đường an thiết, nguyên phái hậu-tiếp quan ủy bầm Thanh-sứ cập tham-tá đảng viên tề tựu hậu đường thiêu khế khoản trà, tùy nhân binh dịch phân tọa tả hữu trường lang, cai quị nghênh đảng viên quân phụng triều bái long-đình cật, gia phái hậu tiếp quan phụng đệ quốc giản tham yết Thanh-sứ.

Kỳ trực tại giang ngân chi binh tượng, tịnh nghi-trượng, nhã nhạc chiếu tự tân đình kinh đông nam môn nội bài liệt chỉnh túc y lệ khởi cỗ phát đồng.

8A

công-quán kinh thành, trên dọc đường đã bài trí cờ xí đại thương và 200 con ngựa công đề ứng trực, lại còn phái thêm quan hậu-tiếp đề đốc-suất các viên đồng-cán, thừa-biện, thù-phụng, thư-ký cùng thông-dịch sứ và 12 quan tứ ngũ phẩm trong lục bộ đều quị gối bên tả đường di, đề đón rước kiệu long-đình vào đặt tại nhà tiền đường trong đình sở, bây giờ các quan hậu-tiếp được phái từ trước sẽ ủy người bầm với thanh sứ cùng các quan tham tá, đều vô lớp nhà trong tạm nghỉ đề thiết trà, còn các người theo hầu và binh phu chia nhau ngồi ở hai lớp hành lang tả hữu, các viên quị đón khi nầy đều làm lễ bái kiệu long đình xong, lại phái thêm quan hậu-tiếp phụng đệ quốc-thư vào tham yết Thanh-sứ, còn binh tượng, nghi vệ, nhã nhạc túc trực ở bên bờ sông thì chiếu từ lân-đình vào tới trong cửa đông nam phải bầy hàng tề chỉnh rồi theo đúng lệ nổi hiệu trống nổ ống lệnh...

卷一百二十九
進行別派候接等員各上馬前導原派候命候接
等員與馬護隨通譯使亦上馬伴從

龍亭入

京城東南門發筒聲七至

京城公館均依紹治年嘉瑞公館之例惟該使到
日奉有增給參佐以下人等寒服綵幣並於接到
該使報明回程日期奉

派親臣恭齋

國東挽留又奉

派遞白金交候命官送好該使及參佐人員各有差

tiến hành, gia phái hậu-tiếp đẳng viên, các thượng mã tiền đạo Nguyên phái hậu-mệnh hậu-tiếp đẳng viên xa mã hộ tùy, thông dịch sứ diệt thượng mã ban tưng. Long-dinh nhập kinh thành đông nam môn, phát đồng thanh thất, chỉ kinh thành công quán quân y Thiệu-Trị niên Gia-thụy công quán chỉ lệ. Duy cai sứ đảo nhật phụng hữu tăng cấp tham tá dĩ hạ nhân đẳng hàn phục thái tề.

Tinh ư tiếp đảo cai sứ báo minh hồi trình nhật kỳ, phụng phái thân thần cung tề quốc giản văn lưu, hựu phụng phái đệ bạch kinh giao hậu-mệnh quan tống hảo cai sứ cấp tham tá nhân viên các hữu sai,

đề tiến hành, các viên hậu tiếp được phái thêm cũng đều lên ngựa đi trước dẫn đường. Các viên nguyên phái hậu mệnh và hậu tiếp cũng cỡi xe ngựa đi hộ vệ. Thông dịch sứ cũng lên ngựa đi theo một bên. Khi kiệu long-dinh vào tới cửa đông nam kinh thành, có nổ 7 tiếng ống lệnh, đến công quán kinh thành, đều theo đúng lệ như khi tới công quán Gia thụy trong thời Thiệu-Trị ngày trước. Duy có ngày sứ thần tới thì có cấp thêm áo rét tiền lựa cho các viên từ tham tá trở xuống. Khi sứ thần báo rõ nhật kỳ sẽ trở về, thì phụng phái vị thân thần kinh đệ quốc thư mời khách hãy tạm lưu lại, và phái viên đem một số bạch kim trao cho hậu mệnh quan đến tặng sứ giả cùng các nhân viên tham tá tùy theo thứ tự.

該使回程日奉

派文二三品官五員送至香江津亭親臣一員帶同
管衛一員禁兵五百名護送至金堆津橋仍具將
品物餞送竝節次候接均有餞送品物沿途諸省
員各具熟食三盤會齊餞送其行間每到候命候
接辭回之所各具摺

奏一次竝照來期例行至胡舍嘉瑞各給予員從
人等廩銀五百兩又以使部箱擡加多增派弁兵
護接自廣溪至富穀每次五百名餘各款竝依紹

治年例

Cai sứ hồi trình nhật, phụng phái văn nhị tam phẩm quan ngũ viên tống chi Hương giang tân đình, thân-thần nhất viên đơi đồng quản vệ nhất viên, cấm binh ngũ bách danh hộ tống chi Kim-đôi tân kiều nhưng cụ tương phẩm vật tiền tống, tịnh tiết thứ hậu-tiếp quán hữu tiền tống phẩm vật, duyên đồ chư tỉnh viên các cụ thực thực tam đàn, hội tề tiền tống. Kỳ hành gian mỗi đảo hậu mệnh hậu-tiếp từ hồi chi sở các cụ tập tấu nhất thứ, tịnh chiếu lai kỳ lệ hành chi Hồ-xá Gia-thụy các cấp dư viên từng nhân đẳng lẫm ngân ngũ bách lượng : hựu dĩ sứ-bộ sương đài gia đa lẫm phái biên-binh hộ tiếp tự Quảng -khê chi Phú-cốc. mỗi thứ ngũ bách danh, dư các khoản tịnh y Thiệu-Trị niên lệ...

9A

Ngày về của sứ-giả, phụng phái 5 viên quan văn hàng nhị tam phẩm tiền chân đến tân-đình bên sông Hương, một viên thân-thần đem theo 1 viên quản vệ, 500 cấm-binh hộ tống đến đầu cầu hến Kim-đôi, đem đủ các phẩm vật để đưa tiền lần lượt các cuộc hậu tiếp đều có phẩm vật tiền tống, các tỉnh viên ở dọc đường đều sắm đủ 3 mâm cỗ, rồi hội họp lại, đề tiền tống. Còn trong lúc đi đường, mỗi khi đến chỗ các viên hậu-mệnh, hậu tiếp cáo từ để trở về, đều phải tập tấu về một lần, cùng chiếu lệ khi sứ-giả sang đến Hồ-xá và Gia-thụy đều cấp cho các nhân-viên tùy từng 500 lạng bạc, lại vi số hòm xiềng của sứ-bộ có phần gia-tặng nên phái thêm biên-binh để hộ-
iếp từ Quảng khê đến hến Phú.cốc. mỗi lượt là 500 tên, còn các khoản khác đều theo như lệ thời Thiệu-Trị.

宣封大禮

嘉隆三年清使廣西按察使齊布森奉

清帝諭旨恭齎

誥

敕

國印前來奉于原城

敬天殿行宣封禮先是

大駕北巡設

勤政殿于昇隆城五門之內門外連構長棚及朱

雀門欽

Tuyên-phong đại lễ

Gia-Long tam niên, Thanh-sứ Quảng-tây án sát sứ Tề-bố-Sâm, phụng Thanh-đế dụ chỉ cung tế cáo, sắc, quốc-ấn tiền lai phụng vụ nguyên thành Kính-thiên điện hành tuyên-phong lễ.

Tiên thị đại giá bắc tuần thiết Cần-chánh điện vụ Thăng-Long thành ngu môn chi nội, môn ngoại liên cấu trường bằng cấp Châu-tước môn. Khâm.

Tuyên phong đại lễ

Gia-Long năm thứ 3, Thanh-sứ là Tề-bố-Sâm, Án-sát sứ tỉnh Quảng-Tây, phụng chỉ dụ của Thanh đế kinh đem cáo, sắc, quốc-ấn sang, cử hành lễ tuyên phong tại điện kính-thiên của kinh thành cũ.

Nguyên trước khi xa giá vua ra tuần hành ngoài bắc đã thiết lập điện cần-chánh tại bên trong cửa thứ 5 của thành Thăng-Long, phía ngoài cửa có dựng cái rạp dài nối liền với cửa Châu-tước.

Khâm...

派受

敕受

印官各一員均用郡公典儀一員用禮部內贊二員用僉事糾儀外贊各八員參用僉事及翰林院先期禮部司排設

龍亭位于

敬天殿正中香案位于

龍亭之南

御拜位于香案之前清使立位于香案之右典儀一員立于殿之左內贊二員受

phái thọ sắc thọ ấn quan các nhất viên, quân dụng quận-công, điền-nghi nhất viên dụng Lễ-bộ, nội tán nhị viên dụng thiêm-sự, củ-nghi ngoại tán các bát viên, tham dụng thiêm-sự cấp Hàn-lâm-viện.

Tiền kỳ, Lễ-bộ ty bài thiết long-đình vị vu Kinh-thiên điện chính trung, hương-án vị vu long-đình chi nam, ngự bái vị vu hương-án chi tiền, Thanh-sứ lập vị vu hương-án chi hữu, điền nghi nhất viên lập vu điện chi tả, nội tán nhị viên, thụ

phái quan đề nhận-sắc 1 viên, thụ-ấn 1 viên, đều dùng tước quận-công, điền-nghi 1 viên dùng quan lễ-bộ, nội-tán 2 viên dùng chức thiêm-sự, củ-nghi và ngoại-tán đều 8 viên, dùng tham-bán trong chức thiêm-sự và Hàn-lâm viện.

Trước ngày cử lễ, lễ-bộ ty đã đặt vị tứ kiệu Long-đình tại chính giữa điện Kinh-thiên, vị trí hương án tại phía nam long-đình, chỗ vua bái ở trước mặt hương án, chỗ Thanh-sứ đứng ở bên hữu hương-án, 1 viên điền-nghi đứng bên tả điện, 2 viên nội tán,..

敕書一員受

印一員竝立于殿之右糾儀外贊各八員分立于殿庭

與石階石道之左右至日

正月十三日

加差文武重臣

二員先就嘉橘公館稟行迎接又預差文武重臣

三員

文二武一

各具品服整肅將校兵馬雅樂儀仗至

珥河南岸排插候

龍亭至南岸上排設赤綠席重臣三員就前行三跪九

叩禮訖又向清使行一跪三叩禮請入亭所款茶

訖上馬前導次儀仗雅樂次香案次

龍亭次清使輪次隨人馬至大興門外隨人下馬至朱

sắc thư nhất viên, thụ ấn nhất viên tịnh lập vu điện chi hữu, cử nghi ngoại-tán các bát viên phân lập vu điện đình dữ thạch giai thạch đạo chi tả hữu.

Chí nhật (chính nguyệt, thập tam nhật) gia sai văn võ trọng thần nhị viên tiên tựu Gia-quất công-quán bảm hành nghênh tiếp. Hựu dự sai văn võ trọng thần tam viên (văn nhị, võ nhất) các cụ phẩm phục chỉnh túc tướng hiệu binh mã, nhã nhạc, nghi trượng chí Nại-hà nam ngạn bài tháp, hậu long-đình chí nam ngạn thượng bài thiết xích lục lịch, trọng thần tam viên tựu tiền hành tam qui cửu khấu lễ cật hựu hưởng Thanh-sứ hành nhất qui tam khấu lễ thỉnh nhập đình sở khoản trà, cật thượng mã tiền đạo, thứ nghi trượng, nhã nhạc, thứ hương án, thứ long-đình, thứ Thanh-sứ kiệu, thứ tùy-nhân mã, chí Đại-hưng môn ngoại, tùy-nhân hạ mã, chí chu.

11A

1 viên thụ sắc thư, 1 viên thụ ấn đều đứng ở bên hữu điện, cử nghi, ngoại-tán đều 8 viên chia nhau đứng ở sân điện cùng 2 bên tả hữu thêm đá và đường đá.

Tới ngày đó (ngày 13 tháng giêng) sai thêm hai viên văn võ trọng-thần đến trước công-quán Gia-quất, bảm xin cử hành lễ nghinh tiếp.

Lại dự sai 3 viên văn võ trọng thần (văn 2, võ 1) đều mặc phẩm phục nghiêm chỉnh đem các tướng hiệu, binh mã, nhã nhạc, nghi trượng đến nam ngạn sông Nhị-hà bài trí, đợi khi kiệu long-đình đến nam ngạn sẽ trái chiều cạp điều cạp xanh, 3 viên trọng thần đến trước kiệu làm lễ 3 lần qui gối 9 lần khấu đầu xong, lại quay về Thanh-sứ làm lễ 1 qui 3 khấu để mời vào trong đình sở dùng nước trà xong thì lên ngựa đi trước dẫn đường, thứ nhì đến nghi trượng, nhã nhạc, thứ đến hương-án, thứ đến long-đình, thứ đến kiệu Thanh-sứ, thứ đến ngựa của tùy-nhân, khi tới ngoài cửa Đại-hưng, tùy nhân xuống ngựa, đến ngoài cửa chu.

雀門外通事請清使下轎奉

御于門內向清使行相揖禮訖

龍亭由中門入該使由左門入陞東階奉

御由右門入陞西階百官扈從至

敬天殿奉安

龍亭香案于位典儀官請清使至位立鳴贊官請

御至位立百官分班立于殿庭執事各員就位各司其

事鳴贊官贊請

御詣拜位外贊贊百官排班贊班齊鳴贊官贊跪三叩

興凡三平身內外贊同鳴贊官贊請

tước môn ngoại, thông sự thỉnh Thanh-sứ hạ kiệu, phụng ngự vu môn nội hương Thanh sứ hành tương ấp lễ, cật long-đình do trung môn nhập, cai sứ do tả môn nhập bệ đông giai. Phụng ngự do hữu môn nhập bệ tây giai, bách quan hồ tùng chí kính thiên điện phụng an long-đình hương-án vu vị, điều nghi quan thỉnh Thanh-sứ chí vị lập, minh-tán quan thỉnh ngự chí vị lập, bách quan phân ban lập vu điện đình, chấp sự các viên tựu vị các tư kỳ sự, minh-tán quan tán : « thỉnh ngự nghệ bái vị. » Ngoại tán tán : « bá quan bài ban ». Tán : « ban tề. Minh tán quan tán : « qui tam khấu hung » (phàm tam) bình thân (nội ngoại tán đồng). Minh-tán quan tán : Thỉnh.

tước, viên thông-sự yêu cầu Thanh-sứ xuống kiệu, rồi xin ngài ngự đứng ở trong cửa nhìn ra Thanh-sứ làm lễ tương ấp (cùng vái chào) xong thì kiệu long-đình do cửa giữa tiếu vào, Thanh sứ vào cửa bên tả bước lên thềm bên đông, ngài ngự vào cửa hữu bước lên thềm bên tây, bá quan đi theo đến điện kính-thiên thì rước long-đình và hương-án đặt vào vị trí, minh-tán quan mời vua đứng vào vị trí, bá quan chia ban đứng tại sân điện, các viên chấp sự tới chỗ đứng ai giữ việc ấy, rồi minh-tán quan xướng câu : « Thỉnh ngự nghệ bái vị : xin vua đến chỗ bái ».

Ngoại tán viên xướng : « bá quan bài ban : bá quan xếp thành ban ».

Xướng tiếp : « ban tề : ban đều hàng ».

Minh tán quan xướng « Qui (qui); khấu : (gục đầu); hung (ngóc dậy). Nội ngoại tán cùng xướng như nhau.

Minh-tán quan xướng : «Thỉnh...

御諸

龍亭位前贊跪外贊贊百官皆跪鳴贊官贊宣

敕宣

敕一員立宣

由內
地官訖再授清使鳴贊官贊接

敕清使捧授奉

御接受加額授與受

敕書官跪受出前位立鳴贊官贊接

印清副使取

印授清正使捧授奉

御接受加額授與受

ngự nghệ long đình vị tiền. Tán : « qui ». Ngoại tán tán : « bá quan giai qui », Minh-tán quan tán : « tuyên sắc ». Tuyên sắc nhất viên lập tuyên (do nội địa quan) cật tái thọ Thanh-sứ. Minh-tán quan tán : « tiếp sắc ». Thanh-sứ phùng thọ phùng ngự tiếp thọ gia ngạch thọ dữ thọ sắc thư quan, qui thọ xuất tiền vị lập, Minh-tán quan tán « tiếp ấn ». Thanh phó-sứ thủ ấn thọ Thanh-chánh-sứ, phùng thọ phùng ngự, tiếp thọ gia ngạch thọ dữ thọ.

ngự nghệ long-đình vị tiền : xin mời vua tới trước kiệu long-đình ».

Xương : « Qui » (qui).

Ngoại-tán xương : « Bá quan giai qui » (bá quan đều qui)

Minh-tán xương : « Tuyên sắc » (tuyên đọc sắc văn). Một viên tuyên-sắc đứng đề tuyên đọc xong lại trao cho Thanh sứ (viên quan tuyên sắc là người bản quốc).

Minh-tán xương : « Tiếp sắc » (Tiếp đỡ lấy sắc văn). Thanh sứ đỡ lấy sắc văn rồi trao lại cho vua ta ; vua tiếp nhận nâng lên ngang trán rồi trao cho quan thụ-sắc, viên ấy qui gối đỡ lấy rồi lui ra chỗ đứng trước.

Minh-tán xương : « tiếp ấn ». Thanh phó sứ lấy ấn trao cho chánh-sứ, chánh-sứ đỡ lấy trao cho ngài ngự, ngài ngự tiếp nhận, nâng lên ngang trán rồi trao cho quan thụ.

印官跪受出前位立清使亦出前位立鳴贊官贊俯伏

興平身內外贊同鳴贊贊復位贊行謝

恩禮贊跪三叩興凡三平身內外贊同鳴贊贊禮畢奉

御出前位立外贊贊禮畢百官分班侍立奉

御向清欽使行相揖禮訖典儀官請該吏降階該使由

東階降奉

御由西階降至

勤政殿分東西坐款茶訖奉送該使出百官扈從

至朱雀門內奉

御向該使行相揖禮該使出門登轎官兵護送回館款

ấn quan qui thọ xuất tiền vị lập, Thanh sử diệt xuất tiền vị lập.

Minh-tán quan tán : « phủ phục », « hưng », « bình thân » (nội ngoại tán đồng).

Minh-tán tán : « phục vị ». Tán : « hành tạ ân lễ » Tán : « qui », tam khấu, hưng (phàm tam), bình thân (nội ngoại tán đồng).

Minh - tán tán : « lễ tất », phụng ngự xuất tiền vị lập.

Ngoại-tán tán : « lễ tất ». Bá quan phân ban thị lập, phụng ngự hưởng Thanh khâm-sử hành tương ấp lễ cật, diên nghi quan thỉnh cai sứ giáng giai, cai sứ do đồng giai giáng, phụng ngự do Tây giai giáng, chỉ cần-chánh-diện, phân đồng tây tọa, khoản trà cật, phụng tống cai sứ xuất, bá quan hồ tưng chi chu-tước-môn nội, phụng ngự hưởng cai sứ hành tương ấp lễ, cai sứ xuất môn đăng kiệu, quan binh hộ tống hồi quán khoản.

ấn, quan thụ ấn qui nhận xong lui ra chỗ đứng trước, và Thanh-sử cũng lui ra chỗ cũ đứng.

Minh-tán xướng : « bái » (phủ phục) ; « hưng » (ngóc dấy), « bình thân » (đứng lên). Cả nội ngoại tán cũng xướng như nhau.

Minh-tán xướng : « phục-vị » (về chỗ cũ đứng)

— xướng : « Hành tạ ân lễ ».

— — : « Qui » (qui), 3 lần khấu đầu, 3 lần hưng,

— — : « bình thân » (đứng dậy). Nội ngoại tán : cùng xướng.

— — : « Lễ tất » (lễ đã hoàn tất) rước vua ra chỗ cũ đứng.

Ngoại-tán xướng : « lễ tất », bá quan chia ban đứng hầu, mời vua hưởng về viên khâm-sử Thanh làm lễ cùng vái chào xong diên-nghi-quan xin mời sứ-giả xuống thềm, sứ theo thềm đồng bước xuống, mời vua do thềm tây bước xuống. Khi đến điện Cần-chánh, chia ngồi hai bên đồng và tây, uống trà xong, phụng tiễn sứ trở ra, bá quan đi theo đến trong cửa chu-tước, mời vua hưởng về sứ-giả làm lễ cùng vái, đoạn sứ bước ra ngoài cửa lên kiệu, quan binh đi hộ tống về công-quán thất...

宴饋贖各一次

明命二年清使廣西按察使潘恭辰恭齋

諸

敕前來奉

大駕北巡仍于原北城

敬天殿行禮先期奉派執事官員均依向例惟省

受

印官一並增派侍衛大臣二以文武一品官充派先期

排設

龍亭位于

yến quỹ tấn các nhất thứ

Minh-Mạng nhị niên, Thanh-sứ Quảng-tây án-sát-sứ Phan cung Thần cung tề cáo sắc tiền lai, phụng đại giá bắc tuần nhưng vu nguyên Bắc-thành kính-thiên điện hành lễ, Tiên kỳ phụng phái chấp sự quan viên quân y hương lệ, duy tỉnh thụ ấn quan nhất, tịnh tăng phái thị-vệ đại thần nhị dĩ văn võ nhất phẩm quan sung phái. Tiên kỳ bài thiết long-đình vị vu.

13A

yến và tặng quà 1 lần.

Minh-Mạng nhị niên, Thanh-sứ là Quảng-tây Án sát sứ Phan cung Thần vàng đem cáo sắc sang phòng, nhân ngự giá bắc tuần và cũng hành lễ tại điện kính thiên của Bắc thành. Trước ngày cử hành, phụng phái quan viên chấp sự đều chiếu theo lệ cũ, duy có bớt 1 viên thụ ấn, nhưng lại phái thêm 2 viên thị vệ đại thần, lấy các quan văn võ hàm nhất phẩm sung vào chức đó . Trước ngày cũng đặt kiệu long-đình tại...

敬天殿正中香案位于

龍亭之南

御拜位于香案之南立位于香案之西稍南東向清使

立位于香案之東稍南西向典儀一員立于殿左

受

敕書一員內贊二員竝立于殿右糾儀八員外贊八員

分立于殿庭及五門外之左右預派文武重臣三

員各具品服整督員兵象馬先於珥河南岸佇候

迎接至日十二月十八日加派親臣一員具一品之上冠

服領禁兵備儀仗雅樂恭齋國東前往嘉橘公館

kinh thiên điện chính trung, hương án vị vu long đình chi nam, ngự bái vị vu hương án chi nam, lập vị vu hương án chi tây sảo nam đông hướng. Thanh sử lập vị vu hương án chi động sảo nam tây hướng. Điền-nghi nhất viên lập vu điện tả; thụ-sắc thư nhất viên, nội tán nhị viên tịnh lập vu điện hữu, cử-nghi bát viên, ngoại tán bát viên phân lập vu điện đình, cập ngũ-môn ngoại chi tả hữu, dự phái văn võ trọng thần tam viên các cụ phẩm phục chỉnh đốc viên binh tượng mã tiên ư Nhị-hà nam ngạn trữ hậu nghênh tiếp. Chi nhật (thập nhị nguyệt, thập bát nhật) gia phái thân-thần nhất viên, cụ nhất phẩm chi thượng quan phục, lãnh cấm binh bị nghi trượng, nhã nhạc, cung tề quốc giản tiền vãng Gia-quất công-quán.

13B

chính giữa điện kinh-thiên, chỗ hương-án đặt tại phía nam long-đình, chỗ vua bái đặt tại phía nam hương-án, chỗ vua đứng lại phía tây hương án, hơi ghé về phía nam và hướng về đông. Chỗ Thanh-sử đứng về phía đông hương-án, hơi ghé về nam, hướng về tây. Một viên điền-nghi đứng ở bên tả điện, 1 viên thụ-sắc thư, 2 viên nội-tán đều đứng bên hữu điện ; 8 viên cử nghi, 8 viên ngoại-tán đứng xếp hàng ở sân điện cùng hai bên phía ngoài cửa ngõ môn, dự phái 3 viên văn võ trọng thần, chỉnh tề áo mũ đôn đốc nhân viên voi ngựa đến trước nam ngạn Nhị-hà chờ đợi nghênh tiếp. Tới ngày (tháng 12 ngày 18) phái thêm một viên thân thần, mang áo mũ nhất phẩm thượng hạng, lãnh cấm binh đem đủ nghi trượng, nhã nhạc, kinh mang quốc thư đến trước công-quán Gia-quất

朝拜

龍亭參謁清使稟請恭迎弁兵排插齊整候接諸重臣
咸詣

龍亭前行朝拜禮參謁清使訖起鼓發礮進行

龍亭過河南岸奉安於河亭款接前堂清使暫憩於後
堂更衣款茶訖河亭迎接重臣恭行朝拜禮參謁
禮如儀依例起鼓發行親臣並迎接諸重臣上馬
前導次儀仗次雅樂次香案次

龍亭次清使轎次隨人馬至城東南門外卽舊大興門隨人

並候接等員下馬至朱雀門外通事稟清使下轎

triều bái long-đình, tham-yết Thanh-sứ bầm thỉnh cung nghênh; biên binh bài tháp tề chỉnh hậu tiếp, chư trọng thần hàm nghệ long-đình hành triều bái lễ, tham yết Thanh-sứ cật khởi cồ phát pháo tiến hành. Long-đình quá hà nam ngạn phụng an ư hà đình khoản tiếp tiền đường, Thanh-sứ tạm khế ư hậu đường, canh y khoản trà cật, hà-đình nghênh tiếp trọng thần cung hành triều bái lễ tham-yết lễ như nghi, y lệ khởi cồ phát hành, thân thần tịnh nghênh tiếp chư trọng thần thượng mã tiền đao, thứ nghi trượng, thứ nhã nhạc, thứ hương-án, thứ long-đình, thứ Thanh-sứ kiệu, thứ tùy nhân mã. Chí thành đông nam môn ngoại (tức cự Đại-hưng môn) tùy nhân tịnh hậu tiếp đẳng viên hạ mã, chí chu-tước môn ngoại, thông-sự bầm Thanh-sứ hạ kiệu.

triều bái long đình rồi tham yết Thanh-sứ đề bầm xin cung nghinh (kính rước sứ) : biên binh xếp hàng tề chỉnh chờ đợi tiếp rước, các vị trọng-thần đều tới trước long-đình làm lễ triều-bái, tham-yết Thanh-sứ xong thì nội trống và bắn đại bác đề tiến hành, Khi kiệu long-đình sang qua bên nam ngạn sông thì rước đặt trong hà-đình (đình bên sông) lớp tiền-đường nhà khoản-tiếp, còn Thanh-sứ thì tạm nghỉ ở hậu đường, thay áo uống trà xong, viên trọng thần giữ việc hoan nghinh tiếp tại hà đình cung hành lễ triều bái và lễ tham yết theo đúng nghi thức rồi chiếu lệ nội hiệu trống lại ra đi. Thân thần cùng các nghinh tiếp trọng-thần lên ngựa đi dẫn trước thứ đến nghi trượng, đến nhã nhạc, đến hương án, đến long-đình, đến kiệu Thanh-sứ, đến ngựa tùy-nhân. Khi tới ngoài cửa đông nam thành (tức cửa Đại-hưng cũ), thì các tùy-nhân cùng các viên hậu-tiếp đều cừ xuống ngựa; đến ngoài cửa Châu-tước, Thông-sự bầm xin Thanh-sứ xuống kiệu,..

奉

御親率諸重臣恭迎于朱雀門內之右

龍亭由中門進奉

御跪

龍亭過輿奉

御向清使行相揖禮

龍亭至石道文武官員東西挨次跪迎

龍亭過起立

龍亭由中階進奉

御並清使隨

14b

phụng ngự thân suất chầu trọng thần cung nghênh vu chầu
tương môn nội chi hữu, long-đình do trung môn tiến, phụng
ngự qui. long-đình quá hưng, phụng ngự hướng Thanh-sứ hành
tương ấp lễ, long-đình chỉ thạch đạo, văn võ quan viên đông
tây ai thứ qui nghênh, long-đình quá khởi lập, long-đình do
trung giai tiến, phụng ngự tịnh Thanh-sứ tỳ.

14B

bên trong kính mời ngài ngự thân đem các trọng thần cung
nghênh tại phía hữu trong cửa châu tước, long-đình do cửa
giữa tiến vào, vua qui gối, long-đình đi qua rồi vua đứng dậy
hướng về Thanh-sứ làm lễ cùng vái chào, long-đình tới thạch
đạo (đường lát đá), các quan văn võ xếp hàng hai đến đông tây
qui đón, long-đình đi qua thì đứng dậy, long-đình do thềm giữa
tiến vào, vua và Thanh-sứ theo...

龍亭進至

敬天殿安

龍亭香案于位典儀官請清使至位立內贊官請

御至位立百官分班侍立外贊贊執事官各司其事贊

排班班齊內贊贊請

御詣拜位內贊贊鞠躬拜凡贊與平身外贊贊行

受

敕禮內贊贊請

詣龍亭位前贊跪外贊贊百官皆跪內贊贊宣

敕內地官宣訖內贊贊接

long-đình tiến chỉ Kính-thiên điện, an long-đình hương-án vu vị. diên-nghi quan thỉnh Thanh-sứ chỉ vị lập, nội-tán quan thỉnh ngự chỉ vị lập, bá quan phân ban thị lập.

Ngoại-tán tán : « chấp sự quan các tư kỳ sự »

Tán : « Bài ban » « ban tề ».

Nội-tán tán : « Thỉnh ngự nghệ bá vị ».

Nội-tán tán : « Cúc cung bá » (phàm ngũ)

Tán : « Hưng », « bình thân » (ngoại-tán đồng)

Ngoại-tán tán : « Hành thụ sắc lễ. »

Nội-tán tán ; « Thỉnh nghệ long-đình vị tiền »

Tán : « qui ».

Ngoại-tán tán : « Bá quan giai qui »

Nội-tán tán : « tuyên sắc » (nội địa quan phụng tuyên).

Tuyên cật. Nội-tán tán : « Tiếp

kiệu tiến đến điện kính-thiên, đặt kiệu và hương án vào vị trí, quan diên nghi mời Thanh-sứ đứng vào vị-trí, quan nội-tán mời vua đứng vào vị-trí, bá quan chia ban đứng hầu.

Ngoại-tán xướng : « Chấp sự quan các tư kỳ sự » (ai giữ việc ấy).

Xướng : « Bài ban » (xếp ban văn võ); « Ban lễ » (Ban đủ đều)

Nội-tán xướng : « Thỉnh ngự nghệ bá vị » (mời vua tới chỗ bá).

Nội-tán xướng : « Cúc cung bá », 5 lần bá xướng chiếu, 5 lần xướng hưng (ngóc dậy) rồi xướng « bình thân » (đứng thẳng người). Ngoại tán cũng xướng như thế.

Ngoại-tán xướng : « Hành thụ sắc lễ » (làm lễ thụ sắc).

Nội-tán xướng : « Thỉnh nghệ long-đình vị tiền » (Xin đến trước kiệu long đình).

Xướng : « qui » : (Vua qui gối).

Ngoại-tán xướng : « Bá quan giai qui » (Bá quan đều qui)

Nội-tán xướng : « Tuyên sắc » : tuyên đọc sắc văn (do viên quan nước nhà tuyên đọc. Xong.

Nội-tán xướng : « Tiếp..

敕清使捧

敕書恭授奉

御受加額授與受

敕書官跪受出復原位立清使亦復原位立內贊贊俯

伏贊興平身

外贊同

內贊贊復位外贊贊行謝恩禮

內贊贊鞠躬拜

凡贊興平身

外贊同

內贊贊出前位

立外贊贊分班贊禮成奉

御向清使行相揖禮典儀官請清使降階奉

御至勤政殿分東西坐款茶訖奉送清使出百官扈從

至朱雀門內奉向清使行相揖禮清使出門登轎

sắc, Thanh-sứ phụng sắc-thư cung thọ, phụng ngự thọ gia ngạch, thọ dữ thụ-sắc-thư quan, qui thọ xuất phục nguyên vị lập. Thanh-sứ diệt phục nguyên vị lập.

Nội-tán tán : « phủ phục »

Tán : « hưng », « bình thân » (ngoại tán đồng)

Nội-tán tán : « Xuất tiền vị lập ».

Ngoại-tán tán : « phân ban », Tán : « lễ thành », Phụng ngự hưởng Thanh-sứ hành tương ấp lễ, diên nghi quan thỉnh Thanh sứ giáng giai, phụng ngự chỉ cần-chánh điện phân đông tây tọa, khoản trà cật, phụng tống Thanh-sứ xuất, bá quan hồ tưng chỉ chu-trước-môn nội, phụng hưởng Thanh-sứ hành tương ấp lễ, Thanh-sứ xuất môn đăng kiệu.

Sắc (tiếp lấy sắc). Thanh-sứ nâng sắc thư kính trao, vua đỡ lấy nâng lên ngang trán, rồi trao lại cho quan thụ-sắc, viên này qui gối nhận lấy rồi lui ra chỗ đứng trước. Thanh-sứ cũng trở về đứng chỗ cũ.

Nội-tán xướng : : « phủ phục », « hưng », « bình thân ».
: Ngoại tán cũng xướng như thế.

Nội-tán xướng : « phục vị ». Ngoại-tán xướng « Hành tạ án lễ ».

Nội-tán xướng : « Cúc cung bái » (5 lần bái); « Hưng », « Bình thân » : Ngoại tán cũng thế,

Nội-tán xướng : « Xuất tiền vị lập » (Ra chỗ trước đứng)

Ngoại-tán xướng : « Phân ban », « lễ thành ». Mời vua hưởng về Thanh sứ làm lễ cùng vái, rồi quan diên-nghi mời Thanh-sứ xuống thêm, mời vua đến điện Cần-chánh chia ngồi hai bên đông tây, uống trà xong, tiễn chân thanh-sứ ra, bá quan đi theo đến trong cửa Châu-trước, vua hưởng về Thanh-sứ cùng vái, Thanh-sứ ra cửa lên kiệu...

官兵護送回館奉派欽送宴品饋贖物二次三
紹治二年清使廣西按察使寶青恭齋

詔

敕前來奉于原北城

隆天殿舊敬天行禮先期奉派受

敕皇親公二

御前親臣皇親公二整理

御服皇親公二

御前侍立一用文一品官奉展

詔

quan binh hộ tống hồi quán, phụng phái khám tống yển phẩm quý tần vật hạng nhị thứ tam.

Thiệu Trị nhị niên, Thanh-sứ Quảng tây án sát sứ Bửu Thanh cung tề cáo sắc tiền lai, phụng vu nguyên Bắc thành Long thiên điện (cựu kính thiên) hành lễ. Tiên kỳ phụng phái thụ sắc hoàng thân công nhị, ngự tiền thân thần hoàng thân công nhị, chỉnh lý ngự phục, chỉnh lý ngự phục, hoàng thân công nhị, ngự tiền thị lập nhất dụng văn nhất phẩm quan, phụng triển cáo...

quan binh hộ tống về công quán, viên phụng phái kính đưa cỗ yển và đồ vật tiền tặng 2 lần.

Thiệu Trị nhị niên, Thanh-sứ Quảng tây án sát sứ tên là Bửu Thanh cung đệ cáo sắc sang, phụng hành lễ tại điện long thiên (cũ là kính thiên) tại Bắc thành cũ, Trước ngày đó, phụng phái thụ sắc hoàng thân công 2 vị, ngự tiền thân thần hoàng thân công 2 vị, chỉnh lý ngự phục hoàng thân công 2 vị, ngự tiền thị lập 1 viên lấy trong hoàng nhất phẩm văn quan phụng triển...

教二均用文二品官護蹕大臣侍衛大臣各二均用武

二品官典儀用都察印官內贊二均用文三品官

糾儀八用文三品官二四五品官六外贊十用文

三品官二四五品官六八九品

勤政殿進茶款茶用管侍衛二員至日三月二日
十七日行

禮均與明命二年例同

嗣德元年

諭昨據來京欽點之署協辦大學士領由興宣總督

阮登楷摺敘嗣德二年正值邦交鉅典請另修國

書發交如清使部併行遞達嗣後清使直進京師

sắc nhị, quân dụng văn nhị phẩm quan, Hộ tất đại thần, thị vệ đại thần các nhị, quân dụng võ nhị phẩm quan, điển nghi dụng đồ sát ấn quan, nội tán nhị quân dụng văn tam phẩm quan ; cũ nghi bát, dụng văn tam phẩm quan nhị, tứ ngũ phẩm quan lục, ngoại tán thập, dụng văn tam phẩm quan nhị, tứ ngũ phẩm quan lục, bát cửu phẩm.

Cần chánh điện tiến trà khoản trà, dụng quân thị vệ nhị viên. Chí nhật (tam nguyệt nhị thập thất nhật) hành lễ, quán dữ Minh Mạng nhị niên lệ đồng.

Tự-Đức nguyên niên, dụ : tạc cứ lai kinh khám điểm chu Thự hiệp biện đại học sĩ lãnh do Hưng Tuyên tổng đốc Nguyễn đăng Giai tập tự : Tự-Đức nhị niên chính trị bang giao cự điển, thỉnh lãnh tu quốc thư phát giao như Thanh-sứ bộ tình hành đệ đạt, tự hậu Thanh-sứ trực tiến kinh sư.

16B

cáo sắc (mở sắc) 2 viên đều dùng văn quan nhị phẩm, Hộ tất đại thần, thị vệ đại thần đều 2 viên dùng hàng nhị phẩm võ quan, điển nghi dùng đồ sát ấn quan, nội tán 2 viên đều dùng văn tam phẩm, củ nghi 8 viên; dùng văn tam phẩm 2 viên, tứ ngũ phẩm 6 viên ; ngoại tán 10 viên, dùng văn tam phẩm 2 viên, tứ ngũ phẩm 6 viên ; Ngoại tán 10, dùng văn tam phẩm 2 viên, tứ ngũ phẩm 6 viên, còn 2 viên dùng bát cửu phẩm,

Việc tiến trà khoản trà ở Cần chánh điện dùng 2 viên quân thị vệ. Tối ngày (27 tháng 3) hành lễ cũng đều như lệ năm Minh Mạng nhị niên.

Tự-Đức nguyên niên dụ rằng : Trước đây cứ viên thự hiệp biện đại học sĩ lãnh Hưng Tuyên tổng đốc Nguyễn đăng Giai, lai kinh về việc khám điểm có tập tâu rằng : Tự-Đức nhị niên chính gặp lễ bang giao cự điển (diễn lễ lớn), xin soạn thêm quốc thư trao cho sứ bộ sang Thanh đệ đạt một thẻ, yêu cầu từ nay về sau Thanh-sứ đến thăng kinh sư...

奉行典禮以重根本以省勞費等因朕以該員所
陳係是重國體利民生起見惟事關邦交大政必
須衆智成城方期妥善爰批交廷臣並諸地方欽
點等員會同詳議茲據奏上朕詳加披閱摺內所
敘推原典禮之正揆度事理之宜其於量我量人
各已周詳明白僉言既協準依請行且萬里將命
國禮攸關文告之修詞令爲重著廷臣並欽點等
員速行會同擬撰國書及問各條款要得詞直理
壯禮正義明他有必從之理我無曲徇之情擬成
奏上候朕裁定發交使部遵辦用期妥濟欽此是

phụng hành diên lễ dĩ trọng căn bản dĩ tỉnh lao phi đẳng. Nhân trăm dĩ cai viên sở trần hệ thị trọng quốc-thề lợi dân sinh khởi kiến. Duy sự quan bang-giao đại chính tất tu chúng trí thành thành, phương kỳ thỏa thiện. Viên phê giao đình-thần tịnh chư địa-phương khám-điểm đẳng viên hội đồng tương nghị. Tư cứ tấu thượng trăm tương gia phi duyệt tập nội sở tư suy nguyên diên-nghi chi chính, quỹ độ sự lý chi nghi, kỳ ư lượng ngã lượng nhân các dĩ chu tương minh bạch. Thiêm ngôn ký hiệp, chuẩn y thỉnh hành.

Thả vạ lý tương mệnh quốc thề du quan, văn cáo chi tu từ lệnh vi trọng. Trước đình-thần tịnh khám điểm đẳng viên tốc hành hội đồng nghị soạn quốc-thư cập vấn đáp điều khoản yêu đặc từ trực, lý tráng, lễ chính, nghĩa minh tha hữu tất tưng chí lý, ngã vô khúc tuân chi tình. Nghị thành tấu thượng hậu trăm tài đình phát giao sứ-bộ tuân biện dụng kỳ thỏa lễ, khám thử.

Thị.

cử hành diên lễ đề trọng nơi căn bản và bớt sự hao phi v.v. Nhân trăm thấy rằng : những khoản viên ấy điều trần là do ý kiến muốn trọng quốc-thề và lợi dân sinh. Duy có một điều : việc ấy quan hệ đến chính sách trọng đại của bang-giao, ắt phải hợp mọi trí khôn để xây dựng nên một bức thành, mới mong có cơ tốt đẹp. Trăm bèn phê phó giao cho đình-thần cùng các viên khám-điểm của các địa phương hội nghị kỹ lưỡng. Nay cứ bản tấu dâng lên, trăm lại duyệt kỹ những lễ trình bày trong tập, như suy nguyên đến chỗ chân chính của diên lễ, so tính đến chỗ thích nghi của sự lý,, thì chỗ liệu minh liệu người cũng đã kỹ càng minh bạch. Nay các lời bàn đã hiệp nhất, vậy chuẩn y cho việc xin thi hành đó.

Vả lại, việc mang mệnh vua ra ngoài muôn dặm, đối với quốc thề rất là quan-hệ, thế thì việc thảo văn cáo về phần từ chương hệ trọng biết bao ? Vậy sức cho đình-thần cùng các viên khám-điểm lập tức hội đồng nghị soạn quốc-thư và các điều khoản vấn đáp, sao cho lời thẳng, lễ mạnh, lễ chính nghĩa rõ, về lý kể kia tất nhiên phải theo, phần tình ta không chịu lép. Nghị xong tấu lên đợi trăm đình đoạt sẽ trao sứ-bộ tuân hành cho được thỏa đáng, Khám thử ?

Năm..

年請封使臣裴橫王有光阮做恭齋國書如清由
該禮部題達奉

清帝諭旨準依○二年清使廣西按察使勞崇光
前詣富春京行禮于

太和殿先期

命官祇告

列廟

殿前一日有司奉陳設于

太和殿前楹

綵殿等間竝自龍墀至金水橋之南帳次庭前各

niên thỉnh phong sứ thần Bùi Quỳ, Vương hữu Quang, Nguyễn Thâu cung tề quốc thư như Thanh do cai Lễ-bộ đề đạt, phụng Thanh để dụ chỉ chuẩn y.

Nhi niên, Thanh-sứ Quảng tây án sát sứ Lao sùng Quang tiền nghệ Phú Xuân kinh hành lễ vu Thái hòa điện. Tiền kỳ mệnh quan kỳ cáo liệt miếu điện, tiền nhất nhật hữu ty phụng trần thiết vu Thái hòa điện, tiền doanh thái điện đẳng gian, tịnh tự long trì chí Kim thủy kiều chi nam, trưng thứ đình tiền các...

ấy thỉnh phong sứ thần là Bùi Quỳ, Vương hữu Quang và Nguyễn Thân cung đệ quốc thư sang Thanh, do lễ bộ bên ấy đề đạt, được Thanh để dụ chỉ chuẩn y.

Năm thứ 2, Thanh sứ là Quảng tây án sát sứ Lai sùng Quang đến thẳng Phú Xuân hành lễ tại điện Thái hòa. Trước ngày đó, vua ra lệnh cho triều thần tể cáo các miếu điện, rồi trước một hôm thì hữu ty (các quan có trách nhiệm vào việc lễ) đã phải bài trí tại điện Thái hòa các gian thái điện ở dãy nhà trước, và tự sân rồng tới phía nam cầu Kim thủy, trong trường trước sân đều...

行列幄設

龍亭位于前楹正中間南向設香案位于

龍亭之南恭設

皇帝接敕位于香案之南

拜位于接敕位之南

立位于香案之西稍南東向設清使立位于香案之

東稍南西向奠儀一員立位于

殿之左受

敕皇親公二

御前侍立一員內贊二員立位于

hành liệt tịch, thiết long-đình vị du tiền doanh chính trung gian nam hướng, thiết hương-án vị vu long-đình chi nam, cung thiết hoàng-đế tiếp sắc vị vu hương-án chi nam, bái vị vu tiếp sắc vị chi nam, lập vị vu hương, án chi tây sảo nam đông hướng, thiết Thanh-sứ lập vị vu hương-án chi đông sảo nam tây hướng diên nghi nhất viên lập vị vu điện chi tả, thụ-sắc hoàng-thân công nhị, ngự tiền thị lập nhất viên, nội-tán nhị viên lập vị vu.

18A

trải chiếu, rồi thiết lập chỗ đề long-đình tại gian chính giữa dãy nhà trước, quay mặt hướng nam, đặt ngai hương án tại phía nam kiệu long-đình, chỗ đứng đề tiếp nhận sắc của hoàng đế tại phía nam hương-án, chỗ bái lại ở phía nam chỗ tiếp sắc, chỗ đứng ở phía tây hương, án, hơi thiên về nam mà quay mặt hướng đông, Thanh sứ đứng tại phía đông hương-án hơi ghé về nam mà quay mặt hướng tây. Một viên diên-nghi đứng tại bên tả điện, 2 vị hoàng thân thụ sắc, 1 viên đứng hầu trước vua, 2 viên nội-tán, đứng tại bên...

殿之右通譯使立位于其次糾儀二員外贊二員
立位于丹陛左右外贊四員糾儀四員立位于龍
墀左右外贊二員糾儀二員立位于

午門庭前左右傳贊四員立位于金水橋南左右

設皇親並文武三品以上品次于龍墀左右四品

以下品次于金水橋上兩左右至日

七月二十一日

午門樓鼓三嚴候命候接等員摘派弁兵整備軍

服械杖導護清使儀仗及昇遞參佐人員再由兵

部派撥官馬一百匹鑿轡隨具以備屬隨人員乘

坐均於五更初刻齊就公館門外應直清晨皇親

điện chi hữu, thông dịch sứ lập vị vu kỳ thứ, củ nghi nhị niên ngoại tán nhị niên lập vị vu đan bệ tả hữu, ngoại tán tứ viên củ nghi tứ viên lập vị vu long trì tả hữu, ngoại tán nhị viên, củ nghi nhị viên lập vị vu Ngọ môn đình tiền tả hữu, truyền tán tứ viên lập vị vu Kim thủy nam tả hữu, thiết hoàng thân tịnh văn võ tam phạm dĩ thượng phạm thứ vu long trì tả hữu, tứ phạm dĩ hạ phạm thứ vu Kim thủy kiều nam tả hữu.

Chi nhật (thất nguyệt nhị thập nhị nhật) Ngọ môn lâu củ tam nghiêm' hậu mệnh hậu tiếp đẳng viên trích phái biên binh chính bị quân phục giới trượng đạo hộ Thanh-sứ nghi trượng cập dư đệ tham tá nhân viên, tái do binh bộ phái bát quan mã nhất bách thất an bị tùy cụ dĩ bị thuộc tùy nhân viên thừa tòa Quân ư ngũ canh sơ khắc tề tựu công quán môn ngoại ứng trực Thanh thân hoàng thân...

hữu điện, thứ đến chỗ đứng của Thông-dịch-sứ, củ-nghi 2 viên, ngoại tán 2 viên, đứng ở hai bên đan bệ (thềm sơn đỏ), ngoại tán 4 viên, củ nghi 4 viên, đứng ở hai bên sân rộng, ngoại-tán 2 viên củ nghi 2 viên đứng tại hai bên sân trước của Ngọ-môn, truyền-tán 4 viên đứng 2 bên phía nam cầu Kim-Thủy, đặt chỗ đứng của hoàng-thân cùng văn võ tứ tam phạm trở lên theo phạm thứ đứng tại tả hữu sân rộng, tứ phạm trở xuống theo phạm thứ đứng tại tả hữu phía nam cầu Kim-thủy.

Tới ngày (tháng 7 ngày 22), trống trên lầu Ngọ-môn đánh 3 lần, các viên hậu-mệnh, hậu-tiếp trích phái biên-binh, chính bị quân phục khi-giới đi dẫn đường hộ-vệ nghi trượng của Thanh-sứ cùng xe cang nhân-viên tham-tá; lại do binh-bộ phái 10⁰ con ngựa công đồng đủ yên cương để các nhân viên tùy thuộc cưỡi. Tất cả mọi người bắt đầu canh 5 đều phải tề tựu tại ngoài cửa công-quán để ứng trực. Lúc tảng sáng, các vị hoàng-thân.

文武百官各具品服按班佇候

皇親並文武三品以上於龍攝左右

文武四品以下執事官各具品服佇候屆辰欽命於金水橋左右

親臣具一品之上冠服

蟒袍紫色

並迎接二員率同通

譯使各具品服恭齋

國東帶領管衛一率隊十禁兵五百並昇遂

龍亭香案使轎與擎執繖蓋之并兵五十軍服整肅

及加派長劍弁兵和聲雅樂前住公館委通事臬

詳請使知會親臣並迎接等員恭詣

龍亭前行三跪九叩禮即委通事恭將

國東校遞清使親臣並迎接等員向清使行一跪

văn-võ bá-quan các cụ phạm-phục, án Ban trữ hậu (hoàng thân tịnh văn võ tam phạm dĩ thượng ư long tri tả hữu, văn võ tứ phạm dĩ hạ ư kim-thủy kiều tả hữu) chấp sự quan các cụ phạm-phục trữ hậu. Giới thời khâm-mạng thân-thần cụ nhất phạm chi thượng quan phục (mãng bào tử sắc) tịnh nghênh tiếp nhị viên suất đồng thông-dịch-sứ các cụ phạm phục cung lễ quốc giản. Đới lãnh quân vệ nhất, suất đội thập cấm binh ngũ bách tịnh dư đệ long-đình hương-án sử kiệu dũ kinh chấp tản các chi biên-binh ngũ thập quân phục chỉnh túc cấp gia phái trưởng kiểm biên-binh hòa thanh nhã nhạc tiền vãng công quán ủy thông sự bảm tường thanh-sứ tri hội thân thần tìn nghênh tiếp đẳng viên cung nghệ long-đình tiền hành tam qui cứu khấu lễ, tức ủy thông sự cung quốc giản đầu đệ Thanh-sứ, thân thần tịnh nghênh tiếp đẳng viên hướng Thanh-sứ hành nhất qui.

19A

văn võ bá quan đều chỉnh tề phạm phục xếp ban đứng đợi (hoàng thân cùng văn võ tam phạm trở lên thì đợi tại tả hữu sân rồng, văn võ tứ phạm trở xuống đợi tại tả hữu cầu Kim thủy), các quan chấp sự cũng mặc phạm phục đứng đợi. Tới giờ vị khâm mạng thân thần vận áo mũ thượng hạng nhất phạm (áo thêu con mãng xà sắc tía). Cùng với 2 viên nghinh tiếp đem theo thông dịch sứ cũng mặc phạm phục kính đệ quốc thư. Ngoài ra lại còn đem theo 1 viên quân vệ, 10 viên suất đội, 500 cấm binh, cùng xe cang (võng long đình hương án, kiệu của sử giả cùng 50 biên binh để vác nghi trượng tàn lọng cũng phải quân phục chỉnh tề. Lại phái thêm biên binh vác gươm trường cùng đội hòa thanh nhã nhạc đến trước công quán, ủy cho viên thông sự vào bảm để Thanh sứ rõ rồi thân thần cùng các viên nghinh tiếp đến trước long-đình làm lễ 3 lần qui gối, 9 lượt khấu đầu, xong rồi mời ủy viên thông sự kính trao quốc thư cho Thanh sứ, đồng thời thân thần cùng các viên nghinh tiếp hướng về Thanh-sứ, thì lễ 1 lần qui gối...

三叩禮仍請啓行候命候接官以下各具品服朝

拜

龍亭訖奉

龍亭出公館發筒聲三官兵奉行護送

其諭文龍亭雷公館候

命官兵仍雷奉直

清使上轎亦發筒聲三起大鼓按次進

行親臣並迎接等員各上馬前導次儀仗次雅樂

次香案次長劍次

龍亭次清使轎次參佐轎馬次隨人馬候接官通譯

使輿馬弁兵護隨至

皇城東南角親臣並迎接候接通譯等員及使部

tam khẩu lễ, nhưng thỉnh khải hành hậu mệnh, hậu tiếp quan dĩ hạ các cụ phạm phục triều bái long đình cật, phụng long đình xuất công quán, phát đồng thanh tam, quan binh phụng hành hộ đệ (kỳ dụ văn long đình lưu công quán, hậu mệnh quan binh nhưng lưu phụng trực). Thanh-sứ thượng kiệu, diệt phát đồng thanh tam, khởi đại cổ, án thứ tiến hành, thân thần lĩnh nghênh tiếp đẳng viên các thượng mã tiền đạo thứ nghi trọng, thứ nhã nhạc, thứ hương án, thứ trường kiếm, thứ long đình, thứ Thanh-sứ kiệu, thứ tham tá kiệu mã, thứ tùy nhân mã, hậu tiếp quan thông dịch sứ dư mã. Biền binh hộ tùy chỉ hoàng thành đông nam giác, thân thần lĩnh nghênh tiếp hậu tiếp thông dịch đẳng viên cập sứ bộ...

3 lượt khấu đầu đề xin khởi hành. Các quan hậu mệnh, hậu tiếp trở xuống đều mặc phạm phục vào triều bái long đình xong liền rước long đình ra ngoài công quán, đồng thời có nổ 3 tiếng ống lệnh. quan binh nghiêm chỉnh hộ tống (duy kiệu long đình có đặt dụ văn thì để lại công quán, quan binh hậu mệnh cũng ở lại đề túc trực). Thanh sứ bước lên kiệu, cũng nổ 3 tiếng ống lệnh và nổi hiệu trống lớn rồi theo thứ tự tiến hành. Thân thần cùng các viên nghinh tiếp đều lên ngựa đi dẫn đầu, thứ đến nghi trọng, thứ đến nhã nhạc, đến hương án, đến đạo trường kiếm, đến long đình, đến kiệu Thanh-sứ, kiệu ngựa tham tá, đến ngựa tùy nhân, xe ngựa của hậu tiếp và thông dịch sứ. Biền binh đi hộ tùy đến góc đông nam hoàng thành thân thần cùng các viên nghinh tiếp, hậu tiếp, thông dịch và các tùy nhân của sứ bộ..

隨人各下馬至左大將軍廠之南參佐等員各下

轎馬至帳次外之左迎接官委稟清使下轎其下轎處

預先佈席 先是禮部寄

奏奉

皇帝御九龍冠黃袍玉帶奉

御立于帳次內之右欽點之皇親百官各具品服侍

候 皇親百官先期請旨欽點 日扈從

龍亭至帳次正中間奉

皇帝跪欽點扈從之皇親百官隨跪

龍亭過輿其不預扈從之皇親百官各按班東西挨

tùy nhân các hạ mã, chỉ tá đại tướng quân xướng chi nam tham tá đảng viên các hạ kiệu mã, chỉ trưởng thứ ngoại chi tá nghênh tiếp quan ủy bầm Thanh-sứ hạ kiệu (kỳ hạ kiệu xử dự tiên bố tịch).

Tiên thị lễ - bộ ký tấu phụng hoàng-đế ngự cửu-long quan, hoàng bào. ngọc đới, phụng ngự lập vu trưởng thứ nội chi hữu, khâm điếm chi hoàng-thân bá quan các cụ phẩm phục trữ hậu (hoàng thân bá quan tiên kỳ thỉnh chỉ khâm điếm giới nhật hồ tủng.)

Long-đình chỉ trưởng thứ chính trung-gian phụng hoàng đế qui, khâm điếm hồ tủng chi hoàng-thân bá quan tùy qui long đình quá hưng ; kỳ bất dự hồ tủng chi hoàng-thân bá, quan các án ban đông tây sĩ.

đều xuống ngựa, đến phía nam quân sưởng của tá đại-tướng thì các viên tham - tá đều xuống kiệu và xuống ngựa, đến bên tả phía ngoài trưởng thì quan nghinh-tiếp bầm với Thanh-sứ xuống kiệu (chỗ xuống kiệu đã trải chiếu sẵn sàng).

Trước đây lễ-bộ đã gửi lời tâu xin hoàng-đế đội mũ cửu-long, mặc áo màu vàng, thắt đai ngọc, mời đứng tại phía hữu trưởng phòng, các hoàng-thân cùng bá quan trong ban khâm điếm đều vận phẩm-phục đứng đợi (hoàng thân bá quan trước đây đã xin chỉ vua xem chăm tên ai đề hòm ấy đi hộ giá).

Khi long đình vào đến gian giữa trưởng thư thì tâu xin hoàng đế qui gối, hoàng thân bá quan trong ban khâm điếm cũng qui theo, đợi khi long - đình đi qua mới đứng dậy, còn những hoàng-thân bá quan không ở ban hồ tủng thì xếp ban hai đông tây đợi...

次跪興

龍亭至

午門中門發筒聲九經中道橋歷

宣德殿正中間由

龍墀甬道至

綵殿

龍亭香案均由中階進奉安于位清使至帳次奉

御向清使行相揖禮仍奉由中路行至

綵殿清使由東階進

即用道員宣敕通事人員從升階餘從人至東階下左

糾儀引趨出左班外靜候

thứ qui hưng. Long đình chỉ Ngọ môn trung môn, phát đồng thanh cứu, kinh Trung đạo kiều lịch Tuyên đức điện chính trung gian, do long trì dũng đạo chỉ thái điện, long đình hương án quân do trung giai tiến phụng an vu vị. Thanh sứ chỉ trưởng thứ, phụng ngự hương Thanh sứ hành tương ấp lễ, nhưng phụng do trung lộ hành chỉ thái điện, Thanh sứ do đông giai tiến (tức dụng đạo viên tịnh tuyên sắc thông sự nhân viên tưng thăng giai, dư tưng nhân chỉ đông giai hạ tả, cử nghi dẫn xu xuất tả ban ngoại lĩnh hậu).

khi kiệu đến cũng qui hưng. Long đình vào đến cửa giữa Ngọ môn, nổ 9 tiếng ống lệnh, đi qua cầu trung đạo tới gian giữa điện Tuyên đức, do sân rồng qua dũng đạo (đường nách) đến thái điện (điện kết hoa) rồi kiệu long đình và hương án đều do thềm giữa tiến lên đặt vào vị trí. Khi Thanh sứ vào tới trưởng vua sẽ hướng về sứ giả làm lễ cùng vái rồi cùng do lối giữa đề tiến vào Thái điện, Thanh sứ tiến theo thềm bên đông (tới đây chỉ có đạo viên cùng nhân viên tuyên đức thông sự theo lên tới thềm, còn các tông nhân thì chỉ đến bên tay mặt dưới thềm đông, rồi viên cử nghi dẫn ra phía ngoài tả ban đứng đợi)...

御陞西階二御前親臣皇親公二整理御服皇親公

大臣二及通譯使一均由西階陞餘員奉充扈從

升至西階下右斜儀引出右班外行候

之皇親百官並奉充親臣迎接等員各隨入按班

排列典儀官請清使至位立內贊奏請

皇帝御立位立外贊贊有司各司其事贊排班贊班

齊內贊贊奏
詣拜位贊奏鞠躬拜凡贊奏興贊奏平身外贊同外贊

贊行受

敕禮內贊贊奏諸

龍亭位前贊奏跪外贊贊百官皆跪內贊贊宣

宣封大禮

Ngự thăng tây giai (ngự tiền thân-thần hoàng thân công-nhi, chính-lý ngự-phục hoàng-thần công-nhi, ngự tiền thị lập đại thần nhất hộ tất đại thần nhị, thị-vệ đại-thần nhị-cấp thông-dịch-sứ nhất quân do tây giai thăng, dư viên biên chi tây giai hạ hữu củ nghi dẫn xuất hữu ban ngoại trừ hậu). Phụng sung hồ tủng chi hoàng-thần bá quau tịnh phụng sung thân-thần nghênh tiếp đẳng viên. Các tùy nhập án ban bài liệt, điền nghi quan thỉnh Thanh-sứ chỉ vị lập, nội tán tấu thỉnh hoàng-đế ngự lập vị lập. Ngoại tán tán : « Hữu ty các ty kỳ sự »

Tán : « bài ban ».

Tán : « ban tề ».

Nội-tán tán : « tấu nghệ báí vị ».

Tán : « tấu cục cung báí » (phàm ngũ)

Tán : « tấu hưng ».

Tán : « tấu bình thân (ngoại tán đồng).

Ngoại-tán tán : « hành thụ sắc lễ ».

Nội-tán tán : « tấu nghệ long-đình vị tiền ».

Tấu : « tấu qui ».

Ngoại-tán tán : « bá quan giai qui »,

Nội-tán tán : « tuyền ».

Vua lên lối thềm phía tây (hai vị ngự tiền thân-thần hoàng thân - công 2 vị chính-lý ngự phục hoàng thân-công, 1 vị ngự tiền thị-lập đại-thần, 2 vị hộ tất đại-thần, 2 vị thị vệ đại-thần, cùng 1 viên thông-dịch-sứ đều lên lối thềm tây còn các viên biên khác khi đến bên hữu dưới thềm tây thì viên củ nghi dẫn ra phía ngoài hữu ban đứng đợi). Các vị hoàng-thần bá quan sung việc hồ tủng, cùng các viên sung việc thân-thần nghênh tiếp đều theo vào chia ban đứng xếp hàng viên điền-nghi mời Thanh-sứ tới chỗ đứng, nội-tán tâu xin vua tới chỗ đứng.

Ngoại-tán xưng : « Hữu ty các ty kỳ sự » (Ai giữ phần việc ấy).

Xương : « Bài ban » (dàn thành ban).

Xương : « Ban tề » (ban đã đều).

Nội-tán xương : « Tàu nghệ báí vị » (tàu vua tới chỗ báí)

— — Xương : « tẩu cục cùng báí » (chấp tay khom
minh lạy xuống gồm 5 lần báí).

— — Xương : « Tẩu hưng » (ngọc dấy)

— — Xương : « Tẩu bình thân » (đứng thẳng người)

Ngoại-tán cũng xương như thế.

Ngoại-tán xương « hành thụ sắc lễ » (làm lễ nhận sắc)

Nội-tán xương : « Tẩu nghệ long đình vị tiền » (tàu vua
tới trước kiệu long-đình)

— — Xương : « tẩu qui » (vua qui gối).

Ngoại-tán xương : « Bá quan giai qui » (bá quan đều qui)

Nội-tán xương : « Tuyên...

敕展

敕官二員奉行開展宣

敕官出清使文充辨奉立宣訖捧授清使接捧內贊贊奏

摺主贊奏按

敕清使恭捧

敕書

詔命恭授奉

皇帝以次接受加額轉授受

詔

敕皇親公二以次跪受出復原位立清使亦復原位

sắc.

Triển sắc quan nhị viên phụng hành khai triển' tuyên sắc quan (do Thanh-sứ ủy viên sung biện) phụng lập tuyên cật, phụng thụ Thanh-sứ, án phủng Nội tán : « tấu tẩn khuê »

Tán : « tấu tiếp sắc, Thanh sứ cung phủng sắc thư cáo mệnh cung thọ, phụng hoàng đế dĩ thứ tiếp thọ gia ngạch chuyển thọ thọ cáo sắc hoàng thân công nhị, dĩ thứ qui thọ xuất phục nguyên vị lập, Thanh sứ diệt phục nguyên di...

sắc (tuyên đọc sắc văn), Hai vị triển sắc quan kính mở sắc văn rồi quan tuyên sắc (do Thanh sứ ủy viên đảm nhiệm) đứng đề tuyên đọc xong, liền nâng lên đề trao cho sứ giả; sứ giả đỡ lấy.

Nội tán xướng : « Tấu tẩn khuê » (vua cất ngọc vào đai)

xướng : « Tấu tiếp sắc » Thanh sứ nâng cáo mệnh sắc thư kính trao, hoàng đế lần lượt tiếp nhân nâng lên ngang trán rồi chuyển trao cho 2 vị hoàng thân giữ chức thụ cáo sắc, hai vị lần lượt qui gối đỡ lấy rồi lui ra chỗ đứng trước Thanh-sứ cũng lui ra chỗ cũ,..

立內贊贊奏出圭贊奏俯伏贊奏興贊奏平身外贊

同內贊贊奏復拜位外贊贊行謝恩禮內贊奏鞠

躬拜凡贊奏興贊奏平身外贊同內贊贊奏出前位

立外贊贊分班贊禮成奉

御向清使行相揖禮典儀官請清使降階由東階降

內贊

奏請奉

御由西階至

宣德殿奉

御西坐清使就東坐行款茶禮皇親百官捲班奉于

lập.

Nội tán tán : « tấu xuất khuê »

Tán : « tấu phủ phục »

Tán : « tấu hưng »

Tán : « tấu bình thân (ngoại tán đồng)

Nội tán tán : « tấu phục bái vị »

Ngoại tán tán : « hành tạ ân lễ »

Nội tán : « tấu cúc cung bái » (phàm ngũ)

Tán : « tấu hưng »

Tán : « tấu bình thân » (ngoại tán đồng)

Nội tán tán : « tấu xuất tiền vi lập »

Ngoại tán : « phân ban »

Tán : « lễ thành », phụng ngự hướng Thanh sử hành tương ấp lễ, điền nghi quan thỉnh Thanh sử giảng giai do đông giai giảng. Nội tán tấu thỉnh phụng ngự do tây giai chí Tuyên đức điện, phụng ngự tây tọa, Thanh sử trụ đông tọa, hành khoản trà lễ, hoàng thân bá quan quyền ban phụng vu.

13a

đứng.

Nội tán xướng : « Tấu xuất khuê » (Rút ngọc khuê. cầm trên tay).

Nội tán xướng : « Tấu phủ phục » xướng : « hưng », xướng.

« Bình thân » (Ngoại tán cũng xướng như thế)

Nội tán xướng ; « Tấu phục bái vị » (trở lại chỗ bái trước)

Ngoại tán xướng : « Hành tạ ân lễ »

Nội tán xướng : « Tấu cúc cung bái » (5 bái 5 hưng)

xướng : « Bình thân » (Ngoại tán cũng thế)

Nội tán xướng , « Tấu xuất tiền vi lập » (Ra trước chỗ đứng)

Ngoại tán xướng : « Phân ban »

xướng : « lễ thành mời vua hướng về Thanh sử làm lễ cùng vái nhau rồi điền nghi quan mời Thanh sử xướng thêm (thêm đồng). Nội tán tấu mời vua xướng thêm tây đề sung điện Tuyên đức, tới nơi tàu vua ngồi bera tây, sử giả ngồi bên đông, thiết trà xong, hoàng thân

bá quan thu ban lại đề xướng...

龍舞下左右翼路之旁按班侍立東西相向均以
南爲上其該使部參佐員從由知主客等員委送
事廷就左堂款茶訖奉

御送清使出斂點之皇親百官仍各扈從至帳次奉
御向清使行相揖禮清使出帳次奉

御輦回宮皇親百官以下咸退清使登轎候接官兵
護送至公館發筒聲三另奉派委就館款謝其宴
品食品饋贖物項照例款送各一次

long tri hạ tả hữu chuyên lộ chi bàng án ban thị lập, đông tây tương hướng quân dĩ nam vi thượng. Kỳ cai sứ-bộ tham tá viên tòng do tri-chủ-khách đẳng viên ủy thông sự diên tựu tả đường khoản trà cật, phụng ngự tống thanh-sứ xuất, khâm-điêm chi hoàng-thân bá quan nhưng các hồ tòng chí trưởng thứ phụng ngự hướng Thanh-sứ hành tương ấp lễ, Thanh-sứ xuất trưởng thứ, phụng ngự liễn hồi cung hoàng-thân bá quan dĩ hạ hàm thoái. Thanh-sứ đẳng kiệu hậu tiếp quan binh hộ tống chí công quán phát đồng thanh tam, lánh phụng phái ủy tựu quán khoản tạ, kỳ yển phàm thực-phẩm quĩ tấn vật hang chiếu lệ khoản tống các nhất thứ.

22B

sân rồng chia ban đứng châu tại hai bên tả hữu đường lát gạch, bên đông bên tây cùng hướng vào nhau mà đều lấy hướng nam ở trên. Còn các nhân viên tham tá tùy tòng của sứ-bộ, do các viên Tri chủ khách ủy cho viên Thông-sứ mời họ sang lớp nhà bên tả thiết trà xong, tâu vua tiễn Thanh-sứ trở ra, hoàng-thân bá quan trong ban khâm-điêm vẫn theo vua đến chỗ trưởng thứ thì tâu vua hướng vào Thanh-sứ làm lễ tương ấp, Thanh-sứ ra khỏi trưởng, xe vua cũng trở về cung, hoàng-thân bá quan trở xuống đều lui ra. Khi Thanh-sứ lên kiệu thì các quan binh hộ-tiếp hộ tống đến công quán nổ 3 tiếng ống lệnh làm hiệu, lại phái viên tới quán đề cảm-tạ, còn như cổ yển thực-phẩm các thứ quà tiễn, đều chiếu lệ khoản tống mỗi thứ 1 lần.

諭祭大禮

明命二年清使廣西按察使潘恭辰恭齋

諭文一道祭帛五十疋祭銀一百兩奉于原北城

視朝殿行

諭祭禮先期

大駕北巡奉設

視朝殿于

敬天殿之南奉派侍立捧酒一員用武一品官奉

奠酒二員典儀一員用文二品官待衛大臣二員

用文武一品官內贊一員用文三品官糾儀外贊

Dụ tế đại lễ

Minh-Mạng nhị niên, Thanh-sứ Quảng tây án sát sứ Phan cung Thần cung tế du văn nhất đạo, tế bạch ngũ thập thất, tế ngàn nhất bách lượng, phụng vu nguyên Bắc thành thị triều điện hành dụ tế lễ. Tiên kỳ đại giá bắc tuần, phụng thiết thị triều điện vu kính thiên điện chi nam, phụng phái thị lập phụng tử nhất viên, dụng võ nhất phẩm quan, phụng điện tửu nhị viên, điền nghi nhất viên, dụng văn nhị phẩm quan, thị vệ đại thần nhị viên, dụng văn võ nhất phẩm quan, nội tán nhất viên, dụng văn tam phẩm quan, củ nghi ngoại tán.

23A

Minh-Mạng năm thứ 2, Thanh sứ là Quảng tây án sát sứ Phan cung Thần kính mang 1 đạo dụ văn, 50 tấm lụa tế, 100 lượng bạc tế, thừa mệnh cử hành lễ dụ tế tại điện thi triều ở Bắc thành cũ. Trước kỳ hạn vua đã ngự giá bắc tuần, đặt điện thi triều tại phía nam điện kính thiên, phụng phái 1 viên đứng hầu bưng rượu, dùng quan võ nhất phẩm, 2 viên điện tửu (rót rượu), 1 viên điền nghi, dùng văn quan nhị phẩm, 2 viên thị vệ đại thần, dùng văn võ nhất phẩm, 1 viên nội tán, dùng tam phẩm, củ nghi ngoại tán...

各六員內糾儀一用文三品官餘均用文四五品

官至日

十二月十九日排設

龍亭位于

諭祭殿正中香案位于龍亭之南設

神御位于殿西東向

諭祭品物几桌列於前設香案于品物桌之前設清使

位于殿東香案之左稍南西向祭位于立位之右

又設酒桌于祭位之前設

御立位于殿西香案之南東向拜位于正中香案之南

設燎鑪一于殿西庭前與儀一員立于殿之左

các lục viên, nội củ-nghi nhất dụng văn tam phẩm quan dư quân dụng văn tứ ngũ phẩm quan, chi nhất (thập nhị nguyệt, thập cửu nhật) bài thiết long-đình vị vu du tế điện chính trung, hương-án vị vu long-đình chi nam thiết thần ngự vị vu điện tây đông hướng, du-tế phẩm vật kỷ trắc liệt u tiên, thiết, hương án vu phẩm vật trắc chi tiền. Thiết Thanh-sứ vị vu điện đông hương án chi tả sảo nam tây hướng, tế vị vu lập vị chi hữu, hựu thiết tửu trắc vu tế vị chi tiền. Thiết ngự lập vị vu điện tây, hương án chi nam, đông hướng, bái vị vu chính trung, hương-án chi nam, thiết liệu lô nhất vu điện tây đình tiền, điền-nghi nhất viên lập vu điện chi tả, nội.

23B

đều 6 viên, trong đó 1 viên củ-nghi dùng văn tam phẩm, còn thừa dùng văn tứ ngũ phẩm. Tới ngày (ngày 19 tháng 12) thiết lập vị trí long-đình tại chính giữa điện du-tế, hương-án đặt tại phía nam long-đình, thần-ngự (thần chủ tiên vương) đặt tại phía tây điện trở mặt hướng đông; án đặt phẩm vật du tế đặt tại phía trước, hương-án lại đặt trước án phẩm vật. Chỗ Thanh sứ đứng tại phía đông điện, tức bên tả hương-án, hơi ghé nam, trông hướng tây, chỗ kế ở bên hữu chỗ đứng, lại đặt án rượu ở trước mặt chỗ tế, Vua đứng tại phía tây điện, tức phía nam hương-án, mà hướng về đông; chỗ bái ở chính giữa, tức phía nam hương-án, đặt 1 lò lửa tại trước sân phía tây điện, 1 viên điền-nghi đứng ở phía tả điện...

贊二員立于殿之右重臣一員侍立于

神御位之左糾儀六員外贊六員分立於殿庭及五門

內外左右預派重臣俟候河津迎接加派親臣前

往嘉橋公館恭迎候接諸重臣各具烏帽藍黑衣

朝拜參謁如儀起鼓發礮進行過河亭少憩款茶

進行次第依例至東西門即舊大興門外隨人竝候接

諸重臣下馬至朱雀門外通事請清使降轎奉

御烏紗帽黑紗袍親率諸重臣恭迎于朱雀門之右

龍亭由中門進入

御位跪

tán nhị viên lập vu điện chi hữu, trọng thần nhất viên thị lập vu thần ngự vị chi tả, củ-nghi lục viên, ngoại-tán lục viên phân lập vu điện đình cấp ngũ môn nội ngoại tả hữu, dự phái trọng thần sĩ hậu hà tán nghênh tiếp, gia phái thân-thần tiền vãng Gia-quất công-quán cung nghênh hậu-tiếp chư trọng thần các cụ ô mạo lam hắc y, triều bái tham yết như nghi, khởi cồ, phát pháo tiến hành; quá hà đình thiêu khế khoản trà, tiến hành thứ đệ y lệ, chí đông tây môn (tức cự Đại hưng môn) ngoại tùy nhân tịnh hậu tiếp chư trọng thần hạ mã chí Châu-tước môn ngoại, thông-sự thỉnh Thanh-sứ giáng kiệu, phụng ngự ô sa mạo, hắc sa bào, thân suất chư trọng thần cung nghênh vu Châu-tước môn chi hữu, long-đình do trung môn tiến nhập, ngự vị qui...

24A

2 viên nội tán đứng ở bên hữu, 1 vị trọng thần đứng chầu bên tả thần vị 6 viên củ nghi và 6 viên ngoại-tán chia đứng lại sân điện cùng 2 bên trong ngoài cửa ngũ môn, lại phái trọng thần đứng đợi tại bến sông để nghênh tiếp, phái thêm thân-thần sang trước công quán Gia quất để cung nghênh đón tiếp Thanh-sứ, các trọng thần đều đội mũ đen mặc áo lam đen, triều bái tham yết theo đúng nghi lễ, rồi nổi trống, bắn đại bác để tiến hành; khi qua hà-đình nghị lại giầy lát để thết trà; trong khi đi đường thứ tự theo y lệ định, tới ngoài cửa đông tây (tức là cửa Đại hưng cũ) thì tùy-nhân cùng các trọng-thần đi hậu tiếp đều xuống ngựa; tới ngoài cửa Châu-tước, Thông sự đến yêu cầu Thanh-sứ xuống kiệu. Lúc ấy ngài ngự đội mũ ô-sa (sa đen) mặc bào hắc-sa thân đem các trọng-thần đón rước Thanh-sứ tại bên hữu cửa Châu-tước, long đình từ cửa giữa tiến vào ngài ngự qui gối...

龍亭過起清使從中門入奉

御由中門進奉

御向清使行相揖禮

龍亭經

勤政殿由中階進清使由東階進諸執事官從升階餘隨人左糾

儀引趨出殿庭左班外靜候

御位由西階進儀引趨出殿庭右班外靜候至

諭祭殿安

龍亭香案于位典儀官請清使至位立內贊官請

御至位立百官分班侍立于殿庭及五門內外之左右

long-đình quá khởi. Thanh-sứ tưng trung môn nhập, phụng ngự do trung môn tiến, phụng ngự hướng Thanh-sứ hành-tương ấp lễ. Long - đình kinh cần - chánh - điện do trung giai tiến, Thanh sứ do đông giai tiến (chư chấp sự quan tưng thẳng giai, dư tùy nhân tả cư nghi dẫn xu xuất điện-đình tả ban ngoại tỉnh hậu). Ngự vị do tây giai tiến (chư trọng thần tưng thẳng giai, dư viên biên hữu củ nghi dẫn xu xuất điện đình hữu ban ngoại tỉnh hậu) Chỉ dụ-tế điện an long-đình hương-án vu vị, điền nghi quan-thỉnh Thanh sứ chỉ vị lập, nội-tán quan thỉnh-ngự chỉ vị-lập, bá quan phân ban thị-lập vu điện đình cập ngũ môn nội ngoại chi tả hữu...

24B

đợi long-đình đi qua mới đứng dậy. Còn Thanh-sứ theo cửa giữa tiến vào, ngài ngự cũng do cửa giữa tiến vô. nhìn về phía Thanh-sứ làm lễ cùng vái chào. Kiệu long-đình qua điện cần-chánh do thềm giữa tiến vào. Thanh-sứ tiến theo thềm phía đông (các viên chấp sự theo lên thềm còn các Tùy-nhân thì viên tả củ nghi dẫn họ rảo bước ra sân đứng chờ ở ngoài tả ban). Ngài ngự tiến theo thềm bên tây (các trọng thần theo lên thềm, còn các viên biên khác thì viên hữu củ nghi dẫn họ rảo bước ra sân điện, đứng đợi tại ngoài hữu ban). Tới điện dụ-tế đặt long-đình và hương-án vào chỗ, rồi điền nghi quan mời Thanh-sứ đến đứng vào vị trí. Nội tán quan mời ngài ngự đứng vào vị, bá quan chia ban đứng chầu tại sân điện cùng hai bên trong ngoài ngũ-môn.

外贊官贊執事官各司其事贊排班贊班齊內贊

贊請

御詣拜位外贊贊行拜賜禮贊百官從拜訖內贊贊請

御出前位立外贊贊分班恭俟清使行

諭祭禮成出復原位立外贊贊排班贊班齊內贊贊請

御詣拜位外贊贊行謝恩禮贊百官從拜訖內贊贊請

御出前位立外贊贊分班贊禮成奉

御向清使行相揖禮典儀官請清使降階清使出東階

降奉

御由西階降百官扈從送至朱雀門內奉

Ngoại-tán quan tán : « chấp sự quan các ty kỳ sự »

Tán : « bài ban »

Tán : « ban tề »

Nội-tán tán : « thỉnh ngự nghệ bái vị ».

Ngoại-tán tán : « hành bái tứ lễ ».

Tán : « bá quan tòng bái » Cật. Nội-tán tán :

« Thỉnh ngự xuất tiền vị lập »

Ngoại-tán « phân ban cung sĩ Thanh-sứ hành dụ-tế lễ thành xuất phục nguyên vị lập ».

Ngoại-tán tán : « bài ban »

Tán : « ban tề »

Nội-tán tán : « thỉnh ngự nghệ bái vị ».

Ngoại-tán tán : « hành tạ ân lễ ».

Tán : « bá quan tòng bái » Cật. Nội-tán tán :

« Thỉnh ngự xuất tiền vị lập »

Ngoại-tán tán : « phân ban »

Tán : « lễ thành ». Phụng ngự hương Thanh-sứ hành tương ấp lễ, diên-nghi quan thỉnh Thanh-sứ giáng giai, Thanh-sứ do đông giai giáng, phụng ngự do tây giai giáng, bá quan hổ tòng, tống chỉ Chu-tước môn nội, phụng...

25A

Ngoại-tán xướng : « chấp sự quan các ty kỳ sự » (các quan : chấp sự ai giữ việc ấy)

Xướng : « bài ban » (bày thành ban)

Xướng : « ban tề » (ban đã đều)

Nội-tán xướng : « thỉnh ngự nghệ bái vị » (mời vua tới chỗ bái)

Ngoại-tán xướng : « hành bái tứ lễ » (làm lễ bái tạ sự ban ơn)

Xong rồi.

Nội - tán xướng : « thỉnh ngự xuất tiền vị lập » (mời vua ra đứng tại chỗ cũ)

Ngoại-tán xướng « phân ban » (chia ban) đợi khi Thanh-sứ làm lễ dụ tế xong ra đứng tại chỗ cũ)

Ngoại-tán xướng : « bài ban » (bày ban)

Xướng : « ban tề » (ban đã đều)

Nội-tán xướng « thỉnh ngự nghê bái vị » (mời vua tới chỗ bái)

Ngoại-tán xướng : « hành tạ ân lễ (làm lễ tạ ơn)

Xướng : « bá quan tòng bái » (các quan bái theo). Bái xong

Nội-tán xướng : « thỉnh ngự xuất tiền vị lập (mời vua ra đứng tại chỗ cũ)

Ngoại-tán « phân ban » (chia ban)

Xướng : « lễ thành » « mời vua hưởng vào Thanh-sứ làm lễ tương áp » (cùng vái), điền nghi quan mời Thanh-sứ xướng thêm, Thanh-sứ từ thêm bên đông bước xuống, vua từ thêm tây bước xuống, bá quan đi theo, tiến đến trong cửa châu tước...

御向清使行相揖禮清使出門登轎官兵護衛奉送回

公館其款接事宜照例遵行

紹治二年清使廣西按察使寶青前來奉于河內

省

視朝殿行禮先期奉派接捧

奠酒皇親公二

望案侍立皇親公四整理

御服皇親公二恭捧

諭文一員

御前侍立一員均用文正一品官恭捧香品三員均用

ngự hương Thanh-sứ hành tương ấp-lễ, Thanh-sứ xuất môn đăng kiệu, quan binh hộ vệ, phụng tống hồi công quán, kỳ khoản tiếp sự nghi chiếu lệ tuân hành.

Thiệu-trị nhị niên, Thanh-sứ Quảng tây án-sát sứ Bửu Thanh tiên lai phụng vụ Hà-nội tỉnh Thị triều điện hành lễ. Tiên-kỳ phụng phái tiếp phủng điện tửu hoàng-thân công nhị vọng án thị lập hoàng-thân công-trứ : chỉnh lý ngự phục hoàng-thân công nhị ; cung phụng dụ văn nhất viên ; ngự tiền thị-lập nhất-viên, quân dụng văn chính nhất phẩm quan, cung phủng hương phẩm nhị viên, quân dụng.

vua hương về Thanh-sứ làm lễ cùng vái, rồi Thanh-sứ ra khỏi cửa lên kiệu, quan binh đi hộ vệ, kính tiễn trở đi về công quán còn việc khoản tiếp chiếu lệ đề thừa hành.

Thiệu-Trị năm thứ II. Thanh-sứ là viên Quảng-tây án-sát sứ, tên là Bảo-Thanh sang ta, làm lễ tại điện Thị-triều tỉnh Hà-nội. Trước kỳ hạn đã phụng phái 2 vị hoàng-thân công tiếp tay bưng điện-tửu (điện lễ) ; 4 vị hoàng-thân đứng hầu bên vọng án (hương-án bái vọng) ; 2 vị hoàng thân chỉnh lý ngự phục (áo mũ vua) ; 1 viên bưng dụ-văn, 1 viên đứng hầu trước vua, đều dùng quan văn chánh nhất phẩm ; 2 viên bưng hương phẩm (đốt nhang), đều dùng...

文二品官恭捧帛籠六員用文二三品官典儀一員用都察印官護蹕大臣侍衛大臣各二員均用武二品官奉展

論文二員內贊二員均用文三品官糾儀外贊各六均用三品二員四五品四員隨事應辨用管侍衛及

太監各二至日

三月二十八日

行禮均依明命年例

嗣德二年清使廣西按察使勞崇光來京奉行

禮祭禮先期奉

皇帝恭詣

隆安殿行祇

欽定大清會典事例 禮部 禮祭大禮

三

vấn nhị phẩm quan, cung phụng bạch phi lục viên dụng vấn nhị tam phẩm quan; điền nghi nhất viên dụng đồ sát ấn quan, hộ tất đại-thần, thị-vệ đại thần các nhị viên quân dụng võ nhị phẩm quan, phụng triển dụ vấn nhị viên, nội-tán nhị-viên quân dụng vấn tam phẩm quan; củ nghi ngoại-tán các lục quân dụng tam phẩm nhị viên, tứ ngũ phẩm tứ viên tùy sự ứng biện dụng quân thị-vệ cấp thái giám các nhị. Chí nhật (tam nguyệt, nhị thập bát nhật) hành lễ quán y Minh-Mạng niên lệ Tự-Đức nhị niên, Thanh-sứ Quảng-tây án-sát sứ Lao Sùng Quang lai kinh phụng hành dụ tế lễ, Tiên kỳ phụng hoàng-đế cung nghệ Long-an điện hành kỳ.

26A

quan vấn nhị phẩm, 6 viên bưng bạch phi (hộp vuông bằng tre, mây, đề dựng gấm vóc) lưng quan vấn nhị và tam phẩm, 1 viên điền nghi dùng đồ sát ấn quan, hộ tất đại thần và thị vệ đại thần, đều 2 viên, dùng võ quan hàm nhị phẩm, 2 viên phụng triển (mở ra) dụ vấn, 2 viên nội tán, đều dùng quan vấn tam phẩm, củ nghi và ngoại tán đều 6 viên, dùng 2 viên tam phẩm, 4 viên tứ ngũ phẩm, tùy sự và ứng biện dùng quân thị vệ và thái giám đều 2 viên. Tới ngày (28 tháng 3) hành lễ đều theo lệ thời Minh-Mạng.

Tự-Đức năm thứ 2, Thanh sứ là Quảng tây án sát sứ, tên là Lao Sùng Quang sang kinh đô cử hành lễ dụ tế. Trước kỳ hạn rước hoàng đế tới điện Long-an làm lễ...

告禮董理等員會同有司奉于

隆安前綵殿西間恭設

望案東向仍奉陳設案桌竝張結承塵帳幕齊整坊門

內帳次均奉張結停當前一日有司奉于

前楹

綵殿等間竝

殿庭及

保定宮門外至坊門各行列席預設

龍亭位于

前楹正中間南向設香案位于其南恭設

cáo lễ. Đồng lý đảng viên hội đồng hữu ty phụng vụ Long an tiền Thái điện tây gian, cung thiết vọng án đông hướng nhưng phụng trần thiết án trác tịnh trưng kết thừa trần trưng mạc tề chỉnh, phường môn nội trưng thứ quân phụng trưng kết đình đáng. Tiền nhất nhật hữu ty phụng vụ tiền doanh Thái điện đảng gian tịnh điện đình cập Bảo định cung môn ngoại chỉ phường môn các hành liệt tịch, dự thiết long-đình vị vu tiền doanh chính trung gian nam hướng, thiết hương án vị vu kỳ nam, cung thiết...

26B

kính cáo. Các viên đồng lý hội đồng với hữu ty tới trước điện Long an, gian phía tây Thái điện, đặt vọng án quay mặt hướng đông, cũng bày hương án trác tử (to hơn án) cùng trưng đèn kết hoa, quây màn trưng che bụi chỉnh tề, trong phường môn nơi đặt trưng cũng trưng đèn kết hoa chỉnh đốn, Rồi trước 1 ngày, hữu ty tới các gian tại tiền doanh Thái điện và sân điện cùng ngoài cửa cung Bảo định ra tới phường môn, đều sai trái chiếu và dự bị đặt vị trí long-đình tại hàng cột trước của gian giữa trông hướng nam, và đặt hương-án tại phía nam...

皇帝拜位于正中香案之南

立位于

緋殿右二間稍南東向設清使立位于

採殿左二間稍南西向設清使行禮位于左一間西
向設奠酒桌子行禮位之前設反坫二于酒桌左
右設典儀一員立位于

殿之左

御前侍立一員內贊二員立位于

殿之右通譯使立位于其次侍立皇親公四立位于
望案之左右恭捧

hoàng đế bái vị vu chính trung, hương án chi nam, lập vị vu Thái điện hữu nhị gian sảo nam đông hướng. Thiết Thanh-sứ lập vị vu Thái điện tả nhị gian sảo nam tây hướng, thiết Thanh-sứ hành lễ vị vu tả nhất gian tây hướng, thiết điện tửu trác vu hành lễ vị chi tiền, thiết phản điểm nhị vu tửu trác tả hữu. Thiết điền nghi nhất viên lập vị vu điện chi tả, ngự tiền thị lập nhất viên, nội tán nhị viên lập vị vu điện chi hữu, thông dịch sứ lập vị vu kỳ thứ, thị lập hoàng thân công tử lập vị vu vọng án chi tả hữu, cung phủng...

chỗ hoàng đế bái tại chính giữa và phía nam hương án, chỗ đứng tại gian thứ 2 phía hữu Thái điện, hơi ghé về nam, hướng về đông. Đặt chỗ Thanh sứ đứng tại gian thứ 2 bên tả thái điện, hơi ghé về nam, hướng về tây, chỗ Thanh sứ hành lễ tại gian thứ nhất bên tả, trông hướng tây. Ấn đặt rượu lễ tại trước chỗ hành lễ, 2 cái bệ tại 2 bên án rượu. Một viên điền nghi đứng tại bên tả điện, 1 viên ngự tiền thị lập (đứng hầu trước vua), 2 viên nội tán đứng bên hữu điện, thông dịch sứ đứng hàng thứ nhì, thị lập hoàng thân 4 vị đứng tại hai bên vọng án...

謝文香帛之執事等員立位于

望案帳解外之左奉接奠酒皇親公二立位于正中香

案之左右東西相向糾儀四員外贊四員立位于

殿庭左右糾儀四員外贊四員立位于

保定宮門外之左右設燎爐燎案于庭前之右至日

二十五更旗臺上竝御河南岸旗杆各張掛黃旗

候命候接等員摘取護接弁兵整備軍服械仗導

護清使儀仗及昇遞參佐人員又由兵部派撥官

馬一百匹轡轡隨具以備屬隨人員乘坐均於五

更初刻齊就公館門外應直另撥弁兵照自公館

du văn hương bạch chi chấp sự đẳng viên lập vị vu vọng án trưởng giải ngoại chi tả, phụng tiếp điện tử hoàng thân công nhị lập vị vu chính trung hương án chi tả hữu, đông tây tương hướng; Cử nghi tứ viên, ngoại tán tứ viên lập vị vu điện đình tả hữu, cử nghi tứ viên, ngoại tán tứ viên, lập vị vu bảo định cung môn ngoại chi tả hữu. Thiết liệu lò liệu án vu đình tiền chi hữu. Chí nhật thất nguyệt nhị thập tam nhật ngũ canh, kỳ đài thượng tịnh Ngự hà nam ngạn, kỳ can các trương quải hoàng kỳ, hậu mệnh hậu tiếp đẳng viên trích thủ hộ tiếp biên binh chỉnh bị quân phục giới trương đạo hộ Thanh sử nghi trương cập dư đệ tham tá nhân viên. Hựu do Binh bộ phái hạt quan mã nhất bách thất an bí tùy cụ dĩ bị thuộc tùy nhân viên thừa tọa. Vận ư ngũ canh sơ khắc tề tựu công quán môn ngoại ứng trực. lãnh bạt biên binh chiếu tự công quán...

27B

các viên chấp sự hưng dụ văn hương bạch đứng ở bên tả, phía ngoài bức trương che vọng án, 2 hoàng thân tiếp hưng rượu tế đứng tại hai bên hương án chính giữa, cùng hướng vào nhau, 4 viên cử nghi, 4 viên ngoại tán đứng tại tả hữu sân điện 4 viên cử nghi, 4 viên ngoại tán khác gì đứng ở hai bên phía ngoài cung Bảo định. lò đốt và án đốt (đốt văn tế) đặt ở trước sân bên hữu. Tới ngày (23 tháng 7) vào lúc canh 5 trên kỳ đài cùng trên nam ngạn ngự hà, các cột đều kéo cờ vàng, các viên hậu mệnh hậu tiếp chọn lấy một số biên binh hộ tiếp chỉnh bị các thứ quân phục khí giới đề dẫn đường hộ vệ Thanh sử nghi trương cùng võng căng các nhân viên tham tá. Lại do Binh bộ phái bắt 100 con ngựa có đủ yện cương đề các nhân viên tùy thuộc cưỡi. Các toán trên, bắt đầu canh 5 phải nhất tề đến ngoài cửa công quán đề ứng trực. Ngoài ra lại đem biên binh từ ngoài cửa công quán...

門前至永利橋之北沿路左右排列旗槍森肅所

司奉于

殿庭及宮門左右各照圖式

其圖式近期繕繪進呈

陳列鹵簿

儀仗旗槍御河南岸排列旗槍象馬江次排對龍

船又自

地平門外至

保定宮垣牆外之左沿路排列衛蹕有司奉陳設牲饌

儀品

禮品用牛羊豕黍稷各一糯酒二魚殼饌珍
品入十四品味悅檀香品各一斤祭帛一百

正併與清國祭帛五十疋誦一百五十疋並芙蓉

茶酒香燭各項與琉璃香王錢酒一博以備清使
行禮又設淨齊整皇親文武百官各具禮服按班

môn tiền chi Vĩnh-lợi kiêu chi bắc duyên lộ tả hữu bài liệt kỳ thương sâm tiêu. Sở ty phụng vu điện đình cấp cung môn ngoại tả hữu các chiếu đồ thức (kỳ đồ thức cận kỳ thiên hội ấn trình) trần liệt lỗ-òp, nghi trượng, kỳ thương ngự hà nam ngạn bài liệt kỳ thương trượng mã giang thứ bài đối long thuyền. Hữu tự Địa bình môn ngoại chí Bảo định cung viên tường ngoại chi tả duyên lộ bài liệt vệ tất. Hữu ty phụng trần thiết sinh soạn nghi phẩm (lễ phẩm dụng ngư dương, thi, tư thỉnh các nhất, nhu tửu nhị lập, hào soạn trần phẩm bát thập tứ phẩm vị, trầm đàn hương phẩm các nhất cân tế bạch nhất bách sơ, tinh dữ thanh quốc tế bạch ngũ thập sơ, cai nhất bách ngũ thập sơ, tinh phù, yên, trà tửu, hương, chúc các hạng, dữ kỳ nam hương, vương tiền tửu nhất tôn, dĩ bị Thanh sứ hành lễ, hựu thiết liệu sở tốc hương nhất cân) tế chính, hoàng-thân văn võ bá cung các cụ lễ phục án ban..,

28A

đến phía Bắc cầu Vĩnh-lợi, hai bên vệ đường bài tri cờ quạt gươm đao tế chính. Sân điện và hai bên phía ngoài cửa cung, các phần việc phải chiếu bình thức trong bản đồ (đồ bản cách thức ghi gần tới kỳ đã phụng họa tiến trình) bài tri lỗ - bộ (đồ bát bửu), nghi trượng cờ giáo, bên nam ngạn ngự hà bài trí cờ, giáo, voi, ngựa, bến sông bày hàng thuyền rồng: Lại từ ngoài cửa Địa-bình tới cung Bảo-định phía ngoài tường về bên tả bày hàng vệ tất (hộ vệ lúc vua đi). Hữu ty trần thiết lễ vật tam sinh cỗ bàn nghi phẩm (lễ phẩm dụng trâu dê, heo, xôi nếp, mỗi thứ 1, rượu nếp 2 thập, cỗ bàn trần phẩm 84 phẩm (món, trầm và đàn hương mỗi thứ 1 cân, lụa tế 100 tấm, và lụa tế hàng Tàu 50 tấm, cộng 150 tấm, cùng với trâu, thuốc lá, trà, rượu, hương, sáp các hạng, và kỳ-nam hương, vương tiền tửu 1 chai, để chuẩn bị lúc Thanh sứ hành lễ, lại đặt chỗ đốt 1 cân tốc hương tế chính; Hoàng thân văn võ bá quan đều vận lễ phục chiếu ban...

侍候正二品以上班于

殿庭左右從二品以下班于

宮門外左右其侍候鹵簿之員弁各照隨色服穿著各

左右侍立執事官各具禮服侍候禮部寄

奏奉

皇帝御常服輦出

地平門侍衛宿衛導扈如例至

保定宮門前之左奉

御降輦由左門入

前楹屈辰欽命親臣一員迎接二員率同通譯使各具

trữ hậu : Chánh nhị phẩm dĩ thượng ban vu điện đình tả hữu; tòng nhị phẩm dĩ thượng ban vu cung môn ngoại tả hữu, kỳ thị hậu lễ bộ chi viên biên các chiếu tùy sắc phục xuyên trước phân tả hữu trữ lập; chấp sự quan các cụ lễ phục trữ hậu, lễ bộ ký tấu phụng hoàng để ngự thường phục liễn xuất Địa bình môn, thị vệ, túc vệ đạo hồ như lệ, chi Bảo định cung môn tiền chi tả phụng ngự, giáng liễn, do tả môn nhập tiền doanh, Giờ thời khám mạng thân thần nhất viên, nghinh tiếp nhị viên suất đồng thông dịch sử các cụ..

đứng đợi : chánh nhị phẩm trở lên xếp ban tại hai bên sâu điện, tòng nhị phẩm trở xuống xếp ban ở hai bên phía ngoài cửa cung, các viên thị hậu Lễ bộ đều chiếu theo sắc phục mặc vào rồi đứng đợi tại hai bên tả hữu, quan chấp sự mặc lễ phục đứng đợi, lễ bộ gọi lời tâu vào xin Hoàng đế mặc thường phục lên xe ra cửa Địa bình, các thị vệ túc vệ dẫn đường hộ vệ theo, như lệ cũ, khi đến bên tả trước cửa cung Bảo định, mời vua xuống xe, đi từ bên lớp nhà trước. Tới giờ, 1 viên khám mạng thân thần, 2 viên nghinh tiếp, đem các thông dịch sử đều...

禮服恭齋

國東帶領管衛一率隊十禁兵五百昇遞弁兵五

十竝長劍弁兵和聲雅樂前往公館委通事稟詳

清使知會親臣迎接等員共參詣

龍亭前行朝拜禮卽委通事恭將

國東投遞清使親臣迎接等員向清使行參謁禮

仍請啓行候命候接以下各具禮服朝拜

龍亭訖奉

龍亭出公館發筒聲三候接官兵奉行護遞候命官仍留公館

清使上轎亦發筒聲三大鼓按次進行雅樂設而不作其管

lễ phục cúng tế quốc giã đời lĩnh quân vệ nhất, suất đội thập, cấm binh ngũ bách, dư đệ biên, binh ngũ thập, tịnh trường kiểm biên binh, hoà thanh nhã nhạc, tiền vãng công quán uỷ thông sự bầm tường Thanh sứ tri hội. Thân thần nghinh tiếp đấng viên cung nghệ long-đình tiền hành triều bái lễ, tức uỷ thông sứ cung tương quốc giã đầu đệ thanh sứ; thân thần nghinh tiếp đấng viên hương thanh sứ hành tham yết lễ, nhưng thỉnh khởi hành, hậu mạng hậu tiếp dĩ hạ các cụ lễ phục triều bái long đình ngật, phụng long đình xuất công quán, phát đồng thanh tam, hậu tiếp quan binh phụng hành hộ đệ (hậu mạng quan nhưng lưu công quán); Thanh sứ thương kiệu diệc phát đồng thanh tam, đại cổ tiếp thứ tiến hành, (nhã nhạc thiết nhi bất tác, kỳ quân. . .

29A

mặc lễ phục đề bưng quốc thư, đem theo 1 viên quân vệ, 10 suất đội, 500 cấm binh, 50 biên binh giữ nhã việc xe cang, cùng toán biên binh trường kiểm, hoà thanh nhã nhạc, tới trước công quán uỷ cho thông sự vào bầm đề Thanh sứ biết. Các viên thân thần nghinh tiếp cung kính tới trước kiệu long đình làm lễ triều bái rồi lập tức uỷ cho thông sự đề quốc thư vào nộp lên Thanh sứ các viên thân thần nghinh tiếp, hướng vào Thanh sứ làm lễ tham yết, và xin khởi hành, các viên hậu mạng hậu tiếp trở xuống đều mặc lễ phục, triều bái long đình xong, sẽ rước long đình ra khỏi công quán, lúc ấy có nổ 3 phát ống lệnh quan binh hậu tiếp cùng đi hộ tống (hậu mạng quan vẫn ở lại công quán,) lúc Thanh sứ lên kiệu cũng nổ 3 tiếng ống lệnh trống lớn nổi hiệu rồi theo thứ tự tiến hành, ban nhã nhạc có đặt mà không dạo, còn viên cai quản. . .

率弁兵之員親臣並迎接等員各上馬前導次儀

仗次雅樂次香案次銀長劍次

龍亭次清使轎次參佐轎馬次隨人馬次迎接官候接

官通譯使輿馬弁兵護隨至

清定門之右親臣並迎接候接通譯使等員及使

部隨人各下馬至永利橋之北參佐等員各下轎

馬至坊門外之右迎接官委稟清使下轎先是禮

部寄

奏奉

一皇帝御禮服奉

suất biên-binh chi viên nhưng các cụ sắc phục) thân-thần tịnh nghinh tiếp đảng viên các thượng mã tiền đạo, thứ nghi trượng, thứ nhã nhạc, thứ hương-án, thứ ngân trường kiếm, thứ long-đình, thứ Thanh-sứ kiệu, thứ Tham-tá kiệu mã, thứ tùy-nhân mã, thứ nghinh tiếp quan hậu tiếp quan, thông-dịch sứ dư mã. Biên-binh bộ tùy chỉ Thanh-định môn chi hữu, thân thần tịnh nghinh-tiếp hậu-tiếp thông-dịch sứ đảng viên cấp sứ bộ tùy nhân các hạ mã. Chỉ Vĩnh-lợi kiệu chi Bắc, tham-tá đảng viên các hạ kiệu mã. Chỉ phường môn ngoại chi hữu, nghinh tiếp quan ủy bầm Thanh-sứ hạ kiệu. Tiên lễ-bộ ký tấu phụng Hoàng-đế ngự lễ phục, phụng...

biên-binh cũng đều có đủ sắc phục), Thân thần cùng các viên nghinh tiếp đều lên ngựa đi trước, thứ đến nghi trượng, thứ đến nhã nhạc, thứ đến hương-án, thứ đến đội cầm trường, kiếm bằng bạc, thứ đến long-đình, thứ đến kiệu Thanh-sứ, đến kiệu và ngựa các tham-tá, đến ngựa tùy-nhân, đến xe và ngựa các quan nghinh-tiếp hậu-tiếp, xe và ngựa các thông dịch-sứ. Biên-binh hộ tống đến bên hữu cửa cung thanh-định, thân-thần cùng các viên nghinh-tiếp hậu-tiếp Thông-dịch-sứ và tùy-nhân của sứ-bộ đều xuống kiệu và ngựa. Tới phía hữu ngoài phường môn, quan nghinh-tiếp sẽ ủy viên đến bầm với Thanh-sứ đề xuống kiệu. Trước đó lễ-bộ đã gọi lời tâu xin hoàng-đế mặc lễ phục rồi mời...

御立于帳次內之右欽點之皇親百官各具禮服扈從

龍亭至坊門由中門入發筒聲九經帳次正中間奉

皇帝跪欽點扈從之皇親百官隨跪

龍亭過興欽點扈從之皇親百官隨興其不預扈從之

皇親百官各班東西挨次跪興

龍亭出

保定宮門中門入至

綵殿

龍亭香案均由中階進奉安于位清使至帳次奉

欽定大旨會集屏剛 禮部諭祭大禮 字

ngự lập vu trưởng thứ nội chi tả, khám điếm chi hoàng thân bá quan các cụ lễ phục hồ tùng : long-đình chi phường-môn do trung môn nhập, phát đồng thanh cứu. Kinh trưởng thứ chính trung gian, phụng Hoàng đế quy, khám điếm hồ tùng hoàng thân bá quan tùy quy long-đình quá hưng, khám điếm hồ tùng chi hoàng thân bá quan tùy hưng. Kỳ bất dự hồ tùng chi hoàng thân bá quan các án ban đông tây ai thứ quy hưng Long-đình do Bảo-định cung môn trung nhập chi Thái-điện, long-đình hương-án quân do trung giai tiến, phụng an vu vị. Thanh-sứ chi trưởng-thứ, phụng...

 30A

ngài đứng tại trong trưởng về bên hữu, hoàng thân bá quan trong hàng khám điếm đều mặc lễ phục đi theo, kiệu long-đình đến cửa phường-môn thì tiến thẳng vào cửa giữa, có nô 9 tiếng ống lệnh : khi qua gian giữa trưởng xin hoàng đế qui gối, hoàng-thân bá quan trong ban khám điếm hồ tùng đều qui theo, long-đình đi qua sẽ đứng dậy, khám điếm hồ tùng cũng đứng dậy theo. Riêng các hoàng thân bá quan nào không dự ban khám điếm hồ tùng thì cùng xếp ban ở hai bên đông tây lần lượt qui gối và đứng dậy. Long-đình từ cửa giữa cung Bảo-định vào đến thái điện, thì long-đình và hương án đều do thềm giữa tiến lên, đặt vào vị trí. Khi Thanh-sứ tới trưởng thứ xin...

御向清使行相揖禮仍奉由中路行至

宮門清使由左門入奉

御由右門入至

綵殿清使由東階進

即用道員並執事人員從升階餘從人左料儀引趨出左班外

靜候奉

御由西階進

整理 御服皇親公二 御前侍立大臣一 護暉大臣二 侍衛大臣二 及通譯

使一從升階餘員并右料儀引趨出右班外靜候

奉充扈從之皇親百官

並奉充親臣迎接等員各按班排列

皇親並正二品以上均于

殿庭排列從二品以下各于宮門外排列

典儀官請清使至立位立

內贊

Ngự hường Thanh-sứ hành tương ấp lễ, nhưng phụng do trung lộ hành, chí cung môn, Thanh-sứ do tả môn nhập, phụng Ngự do hữu môn nhập; chí Thái-điện, Thanh sứ do đông giai tiến (tức dụng đạo-viên tịnh chấp-sự nhân viên từng thăng giai, dư từng nhân tả-củ-nghi dẫn xu xuất tả ban ngoại tỉnh hậu) phụng ngự do tây giai tiến (chỉnh lý ngự phục hoàng-thân công nhị, ngự-tiền thị lập đại thần nhất, hộ-tất đại thần nhị, thị-vệ đại-thần nhị, cập thông dịch sứ nhất từng thăng giai, dư viên biên hữu-củ-nghi dẫn xu xuất hữu ban ngoại tỉnh hậu). Phụng sung hồ tông chi hoàng thân bá quan, tịnh phụng sung thân thần nghinh-tiếp, đẳng viên các án ban bài liệt (hoàng thân tinh chánh nhị phẩm dĩ thượng quân vu điện đình bài liệt, tông-nhi-phẩm dĩ hạ các vu cung môn ngoại bài liệt). Điền-nghi quan thỉah Thanh-sứ chí lập vị lập,

Nội-tán...

hoàng-đế hường về Thanh-sứ làm lễ tương ấp (cùng vái), rồi do đường giữa tiến vào, khi tới cửa cung, Thanh-sứ vào cửa bên tả, ngài ngự vào cửa bên hữu, vào tới thái-điện, Thanh-sứ do thềm bên đông tiến lên, (ngay lúc ấy các đạo-viên cùng nhân viên ban chấp sự theo lên trên thềm, còn các tông-nhan thì viên Tả-củ-nghi dẫn họ rảo bước sang bên ngoài tả-ban đứng đợi), ngài ngự do thềm phía tây tiến lên (lúc ấy 2 vị hoàng thân ban chỉnh lý ngự phục, 1 vị đại thần ban ngự tiền thị lập, 2 vị đại thần ban hộ tất, 2 vị thị-vệ đại-thần, còn các viên biên khác thì ban hữu-củ-nghi dẫn họ ra ngoài hữu ban đứng đợi). Các hoàng-thân bá quan sung ban hồ-tông, cùng các viên thân thần sang ban nghinh tiếp, đều án ban đứng xếp hàng (hoàng thân cùng chánh nhị phẩm trở lên đều xếp hàng ở trên điện, tông nhị phẩm trở xuống đều xếp ở ngoài cửa cung). Bấy giờ điền-nghi quan mời Thanh-sứ đứng vào chỗ.

Nội tán...

奏請

皇帝御立位立外贊贊有司各司其事贊排班贊班

齊內贊贊奏詣拜位贊奏鞠躬拜凡贊奏與贊奏

平身外贊內贊贊奏出前位立外贊贊分班俟清

使恭行

奠祭禮成執事官恭捧

論文香帛送燎所焚化清使出前位立外贊贊行謝恩

禮贊排班贊班齊內贊贊詣拜位贊奏鞠躬拜凡

贊奏與贊奏平身外贊內贊贊奏出前位立外贊

贊分班贊禮成奉

tấu thỉnh hoàng-đế ngự lập vị lập.

Ngoại-tán tán : «Hữu-ty các ty kỳ sự». Tán : «bài ban». Tán : «Ban tề».

Nội-tán tán : «Tấu nghệ báii vị». Tấu : «Tấu cúc cung báii» (phạm ngũ). Tán : «Tấu hưng», Tán : «Tấu bình thân» (Ngoại tán đồng).

Nội tán tán : «Tấu xuất tiền vị lập» Ngoại-tán tán : «phân ban».

Sĩ Thanh-sứ cung hành điện tế lễ thành, chấp sự quan cung phụng dụ-văn hương bạch tổng liệu sở phần hóa, Thanh-sứ xuất tiền vị lập.

Ngoại tán tán : «Hành tạ-án lễ».

Tán : «bài ban»

Tán : «ban tề».

Nội-bái tán : «nghệ báii vị»

Tán : « tấu cúc cung báii » (phạm ngũ)

Tán : «tấu hưng»

Tán : «tấu bình thân» (ngoại tán đồng)

Nội-tán tán : «tấu xuất tiền vị lập»

Ngoại-tán tán : «phân bàn

Tán : «lễ thành phụng».

tâu hoàng-đế đứng vào vị-tri.

Ngoại-tán xướng : «Hữu-ty các ty kỳ sự» (phần việc ai giữ việc ấy)

Ngoại-tán xướng : «Bái ban» (bày ban), xướng «ban tề» (ban đều)

Nội-tán xướng : «Tấu nghệ báii vị» tâu vua tới chỗ báii

Nội-tán xướng : «Tấu cúc cung báii» (5 báii), xướng : «tấu hưng» (tâu vua đứng dậy) rồi

Nội-tán xướng : «tấu bình thân» (tâu vua đứng yên) Ngoại tán cũng xướng như thế.

Nội-tán xướng : «Tấu xuất tiền vị lập» (Tâu vua ra chỗ cũ đứng)

Ngoại-tán xướng : «Phân ban» (chia ban)

Đợi khi Thanh-sứ cung hành lễ điện tế xong, các chấp sự quan kính bưng dụ-văn, hương và lụa tới chỗ đối để thiêu hóa. Thanh-sứ cũng lui ra đứng vào vị-trí cũ.

Ngoại-tán xướng : «Hành tạ án lễ». (làm lễ tạ ơn) «Bái ban» (bày ban); «Ban tề» (ban đã đều)

Nội-tán xướng : «Nghệ báii vị» (vào chỗ báii).

«Tấu cúc cung báii» (gồm 5 báii) rồi xướng : «Hưng» và «bình thân».

Ngoại tán cũng xướng như thế.

Nội-tán xướng : «Tấu xuất tiền vị lập» (Tâu vua ra đứng chỗ cũ)

Ngoại-tán xướng : «Phân ban». Lại xướng : «Lễ thành phụng»..

御向清使行相揖禮典儀官請清使降階內贊奏請

降階至帳次奉

御向清使行相揖禮清使出帳次奉

御陞輦回宮前導後護如例皇親百官以下咸退清

使登橋候接官兵送至公館發筒聲三另奉派委

員就館款謝其宴品食品饋贐物項照例款送一

次

欽定大南會典事例卷一百二十九 正

ngự hướng Thanh-sứ hành tương ấp lễ, » diên nghi quan thỉnh Thanh-sứ giáng giai. Nội tán tấu thỉnh giáng giai chỉ trưởng thứ phụng ngự hướng Thanh-sứ hành tương ấp lễ. Thanh sứ xuất trưởng thứ phụng ngự thẳng liền hồi cung, tiền đạo hậu hộ như lệ. Hoàng-thân bá quan dĩ hạ hàm thoái. Thanh-sứ dăng kiệu, hậu. Tiếp quan binh tống chỉ công-quán phát đồng thanh tam, lãnh phụng phái ủy-viên trụ quán khoản tạ, kỳ yển phẩm thực phẩm quỹ tẩn vật hạng chiếu lệ khoản tống nhất thứ.

Khâm-định Đại-Nam hội diên sự lệ
quyền nhất bách nhị thập cửu chỉ

ngự hướng Thanh-sứ hành tương ấp lễ » (lễ đã xong, xin vua hướng vào sứ nhà Thanh làm lễ cúng vái). Vái chào xong, quan Diên-nghi mời Thanh-sứ xuống thềm. Nội-tán tâu xin vua xuống thềm, đến trưởng thứ lại xin vua hướng về Thanh-sứ làm lễ cúng vái. Khi Thanh-sứ ra khỏi trưởng thứ, mời vua lên xe chở về cung, tiền đạo và hậu hộ cũng theo đúng lễ. Hoàng-thân bá quan trở xuống đều lui ra. Thanh-sứ lên kiệu có ban hậu tiếp quan binh hộ tống về tới công-quán, lúc ấy có nỗ 3 tiếng ống lệnh, rồi phụng phái ủy-viên tới quán đề khoản đãi và tạ ơn, yển-phẩm thực phẩm vật hạng trao tặng, chiếu lệ đưa tới 1 lần.

Khâm-định Đại-Nam hội-diên sự lệ
— quyền 129 (hết)

欽定大南會典事例卷一百三十

禮部

邦交

贄見
饋贈

供頓
使館

宴款
使船

贄見

例定官上候命官並諒山省官贄見欽使並護送

列位具柬文品物牛羊豕各十米十方酒二十斤

白金十兩錠十錠緝十疋又送好品物紈緞各十

疋桂二斤扇與香蠟盞象尾毛每色各十並發賞

禮目通言每員江銀十兩緝二疋○候命候接具

文贄見欽使品物每次水牛黃牛羊豕各一鵝

Khâm-định Đại-Nam hội-diển Sự-lệ

quyền nhất bách tam thập

Lễ.bộ.

Bang giao : chí-kiến—cung-đốn—yến khoản—quỹ tặng—Sứ-quán—Sứ-thuyền.

Chí-kiến

Lệ định quan thượng hậu-mệnh-quan tỉnh Lạng sơn tỉnh quan chí kiến khâm-sứ tỉnh hộ-tổng liệt vị cụ giản-văn phẩm vật ngư dương thi các thập, mẽ thập phương, tửu nhị thập cân, bạch-kim thập lượng đỉnh thập đỉnh, quyển thập thất, Hựu tổng hảo phẩm vật, hoàn quyển các thập thất, quế nhị cân, phiến dư hương lạp lộc tượng vĩ mao mỗi sắc các thập, tỉnh phát thưởng ái-mục thông-ngôn mỗi viên giang ngân thập lượng, quyển nhị thập thất.

Hậu-mệnh hậu-tiếp cụ giản văn chí kiến khâm-sứ phẩm vật mỗi thứ thủy ngư hoàng ngư dương thi các thập, nga.

1A

Khâm-định Đại-Nam Hội-diển Sự-lệ

quyền 130

Lễ.bộ

Bang-giao

Gồm có : Chí-kiến, Cung-đốn, yến-khoản, quỹ-tặng, Sứ-quán sứ-thuyền.

Chí-kiến

(Lễ vật yết kiến sứ giả)

Lệ định cho quan thượng hậu-mệnh-quan, cùng với quan tỉnh Lạng-sơn, khi yết-kiến quan khâm-sứ cùng các vị hộ.tổng, phải có đủ văn thư và phẩm vật như trâu, dê, heo đều 10 con, gạo 10 phương, rượu 20 cân, bạch kim 10 lượng cọng 10 đỉnh, lụa 10 tấm lại còn phẩm vật tổng hảo (quà biếu) : vóc lụa đều 10 tấm, quế 2 cân, quạt và hộp hương sáp, lông đuôi voi, mỗi thứ 10 cái, cùng là phát thưởng cho ái-mục thông-ngôn mỗi viên 10 lượng giang-ngân, 2 tấm lụa.

Hậu-mạng và hậu-tiếp cũng có văn thư đề yết kiến khâm-sứ, còn phẩm vật thì mỗi lần trâu, bò, dê, heo, mỗi thứ 1 con, ngỗng...

雞鴿各二十鴨蛋二百箇鮮魚四十尾酒十斤

芭蕉三百果柑子二百果檳榔五百果芙蓉葉二千

葉其加派候接贊物並同惟鴿鴨以下各物數均用加倍沿途諸省贊見欽

使品物牛羊各一豕二鵝鴨雞鴿各十酒二罍

嘉隆三年清使至諒校公館安歇候命官諒山鎮

官以次贊見到京北界首和樂公館候接官贊見

東文品物另具到美枚公館京北鎮官贊見均另具東文

品物行參謁禮至嘉瑞公館加派候接官奉齋

兩書並品物贊見說即回復

命其諒山京北候命候接等員並雷館調度一切事務

áp kê dục các nhĩ thập, áp dẫn nhĩ bách cá, tiền ngư tứ thập vĩ, tửu thập cân, ba tiêu tam bách quả, cam tứ nhĩ bách quả, tân lang, ngũ bách quả, phù điệp nhĩ thiên điệp (kỳ gia phái hậu tiếp chí vật tịnh đồng duy nga áp dĩ hạ các vật số quán dụng gia bội).

Duyên đồ chư tỉnh chí-kiến Khâm-sứ phẩm vật : ngư, dương các nhất, thĩ nhĩ, nga, áp, kê, dục các thập, tửu nhĩ trình.

Gia-Long tam niên, Thanh-sứ chí Lạng-mai công-quán an yết, hậu-mạng quan, Lạng-sơn trấn quan dĩ thứ chí kiến. Đáo Kinh-bắc giới thủ Hòa-lạc công-quán hậu-tiếp quan chí kiến (giản văn phẩm vật lánh cụ); đáo Mỹ-mai công-quán, Kinh-bắc trấn quan chí kiến, quán lánh cụ giản văn phẩm-vật hành tham yết lễ, chí Gia-thụy công-quán gia phái hậu-tiếp quan phụng tề quốc thư tịnh phẩm vật chí kiến, cật tức hồi phục mạng. Kỳ Lạng-sơn Kinh-bắc hậu mạng hậu-tiếp đẳng viên tịnh lưu quán điều độ nhất thiết sự vụ.

Vịt, gà, cù-dục đều 20 con, trứng vịt 200 cái, cá tươi 40 con, rượu 10 cân, chuối 300 quả, cam 200 quả, cau 500 quả, trầu 2000 lá, (còn lễ vật yết kiến của ban phái thêm hậu-tiếp cũng thế, duy có ngỗng vịt trở xuống đều thêm gấp đôi).

Các tỉnh ở dọc đường; lễ vật chí-kiến khâm-sứ có : trâu, dê đều 1 con, heo 2 con, ngỗng, vịt, gà, cù dục đều 10 con, rượu 2 hũ. Gia-Long năm thứ 3 khi Thanh-sứ đến công-quán Lạng-mai tạm nghỉ lại, hậu-mạng quan và Lạng-sơn trấn quan lần lượt vào yết-kiến; khi đến công-quán Hòa-lạc, đầu địa giới Kinh-bắc, hậu-tiếp quan vào yết-kiến (văn thư phẩm vật cũng đủ cả); đến công-quán Mỹ-mai thì kinh-bắc trấn quan cũng sắm đủ văn thư phẩm vật làm lễ tham yết; đến công-quán Gia-Thụy, gia phái hậu-tiếp quan vâng mệnh đưa quốc thư cùng phẩm vật chí-kiến xong lập tức trở về phục mạng. Còn các viên hậu-mạng, hậu tiếp ở Lạng-sơn và Kinh-bắc đều ở lại quán để xếp đặt mọi việc...

明命二年紹治二年贊見
欽使並與嘉隆三年例同

嗣德二年清使進關到諒枚公館安歇候命官員
東文品物贊見行參謁一跪三叩禮以後凡參謁禮並同次
諫省官員品物贊見其沿途使館接近省城如北
寧河內興安寧平清化又安河靜廣平廣治等省
各具贊見品物行參謁禮其珥河津次寧平省城
又安省城胡舍津次候接等員並香江津次加派
候接員各照次行贊見禮至該使回期胡舍津次
候接員祇領內務府桂油及麝風酒各五十罇又
安省城候接員照領該省桂六斤富穀公館候接

(Minh-Mạng nhị niên, Thiệu-Trị nhị niên chí kiến khâm-sứ tịnh dữ Gia-long tam niên lệ đồng).

Tự-Đức nhị niên, Thanh-sứ tiến quan áo Lạng-mai công-quán an yết, hậu-mạng quan cụ giản-vấn phẩm vật chí kiến hành tham yết nhất quị tam khấu lễ (dĩ hậu phẩm tham yết lễ tịnh đồng); thứ Lạng tỉnh quan cụ phẩm vật chí kiến; kỳ duyên đồ sứ quán tiếp cận tỉnh thành như Bắc-ninh, Hà-nội, Hưng-yên, Ninh-bình, Thanh-hóa, Nghệ-an, Hà-tĩnh Quảng-bình Quảng-trị đẳng tỉnh các cụ chí kiến phẩm vật hành tham yết lễ; Kỳ Nhị hà tân thứ, Ninh-bình tỉnh thành, Nghệ-an tỉnh thành, Hồ-xá tân thứ, hậu-tiếp đẳng viên tịnh Hương-giang tân thứ gia phái hậu-tiếp viên các chiếu thứ hành chí-kiến lễ. Chí cai sứ bởi kỳ Hồ-xá tân thứ hậu-tiếp viên kỳ lãnh nội vụ phủ quế du cập ngự phong tửu các ngũ thập tôn. Nghệ-an tỉnh thành hậu-tiếp viên chiếu lãnh cai tỉnh quế lục cân; Phú-cốc công-quán hậu-tiếp.

(Minh-Mạng nhị niên, Thiệu-Trị nhị niên lễ chí kiến Khâm-sứ cũng đồng lệ với Gia-long tam-niên).

Tự-Đức nhị niên, Thanh-sứ sang khỏi Nam-quan, đến công-quán Lạng-Mai nghỉ lại, hậu-mạng quan đưa văn thư phẩm vật đến ra mắt, làm lễ tham yết 1 lần quị, 3 lần khấu đầu (về sau lễ tham yết đều thế) thứ đến lượt quan tỉnh Lạng-sơn cũng đem lễ vật đến ra mắt; còn các sứ-quán ở dọc đường mà tiếp cận với tỉnh thành như Bắc-ninh, Hà-nội, Hưng-yên, Ninh-bình Thanh-hóa, Nghệ-an, Hà-tĩnh, Quảng-bình Quảng-trị, vv... cũng đều đem phẩm vật làm lễ tham yết. Lại còn ở bến Nhị-hà, tỉnh thành Ninh-bình, tỉnh thành Nghệ-an, bến dò Hồ-xá, thì các viên hậu-tiếp và các viên gia phái hậu tiếp ở bến Hương-giang, đều chiếu theo lần lượt làm lễ chí kiến. Đến ngày sứ thần trở về thì viên hậu-tiếp ở bến Hồ-xá vào phủ nội-vụ lãnh dầu-quế và rượu ngự-phong đều 50 chai; hậu-tiếp viên tỉnh Nghệ-an chiếu lãnh 6 cân quế của tỉnh đó; hậu-tiếp viên ở công-quán Phú-cốc...

員照領該省桂四斤珥河津矣候按員照領河內
統絹布各二十疋每至換代之所該候接等員均
繕具名帖並將此錢送物項遞詳清使拜別

2b

viên chiếu lãnh cai tỉnh quế tứ cân ; Nhị-hà tân thứ hậu-tiếp viên chiếu lãnh Hà-nội hoàn quyển bố các nhị thập thất. Mỗi chỉ hoán đại chỉ sở cai hậu-tiếp đảng viên quân thiện cụ danh thiếp tịnh tương thứ tiền tổng vật hạng đệ tương Thanh-sứ bái biệt.

2B

chiếu lãnh 4 cân quế của tỉnh đó ; hậu-tiếp viên ở bến Nhị-hà chiếu lãnh vóc, lụa, vải của tỉnh Hà-nội mỗi thứ 2⁰ tấm. Mỗi khi đến chỗ thay đổi trạm, thì các viên hậu-tiếp đều phải đưa danh-thiếp kèm theo các phẩm-vật tiền tổng đến để bái biệt Thanh-sứ.

供頓

凡公館款頓每日一次好白米四十斤白米三百
四十斤綠豆五十斤黃豆一百斤酒一百五十斤
鵝一鴨雞各四十鵝鳥三十八豬肉二百六十斤
豬膏七斤雞蛋六十箇鴨蛋一百六十箇鮮魚乾
鱈魚各三十尾乾海蝦一百三十串腐豆七十斤
薏苡二斤白麩三斤信香一斤生葱二十斤白沙
糖二十五斤粉茶三斤生菜十二羹生薑一二斤
蒜四十斤胡椒一斤醋三十斤花鹽三十斤水鹹
四十斤水醬二十斤北茶七斤

內上好茶一斤
內好頂茶六斤 檳

Cung đốn

Phàm công quán khoán đốn mỗi nhất nhất thứ : hảo bạch mẽ tứ thập cân, bạch mẽ tam bách tứ thập cân, lục đậu ngũ thập cân, hoàng đậu nhất bách cân, tửu nhất bách ngũ thập cân, nga nhất, áp kê các tứ thập, dục điều tam thập bát, trư nhục nhị bách lục thập cân, trư cao thất cân, kê đản lục thập cá, áp đản nhất bách lục thập cá, tiên ngư, càn thu ngư các tam thập vĩ, càn hải hà nhất bách thập xuyên, hủ đậu thất thập cân, ý dĩ nhị cân, bạch miến tam cân, tín hương nhất cân, sinh thông nhị thập cân, bạch sa đường nhị thập ngũ cân, phẩn điều tam cân sinh thái thập nhị lữ sinh khương thập nhị cân, toán tứ thập cân, hồ tiêu nhất cân, thổ tam thập cân, hoa diêm tam thập cân, thủy hàm tứ thập cân, thủy tương nhị thập cân, bắc trà thất cân, (nội thượng hảo trà nhất cân, nội hảo hạng trà lục cân) tăn.

3A

Cung đốn

Sự cung đốn nơi công quán mỗi ngày 1 lần : Gạo trắng tốt 40 cân, gạo trắng 340 cân, đậu xanh 50 cân, đậu vàng 100 cân, rượu 150 cân, ngỗng 1 con, vịt, gà đều 40 con, chim cù dục (?) 38 con, thịt heo 260 cân, mỡ heo 7 cân, trứng gà 60 cái, trứng vịt 160 cái, cá lươi, cá thu khô đều 30 con, tôm biển khô 130 xâu, đậu phụ 70 cân, ý dĩ 2 cân, miến trắng 3 cân, nấm hương 1 cân, hành sống 20 cân, đường cát trắng 25 cân, miến sợi 3 cân, rau sống 12 sọt, gừng sống 12 cân, tỏi 40 cân, hồ tiêu 1 cân, trà tàu 7 cân (trà thượng hảo hạng 1 cân, trà hảo hạng 6 cân), cau...

柳五百果芙蓉一千葉石炭八兩蠟燭四十二對

二對內大項三對內中項十一對內小項二十八對 豆油十六斤水油六十斤

燈心五束煙炭十斤木炭六百斤柴木九十捆飼

馬粟四斛馬草八十捆其每所使部分駐人數若

于出候命員酌量差等分遞臨期使部人數或有

加多或該報稱何項增辦所在地方官亦即增辦

務得充需仍由候命官照據初次辦清輪咨前途

預備至如在

京公館應照使部停留幾日各按日給頓

lang ngũ bách quả, phù diệp nhất thiên diệp, thạch thân bát lượng, lập chúc tứ thập nhị đôi (nội đại hạng tam đôi, nội trung hạng thập nhị đôi, nội tiểu hạng nhị thập bát đôi), đậu du thập lục cân, thủy du lục thập cân, đấng tâm ngũ thức kinh thân thập cân, mộc thân lục bách cân. Sài mộc cửu thập đài, tự mã túc tứ học. mã thảo bát thập đài. Kỳ mỗi sở sứ-bộ phân trú nhân số nhược can do hậu-mạng viên chức lượng sai đấng phân đệ lâm kỳ sứ-bộ nhân số hoặc hữu gia đa, hoặc cai báo xưng hà hạng tằng biện, sở tại địa-phương quan diệt tức tằng biện vụ đắc sung nhu nhưng do hậu-mạng quan chiếu cứ sơ thứ, biện thanh chuyển tư tiền đồ dự bị. Chí như tại kinh công-quán ứng chiếu sứ-bộ đình lưu kỷ nhật, các án nhật cấp đốn.

tươi 500 quả, trầu lá 1000 lá, vôi 8 lượng, đèn sáp 42 đôi (hạng lớn 3 đôi, trung 12 đôi, nhỏ 28 đôi), xi-dầu 16 cân, dầu nước 60 cân, bắc đèn 5 bó, than khói (mỏ) 10 cân, than củi 600 cân, củi, 90 gánh, thức ngựa 4 học, cỏ ngựa 80 gánh. Mỗi sở sứ-bộ chia đống số người bao nhiêu, do viên hậu-mạng liệu tính hơn kém đề chia ra rồi đưa đến trong thời kỳ ấy sứ-bộ số người hoặc có thêm lên, hoặc giảm họ cho biết thứ nào cần thêm, thì quan địa-phương sở tại lập-tức biện thêm miễn sao đủ dùng, nhưng vẫn do hậu mạng quan chiếu như lần trước mãi biện xong rồi chuyển tư cho các tỉnh dọc đường dự bị sẵn. Còn như công-quán trong kinh thì nên chiếu ứng xem sứ-bộ đống lại mấy ngày đều phải tính đúng ngày đề cung đốn...

宴款

凡清使初到日行禮日回程日均有款宴各一次

每次用宴一項一盤盤五十益二項七盤每盤四

十益三項二十五盤每盤三十益惟禮成兩日款

宴並加辦一項盤每盤十六碟二項盤每盤十二

碟由承天府預先籌辦

謹按嘉隆三年明命二年
一項二盤二項四盤三項

三十盤紹治二年一項一盤二項七盤
三項二十五盤嗣德二年依紹治年例一項盤五

十盤燕巢二盤魚翅一盤鰻魚一盤海參一盤柔

魚一盤魚肚一盤鹿筋一盤魚圓一盤燒原雞一

盤大蝦一盤羊肉一盤豬肚一盤螃蟹一盤蒸原

Yến khoản

Phàm Thanh-sứ sơ đảo nhật, hành lễ nhật, hồi trình nhật quân hữu khoản yến các nhất thứ mỗi thứ dụng yến nhất hạng nhất bàn, bàn ngũ thập oãn ; nhị hạng thất bàn, mỗi bàn tứ thập oãn ; tam hạng nhị thập ngũ bàn, mỗi bàn tam thập oãn. Duy lễ thành lương nhật khoản yến tịnh gia biện, nhất hạng bàn mỗi bàn thập lục điệp, nhị hạng bàn mỗi bàn thập nhị điệp do Thừa-thiên phủ dự tiên trừ biện.

(Cần-án : Gia-Long tam niên, Minh-Mạng nhị niên, nhất hạng nhị bàn, nhị hạng tứ bàn, tam hạng tam thập bàn ; Thiệu-Trị nhị niên, nhất hạng nhất bàn, nhị hạng thất bàn, tam hạng nhị thập ngũ bàn ; Tự-Đức nhị niên y Thiệu-Trị niên lệ)

Nhất hạng bàn ngũ thập oãn : Yến sào nhị oãn, ngư sí nhất oãn, phục ngư nhất oãn, hải sâm nhất oãn, nhu ngư nhất oãn, ngư đồ nhất oãn, lộc cân nhất oãn, ngư viên nhất oãn thiếu nguyên kê nhất oãn, đại hà nhất oãn, dương nhục nhất oãn, trư đồ nhất oãn, bàng giải nhất oãn, chung nguyên.

4A

Yến khoản

(đãi yến)

Ngày Thanh-sứ mới đến, ngày hành lễ, ngày trở về, đều có thiết yến 1 lần ; mỗi lần dùng cỗ yến hạng nhất một mâm, mỗi mâm gồm 50 bát (món) cỗ hạng nhì 7 mâm, mỗi mâm gồm 40 bát, cỗ hạng ba 25 mâm, mỗi mâm gồm 30 bát. Riêng có 2 ngày cử hành và thành lễ thì cỗ yến đều gia tăng, cỗ hạng nhất mỗi mâm 16 đĩa, hạng nhì mỗi mâm 12 đĩa, do phủ Thừa-Thiên trừ biện trước. (Xét : Gia-Long tam niên và Minh-Mạng nhị niên, cỗ hạng nhất 7 mâm, nhị hạng 4 mâm, tam hạng 30 mâm. Thiệu-Trị nhị niên, nhất hạng 1 mâm, nhị hạng 7 mâm, tam 25 hạng 25 mâm ; Tự-Đức nhị niên theo lệ Thiệu-Trị).

Cỗ hạng nhất có 50 bát : Yến-sào 2 bát, vảy cá 1 bát, bào ngư 1 bát, hải-sâm 1 bát, nhu-ngư 1 bát, phục-ngư 1 bát, gân hươu 1 bát, cá viên 1 bát, gà quay cả con 1 bát tôm he 1 bát, thịt dê 1 bát, lòng heo 1 bát, cua bể 1 bát, gà hầm cả con...

雞一盤圓蹄一盤燒雞肉一盤酥魚一盤蒸原鴨
一盤白鴿一盤蒸豬肉一盤白肉擣珍二盤燒雞
肉一盤花肉擣珍二盤蒸豬腳一盤燒鵝肉一盤
燒擣珍二盤煮晒肉一盤宰雞肉一盤白麻葉餅
一盤煎堆餅一盤脆糕餅一盤黃粉一盤五色粉
餅一盤雞蜃饅一盤雞蜃糕一盤包餅一盤白葛
餅一盤黃葛粉餅一盤薄粉餅一盤藍糯飯一盤
赤糯飯一盤橘子一盤柑一盤芽蕉一盤蓮子湯
二盤又加辨十六碟八寶蜜一碟四靈蜜一碟花
色蜜一碟果色蜜一碟葡桃子一碟蜜棗一碟瓜

kê nhất oản, viên đề nhất oản, thiêu kê nhục nhất oản, tô ngư nhất oản, chung nguyên áp nhất oản, bạch cấp nhất oản, chung trư nhục nhất oản, bạch nhục đảo trần nhị oản, thiêu kê nhục nhất oản; hoa nhục đảo trần nhị oản, chung trư cước nhất oản, thiêu nga nhục nhất oản, thiêu đảo trần nhị oản, chữ hồi nhục nhất oản, tề kê nhục nhất oản, bạch ma điệp bích nhất oản, tiền đôi bích nhất oản, uyển cao bích nhất oản, hoàng phấn nhất oản, ngũ sắc phấn bích nhất oản, kê thận mạn nhất oản, kê thận cao nhất oản, bao bính nhất oản, bạch cát bính nhất oản, hoàng cát phấn bính nhất oản, bạc phấn bính nhất oản, lam nhu phấn nhất oản, xích nhu phạn nhất oản, quất tử nhất oản, cam nhất oản, tiêu nhất oản, liên tử thang nhị oản. Hựu gia biện thập lục điệp, bát bửu mật nhất điệp, tứ linh mật nhất điệp, hoa sắc mật nhất điệp, quả sắc mật nhất điệp, bồ đào tử nhất điệp, mật táo nhất điệp qua

4B

1 bát, viên đề 1 bát, thịt gà nướng 1 bát, cá hấp 1 bát, vịt quay cả con 1 bát, chim bạch cấp (câu) 1 bát, thịt heo hầm 1 bát, bạch nhục đảo trần (giò nạc) 2 bát, thịt gà nướng 1 bát, hoa nhục đảo trần (giò hoa) 2 bát, chân heo hầm 1 bát, thịt ngỗng quay 1 bát, thiêu đảo trần (chả) 2 bát, hồi nhục hầm 1 bát, thịt gà thái miếng 1 bát, bánh lá gai trắng 1 bát, nướng 1 bát, bánh khảo oản 1 bát, bánh bột vàng 1 bát, bánh ngũ sắc 1 bát, bánh trứng gà mặn 1 bát, bánh trứng gà ngọt 1 bát, bánh bao 1 bát, bánh bột sắn trắng 1 bát, bánh bột sắn vàng 1 bát, bánh bột mồng 1 bát, com nếp xanh 1 bát, com nếp đỏ 1 bát, quít 1 bát, cam 1 bát, chuối ngự 1 bát, chè hạt sen 2 bát. Lại thêm 16 đĩa mứt, bát bửu 1 đĩa, mứt tứ linh 1 đĩa, mứt màu hoa 1 đĩa, mứt màu quả 1 đĩa, quả hồ đào 1 đĩa, mứt táo 1 đĩa, hạt dưa...

条一碟柿餅一碟花生肉一碟山查子一碟瓜子
一碟糖薑一碟薑形餅一碟雀蛋餅一碟麻旦餅
一碟石花餅一碟○二項盤四十盃燕巢一盃魚翅
一盃鮫魚一盃海參一盃柔魚一盃魚肚一盃
鹿筋一盃圓魚一盃燒原鴨一盃大蝦一盃羊肉
一盃豬肚一盃螃蟹一盃燒豬口一盃蒸原雞一
盃圓蹄一盃燒雞肉一盃酥魚一盃花肉膏珍一
盃燒肉膏珍一盃燒鴨肉一盃白鴿一盃白肉膏
珍一盃黃粉餅一盃煎堆餅一盃白葛粉餅一盃
五色粉餅一盃白麻葉餅一盃赤糕飯一盃包餅

điều nhất điệp, thị bình nhất điệp, hoa sinh phục nhất điệp, sơn tra tử nhất điệp, qua tử nhất điệp, đường khương nhất điệp, khương hình bình nhất điệp, tước thân bình nhất điệp, ma đán bình nhất điệp, thạch hoa bình nhất điệp,

Nhị hạng bàn Tứ thập oãn : yến sào nhất oãn, ngư si nhất oãn, phục ngư nhất oãn hải sâm nhất oãn, nhu ngư nhất oãn, oãn, ngư đồ nhất lộc cân nhất oãn, viên ngư nhất oãn, thiêu nguyên áp nhất oãn, đại hà nhất oãn, dương nhục nhất oãn, trư đồ nhất oãn, bàng giải nhất oãn, thiêu trư khâu nhất oãn, chung nguyên kê nhất oãn, viên đề nhất oãn, thiêu kê nhục nhất oãn, tô ngư nhất oãn, hoa nhục đảo trần nhị oãn thiêu nhục đảo trần nhất oãn, thiên áp nhục nhất oãn, bạch cáp nhất oãn bạch nhục đảo trần nhất oãn, hoàng phấn bình nhất oãn, tiền đòi bình nhất oãn, bạch cát phấn bình nhất oãn, ngũ sắc phấn bình nhất oãn, bạch ma điệp bình nhất oãn, xích nhu phạn nhất oãn, bao bình.

1 đĩa, bánh thi 1 đĩa, đậu lạc 1 đĩa, quả sơn-tra 1 đĩa, hạt dưa 1 đĩa, mút gừng 1 đĩa, bánh củ gừng 1 đĩa, bánh trứng chim sẻ 1 đĩa, kẹo vừng 1 đĩa, bánh thạch-hoa 1 đĩa.

Cổ hạng nhì có 40 bát : Yến-sào 1 bát, vảy cá 1 bát, phục-ngư 1 bát, hải-sâm 1 bát, nhu-ngư 1 bát, bóng cá 1 bát, gân hươu 1 bát, cá viên 1 bát, vịt quay cả con 1 bát, tôm he 1 bát, thịt dê 1 bát, lòng heo 1 bát, cua bề 1 bát, mỡ heo quay 1 bát, gà hầm cả con 1 bát, viên đề (chân heo rút xương) 1 bát, thịt gà quay 1 bát, cá hấp 1 bát giò hoa 2 bát (tức là vịt « hoa nhục, đảo trần », thịt nạc lọc ở hai bên xương sống), chả chiên 1 bát, thịt vịt quay 1 bát, chim bồ câu trắng một bát, giò mỡ 1 bát, bánh bột vàng 1 bát, bánh nướng 1 bát, bánh bột sắn 1 bát, bánh ngũ-sắc 1 bát, bánh lá gai trắng 1 bát, xoi nếp đỏ 1 bát bánh bao...

一盤黃葛粉餅一盤香牙蕉二盤藍糯飯一盤雞

蛋糕一盤柑子一盤脆糕餅一盤雞蛋饅一盤蓮

子湯一盤又加辨十二碟四靈蜜一碟八寶蜜一

碟花色蜜一碟果色蜜一碟蜜棗一碟糖薑一碟

瓜茶一碟柿餅一碟麻旦餅一碟雀蛋餅一碟薑

形餅一碟石花餅一碟三項盤三十盤燒豬肉一

盤羊肉一盤圓蹄一盤大蝦一盤柔魚一盤魚肚

一盤燒雞肉一盤蒸鴨肉一盤燒鵝一盤燒鴨一

盤白肉搗珍一盤燒肉粉一盤蓮子湯一盤煎堆

餅二盤麻葉餅二盤黃葛粉餅二盤五色粉餅一

nhất oản, hoàng cát phần bình nhất oản, hương nha tiêu nhị oản, lam nhu phạn nhất oản, kê thận cao nhất oản. cam tử nhất oản. cao bình nất oản, kê thận man nhất oản. liên tử thang nhất oản. Hựu gia biện thập nhị điệp: Tứ linh mật nhất điệp bát bửu mật nhất điệp, hoa sắc mật nhất điệp, quả sắc mật nhất điệp. mật lão nhất điệp. đường khương nhất điệp. qua điều nhất điệp, thị bình nhất điệp, ma đàn bình nhất điệp, tước thận bình nhất điệp, khương hình bình nhất điệp, thạch-hoa bình nhất điệp.

Tam hạng bàn tam thập oản : thiêu trư nhục nhất oản, dương nhục nhất oản, viên đề nhất oản, đại hà nhất oản, nhu ngư nhất oản. ngư đồ nhất oản, thiêu kê nhục nhất oản, chưng áp nhục nhất oản, thiêu nga nhất oản, thiêu áp nhất oản, bạch nhục đảo trần nhất oản, thiêu nhục phần nhất oản, liên-tử thang nhất oản, tiền đôi bình nhị oản, ma điệp bình nhị oản, hoàng cát phát bình nhị oản, ngũ sắc phần bình nhất...

5B

1 bát, bánh bột sắn vàng 1 bát, chuối hương 2 bát, cơm nếp xanh 1 bát, bánh trứng gà 1 bát, cam 1 bát, bánh oản 1 bát, bánh trứng gà mặn 1, chè hột sen 1 bát. Lại gia-tăng 12 món: mứt tứ-linh 1 đĩa. mứt bát bửu 1 đĩa, mứt hoa 1 đĩa, mứt quả 1 đĩa, mứt táo 1 đĩa, mứt gừng 1 đĩa, mứt bí 1 đĩa, bánh thị 1 đĩa, bánh gai 1 đĩa, bánh trứng sẻ 1 đĩa, bánh củ gừng 1 đĩa, bánh thạch-hoa 1 đĩa.

Cỗ hạng 3 có 30 bát : Thịt heo quay 1 bát, thịt dê 1 bát, viên-dề (chân heo) 1 bát, tôm he 1 bát, nhu ngư 1 bát, bóng cá 1 bát, thịt gà quay 1 bát, thịt vịt chưng 1 bát, ngỗng quay 1 bát, vịt quay 1 bát, thịt giò nạc 1 bát, thịt chấy 1 bát, chè hột sen 1 bát, bánh chưng 2 bát, bánh lá gai 2 bát, bánh bột sắn vàng 2 bát, bánh ngũ sắc 1 bát...

盃白葛粉餅一盃黃粉餅二盃黃糯飯一盃白糯
飯一盃藍糯飯一盃赤糯飯一盃柑果一盃香芽
蕉二盃橘子一盃

送好食品凡清使初到日行禮日及回程日各送
好食品每日一次各三十六品燒豬一蒸豬一盃
豆糯飯一盒蘿蔔餅一盃白肉擣珍一盃綠百粉
餅一盃白麻葉粉餅一盃煎堆餅二盃蒸鵝一盃
粉粿一盃蒸豬肉一盃葛粉餅一盃白鴿一盃燒
原雞一盃雞蜃糕一盃雞蜃饅二盃脆糕餅三盃
柑一百八十果橘一百果香芽蕉五聯好酒一百

oản, bạch cát phần binh nhất oán, hoàng phần binh nhị oán, hoàng nhu phạn nhất oán, bạch nhu phạn nhất oán, lam nhu phạn nhất oán, xích nhu phạn nhất oán, cam quả, hương nha tiêu nhị oán, quất tử nhất oán.

Tổng hảo thực phẩm

Phàm Thanh-sứ sơ đảo nhật, hành lễ nhật cập hồi trình nhật các Tổng hảo thực phẩm, mỗi nhật nhất thứ các tam thập lục phẩm. Thiên trư nhất, chung trư nhất, lộc đậu nhu phạn nhất phạn nhất hạp, la bạch binh nhất oán, bạch nhục đảo trần nhất oán, lục bá phần binh nhất oán, bạch ma điệp phần binh nhất oán, tiền đới binh nhị oán, chung nga nhất oán, phần điều nhất oán, chung trư nhục nhất oán, cát phần binh nhất oán, bạch cấp nhất oán, thiêu nguyên kê nhất oán, kê thận cao nhất oán, kê thận man nhị oán, oản cao binh tam oán, cam nhất bách bát thập quả, quất nhất bách quả, hương nha tiêu ngũ liên, hảo tửu nhất bách.

bánh bột sắn 1 bát, bánh hoàng tinh 1 bát, cơm nếp vàng 1 bát, bánh hoàng tinh 1 bát, cơm nếp vàng 1 bát, cơm nếp trắng 1 bát, cơm nếp xanh 1 bát, cơm nếp đỏ 1 bát, cam 1 bát, chuối hương 2 bát, quít 1 bát,

Tổng hảo thực phẩm

(Món ăn đem biếu)

Thanh-sứ ngày mời đến, ngày hành lễ và ngày trở về đều được đem biếu các thực phẩm, mỗi ngày 1 lần đều 36 món : heo quay 1 con, heo hầm 1 con, xoi đậu xanh 1 liễn, bánh củ cải 1 bát, giò nạc 1 bát, bánh đậu xanh 1 bát, bánh gai trắng 1 bát, mỳ 1, bánh nướng 2 bát, ngỗng hầm 1, mỳ 1 bát, thịt heo hầm 1 bát, bánh hộp sắn 1 bát, chim bồ câu 1 bát, gà quay cả con 1 bát, bánh khảo nhân trứng gà 1, kê thận man ề, oản in 3 cam 180 quả, quít 100 quả, chuối ngự 5 nải, rượu ngon 100 cân...

斤北茶六斤糖薑三斤蜜棗三斤冰糖二斤麥芽

糖二斤糖瓜彖三斤糖柿餅糖柑餅糖蘿蔔餅青

眼肉糖山查每色一斤八兩雞脣餅二盃蘿蔔餅

二盃橙子四十果蕉子十一聯謹按送好食品即嘉
隆三年並賜命

治剛德一
年例同

嗣德二年奏準宴品食品供頓諸物項間有何物

確係難辨隨宜酌量改用他物○又清使抵

京後擬定行禮日期如係稍緩與禮成後該使或

有暫畱者均間一日款宴一日送好食品○凡清

使行至接近省城諸使館省官各送熟食三盤盤

cân, Bắc trà lục cân, đường khương tam cân, mật táo tam cân đường nhị cân, mạch nha đường nhị cân, đường qua điều tam cân, đường thị bình, đường cam bình, đường la bình, thanh-nhãn nhục đường sơn-tra, mỗi sắc nhất cân bát lượng, kê thận bình nhị oản, la-bạc bình nhị oản, tranh tử tứ thập quả, tiêu tử thập nhất liên (cần án : tổng hảo thực phẩm, Gia-long tam niên, tỉnh Minh-Mạng Thiệu Tri, Tự-Đức nhất niên liệt đồng).

Tự-Đức nhị niên, lẩu chuẩn yển phẩm thực phẩm cung đốn chư vật hạng gian, hữu hà vật xác hệ nan biện tùy nghi chước lượng, cải dụng tha vật.

Hưu Thanh-Sứ đề kinh hậu, ấn định hành lễ nhật kỳ như hệ sảo hoãn, dữ lễ thành hậu cai sứ hoặc hữu tam lưu giả, quán gian nhất nhật khoản yển, nhất nhật tổng hảo thực phẩm.

Phàm Thanh-sứ hành chí tiếp cận tỉnh thành chư sứ quán tỉnh quan cai tổng thực tự tam bàn, bàn...

trà Tau 6 cân, mứt gừng 3 cân, mứt táo 3 cân, đường phèn 2 cân, kẹo mạch-nha 2 cân mứt bí 3 cân, mứt thị mứt cam, mứt la bạc, long nhơn, sơn-tra, mỗi thứ 1 cân 8 lượng, hành trứng gà 2 đĩa, la-bạc 2, chanh 40 quả, chuối 11 nải. (Cần án : các thực phẩm biểu, năm Gia-Long thứ 3, và Minh-Mạng, Thiệu-Tri Tự-Đức năm thứ 1, cùng lệ như nhau).

Tự Đức năm thứ II, chuẩn y lời tâu : phàm các yển phẩm thực-phẩm các vật hạng cung đốn, trong đó nhữ có thứ gì quả thực khó mãi biện được, thì nên tùy tiện châm chước, thay đổi bằng thứ khác vào.

Lại như sau khi Thanh-sứ tới kinh mà ngày cử hành lễ ấn định hơi muộn, cùng với sau ngày thành lễ mà sứ giả hoặc còn tam lưu ít lâu, thì cứ cách một ngày dài yển, 1 ngày biểu thực phẩm. Phàm Thanh sứ đi đến những sứ-quán tiếp cận với tỉnh thành nào, thì tỉnh quan đều phải đem biểu 3 mâm món ăn chín, mỗi mâm...

十四盤碟用燕窩海參鮑魚鹿筋豬肉小豬豬心
雞鴨鵝鳥魚雞心鴨心鵝心諸品謹按嘉隆三年
清使王諫故公
館諒山鎮官送熟食三盤回期同明命二
年紹治二年諫省送熟盤依嘉隆三年例
嗣德二年議準清使進

京凡沿途公館津橋該使停歇之所間有接近省
城如諒山河內興安寧平又安廣平廣治等省各
由所在省員會繕各帖拜餞仍委屬引送熟食每
省三盤該使回期該各省員會繕名帖就該使居
所拜餞繼將熟食並清單派屬遞送再河靜北寧
二省其送熟食一款亦與諸轄一律辦理仍于稍
欽定大南會典事例 禮部 邦交 宴款 卷一百三十
近省城公館遞送

thập tứ oãn điệp, dụng yển oa, hải sâm, bào ngư, lộc cân, trư nhục, tiểu trư, trư tâm, kê, áp, cấp, điều, ngư, kê tâm, áp tâm, cấp tâm chư phẩm. (Cần án : Gia Long tam niên, Thanh sử chí Lạng mai công quán, Lạng sơn trấn quan tổng thực tự tam bản, hồi kỳ đồng Minh Mạng nhị niên Thiệu Trị nhị niên Lạng tỉnh tổng thực bản y Gia-Long tam niên lệ.

Tự-Đức nhị niên, nghị chuẩn Thanh-sứ : tiến kinh phạm du yên đồ công-quán tân kiều cai sứ đình yết chi sở gian hữu tiếp cận tỉnh thành, như Lạng-Sơn, Hà-nội, Hưng-yên, Ninh-bình, Nghệ-an, Quảng-bình, Quảng-trị đẳng tỉnh; các do sở tại tỉnh niên hội thiên danh thiệp báı tiển, nhưng ủy thuộc dẫn tổng thực tự, mỗi tỉnh tam bản. Cai sứ hồi kỳ, cai các tỉnh viên hội thiên danh thiệp báı tiển, nhưng ủy thuộc dẫn tổng thực tự, mỗi tỉnh tam bản. Cai sứ hồi kỳ, cai các tỉnh viên hội thiên danh thiệp tự cai sứ cư sở báı tiển, kế tương thực tự tịnh thanh đơn phái thuộc đệ tổng.

Tái, Hà-tĩnh, Bắc-ninh nhị tỉnh kỳ tổng thực tự nhất; khoản diệt dữ chư hạt nhất luật biện lý nhưng vu sảo.

14 bát đĩa : có yển-sào bào-ngư, cá, gân hươu, thịt heo, heo sữa tim-heo, gà, vịt, bồ-câu, cá, tim-gà, tim-vịt, tim bồ câu (cần án : Gia-Long năm thứ 3, Thanh sử đến công quán Lạng-Mai, thì quan Trấn Lạng-sơn đem biểu 3 mâm cỗ chín. Khi trở về cũng thế. Năm Minh-Mạng nhị niên và Thiệu Trị nhị niên, tỉnh Lạng-Sơn cũng đem biểu như lệ Gia-Long tam niên).

Tự-Đức năm thứ 2, nghị chuẩn rằng : Khi Thanh-sứ tiến kinh phạm ở dọc đường mà Sứ-giả có tạm nghỉ lại các công quán hay các nơi cầu dò nào mà tiếp cận với tỉnh thành, như Lạng-sơn Hà-nội, Hưng-yên, Ninh-bình, Nghệ-An, Quảng-Bình Quảng-trị, v.v., đều do các quan tỉnh sở tại họp nhau viết tẩm danh-thiệp báı tiển, rồi uỷ cho thuộc viên đem biểu món chín mỗi tỉnh 3 mâm. Khi sứ giả trở về, các viên tỉnh sở tại cũng lại họp nhau viết thiệp đem đến chỗ sứ giả cư trú để báı tiển sau mới sắm cỗ và viết đơn rời phái thuộc viên đem biểu.

Hai tỉnh Hà-Tĩnh, Bắc Ninh về khoản biểu món ăn chín cùng với các hạt cũng sắm sửa một loạt như nhau, mà vẫn...

cận tỉnh thành công quán đệ tống

7b

đem biểu tại công quán hơi gần với tỉnh thành.

7B

饋贈

凡清使初到竝

宣封

諭祭禮成等日饋贈各一次該使恭進品儀加贈一次
該使回到關上候命官送好一次

嘉隆三年清使初到奉

奉頒金銀器皿就公館款接

宣封禮成日饋贈欵使黃金十兩錠三錠白金十兩錠
三十錠犀角二座清玉桂二斤好桂二十斤燕巢
十五斤沈香十斤統布各一百疋襄贊使事之太

Quĩ tặng

Phàm Thanh-sứ sơ đáo tịnh tuyên phong du-tế lễ thành đấng nhất, quĩ tặng các nhất thứ, cai sứ cung tiến phàm nghi gia tặng nhất thứ, cai sứ hồi đáo quan thượng, hậu mệnh quan tống hảo nhất thứ.

Gia-Long tam niên, Thanh-sứ sơ đáo phụng chuẩn ban kim ngân khí huyết tự công quán khoản tiếp ; tuyên-phong lễ thành nhất, quĩ tặng khâm-sứ hoàng kim thập lạng đĩnh tam đĩnh, bạch kim thập lạng đĩnh tam thập đĩnh, tề giác nhị tòa, Thanh-ngọc quế nhị cân, hảo quế nhị thập cân, yển sào thập ngũ cân, trầm hương thập cân, hoàn hổ các nhất bách sớ; tương tán sứ sự chi Thái.

8A

Quĩ tặng

(Biểu tặng)

Tất cả các ngày Thanh-sứ mới đến cùng những ngày làm xong lễ tuyên-phong và du-tế, thì sự biểu tặng đều phải 1 lần ; còn sứ bộ cung tiến phàm nghi thì tặng thêm 1 lần ; sứ-bộ về đến cửa quan ải, thì hậu mệnh quan lại tặng hảo 1 lần.

Gia-Long năm thứ 3, khi Thanh-sứ mới đến, vàng mệnh ban ra các thứ vàng bạc đồ vật đem tới công-quán đón tiếp, đến hôm làm lễ tuyên-phong xong, tặng cho Khâm-sứ hoàng-kim 3 đĩnh mỗi đĩnh 10 lạng, bạch kim (bạc) 30 đĩnh, mỗi đĩnh 10 lạng, tề-giác 2 tòa ngọc-quế Thanh 2 cân, quế lột 20 cân, yển-sào 15 cân, trầm hương 10 cân, lụa, vải đều 100 tấm ; các viên tương tán trong sứ-bộ như viên...

平府知府黃金二十兩白金三百兩燕巢十斤桂

沈執布各減欽使之半師爺二員每員白金十兩

錠十錠桂五斤執布各二十疋參軍分縣巡廳鳴

贊宣讀五員每員白金十兩錠五錠桂四斤執布

各二十疋通事二員每員白金十兩錠三錠執布

各十疋桂二斤該使內司十人每人白金十兩桂

皮二斤執布各五疋太平府員內司五人白金並

同惟桂減八兩執布減一疋清使轎夫跟丁七十

二每人白金五兩絹布各五疋太平府員轎夫跟

丁四十二每人白金四兩絹布各四疋員從之轎

bình phủ Tri-phủ, hoàng kim nhị thập lạng, bạch kim tam bách lạng, yển sào thập cân, quế, trầm, hoàn, bố các giảm Khâm-sứ chi bán; sư gia nhị viên mỗi viên bạch kim thập lạng đĩnh thập đĩnh, quế ngũ cân, hoàn, bố các nhị thập sớ, tham-quân, phân-huyện, tuần-sảnh, minh-tán, tuyên-độc ngũ viên, mỗi viên bạch kim thập lạng đĩnh ngũ đĩnh, quế tứ cân, hoàn, bố các nhị thập sớ; thông sự nhị viên, mỗi viên bạch kim thập lạng đĩnh tam đĩnh, hoàn bố các thập sớ quế nhị cân, Cai sứ nội-ty thập nhân mỗi nhân bạch kim thập lạng, quế bi nhị cân, hoàn, bố các ngũ sớ. Thái-bình phủ viên nội ty ngũ nhân, bạch kim tịnh đồng, duy quế giảm bát lạng, hoàn, bố giảm nhất sớ. Thanh-sứ kiệu phu cán đĩnh thất thập nhị, mỗi nhân bạch kim ngũ lạng, hoàn bố các ngũ sớ, Thái-bình phủ viên kiệu phu cán đĩnh tứ thập nhị, mỗi nhân bạch kim tứ lạng, hoàn, bố các tứ sớ, viên tùng chi kiệu. . .

tri phủ Thái-bình, hoàng-kim 20 lạng, bạch kim 300 lạng, yển sào 10 cân, quế, trầm lựa, vải đều giảm xuống còn bằng 1/2 số tặng khâm-sứ, 2 viên sư-gia (thầy-già) mỗi viên 10 đĩnh bạc mỗi đĩnh 10 lạng, 5 cân quế, lựa vải đều 20 tấm, còn 5 viên tham quân, phân huyện, tuần sảnh, minh tán, tuyên-độc, mỗi viên 5 đĩnh bạc mỗi đĩnh 10 lạng, quế 4 cân; lựa vải đều 20 tấm, thông sự 2 viên, mỗi viên 3 đĩnh bạc mỗi đĩnh 10 lạng, lựa vải đều 10 tấm, quế 2 cân. Nội ty của sứ bộ 10 người, mỗi người 10 lạng bạc, 2 cân quế, lựa vải mỗi thứ 5 tấm. Nội ty của viên phủ Thái-bình 5 người, số bạc cũng như trên, duy có quế thì bớt đi 8 lạng và lựa vải bớt 1 tấm. Phu-kiệu và đĩnh tráng theo hầu Thanh-sứ 70 người, mỗi người 5 lạng bạc, lựa vải đều 5 tấm, phu kiệu và gia đĩnh của viên phủ Thái-bình 42 người, mỗi người 4 lạng bạc, lựa vải đều 4 tấm phu kiệu..

夫跟丁十五每人白金三兩絹布各三疋又該使
恭進如意緞絨綾紗芽茶珍珠香包筆墨該十色
奉

賞收茶香筆墨四色另贈欽使大犀角花犀角各一座
珊瑚一斤黃劍一雙該使回到關上候命官送好
欽使肉桂三斤紈絹布各五疋象尾香蠟盞牛角
弓樣扇每色各二疋平府員並同師爺參軍每員
紈絹布各二疋象尾毛與扇各一餘自分縣至宣
讀每員紈絹布各一疋

明命二年

phu cân đình thập ngũ, mỗi nhân bạch kim tam lượng, quyển bố các tam thất.

Hựu cai sứ cung tiến : như ý, đoạn, sò, lãng, sa, nha trà, hương châu, hương bao, bút, mặc cai thập sắc, phụng thưởng hầu trà, hương, bút, mặc tứ sắc, lãnh tặng Khâm-sứ đại tề giác, hoa tề giác các nhất tòa, kỳ nam nhất cân, hoàng kiếm nhất song, cai sứ hồi đảo quan thượng hậu-mệnh : quan tổng hảo khâm-sứ : nhục quế tam cân, hoàn, quyển, bố các ngũ thất, tượng vĩ, hương lap lộc, ngư giác cung dạng phiến, mỗi sắc cai nhị, Thái-bình phủ viên tịnh đồng. Sư gia, tham quân mỗi viên hoàn, quyển, bố các nhị thất, tượng vĩ mao dữ phiến các nhất ; dư tự phân-huyện chỉ tuyên-độc mỗi viên hoàn, quyển, bố các nhất thất.

Minh Mạng nhị niên...

người theo hầu của các viên tùy-tùng 15 người, mỗi người 3 lạng bạc, lụa vải đều 3 tấm.

Lại như sứ giả cung tiến các thứ : như ý (cái gậy), đoạn, sò, lãng, sa, chè búp, hương-châu, hương bao, bút, mực cọng 10 thứ, phụng ban thưởng thâu nhận trà, hương, bút, mực 4 thứ, rồi tặng khâm-sứ : đại tề giác và hoa tề-giác đều 1 tòa, kỳ nam 1 cân, kiếm màu vàng (hoàng kiếm) 1 đôi ; khi sứ giả về đến trên quan ải thì hậu-mệnh quan biểu viên khâm-sứ : quế 3 cân, vóc, lụa, vải đều 5 tấm, tượng-vĩ, hộp hương sáp, quạt sừng trâu hình cung, mỗi thứ đều 2 cái. Quà biểu viên phủ Thái-bình cũng thế. Còn sư gia (thầy già). Tham quân mỗi viên vóc, lụa vải đều 2 tấm, lông đuôi voi và quạt đều 1 cái ; ngoài ra từ viên phân-huyện đến tuyên độc, mỗi viên đều 1 tấm vóc lụa và vải.

Minh-Mạng năm thứ 2,...

宣封

諭祭禮成等日饋贈各一次每次贈好欵使品物均與
 嘉隆年同惟減燕窩五斤鬱林州員白金十兩錠
 十二錠桂四斤統布各二十疋書記員竝同惟減
 白金二錠桂一斤文武巡捕七每員白金十兩錠
 五錠統布各二十疋絹十疋禮贊二竝同惟每人
 減絹十疋加春揀布十疋通事二每名白金十兩
 錠三錠統布各十疋春揀布五疋書吏二每名白
 金十兩統布與春揀布各五疋欵使騎夫跟役四
 十二竝各項兵二十三名每名白金五兩絹布各

tuyên phong du-tế lễ thành đấng nhật quỹ tặng các nhất thứ, mỗi thứ tặng hảo khâm-sứ phẩm vật quân dữ Gia-Long niên đồng, duy giảm yển-oa ngũ cân. uất-lâm, châu-viên, bạch-kim thập lạng đĩnh thập nhị đĩnh, quế tứ cân, hoàn bố các nhị thập sơ; thư-ký viên tịnh đồng, duy giảm bạch kim nhị đĩnh, quế nhất cân; văn võ tuần bộ thất, mỗi viên bạch kim thập lạng đĩnh ngũ đĩnh, hoàn bố các nhị thập sơ. quyển thập sơ; lễ tán nhị tịnh đồng, duy mỗi nhân giảm quyển thập sơ, gia xuân-cầu bố thập sơ; thông-sur nhị, mỗi danh bạch kim thập lạng đĩnh tam đĩnh, hoàn bố các thập sơ, xuân-cầu bố ngũ sơ; thư lại nhị, mỗi danh bạch-kim thập lạng. hoàn bố dữ xuân-cầu bố các ngũ sơ; khâm-sứ kiệu phu cán dịch tứ thập nhị tịnh các hạng binh nhị thập tam danh mỗi danh bạch kim ngũ lạng. quyển bố các...

9B

những ngày lễ tuyên-phong và du-tế đã hoàn-thành đều có 1 lần quỹ tặng, mà mỗi lần biểu viên khâm-sứ phẩm vật cũng đồng như thời Gia-Long, duy có bớt đi 5 cân yển sào; viên châu Uất-lâm 12 đĩnh bạc mỗi đĩnh 10 lạng, 4 cân quế, lụa vải đều 12 tấm; Viên thư-ký cũng thế, duy có bớt đi 2 đĩnh bạc và 1 cân quế; văn võ tuần bộ 7 viên mỗi viên 5 đĩnh bạc mỗi đĩnh 10 lạng, lụa vải đều 20 tấm, quyển 10 tấm; tán-lễ 2 viên cũng thế, duy có bớt đi 10 tấm quyển. mà thêm 10 tấm vải xuân-cầu; thông-sur 2 viên mỗi viên 3 đĩnh bạc. mỗi đĩnh 10 lạng, lụa vải đều 10 tấm, vải xuân-cầu 5 tấm; thư-lại 2 viên mỗi viên 10 lạng bạc, lụa vải và vải xuân-cầu đều 5 tấm; phu kiệu và người hầu quan khâm-sứ 42 tên cùng các hạng binh 23 tên, mỗi tên 5 lạng bạc, lụa vải đều...

五疋諸員從之轎夫跟役二十九名每名白金三兩絹布各三疋民壯八每名白金二兩絹布各二疋又該使恭進品物

賞收珍珠香包茶筆墨該五色另加贈該欽使犀角二

座鑲金開嵌璋架黃金酒器一副象牙一對琦

璠二斤清桂二斤該使回到關土候命官送好欽

使好桂五斤純絹布各十疋瑋瑁扇香蠟盤象牙

毛金筋每色各四州員絹布各五疋象牙扇象

尾包銀香蠟盤每色各二書記員並同惟減絹布

各一疋文武巡捕禮生通事共十一員每員各減

ngũ sơ; chư viên từng chi kiện phu cân dịch nhị thập cửu danh, mỗi danh bạch kim tam lang, quyển bố các tam sơ; dân tráng bát, mỗi danh bạch-kim nhị lang, quyển bố các nhị sơ.

Hựu cai sử cung tiền phẩm vật thưởng thu hương-châu hương-bao, trà, bút, mực. cai ngũ sắc; lánh gia tặng cai khâm-sử tề-giác nhị tòa (tương kim gián khâm xa cừ, tương kim khâm kim hoa nhất), hoàng kim tử khí nhất phó, tượng nha nhất đối, kỳ nam nhị cân, thanh quế nhị cân. Cai sử hồi đảo quan thổ, hậu-mệnh quan tống hảo khâm-sử hảo quế ngũ cân, hoàn bố các thập sơ, đại-mọi phiến, hương lạp lộc, tượng vĩ mao, kim sức, mỗi sắc các tứ. Châu viên quyển hoàn bố các ngũ sơ, tượng nha phiến, tượng vĩ bao, ngân hương lạp lộc, mỗi sắc các nhị; thư-ký viên tịnh đồng, duy giảm quyển bố các nhất sơ; văn võ tuần-bộ lễ-sinh thông-sự kỳ thập nhất viên, mỗi viên các giảm.

5 tấm; phu kiện phu hầu của các viên tùy từng 29 tên, mỗi tên 3 lạng bạc, lụa vải đều 3 tấm, dân tráng 8 tên mỗi tên 2 lạng bạc, lụa vải đều 2 tấm.

Lại còn số thưởng thu về việc khâm-sử cung tiến các phẩm vật như hương-châu, hương-bao, trà, bút, mực cộng 5 thứ; lại tặng thêm khâm-sử 2 tòa tề-giác (1 nạm vàng có khâm xa-cừ, 1 nạm vàng khâm bông hoa), đồ uống rượu bằng vàng 1 bộ, ngà voi 1 đôi, kỳ-nam 2 cân, quế Thanh 2 cân. Khâm-sử về đến cửa quan ải thì hậu mệnh quan sẽ biểu khâm-sử quế tốt 5 cân, vóc lụa vải đều 10 tấm, quạt đồi-mồi, hộp hương sáp, lông đuôi voi, sừng tê bít vàng, mỗi thứ 4 cái. Các nhân viên của quan châu lụa vải vóc đều 5 tấm, quạt ngà voi, đuôi voi, hộp hương sáp bạc, mỗi thứ 2 cái; các viên thư-ký cũng thế, duy có giảm hàng lụa vải mỗi thứ 1 tấm, văn võ tuần-bộ lễ-sinh thông sự 11 viên, mỗi viên đều giảm...

書記之半

紹治二年清使初到日贈好黃金茶品一副盤一

磬一黃金酒品一副鐘一 盃三 磬三鑲金花犀角

一座玉桂二斤琦喃二斤燕窩十斤

宣封

論祭禮成等日饋贈各一次每次欽使品物均與嘉隆

年同麥佐之即補府員書記員均照明命二年州

員書記員例知縣千總把總每員白金十兩錠八

錠好桂二斤統布各二十疋試用九品並吏目外

額外委等員均照明命二年文武巡捕例禮生每

thư-ký chi bán.

Thiệu-Trị nhị niên, Thanh-sứ sơ đáo nhật, tặng hảo hoàng kim trà phẩm nhất bộ (oản nhất, quán nhất, điệp nhất, bàn nhất) ; hoàng kim tửu phẩm nhất phó (tôn nhất, chân tam, điệp tam, tương kim tương nha cách nhất) ; Tương kim hoa tề-giác nhất tòa ; ngọc-quế nhị cân ; kỳ-nam nhị cân ; yến-oa thập cân.

Tuyên-phong dụ-tế, lễ thành đấng nhật, quỹ tặng các nhất thứ, mỗi thứ, khám-sứ phẩm vật quân dữ Gia-Long niên đồng tham tá chi tức bỏ phủ viên, thư-ký viên quân chiếu Minh-Mạng nhị niên châu viên thư-ký viên, lệ tri-huyện, thiên-tổng, bá-tổng mỗi viên : bạch kim thập lạng đĩnh bát đĩnh, hảo quế nhị cân, hoàn bố các nhị thập sơ ; Thí-dụng cửu phẩm tịnh lại-mục ngoại-ngạch ngoại ủy đấng viên, quân chiếu Minh-Mạng nhị niên văn-võ tuần bộ lệ lễ sinh mỗi...

1 nửa phần đôi với viên thư-ký.

Thiệu-Trị nhị niên : Ngày Thanh sứ mới đến, tặng hảo 1 bộ đồ trà bằng vàng oản (ấm pha trà) 1, quán (chén tống) 1, đĩa 1, khay 1 ; đồ uống rượu bằng vàng 1 bộ, tôn (chén lớn) 1, chén 3, đĩa 3, khay ngà bịt vàng 1), tề-giác nam hoa bằng vàng 1 tòa, ngọc-quế 2 cân, kỳ-nam 2 cân, yến-sào 10 cân.

Những ngày đã hoàn thành lễ tuyên-phong và dụ-tế đều có 1 lần quà biếu (quĩ tặng), mỗi lần biếu quan khám-sứ các phẩm-vật cũng đều như thời Gia-long, các tham-tá tức bỏ phủ viên, thư-ký viên đều chiếu theo Minh-Mạng nhị niên với lệ các châu-viên và thư-ký viên : Tri-huyện, thiên-tổng, bá-tổng mỗi viên : bạch-kim 8 đĩnh (mỗi đĩnh nặng 10 lạng), quế tốt 2 cân, vải lụa đều 20 tấm, các viên thí-dụng cửu phẩm cùng lại-mục ngoại ngạch ngoại ủy, đều chiếu theo thời Minh-Mạng nhị niên, cứ lệ tặng các văn võ tuần-bộ, như lễ sinh thì mỗi...

員白金十兩錠五錠執布各十疋春揀布五疋通
事竝同惟減白金二錠各項兵丁跟役均照明命
年例又欽使恭進緞縐綾紗茶菜香珠香串香包
筆墨該十色奉

賞收香串香珠筆墨該四色另加贈該使鑲金間嵌琿

梨花犀角一 金鳳銜書一形金龍馬負圖一形

大項象牙一對玉桂琦璠各二斤○又該使回到

關上候命官送好欽使與參佐之卽補府員書記

員均照明命年例知縣千總把總每員執絹布各

三疋蠟盞牙扇及象尾毛銀筋各二試用從九品

viên bạch kim thập lạng đỉnh ngũ đỉnh, hoàn bố các thập sơ, xuân-cầu bố ngũ sơ. Thông-sự tịnh đồng, duy giảm bạch kim nhị đỉnh ; các hạng binh đình cân dịch quân chiếu Minh-Mạng niên lệ.

Hựu khám-sứ cung tiến đoạn, sô, lãng, sa, trà, thái, hương-châu, hương-quán, hương-bao, quản, mặc, cai thập sắc, phụng thưởng thâu hương quản, hương châu, bút, mặc cai tứ sắc, lãnh gia tặng cai sứ tương kim gián khảm xà-cừ hoa tê-giác nhất tòa kim-phụng hàm thư, nhất hình kim long mã phụ đồ, nhất hình đại hạng tượng nha nhất đối, ngọc-quế kỷ-nam các nhị cân.

Hựu cai sứ hồi đảo quan thưởng, hậu mạng quan tống hảo khám-sứ dữ tham tá chi tức-bổ phủ viên thư-ký viên quân chiếu Minh-Mạng niên lệ. Tri-huyện, thiên-tổng, bả-tổng mỗi viên hoàn quyển bố các tam sơ, lạp lộc, nha phiến, cặp tượng vĩ mao ngân sức các nhị ; thí-dụng tông cửu phẩm...

viên 5 đỉnh bạch-kim (mỗi đỉnh 10 lạng), lụa vải đều 10 tấm, vải Xuân-cầu 5 tấm, các viên thông-sự cũng thế, duy có bớt đi 2 đỉnh bạch kim còn các hạng binh đình phụ dịch, đều chiếu theo lệ thời Minh-Mạng.

Lại như viên khám-sứ cung tiến vua các thứ đoạn. sô sa, trà, rau, hương-châu, hương-quán (hạt ngọc, vòng châu), bao-hương, bút, mực, cộng 10 thứ, thì phụng mệnh thưởng thân có 4 thứ hương quán, hương châu và bút mực, rồi lại tặng thêm sứ-giã 1 cặp tê-giác có bông mạ vàng và khảm xà-cừ, 1 hình kim-phụng hàm thư (chim phụng bằng vàng mồm ngậm phong thư), 1 hình long mã phụ đồ bằng vàng, 1 cặp ngà voi hạng lớn, ngọc-quế và kỷ-nam đều 2 cân.

Lại khi sứ thần về đến cửa ải, hậu-mạng quan sẽ tiên tống khám-sứ cùng các tham-tá tức bổ tri-phủ thư-ký, đều theo lệ thời Minh-Mạng. Tri-huyện, thiên-tổng, bả-tổng mỗi viên nhiều lụa vải đều 3 tấm, hộp sáp quạt ngà, lông đuôi voi bịt bạc đều 2 cái ; thí dụng tông cửu phẩm...

以下禮生通事等員每員物項同惟減每色各一
嗣德二年清使行至嘉瑞公館並胡舍津次候命
各具稟文給予員從人等廩銀五百兩回期亦同
使部初抵

京城公館日贈好欵使品物均與紹治年同惟減
琦璫一斤加沈香五斤又贈給參佐之卽用道員
熟縹紗各二疋緞與縵縐各一疋卽用同知員執
紗二疋緞紬紗各一疋典史吏目與巡檢每員紬
二疋緞與雲紗各一疋餘員從之諸武弁及禮生
通事隨人跟役兵丁人等共尺紬二十疋紡紬厚

đĩ hạ lễ-sinh thông-sự đẳng viên, mỗi viên vật hạng đồng, duy giảm mỗi sắc các nhất.

Tự-Đức nhi niên, thanh-sứ hành chí Gia-Thụy công-quán tịnh Hồ-xá tân thứ, hậu-mạng các cụ bầm văn cấp viên tủng nhân đẳng lẫm ngân ngũ bách lạng. Hồi kỳ diệc đồng. Sứ-bộ sơ đề kinh thành công-quán nhật, tặng hảo khâm-sứ phẩm vật quân dữ Thiệu-trị niên đồng, duy giảm kỳ-nam nhất cân, gia trầm-hương ngũ cân. Hựu tặng cấp tham tá chi tức-dụng đạo viên thực số sa các nhị sơ, đoạn dữ tuyển sơ các nhật sơ, tức-dụng đồng trị viên thực-sa nhị sơ, đoạn, trừu, sa các nhất sơ; điền-lại, lại-mục dữ tuần-kiểm mỗi viên trừu nhị sơ, đoạn dữ vân-sa các nhất sơ. Dư viên tủng chi chư võ-biễn cấp lễ-sinh, thông-sự, tùy-nhân, cân-dịch, binh đình nhân đẳng, cộng xích trừu nhị thập sơ, phưởng trừu hậu...

rở xuống đến lễ-sinh thông-sự, v.v., các vật biểu cũng thế, duy có bớt mỗi thứ 1 cái.

Tự-Đức nhị niên, Thanh-sứ sang đến công quán Gia-Thụy cùng bến dò Hồ xá, các hậu-mạng đều phải có tờ bầm và cấp cho nhân viên tùy tủng số tiền lương 500 lạng bạc; lúc trở về cũng thế.

Ngày sứ-hộ mới đến công-quán Kinh-thành, các phẩm-vật biểu khâm-sứ cũng như thời Thiệu-Trị, duy có giảm 1 cân kỳ-nam, thêm 5 cân trầm-hương. Nhưng lại tặng cấp viên tham-tá tức-dụng đạo-viên 2 tấm số ca hàng tư chín, đoạn và tuyển-số mỗi thứ 1 tấm; tức-dụng đồng-trị viên 2 tấm thực-sa, đoạn, trừu, sa đều 1 tấm; điền-lại, lại-mục cùng tuần-kiểm mỗi viên, 2 tấm trừu cùng vân-sa đều 1 tấm. Ngoài ra còn nhân viên tùy tủng như các võ biễn cùng lễ-sinh thông-sự, phu-dịch, binh đình, v.v., cộng xích trừu 20 tấm, phưởng trừu và lụa...

絹三十疋細絹布各八十疋

宜封

諭祭禮成日均奉饋贈各一次每次欽使員黃金十兩
錠五錠白金十兩錠五十錠犀角二座玉桂二斤
好桂二斤燕窩沈香各十斤白荳蔻八斤紈布各
一百疋參佐之卽用道員黃金十兩錠一錠白金
十兩錠二十錠犀角一座肉桂十斤燕窩五斤沈
香二斤白荳蔻四斤紈布各五十疋卽用同知員
白金十兩錠十二錠肉桂五斤紈香一斤白荳蔻
二斤紈布各三十疋員從之吏目典史巡檢千總

quyển tam thập sơ, trừu quyển bố các bát thập sơ.

Tuyên-phong du-tế lễ thành nhật quân phụng quỹ tặng các nhất thứ, mỗi thứ khâm-sứ viên hoàng kim thập lạng đĩnh ngũ đĩnh, bạch-kim thập lạng đĩnh ngũ thập đĩnh, tề-giác nhị tòa, ngọc-quế nhị cân, hảo-quế nhị cân, yến-oa. trầm hương các thập cân, bạch-đậu-khẩu bát cân, hoàn bố các nhất bách sơ; tham-tá chi tức-dụng đạo-viên hoàng kim thập lạng đĩnh nhất đĩnh, bạch kim thập lạng đĩnh nhị thập đĩnh, tề giác nhất tòa, nhục-quế thập cân, yến-oa ngũ cân, trầm-hương nhị cân, bạch-đậu-khẩu tứ cân, hoàn bố các ngũ thập sơ; tức-dụng đồng tri viên bạch kim thập lạng đĩnh thập nhị đĩnh, nhục-quế ngũ cân, trầm-hương nhất cân, bạch-đậu-khẩu nhị cân, hoàn bố các tam thập sơ; viên tủng chi lại-mục, diên-lại, tuần-kiềm, thiên-tông..

12A

dây 30 tấm, trừu lụa vải đều 80 tấm.

Ngày hoàn thành lễ truyền-phong và du-tế, đều có quỹ tặng 1 thứ, mỗi thứ biểu viên khâm-sứ vàng 5 đĩnh, mỗi đĩnh 10 lạng, bạc 50 đĩnh mỗi đĩnh 10 lạng, tề-giác 2 tòa, ngọc-quế 2 cân, quế tốt 2 cân, yến-sào trầm hương đều 10 cân, bạch-đậu-khẩu 8 cân, vải vóc đều 100 tấm; đạo viên tức-dụng vào ngách tham-tá 1 đĩnh vàng, mỗi đĩnh 10 lạng, bạc 20 đĩnh, mỗi đĩnh 7 lạng, tề-giác 1 tòa, nhục-quế 10 cân, yến-sào 5 cân, trầm-hương 2 cân, bạch-đậu-khẩu 4 cân, vải vóc đều 50 tấm, hạng đồng tri tức-dụng 12 đĩnh, mỗi đĩnh 10 lạng, nhục quế 5 cân, trầm hương 1 cân, bạch-đậu-khẩu 2 cân, vải vóc đều 30 tấm, nhân viên tùy-tủng như lại-mục, diên-lại, tuần-kiềm, thiên-tông..

每員白金十兩錠八錠肉桂三斤紈布各二十疋
 戈什哈頂馬背勒印擺馬每員白金十兩錠六錠
 絹十疋紈布各二十疋禮生每員白金十兩錠五
 錠春抹布十疋紈布各二十疋通事並同惟減白
 金一錠春抹布五疋隨人跟役兵丁白金各一錠
 絹布自十疋至四疋有差○又該使委員恭進緞
 縐綾紗如意荷包香珠茶筆該十色奉

賞收香珠與茶筆墨四色另加贈品物與紹治年同惟

減琉璃一斤加沈香五斤謹按賞給清使委員該四次清使抵公館委員

恭進拜帖請安賞給委員二紈絹各四疋象尾
 毛銀飾象牙扇各二通事一紈絹各二疋象尾毛

mỗi viên bạch kim thập lạng đĩnh bát đĩnh, nhục quế tam cân, hoàn bố các, nhị thập sơ ; qua-thập, cáp đĩnh, mã-bối, sắc ấn bãi mã, mỗi viên bạch-kim thập lạng đĩnh lục đĩnh, quyển thập sơ, hoàn bố các nhị thập sơ ; lễ-sinh mỗi viên bạch-kim thập lạng đĩnh ngũ đĩnh, xuân-cầu bố thập sơ, hoàn bố các nhị thập sơ ; thông-sự tịnh đồng, duy giảm bạch-kim nhất đĩnh, xuân-cầu bố ngũ sơ ; tùy-nhân, cân-dịch, binh đĩnh bạch kim các nhất đĩnh, quyển bố tứ thập sơ chỉ tứ sơ hữu sai.

Hựu cai sứ ủy-viên cung tiến đoạn, sô, lãg, sa, như-ý, hà bao, hương-châu, trà, bút, cai thập sắc, phụng thưởng thu hương-châu dữ trà, bút, mặc tứ sắc, lánh gia lạng phẩm vật dữ Thiệu-Trị niên đồng, duy giảm kỳ-nam nhất cân, gia trầm hương ngũ cân (Cần án : Thưởng cấp Thanh-sứ ủy viên cai tứ thứ : Thanh sứ đề công quán, ủy-viên cung đệ bái thiếp thỉnh an, thưởng cấp ủy-viên nhị, hoàn quyển các tứ sơ, tượng vĩ mao ngân sức, tượng nha phiến các nhị ; thông-sự nhất, hoàn quyển các nhị sơ, tượng vĩ mao.

12B

mỗi viên 8 đĩnh bạc (mỗi đĩnh 10 lạng), nhục quế 3 cân, vải vóc đều 20 tấm, qua-thập, cáp đĩnh, mã-bối, sắc ấn, bãi-mã (tên các hạng lính hầu, theo tiếng Mãn-Châu), mỗi người 6 đĩnh bạc (đĩnh 10 lạng), 10 tấm lụa, vải vóc đều 20 tấm lễ sinh mỗi viên 5 đĩnh bạc (đĩnh 10 lạng) vải Xuân-cầu 10 tấm vóc vải đều 20 tấm. Thông sự cũng thế, duy có giảm 1 đĩnh bạc, 5 tấm vải Xuân-cầu ; Tùy-nhân và binh-đĩnh theo hầu mỗi người 1 đĩnh bạc, còn vải lụa từ 10 tấm xuống đến 4 tấm có khác nhau.

Lại như khâm-sứ ủy-viên đến cung tiến các thứ đoạn, sô, lãg, sa, cây như-ý, hà bao (túi) hương-châu, trà bút 10 thứ, phụng thu nhận 4 thứ như hương-châu, trà, bút, mặc mà số lạng phẩm gia thêm thì cũng theo lệ thời Thiệu-trị, duy có giảm 1 cân kỳ-nam, lại thêm 5 cân trầm. (Cần án : về việc thưởng cấp cho ủy viên của Thanh-sứ công 4 lần, khi Thanh-sứ đến công quán, ủy viên cung đệ tờ thiếp thỉnh an, thưởng cấp cho ủy-viên 2 người, lụa vóc đều 4 tấm, lông đuôi voi bịt bạc, quạt ngà voi đều 2 cái Thông-sứ 1 viên, vóc lụa đều 2 tấm, lông đuôi voi...

牙扇各一隨人三每名白金二兩布二疋委員茶
遞拜帖候奉經引詳認行禮進止節次賞給委員
三二員統絹各四疋象尾毛牙扇各二一員統絹
各四疋象凡毛牙扇各一禮生二通言一該三名
每各統絹各二疋象尾毛蠟蓋各一委員齋遞
拜帖茶 送品儀賞給委員五每員統絹布各四
疋象尾毛蠟蓋各一通事一統絹各二疋象尾毛
蠟蓋各一隨人三名每名白金二兩布四疋
委員茶遞拜帖辭回賞給委員一統絹布各四疋象
尾毛蠟蓋各一通事一統絹各二疋隨人三名每
名白金二兩 又該使回程前一日奉交候命員贈送

欽使白金一千五百兩卽用道員五百兩同知員

二百兩吏目員

原伴送說
封使臣

一百一十兩典史

專司
詞札

八十兩巡檢六十兩該使回程日又命親臣送餞
白荳蔻犀皮各六斤燕窩四斤砂仁米二十斤○

nha phiến các nhất ; tùy nhân tam, mỗi danh bạch kim nhị lạng, bố nhị sơ, Ủy-viên cung đệ bát thiếp, hậu phụng kinh dẫn tường nhận hành lễ tiến chỉ tiết thứ, thưởng cấp ủy viên tam, nhị viên hoàn quyển các tứ sơ, tượng vĩ mao nha phiến các nhị, nhất viên hoàn quyển các tứ sơ, tượng phạm mao nha phiến các nhất. Lễ sinh nhị, thông ngôn nhất, cai tam danh, mỗi danh hoàn quyển các nhị sơ, tượng vĩ mao lập lộc các nhất. Ủy viên tề đệ bát thiếp, cung tiến phạm nghi thưởng cấp ủy-viên ngũ, mỗi viên hoàn-quyển bố các tứ sơ, tượng vĩ mao lập lộc các nhất ; thông-sự nhất, hoàn quyển các nhị sơ, tượng vĩ mao lập lộc các nhất ; tùy nhân tam danh, mỗi danh bạch kim nhị lạng, bố tứ sơ, Ủy viên cung đệ bát thiếp từ hồi, thưởng cấp ủy viên nhất, hoàn bố các nhị sơ ; tùy nhân tam, mỗi danh bạch-kim nhị lạng, bố nhị sơ).

Hựu cai sứ hồi trình, tiền nhất nhật phụng giao hậu-mạng viên tặng tổng khâm-sứ bạch-kim nhất thiên ngũ bách lạng, tứ-dụng đạo-viên ngũ bách lạng ; đồng-tri viên nhị bách lạng, lại-mục viên (nguyên ban tổng duyệt phong-sứ-thần) nhất bách nhị thập lạng ; điền-lại (chuyên từ ty) bát thập lạng, tuần-kiểm lục thập lạng. Cai sứ hồi trình nhật hựu mệnh thân-thần tổng tiến bạch-đậu-khẩu, tề bì các lục cân, yến oa từ cân, sa nhân mễ nhị thập cân.

quạt ngà đều 1 cái ; tùy-nhân 3 người, mỗi tên 2 lạng bạc, 2 tấm vải, ủy viên đệ thiếp xong, đã chỉ dẫn rõ tiết thứ tiến lui trong khi hành lễ, thưởng cấp cho 3 ủy-viên thì 2 viên được nhiều lụa đều 4 tấm, lông đuôi voi, quạt ngà đều 2 cái ; còn 1 viên được cấp nhiều lụa đều 4 tấm, lông đuôi voi, quạt ngà đều 1 cái lễ-sinh 2, thông-ngôn 1, cộng 3 tên, mỗi tên được cấp nhiều lụa đều 2 tấm, lông đuôi voi, hộp sáp đều 1 cái. Ủy-viên đưa thiếp đề biếu các phạm nghi, sẽ thưởng cấp cho 5 ủy-viên mỗi viên nhiều lụa đều 4 tấm, lông đuôi voi: hộp sáp đều 1 cái ; thông sự 1 viên, nhiều lụa đều 2 tấm, lông đuôi voi, hộp sáp đều 1 cái. Tùy-nhận 3 tên, mỗi tên 2 lạng bạc, 4 tấm vải, Ủy viên cung đệ bốn thiếp cáo từ về nước, thưởng cấp cho 1 viên nhiều lụa vải

đều 4 tấm, lông đuôi voi, hộp sáp đều 1 cái; Thông sự 1 viên
nhiều lụa đều 2 tấm; Tỳ-nhân 3 người, mỗi tên 2 lạng bạc, 2
tấm vải.

Lại khi sứ-bộ về nước, thì trước 1 ngày phụng giao cho
viên hậu-mạng tặng tiền khảm-sứ 1500 lạng bạc, tức dụng đạo-
viên 500 lạng, đồng-tri viên 200 lạng, lại mục viên (nguyên là
các người hộ tống sứ thần về việc sắc phong) 120 lạng, điền-
lại (chuyên việc giấy tờ) 80 lạng, tuần kiểm 60 lạng. Đến ngày
sứ thần trở về, lại sai thân-thần đưa tiền bạch-đậu-khẩu, tê-ngu
đều 6 cân, yến-sào 5 cân, hạt sa-nhân 20 cân.

該使回到關上候命送好一次使員肉桂八斤
紈絹布各二十疋瑤瑁扇香蠟盞及金飭象尾毛
銀飭象尾毛每色各四參佐之道員各減半同知
員兩桂二斤紈絹布各八疋牙扇四把金飭象尾
毛銀飭象尾毛並香蠟盞每色各二員從之吏目
典史巡檢千總每員紈絹布各六疋象牙扇香蠟
盞及銀飭象尾毛每色各二自戈什哈至擺馬每
員紈絹布各四疋牙扇一把香蠟盞及銀飭象尾
毛每色各二禮生通事每員並同惟減象尾香蠟
盞各一又先期候命員預領黃金十兩錠二錠白

Cai sử hồi đảo quan thượng, hậu-mạng tổng hảo nhất thứ, khám sử viên nhục quế bát cân, hoàn quyển bố các nhị thập sơ, đại mọi phiến, hương lạp lộc cập kim sức tượng vĩ mao, ngân sức tượng vĩ mao, mỗi sắc các tứ ; tham tá chi đạo viên các giám bán : đồng tri viên nhục quế nhị cân, hoàn quyển bố các bát sơ, nha phiến tứ bả, kim sức tượng vĩ mao , ngân sức tượng vĩ mao tịnh hương lạp lộc, mỗi sắc các nhị, viên tòng chi lại-mục, điền lại, tuần kiểm, thiên tổng mỗi viên hoàn quyển bố các lục sơ, tượng nha phiến, hương lạp lộc cập ngân sức tượng vĩ mao, mỗi sắc các nhị : tự qua thập cấp chí bả mã, mỗi viên hoàn quyển bố các tứ sơ, nha phiến nhất bả hưởng lạp lộc cập ngân sức tượng vĩ mao mỗi sắc các nhị, lễ sinh Thông sự mỗi viên tịnh đồng duy giám tượng vĩ, hương lạp lộc các nhất. Hựu tiên kỳ hậu-mạng viên dự-lãnh hoàng kim thập lạng đĩnh nhị đĩnh, bạch,..

Sứ thần về tới cửa ải , quan hậu-mạng lại tiến tổng 1 lần nữa , viên khám-sử 8 cân nhục quế, nhiều lụa vải đều 20 tấm, quạt đồi-mồi, hộp sáp, lông đuôi voi bịt vàng và bịt bạc đều 4 cái ; còn tham-tá đạo-viên giám 1 nửa ; đồng-tri viên nhục-quế 2 cân , nhiều lụa đều 8 tấm, quạt ngà 4 cái, lông đuôi voi bịt vàng, bịt bạc cùng hộp hương sáp mỗi thứ 2 cái; các viên tùy tòng như lại-mục, điền-lại, tuần-kiểm thiên-tổng mỗi viên đều 6 tấm nhiều,lụa,vải,quạt ngà, hộp hương sáp cùng lông đuôi voi bịt bạc,mỗi thứ 2 cái; Tự qua thập-cấp đến bả-mã mỗi viên nhiều lụa vải đều 4 tấm, quạt ngà 1 chiếc, hộp hương sáp và lông đuôi voi bịt bạc mỗi thứ 2 cái; lễ-sinh thông-sự cũng thế, duy có bịt lông voi và hộp hương sáp mỗi thứ 1 cái. Lại trước kỳ đó hậu-mạng viên phải dự lãnh trước 2 đĩnh vàng (thứ 10 lạng 1 đĩnh)..

金十兩錠二十五錠白金一兩錠二兩錠該五十
兩桂十斤紉絹布各五十疋扇三十把香蠟盞三
十只象尾毛三十條禮部預領白金十兩錠三錠
一兩錠二十錠桂皮一斤象尼毛三十條香蠟盞
十只以備打發事清現存茲干舉納

kim thập lượng, đỉnh nhị thập ngũ đỉnh, bạch kim nhất lượng
đỉnh nhị lượng đỉnh cai ngũ thập lượng, quế thập cân, hoàn,
quyển bố các ngũ thập thất, phiến tam thập bã, hương lập lộc
tam thập chỉ, tượng vĩ mao tam thập điều. Lễ-bộ dự lãnh bạch
kim thập lượng đỉnh tam đỉnh, nhất lượng đỉnh nhị thập đỉnh,
quế bì nhất cân, tượng ni mao tam thập điều, hương lập lộc
thập chỉ dĩ bị đã phát sự thanh hiện tồn tư can cử nạp.

14A

25 đỉnh bạc (thứ 10 lượng) và 50 lượng bạc (thứ đỉnh 1 lượng và 2
lượng), 10 cân quế, nhiễu lụa vải đều 50 tấm, quạt 30 cái, hộp
hương sáp 30 cái, lông đuôi voi 30 cái.

Lễ-bộ cũng dự lãnh 3 đỉnh bạc thứ 10 lượng 1 đỉnh, 20 đỉnh
thứ 1 lượng, vỏ quế 1 cân, lông đuôi voi 30 cái, hộp hương sáp
10 cái, để phòng khi trao tặng xong, còn thừa bao nhiêu đem
nộp lại.

使館

嘉隆三年議準清使來程自諒山至北寧營建公館同登鋪諒枚諒仁北和北芹北美北棟嘉瑞該八所其同登方家一座左右堂四座各五間二厦竝瓦蓋餘七所均設爲欽使正堂五間二厦竝前堂七間二厦合爲一座穿家十八間廚家一所五間二厦前路官居正堂三間二厦竝前堂五間二厦合爲一座廚家馬廄二所各三間二厦穿家八間候接官居正堂三間二厦前堂五間二厦合爲一座穿家六間再於每站建方家一座拜堂一座

SỨ QUÁN

Gia-long tam niên, nghị chuẩn Thanh-sứ lai trình tự Lạng-sơn chỉ Bắc-ninh dinh kiến công quán Đồng-dăng phố, Lạng-mai, Lạng-nhân, Bắc-hòa, Bắc-cần, Bắc-mỹ, Bắc-trèm, Gia-thụy cai bát sở, kỳ Đồng-dăng phương gia nhất toà, tả hữu đường từ toà các ngũ gian, nhị hạ, tịnh ngõ cái; dư thất sở quán thiết vi Khâm-sứ chính đường, ngũ gian nhị hạ tịnh tiền đường thất gian nhị hạ hợp vi nhất toà, xuyên gia thập bát gian, trừ gia nhất sở ngũ gian nhị hạ. Tiền lộ quan cư: chính đường, tam gian nhị hạ tịnh tiền đường ngũ gian nhị hạ hợp vi nhất toà-trừ gia, mã cứu nhị sở các tam gian nhị hạ, xuyên gia bát gian Hậu-tiếp quán cư: chính đường tam gian nhị hạ, tiền đường ngũ gian nhị hạ hợp vi nhất toà, xuyên gia lục gian. Tái ư mỗi điểm kiến phương gia nhất toà, bát đường nhất toà.

15A

SỨ QUÁN

Gia-Long năm thứ 3, nghị-định rằng con đường của Thanh-sứ sang ta, kể từ Lạng-sơn đến Bắc-Ninh dựng các công quán như sau: Phố Đồng-dăng, Lạng-mai, Lạng-nhân, Bắc-hoà, Bắc-cần, Bắc-mỹ, Bắc-trèm, Gia-thụy cộng 8 sở, thì ở Đồng-dăng dựng 1 toà nhà tả hữu đều 5 gian 2 chái, đều lợp ngói; còn 7 sở đều đặt làm chính đường của khâm-sứ, nhà đó 5 gian 2 chái cùng với tiền đường 7 gian 2 chái, hợp làm 1 toà; lớp xuyên gia (nhà xuyên thông nhau) 18 gian, 1 sở nhà bếp 5 gian 2 chái. Nhà quan cư trên đường đi: chính đường 3 gian 2 chái, với tiền đường 5 gian 2 chái hợp làm 1 toà, nhà bếp chuồng ngựa 2 sở đều 3 gian 2 chái nhà xuyên 8 gian. Nhà quan cư của các viên hậu tiếp: chính đường 3 gian 2 chái, tiền-đường 5 gian 2 chái, hợp làm 1 toà có cả 6 gian nhà xuyên. Lại ở mỗi điểm có dựng 1 toà nhà vương, 1 toà bát đường..

五間二厦儀門一座三間兵舍二所各五間二厦

均用芘茨蓋葺清使行抵嘉瑞仍以該館所為安

歇之所謹按明命紹治年間清使來期該入所均依此例營辦惟拜堂儀門二座改用瓦蓋

嗣德元年議準清使來程其自北寧至諒山諸驛

之北櫺北美北芹北和諒仁諒枚該六所請為欽

使正堂三間二厦前堂五間二厦合為一座穿家

十間舊式欽使正堂五間二厦前堂七間二厦合為一座穿家十八間前路官居

二座各三間二厦廚家二所各一間二厦穿家四

間馬廄二所各三間舊式前路官居正堂三間二厦前堂五間二厦合為一座

廚家馬廄各一所三間二厦穿家八間候接官居一座五間二厦穿

ngũ gian nhị hạ, nghi-môn nhất tòa tam gian, binh xá nhị sở các ngũ gian nhị hạ, quân dụng mao tỳ cái tập. Thanh-sứ hành đề Gia-thụy nhưng dĩ cai quán sở vi an yết chỉ sở, (Cần án: Minh Mạng Thiệu Trị niên gian, Thanh-sứ lai kỳ cai bát sở quân y thứ lệ dinh biện : duy báí đường nghi-môn nhị tòa cái dụng ngoã cái).

Tự-Đức nguyên niên, nghị chuẩn Thanh-sứ lai trình kỳ tự Bắc-ninh chỉ Lạng-sơn chư dịch chỉ Bắc-trêm, Bắc-mỹ, Bắc-cần, Bắc-hòa, Lạng-nhân, Lạng-mai cai lục sở, thỉnh vi khâm sứ chính đường tam gian nhị hạ, tiền đường ngũ gian nhị hạ hợp vi nhất tòa, xuyên gia thập gian (cụ thể: Khâm-sứ chính đường ngũ gian nhị hạ, tiền đường thất gian nhị hạ, hợp vi nhất tòa, xuyên gia thập bát gian), tiền lộ quan cư nhị toà các tam gian nhị hạ, trừ gia nhị sở các nhất gian nhị hạ, xuyên gia tứ gian, mã cứu nhị sở các tam gian (cụ thể: tiền lộ quan chính đường tam gian nhị hạ, tiền đường ngũ gian nhị hạ, hợp vi nhất tòa, trừ gia mã cứu các nhất sở tam gia nhị hạ, xuyên bát gian), hậu tiếp quan cư nhất tòa, ngũ gian nhị hạ, xuyên.

15B

5 gian 2 chái, 1 toà nghi-môn 3 gian, 2 sở binh tá đều 5 gian 2 chái, đều lợp tranh cỏ. Khi Thanh-sứ sang tới Gia-thụy vẫn lấy quán sở đó làm chỗ nghỉ ngơi. (cần-án: khoảng niên hiệu Minh-Mạng Thiệu Trị, khi Thanh-sứ sang thì 8 sở trên đều theo lệ đó để xây dựng, duy có 2 toà báí-đường và nghi-môn thì dời ra lợp ngói).

Tự-Đức nguyên-niên nghị chuẩn về lộ trình của Thanh-sứ sẽ đi qua. Các trạm, kể từ Bắc-Ninh đến Lạng-Sơn, như Bắc-Trêm Bắc Mỹ, Bắc-Cần, Bắc-Hòa, Lạng-nhân, Lạng-mai cộng 6 sở, xin đặt chính đường 3 gian 2 chái, tiền đường 5 gian 2 chái, hợp làm 1 tòa, 10 gian nhà xuyên (theo qui thức cũ : Khâm sứ chính đường 5 gian 2 chái, tiền đường 7 gian 2 chái, hợp làm 1 tòa, còn nhà xuyên thì 18 gian), và mặt trước 2 tòa nhà quan cư đều 3 gian 2 chái, 2 sở nhà bếp đều 1 gian 2 chái, 4 gian nhà xuyên, 2 sở chuồng ngựa cũng đều 3 gian, (cách thức cũ : nhà quan cư ở mặt lộ chính đường 3 gian 2 chái, tiền đường 5 gian 2 chái, hợp làm 1 tòa, nhà bếp chuồng ngựa đều 1 sở và đều 3 gian 2 chái, nhà xuyên 8 gian), nhà quan-cư của các viên hậu-tiếp 1 tòa, 5 gian 2 chái, nhà xuyên...

家六間舊式候接官居正堂三間二厦前
堂五間二厦合爲一座穿家八間餘各座
所各依舊式構辨自河內至承天金堆站每站建
方家一座一間二厦拜堂一座五間二厦儀門一
座三間欽使正堂三間二厦前堂五間二厦合爲
一座穿家十間廚家一所五間二厦左右隨家二
所各五間二厦左右馬廐各三間二厦前路官居
二座各三間二厦廚家二所各一間二厦穿家四
間馬廐二所各三間供頓家三所各三間二厦候
接官居一座五間二厦廚家一所三間二厦穿家
六間兵舍二所各三間二厦餘同登錦方堂左右

gia lục gian (cru thứ : hậu-tiếp quan cư, chính đường tam gian nhị hạ, tiền đường ngũ gian nhị hạ, hợp vi nhất tòa, xuyên gia bát gian). Dư các tòa sở các y cru thứ cấu biện.

Từ Hà-nội chi Thừa-thiên kim-đôi điểm, mỗi điểm kiến phương gia nhất tòa nhất gian nhị hạ, bái đường nhất tòa ngũ gian nhị hạ, nghi-môn nhất tòa tam gian, khâm-sứ chính đường tam gian nhị hạ, tiền đường ngũ gian nhị hạ, hợp vi nhất tòa, xuyên gia thập gian, trừ gia nhất sở ngũ gian nhị hạ, tả hữu tùy gia nhị sở các ngũ gian nhị hạ, tả hữu mã cru các tam gian nhị hạ, tiền lộ quan cư nhị tòa các tam gian nhị hạ, trừ gia nhị sở các nhất gian nhị hạ, xuyên gia tứ gian, mã cru nhị sở; các tam gian cung đón gia tam sở các tam gian; nhị hạ, hậu-tiếp quan cư nhất tòa, ngũ gian nhị hạ, trừ gia nhất sở tam gian nhị hạ, xuyên gia lục gian, binh xá nhị sở các tam gian nhị hạ. Dư Đồng-đăng phố phương đường, tả hữu...

6 gian (cách thức cũ : nhà quan-cư của hậu-tiếp, chính đường 3 gian 2 chái, tiền đường 5 gian 2 chái, tiền đường 5 gian 2 chái hợp làm 1 tòa, nhà xuyên 8 gian). Còn các tòa sở khác đều theo y thức cũ để xây dựng.

Từ Hà-nội đến trạm Kim-đôi ở Thừa-Thiên, mỗi trạm dựng 1 tòa nhà vương 1 gian 2 chái, 1 tòa bái-đường 5 gian 2 chái, 1 tòa nghi-môn 3 gian, chính-đường của khâm-sứ 3 gian 2 chái, tiền đường 5 gian 2 chái, hợp làm 1 tòa, nhà xuyên 10 gian, 1 sở nhà bếp 5 gian 2 chái, tả hữu tùy giá (nhà nối hai bên) 2 sở đều 5 gian 2 chái; chuồng ngựa tả hữu đều 3 gian 2 chái; nhà quan-cư trên đường 2 tòa đều 3 gian 2 chái, nhà bếp 2 sở đều 1 gian 2 chái, nhà xuyên 4 gian, chuồng ngựa 2 sở đều 3 gian; nhà cung đón 3 sở đều 3 gian 2 chái; nhà quan-cư của hậu-tiếp 1 tòa, 5 gian 2 chái; nhà bếp 1 sở 3 gian, nhà xuyên 6 gian, binh xá 2 sở đều 3 gian 2 chái. Còn ngoài ra ở phố Đồng-đăng thì nhà vương, nhà tả hữu...

堂各依舊式整辨○二年議準使程應設館舍各
所除自北寧之北棟站至諒山諸站經奉送辨外
其自承天以北至河內北寧應辨該二十六所就
中何所已有原建瓦蓋站堂而地勢爽塹者即行
整理為安設

龍亭趨拜之所餘原無瓦蓋及雖有而窄狹者其方
堂並照依工部圖式構辨惟湖舍津次一所頗近
京師仍依舊式建正堂三間二厦前堂五間二厦
合為一座穿家八間再自北寧津次至寧平省城
津次又自湖舍津次至香江津次水程二段應照

đường các y cụu thức chỉnh biện.

Nhị niên, nghị chuẩn sứ trình ứng thiết quán xá các sở; trừ tự Bắc-ninh chi Bắc-trèm trạm chi Lạng-sơn chur trạm kinh phụng tống biên ngoại kỳ tự Thừa-thiên dĩ bắc chí Hà-Nội Bắc-Ninh ứng biện cai nhị thập lục sở, tự trung hà sở dĩ hữu nguyên kiến ngoã cái trạm đường nhi địa thế sảng khải giả tức hành chỉnh lý vi an thiết long-đình xu báichí sở. Dư nguyên vô ngoã cái cập tuy huũ nhi trách hiệp giả, kỳ phương đường tịnh chiếu y công bộ đồ thức cấu biên, Duy hồ xa tân thứ nhất sở phả cận kinh-sư nhưng y cụu thức kiến chỉnh đường tam gian nhị hạ, tiền đường ngũ gian nhị hạ hợp vi nhất toà, xuyên gia bát gian.

Tái tự Bắc-ninh tân thứ chi Ninh-bình tỉnh thành tân thứ, hựu tự Hồ-xá tân thứ chi Hương-giang thứ, thủy trình nhị đoạn ứng chiếu...

16B

đầu theo thức cũ.

Năm thứ 2, nghị chuẩn về lộ trình của Thanh-sứ nên đặt các sở quán xá như sau : Trừ các điểm từ điểm Bắc-trèm tỉnh Bắc-ninh đến tỉnh Lạng-sơn, hiện đã sức cho dựng, còn ngoài ra kể từ Thừa-thiên trở ra Bắc đến Hà-nội, Bắc-ninh cần phải ứng biện cộng 26 sở, tự trung sở nào đã có sẵn nhà trạm lợp ngói, mà địa thế rộng rãi, thì lập tức chỉnh lý làm nơi đặt kiệu long-đình để làm lễ. Còn những nơi không sẵn điểm ngói, hoặc giá có dầy mà nó chật hẹp thì nhà vương (phương đường) đều chiếu theo kiểu trong họa-đồ của bộ công mà kiến tạo. Duy có 1 sở bến đò Hồ-xá bởi gần với Kinh-sư thì vẫn theo kiểu cũ để dựng chỉnh đường 3 gian 2 chái, tiền đường 5 gian 2 chái hợp làm 1 toà, và 8 gian nhà xuyên,

Từ bến đò Bắc-ninh vào tới bến đò tỉnh thành Ninh-bình lại từ bến đó Hồ-xá tới bến đò sông Hương, hai đoạn đường thủy này nên chiếu theo...

陸路諸站大里五千丈上下整理津次以爲停泊之所內承天轄分之金堆大祿廣治省城津次並轄分之忠丹坊行春和河內之端偉株林隊山與安省城津次並轄分之芮陽未所該十二所各量于江岸除地分建平橋五座照隨水面高低作爲二級或三級惟廣治興安省城津次二所各於岸上增建方家一座用色木筆竹爲之以稱事體至如應行建設之處地勢或有不齊應由諸地方官隨宜妥辨毋須槩拘送式致有剗高培低多費工料

○又議準在

lục lộ chừ trạm, đại lý ngũ, thiên trượng thượng hạ, chỉnh lý tân thứ dĩ vi đình bạc chi sở, Nội Thừa-Thiên hạt phần chi Kim-đôi Đại-lộc, Quảng-Trị tỉnh thành tân thứ tịnh hạt phần chi Trung-đan phường hành Xuân-hòa; Hà-Nội chi Đoan-vĩ, Châu-cầu, Đới-sơn; Hưng-yên tỉnh thành tân thứ tịnh hạt phần chi Nhuế-đương mẽ sở. Cai thập nhị sở các lượng vu giang ngạn trừ địa, phân kiến bình bình kiến ngũ toà, chiếu tùy thủy diện cao đê tác vi nhị cấp hoặc tam cấp. Duy Quảng-Trị Hưng-Yên tỉnh thánh tân thứ nhị sở các ư ngạn thượng tăng kiến phương gia nhất toà, dụng sắc mộc, mao, trúc vi chi dĩ xứng sự thể.

Chi như ững hành kiến thiết chi xứ địa thế hoặc hữu bất tề ững do chừ địa phương quan tùy nghi thoả biện, vô tư khái cầu tổng thức tri hữu sản cao bồi đê đa phí công liệu.

Hựu nghị chuẩn tại

các trạm trên đường bộ, cứ 1 dặm lớn là trên dưới 5000 trượng thì sửa sang nơi bến đò đê làm nơi tạm đỗ lại. Trong đó về phần hạt Thừa-thiên như Kim-đôi, Đại-lộc và bến đò tỉnh thành Quảng-trị, cùng phần hạt như Trung-đan phường hành Xuân hòa, Hà-nội thì bến Đoan-vĩ, Châu-cầu, Đới-sơn; Hưng yên thì bến đò tỉnh cùng phần hạt như Nhuế-đương, Mễ sở. Cộng tất cả là 12 sở đều liên tỉnh ở trên bờ sông san đất bằng phẳng, phân khoảng dựng 5 toà bình-kiều (cầu bằng thẳng không cong), chiếu theo mặt nước cao thấp đê làm 2 cấp hoặc 3 cấp. Duy có 2 sở bến đò Quảng-trị và Hưng-yên ở trên bờ đều dựng thêm 1 toà nhà vuông, dụng sắc mộc (gỗ có vân), có tranh, trè nửa tạo nên cho xứng đáng với sự thể.

Còn như chỗ nên kiến thiết mà địa thế hoặc giả không đều nhau, thì nên do quan địa phương tùy ý bao biện ổn thỏa chứ không cầu nệ kiêu mâu đã gửi đến từ trước đê phải hoặc san chỗ cao bồi chỗ thấp cho tồn phí nhân công và vật liệu.

Lại nghị chuẩn việc...

○京應設館所請于承天府提督公署一座並增建
前堂一座七間二廡作為欽使堂議丞司房屋二
所並兵舍二所作為左右隨家前廡建

龍亭堂拜堂各一座三間二廡前廡改建儀門一座

三間後面建廚家一所三間二廡穿家二連各六

間左右建馬廄各三間府尹府丞公署並穿家廚

家作為該使部參佐居駐該葺所之左右後三面

改砌甃牆再就近于左邊龍武營後右二衛兵舍

各摘取每四間作為供頓所又于該衙前原建四

驛館一座廚家一所並增構兵舍各三間二廡以

kinh ứng thiết quán sở, thỉnh vu Thừa-thiên phủ đề-đốc công-thự nhất tòa, tịnh tăng kiến tiền đường nhất tòa thất gian nhị hạ tác vi khâm-sứ đường, cai thừa-ty phòng ốc nhị sở tịnh binh xá nhị sở tác vi tả hữu tùy gia tiền diện kiến long-dinh đường bài đường các nhất tòa tam gian nhị hạ, tiền diện cải kiến nghi-môn nhất tòa tam gian, hậu diện kiến trụ gia nhất sở tam gian nhị hạ, xuyên gia nhị liên các tục gian, tả hữu kiến mã cứu các tam gian. Phủ-doãn phủ-thừa công thự tịnh xuyên gia trụ gia tác vi cai sứ bộ tham-tá cư trú, cai lý-sở chi tả hữu hậu tam diện cải thể chuyên tường. Tái trụ cân vu tả biên long-võ dinh, hậu hữu nhị vệ binh xá các trích thủ mỗi từ gian tác vi cung đồn sở. Hựu vu cai nha tiền nguyên kiến tứ-dịch quán nhất tòa, trụ gia nhất sở, tịnh tăng cấu binh xá các tam gian nhị hạ dĩ...

nên đặt quán sở ở kinh thành, nay xin lấy 1 tòa công-thự của đề-đốc phủ Thừa-thiên, và làm thêm 1 tòa tiền đường 7 gian 2 chái để làm khâm-sứ-đường, 2 sở phòng ốc của thừa ty cùng 2 sở binh xá, để làm tả hữu tùy-gia (tùy viên ở); mặt trước dựng nhà long-dinh và bài đường đều 1 tòa, 3 gian 2 chái, mặt trước dựng đôi thành 1 tòa nghi-môn 3 gian, mặt sau dựng 1 nhà bếp 3 gian 2 chái, 2 dãy nhà xuyên nối liền vào đó đều 6 gian, hai bên dựng chuồng ngựa đều 3 gian; Còn công-thự của phủ doãn phủ thừa cùng nhà xuyên nhà bếp để làm nơi cư trú cho các tham-tá của sứ bộ, tả hữu của lý-sở thì mặt sau 3 gian đôi xây tường gạch. Lại ở gần đó thuộc bên tả dinh long-võ, trại binh của 2 vệ hậu và hữu, trích lấy mỗi bên 4 gian để làm sở cung đồn. Lại ở ngay nhà đó mà nơi trước đã xây sẵn 1 tòa tứ-dịch quán, và 1 sở nhà bếp, thì nay đều dựng thêm trại binh đều 3 gian 2 chái để...

爲候接官兵住止之所又于香江津次營構津亭
一所前堂後堂各三間二厦合爲一座左右長欄
各五間二厦以爲奉安

龍亭及該使部暫歇之所再該津次分設津橋五座
就中增建

龍亭儀門並津亭之前堂後堂該四座蓋以平瓦餘
各以柳葉或樟皮蓋葺○又覆準清使來程自瑯
河至清化水屯頗便舟行請于寧平省城外津次
照程次舍分建津橋五座並于岸上構方家一

以津次至清化水屯通長二萬五千四百

vi hậu-tiếp quan binh trú chỉ chi sở. Hữu vu Hương-giang tân thứ dinh cấu tân đình nhất sở, tiền đường hậu đường các tam gian nhị hạ hợp vi nhất toà, tả hữu trường bằng các ngũ gian nhị hạ dĩ vi phụng an long-đình cấp cai sử-bộ tam yết chỉ sở. Tái cai tân thứ phân thiết tân kiêu ngũ toà tựu trung tầng kiến long-đình nghi-môn tịnh tân đình chi tiền đường, cai tứ toà cái dĩ bình ngoã, dư các dĩ da diệp hoặc đàm bì cái tập

Hữu phúc chuẩn Thanh-sứ lai trình tự Nhị-hà chí Thanh-hóa thủy-đồn phả tiện châu hành. Thịnh vu Ninh-bình tỉnh thành ngoại tân thứ chiếu (thiếu 1 chữ) trình thứ xá phân kiến tân kiêu ngũ toà, tịnh vu ngạn thượng cấu phương gia nhất toà, ái tự cai tân thứ chí Thanh-hóa Thủy-đồn thông trường nhị vạn ngũ thiên tứ bách.

làm nơi trú đóng của quan binh hậu-tiếp. Lại ở bên sông Hương cũng dựng 1 sở tân-đình, tiền đường hậu đường đều 3 gian 2 chái, hợp làm 1 toà nhà rạp dài bên tả bên hữu đều 5 gian 2 chái để làm nơi đặt kiệu long-đình và nơi khâm-sứ tạm nghỉ. Lại ở nơi bên chia khoảng để dựng 5 toà tân kiêu. (cầu) mà trong, đó dựng thêm long-đình, nghi-môn cùng với, tiền đường hậu đường của tân đình, cộng 4 toà đều lợp ngói phẳng, còn ngoài ra thì lợp lá dừa hay lá cọ.

Lại phúc chuẩn về hành trình của Thanh-sứ từ bến Nhị Hà đến Đồn-thủy tỉnh Thanh-Hóa, rất tiện đi thuyền. Vậy nay xin ở bến đò ngoài tỉnh thành Ninh-Bình, chiếu theo những nơi đỗ lại của đường thủy, rồi phân khoảng để dựng 5 toà tân kiêu, và ở trên bờ dựng 1 toà nhà vuông.

Từ bến đò đến Đồn-Thủy, Thanh-Hóa dài 25400..

五千丈上下擇地整治津次該四所每所
各設津橋五座以爲使船停泊之所至清化水屯
卽擇地照依使館規式構辦再于該津次亦設津
橋五座至如清化轄分之清山清高寧率之寧游
該三所原議建設使館各行停止○又

旨湖舍津次地勢卑濕築作管工經勘屬確茲華于
治立站建設使館俾歸簡便再于湖舍社津次分
設津橋五座以爲使船停泊之所毋須增精方家
○又議準沿途諸站遙遠者量設暫舍以備使程
午憩其珥河以北各站自嘉瑞至北櫛北櫛至北

du trọng mỗi ngũ thiên trọng thượng hạ, trạch địa chỉnh trị tân thứ cai tứ sở, mỗi sở các thiết tân kiều ngũ tòa dĩ vi sứ thuyền đình bạc chi sở, chí Thanh-hóa Thủy-đồn tức trạch địa chiếu y sứ quán qui thức cấu biện. Tái vu cai tân thứ diệt thiết tân kiều ngũ tòa. Chí như Thanh hóa hạt phần chi Thanh-sơn Thanh-cao Ninh-bình chi Ninh-du, cai tam sở nguyên nghị kiến thiết sứ-quán các hành đình chỉ.

Hựu chỉ Hồ-xá tân thứ địa thế ty thấp, trúc-tác quản-công kinh khám thuộc xác tư chuẩn vu trị lập trạm kiến thiết sứ-quán tỉ qui giản tiện ; tái vu Hồ-xá xã tân thứ phân thiết tân kiều ngũ tòa dĩ vi sứ thuyền đình trị chi sở, vô tu tăng cấu phương gia.

Hựu nghị chuẩn : duyên đồ chư trạm, diêu viễn giá lượng thiết tam xá dĩ bị sứ trình ngo khế. Kỳ Nhị-hà dĩ Bắc các trạm tự Gia-thụy chí Bắc-trèm, Bắc trèm chí Bắc.

trọng dư thì cứ trên dưới 5000 trọng, sẽ chọn địa điểm sửa sang bến đỗ 4 sở, mỗi sở đặt 5 tòa tân-kiều làm chỗ cho sứ thuyền tạm đỗ lại, còn đến Đồn-thủy Tnanh-hóa thì chọn địa điểm rồi chiếu theo qui thức sứ-quán đề xây dựng. Lại ở bến cũng đặt 5 tòa tân kiều. Còn như Thanh-sơn, Thanh-cao thuộc về hạt Thanh-hóa, Ninh-du thuộc hạt Ninh-bình, 3 sở ấy nguyên trước định đặt sứ-quán, thì nay đều đình chỉ.

Lại chỉ du về bến Hồ-Xá, địa thế âm thấp, hiện ban quản-công về trúc.tác đã khám xét xác thực như thế, thì nay chuẩn cho lập trạm và dựng sứ-quán miễn sao giản tiện ; ở bến Hồ-xá, phân khoảng dựng 5 tòa Tân-kiều để làm nơi sứ thuyền đỗ lại, chứ không cần dựng nhà vương nữa.

Lại nghị chuẩn : các trạm ở dọc đường, đoạn nào xa quá thì liệu đặt nhà Tam-xá để phòng khi sứ trình nghỉ buổi trưa. Còn các trạm về phía Bắc sông Nhị-hà, kể từ Gia-thụy đến Bắc trèm, từ Bắc-trèm, đến Bắc...

美批美至北芹北芹至北和北和至諫仁諫仁至
諫枚諫枚至關上再自富穀以南各站自清科至
安瓊安瓊至安壘靜溪至靜樂靜安至靜神靜神
至廣安廣安至廣漢廣寧至廣舍廣舍至廣祿均
係程途曠漠就中惟關上至諫枚中間現有同登
鋪館舍毋須別構餘均由所在地方官各于兩站
里路中間隨勢游移每所量構三座正中清使左
陪佐等員右候命候接等員臨期分憩又另構左
右長解二連各五間二厦以備隨人坐歇均用雜
木青竹爲之蓋用芟茨

Mỹ, Bắc Mỹ-chí Bắc-cần, Bắc cần chí Bắc-hòa, Bắc-hòa chí Lạng-nhân, Lạng-nhân chí Lạng-mai, Lạng-mai chí Quan-thượng; tái tự Phú-cốc dĩ nam các điểm, tự Thanh-liệu chí An-quỳnh, An-quỳnh chí An-lũy, Tĩnh-kê chí Tĩnh-lạc, Tĩnh-an chí Tĩnh-thần, Tĩnh thần chí Quảng-an, Quảng-an chí Quảng-Mỹ, Quảng-ninh chí Quảng-xá, Quảng-xá chí Quảng-lộc quân hệ trình đồ: khoáng mạc, tựu trung duy quan thượng chí Lạng-mai trung gian hiện hữu Đồng đảng phủ quán xá vô tu biệt cấu; dư quân do sở tại địa phương quan các du lưỡng trạm lý lộ trung gian tùy thế du di, mỗi sở lượng cấu tam tòa, chính trung Thanh-sứ tả bồi tả đảng viên, hữu hậu-mệnh, hậu-tiếp đảng viên làm kỳ phân khế Hựu lách cấu tả hữu trường giải nhi liên các ngũ gian nhi ha dĩ bị tùy nhân tọa yết, quân dụng tạp mộc thanh trúc vì chí cái dụng mao tỳ.

Mỹ, từ Bắc-Mỹ đến Bắc-Cần, từ Bắc-Cần đến Bắc-Hòa, từ Bắc-Hòa đến Lạng-Nhân, từ Lạng-Nhân đến Lạng-Mai, từ Lạng-Mai lên cửa ải; hai là các trạm từ Phú-Cốc trở vào nam như: từ Thanh Liệu đến An-Quỳnh, An-Quỳnh đến An-Lũy, Tĩnh Khê đến Tĩnh-Lạc, Tĩnh-An đến Tĩnh-Thần, Tĩnh-Thần đến Quảng-an, Quảng-an đến Quảng-mỹ, Quảng-ninh đến Quảng-xá, Quảng-xá đến Quảng-lộc, đều là quân đường vắng vẻ, chỉ có từ cửa ải về đến Lạng-mai thì trung gian hiện Đồng-đảng phủ sẵn có nhà cửa không cần dựng thêm. Còn ngoài ra đều do quan sở tại các địa phương liệu tính vào quãng giữa hai trạm, tùy địa thế mà di chuyển, mỗi sở liệu dựng lên 3 tòa, tòa chính giữa để Thanh-sứ, bên tả để các viên Bồi-tá, bên hữu để các viên hậu-mệnh hậu-tiếp, gặp lúc cần nghỉ lại. Lại dựng riêng 2 dãy nhà ở 2 bên đều 5 gian 2 chái để cho các người tùy tùng tạm ngồi nghỉ chân, dùng gỗ tạp, tre xanh, và lợp tranh cỏ.

使船

嘉隆三年奏準清使來程其日德江葭渡官船五

隻月德江官船五隻珥河十五隻

明命二年葭渡使船依嘉隆三

年例

紹治元年奏準開年恭值

邦交鉅典清使抵關及回國日橫渡所應撥船艘

護接其珥河一所臨期派撥龍船二金船四酌定

海導船一梨船八該十五艘日德月德二江先期

摘撥南定海導船四海陽梨船六該十艘分往二

所應直護渡

Sứ thuyền

Gia-long tam niên, tấu chuẩn Thanh-sứ lai trình, kỳ Nhật-đức giang hộ độ quan thuyền ngũ chích ; Nguyệt-đức giang quan thuyền ngũ chích ; Nhị-hà thập ngũ chích (Minh-Mạng nhị niên, hộ độ sứ thuyền y (Gia-Long tam niên lệ).

Thiệu-Trị nguyên niên, tấu chuẩn ; khai niên cung trị bang giao cự điển, Thanh-sứ đề quan cập hồi quốc nhật hoành độ sở ứng bát thuyền sru hộ tiếp. Kỳ Nhị-hà nhất sở lâm kỳ phái bác long thuyền nhị, kim thuyền tứ. Nam-định hải đạo thuyền nhất lệ thuyền bát, cai thập ngũ sru ; Nhật-đức Nguyệt-đức nhị giang, tiên kỳ trích bát Nam-định hải đạo thuyền tứ, Hải-dương lệ-thuyền lục, cai thập sru, phân vãng nhị sở ứng trực hộ độ.

20A

Sứ thuyền

Gia-long tam niên, tấu chuẩn về con đường của Thanh-sứ đã qua : sông Nhật-đức sắm sẵn 5 chiếc quan thuyền đề sang ngang ; sông Nguyệt-đức cũng 5 chiếc, sông Nhị-hà 15 chiếc. (Minh-Mạng nhị niên, số quan-thuyền sang ngang cũng theo lệ Gia-long),

Thiệu-Trị nguyên niên, tấu chuẩn rằng. Sang năm gặp lễ bang-giao trọng đại, Thanh-sứ sang tới cửa ải và khi về, nên sắm sẵn bao nhiêu thuyền hộ tiếp. Riêng 1 sở trên sông Nhị-hà gởi ngay đó phải có sẵn 2 chiếc thuyền rồng, 4 chiếc kim thuyền (thếp vàng). Tỉnh Nam-định 1 thuyền chạy bề, và 8 lệ-thuyền, cộng 15 chiếc ; hai sông Nhật-đức Nguyệt-đức, tiên kỳ phải trích sẵn 4 thuyền bề Nam-định, 6 lệ-thuyền, Hải-dương, cộng 10 chiếc, chia đến 2 sở đề hộ tống.

嗣德二年奏準本年正值

邦交鉅典清使一路進

京其經由水程自北寧津次以至清化水屯須備
船艘接送請由河內寧平二省會同派出弁兵前
往清化省認領該省現辦材料運回寧平興造篷
船一甬定摘取原辦材料興造篷船一各行塗飾
顏料由部送式興辦篷船每長四丈二尺三寸橫
九尺深二尺三寸篷蓋一間
自平列至正脊高五尺四分以備該正使陪使乘坐再該使部
之陪佐從人及護接之官兵爲數頗多請應摘將
甬定海導船五烏船八杉板三梨船九海陽梨船

Tự-Đức nhị niên, tấu chuẩn: bản niên chinh trị bang-giao cự điền, Thanh-sứ nhất lộ tiến kinh kỳ do thủy trình tự Bắc-ninh tâu thứ dĩ chi Thanh-hóa thủy đồn tu bị thuyền sưu tiếp tống, thỉnh do Hà-nội Ninh-bình nhị tỉnh hội đồng phát xuất biên binh tiền vãng Thanh-hóa tỉnh nhận lãnh cai tỉnh hiện tài liệu vận hồi; Ninh-bình hưng tạo bông thuyền nhất; Nam-định trích thủ nguyên hiện tài liệu hưng tạo bông thuyền nhất, các hành đồ sức, nhan liệu do bộ tống thức hưng hiện (bông thuyền mỗi trường tứ trường nhĩ^h xích tam thốn, hoàn cửu xích thâm nhị xích tam thốn, bông cái nhất gian, tự bình liệt chí chinh tích cao ngũ xích tứ phân) dĩ bị cai chánh-sứ bồi-sứ thừa tọa. Tái cai sứ-bộ chi bồi tá tùy nhân cấp hộ-tiếp chi quan binh vi số phủ đa, thỉnh ứng trích tương Nam-định hải đạo thuyền ngũ, ô thuyền bát, sam-bản tam, lê thuyền cửu, Hải-dương lê thuyền...

20B

Tự-Đức nhị niên chuẩn tấu : Năm nay chinh gặp bang-giao đại lễ, con đường của Thanh-sứ tiến kinh như sau : đường thủy kể từ bến đò Bắc-ninh vào tới Đồn-thủy Thanh-hóa cần phải chuẩn bị thuyền ghe đưa đón, xin đề cho hai tỉnh Hà-nội Ninh-bình hội đồng phái biên binh vào trước tỉnh Thanh-hóa nhận lãnh gỗ lát của tỉnh ấy đã mãi hiện sẵn rồi chở về. Ninh-bình phải hưng công đóng 1 chiếc thuyền bông: Nam-định cũng trích lấy số gỗ lát đã chuẩn hiện đó đề hưng công đóng 1 chiếc thuyền bông, đều phải sơn sửa, hình dạng do bộ gửi mẫu tới rồi cứ theo đó mà làm (thuyền bông mỗi cái dài 4 trường 2 thước 3 tấc, ngang 9 thước, sâu 2 thước 3 tấc, 1 gian có mũi, từ ván lát lên nóc cao 4 th 4 phân) đề viên chánh sứ và bồi-sứ ngồi. Hai là các viên bồi-tá và tùy tòng của sứ bộ, cùng quan binh đi hộ tiếp con số cũng nhiều; vậy xin trích lấy ở Nam-định 5 thuyền hải đạo, 8 lầu ô, 3 sam bản, 9 lê thuyền; Hải dương 4 lê-thuyền...

四杉板五興安杉板二寧平烏船二梨船一廣安
烏梨各一該四十二艘交河內山西二省派兵前
往認領駛回河內省併與河內梨船五烏船七山
西梨船四該五十八艘由該二省會同撥兵備辦
材料內海導船一安設

龍亭內海導船四梨船二十五烏船十八以備陪使
官弁乘坐各量行架構篷蓋增插踏板內杉板船
十備運火食亦量架篷蓋餘烏梨輕快船各由原
省自行檢看修給以備屆期派撥向上應行修造
之各色船一應陳設几榻簾幕什器其南工專造

21a

từ, sam bản ngũ ; Hưng-yên sam bản nhị, Ninh-bình ô thuyền
 nhị, lê thuyền nhất. Quảng-an ô lê các nhất, cai tứ thập nhị suru
 giao Hà-nội Sơn-tây nhị tỉnh phái binh tiền vãng nhận lãnh
 sử hồi Hà-nội tỉnh tỉnh dữ Hà-nội lê thuyền ngũ, ô thuyền thất,
 Sơn-tây lê thuyền tứ, cai ngũ thập bát suru, do cai nhị tỉnh
 hội đồng bát binh bị biện tại liệu. Nội hải đạo thuyền nhất an
 thiết long-dinh nội, hải đạo thuyền tứ, lê thuyền nhị thập ngũ
 ô thuyền thập bát dĩ bị bồi-sứ quan biên thừa tọa, các lượng
 hành giá cấu bông cái tăng tháp đạp bản nội. Sam bản thuyền
 thập bị vận hỏa thực diệt lượng giá bông cái ; dư ô lê khinh
 khoái thuyền các đo nguyên lĩnh tự hành kiểm khán tu niệm
 dĩ bị giới kỳ phái bát.

Hướng thượng ứng hành tu tạo chi các sắc thuyền nhất ứng
 trần thiết kỹ tháp liêm mạc thập khí. Kỳ Nam-định chuyên tạo ,

21A.

5 sam-bản ; Hưng-Yên 2 sam-bản ; Ninh-bình 2 tàu-ô, 1 lê-
 thuyền ; Quảng-An Ô-lê thuyền mỗi thứ 1 chiếc, tất cả cộng
 42 chiếc, trao cho Hà-nội và Sơn-tây 2 tỉnh phái binh đến nhận
 chở về Hà-nội hợp với Hà-nội 5 lê-thuyền, 7 tàu-ô và Sơn-
 tây 4 lê-thuyền, cộng 58 chiếc, để 2 tỉnh đó hội đồng sai lính
 sắm sửa tại liệu. Trong đó 1 chiếc hải-đạo có đặt cỗ long-dinh,
 còn 4 thuyền hải đạo khác cùng 25 lê-thuyền 18 tàu-ô, thì để
 dự bị cho viên bồi-sứ và quan-binh ngồi. Và đều phải đóng
 khung lợp mũi cùng dự trữ thêm mỏ neo ván lát. Sam-bản 10
 chiếc tải các đồ hỏa thực (nhà bếp) cũng đều lợp mũi cần thân
 còn ngoài ra những chiếc Ô-lê là thứ nhẹ đi mau thì đều do
 tỉnh ấy tự phải kiểm điếm sửa sang dây kéo, đợi ngày phái đi.

Trên đây những hạng thuyền cần phải sửa sang đều có
 bày biện ghế giường rèm màn đủ các khí cụ. Riêng 1 chiếc
 thuyền bông của Nam-định chế tạo...

之篷船一由南定備辦河內寧平會造之篷船一
由河內備辦河內山西分修之海等船五梨船二
十五杉板十烏船十八各由河內山西備辦仍量
撥京匠分往寧平南定河內各所指示規式起辦
○又奏準此次清使進

京其行程自湖舍津次以至香江津次應備船艘
接送請應摘將在

京金龍船一量架篷蓋爲安設

龍亭船和樂舟濟川舟首卷篷船各一爲正使陪使
坐船朱艇篷船二梨船四十四量架篷蓋以爲該

chi hồng thuyền nhất do Nam-định bị biện; Hà-nội Ninh-bình hội tạo chi hồng thuyền nhất, do Hà-nội bị biện; Hà-nội, Sơn-tây phân tu chi hải đạo thuyền ngũ, là thuyền nhị thập ngũ, sam bản thập, ô thuyền thập bát, các do Hà-nội Sơn-tây biện. Nhưng lượng bát kinh tượng phân vãng Ninh-bình, Nam-định, Hà-nội các sở chỉ thị quy thức khởi biện.

Hạ tẩu chuẩn: thứ thứ Thanh-sứ tiến kinh, kỳ hành trình tự Hồ-xá tân thứ dĩ chi Hương-giang tân thứ ứng bộ thuyền sru tiếp tổng, thỉnh ứng trích tượng tại kinh kim long thuyền nhất lượng giá hồng cái vi an thiết long đình thuyền, hòa-lạc châu, tế-xuyên châu, thủ quyền hồng thuyền các nhất vi chánh-sứ bồi-sứ tọa thuyền, châu-đỉnh hồng-thuyền nhi, tế thuyền tứ thập tứ lượng giá hồng dĩ vi cai.

thì do Nam-định chuẩn bị các thứ; còn 1 chiếc thuyền hồng của 2 tỉnh Hà-nội Ninh-bình đóng chung, thì do Hà-Nội sắm sửa, lại còn Hà-nội Sơn-tây chia nhau đóng 5 thuyền hải đạo, 25 là thuyền, 10 sam bản, 18 thuyền ô, đều do Hà nội, Sơn-tây bao biện. Nhưng vẫn phải thợ trong kinh chia nhau đến Ninh-bình, Nam-định, Hà-nội chỉ bảo mẫu mực để khởi công.

Lại tẩu chuẩn : lần này Thanh-sứ sang kinh đô, hành trình từ bến Hồ-xá đến bến Hương giang cần phải sẵn thuyền tiếp đón, vậy xin nên trích lấy 1 chiếc thuyền kim-long hiện đỗ ở kinh thành đem lợp mui để làm thuyền đặt long-đình; còn thuyền hòa lạc, thuyền Tế xuyên và thủ quyền hồng thuyền (thuyền hồng đầu cuốn), mỗi thứ 1 chiếc để chánh-sứ cùng bồi sứ dùng; thuyền sơn sơn, thuyền hồng 2 chiếc, là thuyền 44 chiếc cũng lợp mui để các..

使部佐從人員及護接官弁乘坐仍各塗飾顏料
增插踏板平杉板十亦量架篷蓋備辦火食向上
應行整辦各船由兵部臣派撥管衛一弁兵五百
名工部量給工匠仍由董理營建使館等員會同
水師提督督飭兵匠領項辦理一應陳設几榻簾
幕什器各項由董理員會同內務武庫照辦禮部
工部亦各往會檢○又奏濰清使進

京其行自廣治湖舍至清化水屯自北寧嘉瑞
津次至關上凡沿途間有江河各所跡屬廣平省
之潛江河靜省之智江濼江樓江清化省之

sứ bộ tá tùng nhân viên cấp hộ-tiếp quan biên thừa toạ, nhưng các đồ sức nhan liệu tăng tháp đạp bản, bình sam bản thập diệt giá hồng cái bị biện hỏa thực.

Hương thượng ứng hành chỉnh biện các thuyền do binh bộ thần phái bát quân vệ nhất, biên binh ngũ bách danh; công-bộ lượng cấp công tượng nhưng do đồng-ly dinh-kiến sứ quán đảng viên hội đồng thủy-sur đề-đốc đốc sức binh tượng lãnh hạng biện lý. Nhất ứng trần thiết kỹ tháp liêm mạc thập khí các hạng do đồng lý viên hội đồng nội vụ vũ khố chiếu biện; Lễ bộ công bộ diệt các vãng lai hội kiểm.

Hựu tấu chuẩn thanh sứ tiến kinh, kỳ hành trình tự Quảng trị Hồ xá chí Thanh hóa Thủy đồn, tự Bắc ninh Gia thủy tân thứ chí quan thượng, phẩm duyên đồ gian hữu khê giản các sở, tỉnh thuộc Quảng bình tỉnh chí Dinh-giang Hà-tĩnh chí Tri-giang, Lạc-giang, Cày-giang, Thanh-hóa tỉnh chí Bồ-vệ...(có rách mấy trang)

nhân viên tá tùng của sứ bộ cùng các quan binh hộ tiếp dùng hết thầy đều phải sơn sửa và sắm thêm mỏ neo ván lái. Cả 10 chiếc bình sam bản cũng lợp mui và sắm đủ các món hỏa thực.

Trên đây về việc chỉnh bị các thuyền do binh bộ thần phái 1 viên quân vệ 500 biên binh; công bộ phái cấp thợ thuyền, đều do các viên đồng lý dinh kiến sứ quán hội đồng với thủy sur đề đốc sức cho binh tượng đi lãnh vật liệu về làm, còn việc bày biện bàn ghế giường rèm màn cùng các thập vật thi do đồng lý viên hội đồng với kho vũ khí của nội vụ chiếu biện, nhưng lễ bộ và công bộ cũng phải lui tới luôn để kiểm soát.

Lại tấu chuẩn: Thanh-sứ sang kinh đô, hành trình từ Hồ-xá thuộc Quảng trị đến Đồn thủy thuộc Thanh hóa, hai là từ bến Gia-thủy Bắc-ninh lên tới cửa ải, trong quãng đường trường còn có các chỗ khe suối, và thuộc hạt Quảng-bình như Linh-giang, Hà tỉnh, Tri giang, Lạc giang, Cày giang, (sông Bồ vệ ở Thanh-hóa)..

(quyển 130 mục Sứ-thuyền, rách nát từ trang 22 sau đến trang 26 cộng 4 trang),

欽定大南會典事例卷一百三十一

禮部

邦交

申嚴疆索
拯卹解犯

申嚴疆索

嘉隆五年接到清國太平府札嗣後詳核該國出口商民腰牌照江龍州兩廳印給是寔無牌者卽係私越小匪卽行拿解憑辨

明命八年奏準谷移兩廣嚴賊沿海漁戶嗣凡出洋捕魚毋得越界○九年北城摺敘清國總鎮開化廣西廣南都督府員並開化府員派委員弁越

Khâm-dịnh Đại-nam hội điển sự lệ

quyền nhất bách tam thập nhất

Lễ bộ

Bang-giao ? Thân nghiêm cương sách. Chứng tuất. Giải phạm

Thân nghiêm cương sách

Gia-long ngũ niên, tiếp đáo Thanh-quốc Thái-bình phủ trát tự hậu tường hạch cai quốc xuất khẩu thương dân yêu bài, chiếu Giang-long châu lưỡng sảnh ấn cấp thị thực, vô bài giả tức hệ tư việt tiểu phi, tức hành nã giải bằng biện.

Minh-Mạng bát niên, tấu chuẩn tư di Lưỡng-Quảng nghiêm tập duyên hải ngư-hộ, tự phạm xuất dương bồ ngư vô đặc việt giới.

Cửu niên, Bắc-thành tập tự Thanh-quốc tổng-trấn khai-hóa Quảng-tây Quảng-nam đô-đốc phủ viên tịch khai-hóa phủ viên phái ủy-viên biên việt.

1A

Quyển 131

Lễ-bộ : Thân nghiêm cương sách. Chứng tuất. Giải phạm. Thân minh cương sách (lỏ rõ nghiêm chỉnh ranh giới)

Gia-long năm thứ 5, tiếp được tờ thông tư của phủ Thái-bình bên Thanh-quốc nói rằng : từ nay về sau nên xét hỏi kỹ những yêu bài (thẻ bài đeo luôn trong lưng) xuất khẩu của dân buôn nước đó, hề nhận thấy có ấn của hai sảnh Châu-giang Châu-long là thực, nếu không có tức là bọn tiểu-phi tự túi vượt cảnh thì lập tức nã bắt giải trao cho bên ấy xử.

Minh-Mạng năm 8 tấu chuẩn : Thông tư sang Lưỡng-Quảng phải nghiêm cấm bọn ngư-hộ vùng ven bể từ nay hề ra hề đánh cá không được vượt qua ranh giới.

Năm thứ 9, Bắc-thành đệ tập tấu rằng Thanh-quốc tổng trấn khai-hóa Quảng-tây Quảng-nam đô-đốc phủ viên, cùng các viên phủ khai-hóa có ủy quan binh vượt...

界拿犯等因奉

旨封疆界限內外截然豈宜如此撓越該鎮府雖曰急於獲犯擅行踰境殊屬不應著北城張文銘等卽行申飾宣光鎮員嗣後整齊疆索儻有似此事件者聽其咨報查緝毋須一聽該等來去自由仍著部將此事理咨明該城領會擬撰稟文移交該鎮員精繕投遞雲南鎮府衙門知照以杜弊竇而峻邊防○十年接到清國兩廣公文覆敘廣東通市一款奉

清帝諭仍令恪守舊章於廣東欽州廣西水口等關各陸往來貿易毋須由海道來粵○又北城摺

giới nã phạm đẳng nhân. Phụng chỉ : phong cương giới hạng nội ngoại tiết nhiên khởi nghi như thử Sam việt ? Cai trấn-phủ tuy nhật cấp ư hoạch phạm thiện hành du cảnh thù thuộc bất ứng. Trước Bắc-thành Trương-văn-Minh đẳng tức hành thân sức Tuyên-quang trấn viên tự hậu chính tề cương tác. Thảng hữu tự thử sự kiện giả thính kỳ tư báo tra tập, vô tu nhất thính cai đẳng lai khứ tự do. Nhưng trước bộ trưng thử sự lý tư minh, cai thành lãnh hội nghĩ soạn bầm vấn đi giao ca tấu viên tinh thiện đầu đệ Vân-nam trấn phủ nha môn tri chiếu dĩ đồ tề đầu nhi tuần biên phòng.

Thập niên, tiếp đảo Thanh-quốc Lưỡng-quảng công văn phúc tự : Quảng-dông thông thị nhất khoản phụng Thanh-đế dụ nhưng lệnh khác thử cựu chương ư Quảng-dông Khâm-châu Quảng-tây thủy khẩu đẳng quan các lục vãng lai mâu dịch, vô tu do hải đạo lai việt.

Hựu bắc thành tập.

qua biên giới đề bắt phạm nhân mọi lẽ. Phụng chỉ dụ rằng : bờ cõi giới hạn trong ngoài đã dứt khoát rõ ràng nhẽ đâu có thể vượt qua biên giới như vậy ? Viên Trấn-phủ kia đầu viên cơ rằng trong khi cần cấp nã phạm, nhưng mà tự tiện vượt qua bờ cõi thực là không dưng. Vậy sức cho bọn Trương-văn-Minh ở Bắc-thành lập tức thân sức cho viên trấn Tuyên-quang từ nay về sau, ranh giới phải được tề chỉnh. Nếu có những việc tương tự trên đây, thì bảo họ tư báo bắt dùm, chứ không được để họ đi lại tự do như thế. Ngoài ra lại ra lệnh cho họ phải đem sự lý vụ đó thông tư rõ đệ thành trấn bên Thanh biết, và nghĩ soạn tờ bầm gởi ra đệ viên trấn viết lại tinh tế trao sang cho trấn phủ nha-môn tỉnh Vân-nam tri chiếu đề chặn đứng mối tệ và nghiêm chỉnh biên phòng.

Năm thứ 10, tiếp được công văn của Lưỡng-quảng bên nước Thanh phúc đáp ; Một khoản thông thương với Quảng-dông, vâng lời dụ của Thanh đế vẫn phải kính theo phép cũ, nghĩa là ở Khâm-châu tỉnh Quảng-dông và thủy-khẩu tỉnh Quảng-tây thì cứ do đường bộ các quan ải đó mà đi lại trao đổi, chứ không do đường bề mà sang tỉnh Việt (Quảng-dông),

Lại Bắc-thành tâu...

敘興化鎮員詳稱前次昭晉州守豐收屯權差外
委隊長刁國麟被清國建水縣衙派捉不見返回
奉

諭南北疆界截然豈宜擅自僥越乃清人敢爾越境捉
人則該鎮竝無防範致彼得以來去自由誠爲咎所
應得其現授該鎮員著查取職名各罰俸三箇月○

二十年北城招敘清國建水縣員因以刁允安所
控占收蠶稅之事擅札清人越境直入興化昭晉
州拿捉豐收屯外委隊長刁政定權攝該州務刁

永興等解回查究等由

謹按明命十二年該等回稱原係刁允安控豐收平

tự : Hưng hóa trấn viên trưởng xưng tiền thứ chiêu tấn châu thủ phong thâu đồn quyền sai ngoại ủy đội trưởng Điều quốc Lân bị Thanh quốc kiến thủy huyện nha phái tróc bắt kiến phản hồi.

Phụng dụ : Nam bắc cương giới tiết nhiên, khởi nghi thiện tự Sam việt nãi Thanh nhân cảm nghĩ việt cảnh tróc nhân, tặc cai trấn tịnh vô phòng phạm trí sĩ đặc dĩ lai khứ tự do thành vi cữu sở ứng đặc-kỳ hiện thọ cai trấn viên trước tra thủ chức danh các phạt bổng tam cá nguyệt.

Nhi thập niên, Bắc thành tập tự, Thanh quốc kiến thủy huyện viên nhân dĩ Điều doãn An sở không chiếm thâu man thuế chi sự thiện trát Thanh nhân việt cảnh trực nhập Hưng-hóa chiêu tấn châu nãi tróc Phong thâu đồn ngoại ủy đội trưởng Điều chánh Định quyền nhiếp cai châu vụ Điều vĩnh Điền đẳng giải hồi tra cứu đẳng do,

(Cần án: Minh-Mạng thập nhị niên cai đẳng xưng nguyên hệ Điều doãn An, không phong thâu Bình.

viên trấn tỉnh Hưng-hóa tường trình rằng : lần trước chiêu tấn châu thủ Phong thâu đồn quyền sai ngoại ủy đội trưởng là Điều-quốc-Lân, bị nha huyện kiến thủy bên nước Thanh phái quân sang bắt, chưa thấy trở về.

Phụng dụ rằng : ranh giới nam bắc hiện đã rõ ràng dứt khoát, nhĩ đâu đề chúng tự tiện vượt qua bờ cõi bắt người ; phải chăng trấn viên lĩnh không phòng bị, đề chúng lai vãng tự-do, tội lỗi thực là đáng vậy viên nào hiện giữ trấn đó, phải tra rõ chức vụ tên họ đề phạt mỗi viên là 3 tháng lương.

Năm thứ 20, Bắc thành đệ tờ tâu rằng : Viên huyện kiến-thủy bên Thanh ấy có về việc Điều-doãn-An không lỗ (kiện) : về khoản chiếm thu thức man dân, nên mới thiện tiện sai người Thanh vượt qua bờ cõi vào thẳng châu Chiêu-tấn tỉnh Hưng Hóa đề nãi bắt viên ngoại-ủy đội trưởng đồn Phong thâu là Điều Chánh-Định, và viên quyền nhiếp Châu-vụ là Điều vĩnh Điền giải về tra cứu v.v.

(Cần án : Minh Mạng năm 12 bọn đó trở về khai rằng - nguyên vì Điều doãn An có kiện ở bên ấy rằng : hai động Phong thâu và Bình..

虛二編本是清國地界而該等
擅自越界收稅以致該縣派令奉

旨著禮部揭出該縣衙索次生事的狀況會雲南督撫
將向上等款查辦此次解去之刁政定刁永典一併
交還嗣後毋得如此攙越○又

旨清國建水縣屢次滋事理難放過著在城增派神策
兵一百名前往守護該鎮所其在鎮增派屬鎮弁兵
六七十名兵服整肅迅往昭晉州併與原派之土兵
按轄巡哨儻清人猶敢越境滋擾者準該城所派弁
兵併力勦捕仍要生擒在場清人三五名押解來城
隨卽奏聞候旨解交雲南審辦○二年北城摺敘

Lô nhị động, bản thị Thanh quốc địa giới, nhi cai đẳng thiên tư việt giới thâu thuế dĩ trí cai huyện phái nã)

Phụng chỉ trước Lê-bộ yết xuất cai huyện nha tác thứ sinh sự tích trạng tư hội Văn-nam đốc phủ tương hưởng thượng đẳng khoản tra biện, thử thứ giải khứ chi Điều chánh Định, Điều vĩnh Điền nhất tinh giao hoàn, tư hậu vô đặc như thử sam việt.

Hựu chỉ: Thanh quốc Kiến-thủy huyện lữ thứ tư sự lý nạn phóng quá. Trước tại thành tăng phái thần-sách binh nhất bách danh tiến vãng thủ hộ cai trấn sở, kỳ tại trấn tăng phái thuộc trấn biên binh lục thất thập danh, binh phục chỉnh túc tấn vãng chiêu-tấn châu tích dữ nguyên phái chi thổ binh án hạt tuần tiểu. Thảng thanh nhân do cảm việt cảnh tư nhiều giả, chuẩn cai thành sở phái biên binh tính lực tiểu bỏ, nhưng yêu sinh cầm tại trường thanh tam ngũ danh, áp giải lai thành tùy tức tấu văn hậu chi giải giao Văn-nam thăm biện.

Thập nhị niên, Bắc-thành tập tự.

Lô vốn là địa giới bên nước Thanh, thế mà bọn kia tự tiện vượt biên đề thâu thuế, khiến cho viên huyện bên ấy, phải sai người sang nã bắt).

Phụng chỉ dạy rằng : bộ lễ phải nêu những sự trạng mà huyện nha bên ấy đã lần lượt sinh sự, đề tư cho Đốc-phủ tỉnh Văn-nam sẽ đem những vụ kể trên tra xét phân xử. Và lần này bắt giải Điều chánh Định, Điều vĩnh Hưng, cũng xin trao trả hết thầy, và từ đây về sau chớ đề xảy ra những vụ vượt cảnh trái lễ như vậy.

Lại chỉ dụ : Huyện Kiên thủy bên Thanh mấy lần gây việc cứ lễ không thể bỏ qua. Vậy sức cho thành phái thêm 100 tên lính thần sách lên đó hộ vệ trấn đó ; và trấn cũng phái thêm biên binh độ sáu, bảy mươi tên, binh phục chỉnh tề, lên ngay Chiêu tấn châu hợp cùng thổ binh đã phái từ trước, đề tuần tiểu trong địa hạt. Vì thử người Thanh còn dám vượt cỡi quấy rối cho phép thành sở phái biên binh ra sức công tiểu : nhưng cần bắt sống lấy 5,3 tên lính Thanh ngay tại trấn áp giải về thành rồi đề tâu ngay đề dợt chỉ dụ giải trao sang Văn nam định đoạt.

Năm thứ 12, Bắc thành tâu,,.

豐收屯截獲清人蕭思信等六名奉

諭據北城摺叙召晉州截獲清人竝發逃雲貴督撫咨
覆公文等繇照來逐層佈敘不過務爲體面之辭頗
清國邊防處分最重伊不得不強爲文飾以蔽屬員
而免吏議致所云建水縣查飾刁政定不得再擾具
結求息竝前次所獲漢人亦不敢帶言索取具見他
辭理已屬中餒必然申飾建水縣衝斷無妄爲起釁
之事也則我亦不必多事辯折徒費往復文書其現
獲之清國人等不過往來關報均無滋事情形毋須
深究著該城潘文璋轉飾興化該員卽行開釋仍當

phong-thâu đồn tiết hoạch Thanh nhân Tiều Tư, Tín đẳng lục danh.

Phụng dụ: cử Bắc thành tập tỵ Chiêu-tấn châu tiết hoạch thanh nhân tịnh phát đệ Vân quý đốc-phủ tư phúc công văn đẳng. Điều chiếu lai trực tăng bổ tỵ bất quá vu vi thể diện chi từ. Phải thanh quốc biên phòng xứ phân tởi' trọng, y bất đắc bất cưỡng vi văn sức bĩ tế thuộc viên chi miễn lai nghị tri sở vân: Kiến-thủy huyện tra sức Điều-Chính Định bất đắc tai nhiều cụ kết cầu tực, tịnh tiền thứ sở hoạch hán nhân diệt bất cảm đời ngôn tác thủ cụ, Kiến tha từ lý dĩ thuộc trung nôi, tất nhiên thân sức kiến thủy huyện nha đoạn vô vọng vi khởi hấn chi sự đã tác ngã diệt bất tất đa sự biện chiết đồ phi vãng phục văn-thư. Kỳ hiện hoạch chi thanh quốc nhân đẳng, bất quá vãng lai quan báo, quân vô tư sự tính hình, vô tu thâm cứu. Trước cai thành Phan văn Thủy chuyển sức Hưng hóa trấn viên tực hành khai thích nhưng đương.

3A

Phong thâu đồn có bắt được 6 tên bọn Tiều Tư Tín v.v.

Vâng lời dụ : Cử Bắc thành tâu rằng Chiêu tấn châu triết bắt được người bên Thanh, kèm với tờ công văn phúc tư của Vân quý đốc phủ mọi lẽ. Nay chiếu tung đoạn phò bày chẳng qua những lời muốn giữ thể diện đó thôi, Vả chẳng bên nước Thanh đối với công việc biên phòng cũng rất hệ trọng, nên y cũng bất đắc dĩ, phải miễn cưỡng mà dùng câu văn đề che đậy cho các thuộc viên, để tránh sự nghi luận, nên mới có câu: huyện Kiến thủy đã tra sức cho Điều chính Định không được trở lại những nhiều, y đã cam kết cầu được êm chuyện, cùng là lần trước ta bắt được người Thanh, mà cũng không dám ngờ lời đòi lại. Coi đó đủ biết lời lẽ của y đã đuối, tất nhiên phải nghiêm sức cho huyện nha Kiến-thủy không được gây hấn làm quàng, thì ta cũng bất tất phải biện luận cho tổn phí văn thư qua lại. Còn như bọn người Thanh mà ta đã bắt được đó, chẳng qua là bọn qua lại đề thông tin, chừng không có ý gây sự, thì cũng chẳng cần tra cứu đến cùng. Vậy sức cho Phan văn Thủy ở thành chuyển sức cho viên trấn Hưng hóa lập tức phóng thích bọn ấy, rồi...

堂宣示伊等越境私行理該從嚴懲辦但朝廷務從寬大不屑苛求所以特加開放伊等嗣宜倍加感懼若猶惹起事端必行拿究重治不恕竝通飾該鎮轄沿邊諸州土目恪守疆垣毋得輕過彼界如金子河北圈本之接壤等處必行重懲不恕若他越境惹釁即行解鎮嚴懲○又

諭據北城奏報清國臨元鎮臨安府擅派兵壯來索屬興化鎮之豐收屯該城一面派兵前往備禦一面具奏等語頗該汎地界與清國毗連而畛域已截然矣念該國邊臣如此好事在我惟當處置得宜方重國

đường tuyên thị y đảng việt cảnh tư hành lý cai tùng nghiêm trừng hiện. Đản triều đình vụ tùng khoan đại bá tiết hà cầu sở dĩ đặc gia khai phóng, y đảng tự nghi bội gia cảm cụ; nhược do nhạ khởi sự đoan tất hành nã cứu trọng trị bất thứ. Tịnh thông sức cai trấn hạt duyên hiên chư châu thổ mục khác thủ cương ngự, vô đắc khinh quá bỉ giới như Kim-tử, Hà-bắc Khuyên-hồn chi tiếp nhường dẳng xứ, tất hành trọng trừng bất thứ. Nhược tha việt cảnh nha hấn tức hành giải trấn nghiêm trừng.

Hựu dụ : cứ Bắc-thành tấu báo Thanh-quốc Lâm nguyên trấn Lâm-an phủ thiện phái binh tráng lai tác thuộc Hưng-hóa trấn chi Phong-thâu đồn, cai thành nhất diện phái binh tiền vãng bị ngự, nhất diện cụ tấu dẳng ngữ, phủ cai tấn địa giới dữ Thanh quốc ty liên nhi chần vực dĩ tiết nhiên hỹ. Niệm cai quốc biên thần như thứ hiếu sự, tại ngã duy đương xử trí đắc nghi phương trọng quốc.

trước mặt báo cho chúng biết ; việc qua biên giới lên lút như vậy ; lẽ ra phải trừng phạt nặng. Nhưng vì triều đình muốn tỏ độ lượng khoan-hồng không bỏ đếm xỉa, nên mới đặc cách gia ơn phóng thích, bọn chúng nên phải bội phần cảm kích. Nếu còn gây chuyện lời thòi, lập tức nã bắt trị tội rất nặng chứ chẳng khoan dung. Đồng thời thông sức cho thổ mục các châu ở biên giới, cần phải kính cần giữ vững biên thù, không được khinh thường vượt qua các vùng Kim-tử, Hà-bắc, Khuyên-hồn những nơi giáp giới ấy, thì sẽ trị tội rất nặng không tha. Vì bằng bọn chúng vượt qua bờ cõi gây hấn, thì lập tức bắt giải về trấn nghiêm trị.

Lại dụ rằng : cứ như lời tấu của Bắc-thành nói : phủ Lâm-an thuộc trấn Lâm-nguyên bên Thanh-quốc tự tiện phái binh tráng sang sục sạo tại đồn Phong-thâu thuộc trấn Hưng-hóa ; thành đó đã một mặt phái binh đi phòng-ngự, một mặt đệ tờ tâu về, v.v...

Xét thấy cửa tấn liền với địa giới bên Thanh, bờ cõi giới hạn hiện đã rõ ràng. Thế mà biên-thần bên Thanh vẫn còn hiếu sự như thế thì về phần ta, chỉ nên xử trí thế nào cho hợp sự nghi mới trọng quốc...

體著該城潘文環派戶曹鄧文和統管堅銳十奇阮
廷普管將城轄弁兵一千名并象十匹兵仗整備速
往按守興化鎮城抵鎮日卽摘出該弁兵三百名併
與前派鎮兵士兵三百名該前後六百名支給餉例
錢米及象五匹均往召晉州量去豐收屯半日程擇
地駐札備禦○又

諭據北城奏稱轉據興化武文信等報稱目今清兵現
在豐收平盧二峒夾界處按守武文信等亦將兵在
此相守俟命等語仍併遞清人所投豐收屯日公文
等角頗清人前此事事欲占便宜故張大聲勢耳今

thề. Trước cai thành Phan văn Thúy phái hộ-tào Đặng văn Hòa, thống-quản Kiên Nhuệ, thập-cơ Nguyễn đình Phở, quân tướng thành hạt biên binh nhất thiên danh tinh tượng thập thất binh tượng chỉnh bị, tốc vãng án thủ Hưng-hóa trấn thành. Đề trấn thật tức trích xuất cai biên binh tam bách danh tinh dữ tiền phái trấn binh sĩ binh tam bách danh, cai tiền hậu lục bách danh, chi cấp hượng lệ tiền mễ cấp tượng ngũ thất, quân vãng Chiêu tấn châu lương khứ Phong thâu đồn bán nhật trình trách địa trú trát bị ngự Hựu dụ: cứ Bắc-thành tấu xưng chuyển cứ Hưng-hóa Võ văn Tin đẳng báo xưng mục kim thanh binh hiện tại Phong-Thâu Bình-lư nhị động giáp giới xứ thủ Võ văn Tin đẳng diệt tương binh tại thủ tương thủ sĩ mệnh Ắng ngữ nhưng tinh đệ Thanh nhuân sở đầu Phong-thâu đồn mục công-văn đẳng giác, Phả Thanh nhân tiền thủ sự sự dục chiếm tiện nghi, cố trương đại thanh thế nhĩ. Kim

4A

thề. Vậy sức cho Phan-văn-Thúy ở thành đó phái ngay viên hộ-tào Đặng-văn-Hòa, và thống-quản kiên nhuệ thập cơ Nguyễn-dình-Phở, quân đốc 1.000 biên-binh của thành hạt cùng 10 thớt voi, đầy đủ khí giới, tức tốc kéo lên án giữ trấn thành Hưng-hóa. Hôm tới trấn lập tức trích lấy 300 tên trong số biên binh đó, hợp với 300 binh của trấn đã phái đến trước, cộng 600 tên, chi cấp lương thực tiền gạo chiếu lệ. kèm với 5 thớt voi kéo cả lên châu Chiêu-tấn, chỗ cách đồn Phong-thâu độ nửa ngày đường thì chọn lấy địa điểm đóng quân đề phòng ngự.

Lại dụ rằng : cứ lời tâu của Bắc-thành nói rằng : bọn Võ văn-Tin ở Hưng-hóa báo cáo rằng : hiện nay quân Thanh đương đóng ở nơi giáp giới 2 động Phong-thâu và Bình-lư, nên bọn Võ-văn-Tin cũng đã kéo binh đến đó đề phòng ngự, và có đệ cả mấy bức công-văn của bên Thanh gửi cho viên đồn Phong-thâu. Vậy xét thấy người Thanh trước đây việc gì cũng muốn chiếm lấy phương tiện, cho nên họ mới khoa trương thanh thế đó thôi. Thử...

觀其辭如云不可以才允安一人之故勞兵動衆及
畱待旬日兩成和好等語豈非他悔爲才允安所誤
故不覺其言之發露耶想他既要講和則我隨事酌
應動中機宜免致激成邊釁亦爲好事茲著潘文輝
轉飾鄧文和等飛飾武文信等且仍于現駐處按兵
與他相守俟他回答如何再行隨宜處置勿須輕率
致惹事端儻他先自退兵準武文信等一面由城具
奏一面撤兵回鎮不必畱兵防守俾免久冒嵐瘴俟
後事定再降諭施行免致他啓疑心○又

諭北城奏稱據舖日盧文裕經引清人名張澤並清國

quan kỳ từ như ván : « bất khả dĩ Điều doãn An nhất nhân chi cố lao binh động chúng. » cập : « lưu đãi tuần nhật lương thành hòa hảo », Đẳng ngũ khởi phi tha hối vi Điều doãn An sở ngộ, cố bất giác kỳ ngôn chi phát lộ gia.

Tưởng tha ký yêu giảng hòa, tắc ngã tùy sự chước ứng động trùng cơ nghi miễn tri kích thành biên hấn, diệt vi hảo sự

Từ trước Phan văn Thúy chuyển sức Đẳng văn Hòa đẳng phi sức Võ văn Tin đẳng thả nhưng vu hiện trú xứ án binh dữ tha tương thủ, sĩ tha hồi đáp như hà, tái hành tùy nghi xử trí, vật tu kinh suất tri nhạ sự đoan Thảng tha tiên tự thoái binh, chuẩn Võ văn Tin đẳng nhất diện do thành cụ tấu, nhất diện triệt binh hồi trấn, bất tất lưu binh phòng thủ tỷ miễn cử mạo lam-chương, sĩ hậu sự định, tái giảng dụ thi hành, miễn tri tha khái nghi tâm.

Hựu dụ : Bắc-thành tấu xưng cứ phổ mục Lư văn Dụ kinh dân Thanh nhân danh Trương Trạch tịnh Thanh quốc...

coi trong thư có đoạn nói rằng : « Chẳng nên vì cơ của một cá nhân Điều-doãn-An mà làm khó nhọc binh chúng », và câu : « hãy đợi mười hôm, hai bên sẽ thành công cuộc hòa hảo », vv. Như vậy chẳng phải là họ đã hối vi đã trót làm lỡ bởi Điều-doãn-An nên mới không nhận thấy rằng chính mình thõ lộ sự thực đó chăng ?

Vậy nay xét thấy rằng bọn chúng đã muốn giảng hòa, thì ta cũng nên tùy theo từng việc mà chằm chước, việc gì cũng trùng lẽ phải, đừng để cho nó kích động thành ra biên hấn, cũng là công việc tốt đẹp. Vậy sức cho Phan-văn-Thúy chuyển sức bọn Đẳng-văn-Hòa, cấp báo cho bọn Võ-văn-Tin, hãy cứ án binh ở chỗ đương đóng hai bên cùng giữ thế thủ, đợi xem bọn chúng phúc đáp thế nào, rồi sẽ tùy tiện xử trí, chớ nên khinh thường để gây ra vụ rắc rối. Thảng hoặc bọn chúng tự rút lui trước, thì chuẩn cho bọn Võ-văn-Tin, một mặt sẽ nhờ Thành đó đệ tờ tâu về, và một mặt triệt binh về trấn, chớ không cần lưu quân lại phòng thủ, để tránh sự lam chương cảm mạo ; đợi khi tình thế ổn định, rồi sẽ hạ dụ thi hành, để chúng khỏi đem lòng nghi hoặc.

Lại dụ rằng : Bắc thành tâu rằng cứ như phổ-mục (trưởng phổ) là Lư-văn-Dụ dẫn người bên Thanh tên là Trương-Thạch cùng bức...

臨元徵江府公文內敘刁允安將如何善辦從寔覆知等語已將張澤糜留仍抄出公文併遞具奏請旨各等因頗清國鎮府投遞文書必由邊汛接遞到鎮轉遞來城從無徑行照會該城之事今如此違越於理不當接受但念他來文專道刁允安之事亦非無因且須從中酌辨以了前局茲潘文璋已有旨宣召來京著權掌城印之黎文貴黎大綱鄧文和阮文謀等先將張澤於靜處不必刑訊但窮詰查明伊係誰廝僕何人屬付前來打探及搭附何人船艘緣從何路至此一一取具口供明白務要一二日內不得遲

Lâm nguyên Trưng giang phủ công văn, nội tự Điều doãn an tương như hà thiện biện tòng thực phúc tri đẳng ngữ. Dĩ tượng Trương Trạch mi lưu nhưng sao xuất công văn tinh đệ cụ tấu thỉnh chỉ các đẳng nhân.

Phả thanh quốc trấn phủ đầu đệ văn thư tất do biên tấn tiếp đệ đảo trấn, chuyển đệ lai thành tòng vô kính hành chiếu hội cai thành chi sự. Kim như thử vi việt ư lý bất đáng tiếp thọ. Dẫn niệm tha lai văn chuyên đạo Điều doãn An chi sự diệt phi vô nhân, thả tu tòng trung chức biện dĩ liễu tiền cục. Tư Phan văn Thúy dĩ hữu chỉ tuyên triệu lai kinh, trước quyền-chưởng thành-ấn chi Lê văn Quý, Lê đại Cương, Đặng văn Hòa, Nguyễn văn Miru đẳng, tiên tương Trương Trạch cơ lĩnh xứ bất tất hình tấn, dẫn cùng cật tra minh y hệ thụ tư học, hà nhân thuộc phó tiền lai đã thám cập đáp phụ hà nhân thuyền sưu; duyên tòng hà lộ chỉ thử, nhất nhất thủ cụ khẩu cung minh bạch vụ yêu nhất nhị nhật nội bất đắc tri.

5A

công văn của phủ Lâm-nguyên và Trưng-giang, trong công văn có nói : đối với việc Điều-doãn-An nên xử trí thế nào cho khéo, thì cứ thực phúc đáp v.v. Thì ở thành đã tam giam giữ tên Trương-Trạch và sao lại bức công văn đệ tâu đề đợi chỉ dụ các lễ v.v.

Vậy đáng lý ra thì một khi trấn phủ bên Thanh có tổng đệ văn thư ắt phải do cửa tấn ở biên ải tiếp đệ đến trấn, rồi mới chuyển đệ về thành chứ không có sự thể nào lại chiếu hội với thành bằng cách đi ngang tắt như vậy. Nay đối với việc ngang trái như thế, lẽ ra không nên tiếp nhận. Nhưng xét lại bản văn thư của họ đệ sang chỉ chuyên nói có việc Điều doãn An, thì cũng chẳng phải là không duyên cớ, vậy ta cũng nên xử trí một cách vừa phải, để kết thúc công việc đã qua. Còn nay Phan-văn-Thúy đã có chỉ triệu về kinh, thì sức cho viên quyền chưởng thành ấn là Lê-văn-Quý và Lê-đại-Cương, Đặng-văn-Hòa, Nguyễn-văn-Miru, trước hết hãy đem tên Trạch vào một nơi kín đáo, bắt tất phải dùng hình tra tấn; mà chỉ vặn hỏi tới cùng, tra xem y là tội tớ kẻ nào? và ai đã sai y sang đây do thám? khi sang đáp thuyền của ai? đi theo đường nào? nhất nhất phải lấy khẩu cung cho minh bạch, và chỉ trong vòng một hai ngày chứ đừng chậm trễ...

延卽併與清國公文原本派遞由部存案再當面開示伊越境潛來殆同細作本應拿送嚴懲念爾本官心存和好來文又極委曲言情但徑行咨會本城甚屬違例所以在城不有發遞公文業餘興化鎮具繇稟覆茲當遣伊回國可語爾官長以彼此疆域界限分明豐收屯原隸本朝猛梭地自屬清國不必深究而刁允安係我國人今旣返回自有處置則大局已完苟前者彼此微嫌亦由建水縣員徧聽細人爲刁允安所誤今刁允安一去不返亦是自取愆尤或心愧不敢返回亦未可知卽以此回覆上司何防職守

diện, tức tước dĩ Thanh quốc công văn nguyên bản, phái đệ do bộ tồn án. Tái đương diện khai thị y việt cảnh tiềm lai đãi đồng tế tác bản ứng nã tổng nghiêm trừng. Niệm nhĩ bản quan tâm tồn hòa hảo, lai văn hựu cực ủy khúc ngôn tình, dân kính hành tư hội bản thanh thâm thuộc vi lệ. Sở dĩ tại thánh bất hữu phát đệ công văn nghiệp sức Hung-hóa trấn cụ điều bảm phúc. Tư đương khiến y hồi quốc khả ngữ nhĩ quan trưởng dĩ bỉ thử cương vực giới hạn phân minh, Phong-thâu đôn nguyên lệ bản triều, Mãnh-thoa địa tự thuộc Thanh quốc bất tất thâm cứu. Nhi Điều-doãn-An hệ ngã quốc nhân, kim ký phản hồi tự hữu xử trí. Tắc đại cuộc dĩ hoàn. Cầu tiền giả bỉ thử vi hiềm diệt do Kiến-thủy huyện viên thiên thích tế nhân vi Điều doãn An sở ngộ, kim Điều doãn An nhất khứ bất phản, diệt thị tự thủ khiến vưu, hoặc tâm quý bất cảm phản hồi diệt vị khả tri, tức dĩ thử hồi phúc thượng ty hà phong chức thủ.

rồi hợp với bản công văn chính của bên Thanh, phái người đem ngay về bộ để lưu án. Hai là chỉ bảo tận mặt cho y biết rằng : việc y lên lút sang qua biên giới cũng chẳng khác gì việc sang do thám, nhẽ ra bắt giải về thành nghiêm trị. Nhưng vì xét thấy quan trên của chú, lưu tâm đến sự hòa hảo ; công văn gởi sang lời lẽ cũng rất ôn tồn ; chỉ vì tư sang chiếu hội với bản thành một cách ngang tắt như vậy, thực không hợp lệ. Bởi thế nên bản thành không phát đệ công văn ấy đi, mà đã sức cho trấn Hưng-hóa chỉ đem nguyên do phúc bảm. Vậy nay tha chú về nước, chú sẽ bảo viên quan trên của chú rằng : bờ cõi hai bên, giới hạn hiện đã phân minh ; đồn Phong-thâu nguyên thuộc về đất bản triều còn đất Mãnh-thoa tự nhiên thuộc về Thanh-quốc chẳng cần cứu xét kỹ nữa. Lại như tên Điều doãn An hệ thị người của nước ta, nay y đã trở về rồi sẽ có phương pháp xử trí. Như vậy là đại cục đã giải quyết xong, vì thử trước đây dòi bên có điều xích mích nhỏ nhen, cũng do viên huyện Kiến-thủy quá nghe lời kẻ tiểu nhân vi Điều-doãn-An xui nên lầm lỡ, thì nay tên Điều-doãn-An một đi không thấy trở lại, cũng là tự y mua lấy tội lỗi, hoặc giả xấu hổ không dám trở về, cũng chưa biết chừng ? Vậy chú về oàm lại cho quan trên biết mà đề phòng...

茲水中撈月徒費工夫可須安心毋須以此小故尙
懷疑訝等大意要令伊備悉前情其張澤日用須厚
給酒食而加心防備不得與外人傳語及挾帶文字
在城卽派出兵船護送至鎮河屯一面速派妥員將
部擬覆文交興化鎮精繕鈐用印篆該鎮卽派人別
從徑路前往伊屯付交張澤認領仍一體護調溯流
而上至清國交界處聽其自回○十三年宣光省摺
敘轄下聚隆社地分賭呪河南岸舊有石碑爲界
至茲仆折奉

旨著該撫遴委幹員前往伊處飾撥兵民備辦磚石需

tu thủy trung lao nguyệt, đồ phi công phu, khả tu an tâm, vò tu dĩ thử tiêu cố thương hoài nghi nhạ đẳng.

Đại ý yếu lệnh y bị tất tiền tình, kỳ Trương-trạch nhật dụng tu hậu cấp tửu thực nhi gia tâm phòng bị, bất đắc dĩ ngoại nhân truyền ngữ cập hiệp đới văn tự, tại thành tức phái xuất binh thuyền hộ tống chi Trấn-hà đồn, nhất diện tốc phải thỏa viên tương bộ nghĩ phúc văn giao Hưng-hóa trấn tịnh thiện kiểm dụng ấn triệu, cai trấn tức phái nhân biệt tùng kính lộ tiền vãng y đồn phó giao Trương Trạch nhận lãnh, nhưng nhất thể hộ diệu tổ lưu nhi thượng, chí Thanh-quốc giao giới xứ thính kỳ tự hồi.

Thập tam niên Tuyên-quang tỉnh tập tự: hạt hạ Tu-long xã địa phận Đồ-chú hà nam ngạn, cựu hữu thạch bi vi giới chí tu phó chiết. Phụng chỉ trước cai phủ lân ủy cán viện tiền vãng y xứ sức bắt binh dân bị biện chuyên thanh phu.

chứ nay làm việc mò trắng dưới nước, chỉ là uồng phí công phu, hãy nên an tâm, chứ đừng nên lấy điều nhỏ mọn mà vẫn đem lòng ngờ vực v.v.

Nói tóm lại, những đại ý kể trên cần phải cho y biết rõ nguyên ủy ; còn tên Trương-Trạch về sự nhật dụng cũng nên cung cấp đầy đủ về khoản rượu thịt, và phải gia tâm đề phòng kho đề cho y được cùng người ngoài nói chuyện hay là mang lên thư từ, thành trấn lập tức phái ngay binh thuyền hộ tống y đến đồn Trấn-hà, rồi một mặt phái một viên binh lợi đem bức công văn của bộ đã nghĩ sẵn, trao cho trấn Hưng-hóa viết lại đóng dấu tử tế, rồi trấn phái người đi theo đường tắt đến trước đồn đó trao cho Trương-Trạch nhận lãnh, tiện thể hộ tống theo ngược dòng sông đi lên, khi đến giáp giới nước Thanh, thì cho y tự-do trở về bản quốc.

Nam thứ 13, lĩnh Tuyên-quang tâu rằng. Trong hạt đó về địa phận xã Tu-long, ở nam ngạn sông Đồ-chú, thời xưa có bia đá làm giới mốc mà nay đổ gãy. Vâng chỉ dụ cho viên Trấn-phủ lựa, chọn lấy viên mẫn cán uỷ cho đến nơi, sức bắt binh dân sắm đủ gạch đá, các..

料卽將原碑樹起仍包砌左右後三面務期穩固再轉飾該土司竝所在社民嗣宜加心守護毋令清人攙越以明界分○十五年

諭茲據廣安護撫武濟摺敘兩廣總督來文懇飾清國漁戶商船駛回儻敢久站不遵請卽準驅逐等因該護撫請應自帶兵船前往曉令他回若敢抗拒卽行攻勦等語且去冬來茲清漁商船多有攙到海省洋分節令該省派員曉諭該夥取次駛回乃今尙有許多船幫往來停泊細察他情形不過止貪目前漁利非關別狀且事經前次投遞公文該兩廣總督旣知

liệu, tức tương nguyên bị thọ khởi nhưng bao thế tả hữu hậu tam diện vụ kỳ đôn cổ. Tái chuyển sức cai thổ ty tịnh sở tại xã dân tự nghi gia tâm thủ hộ vô lệnh Thanh nhân sam việt dĩ minh giới phân,

Thập ngũ niên, dụ tư cứ Quảng an hộ phủ Võ Tuấn tập tự : Lưỡng-quảng tổng-đốc lai văn khẩn sức Thanh-quốc ngư hộ thương thuyền sử hồi. Thảng cảm cứu trạm bất tuân, thỉnh tức chuẩn khu trục đẳng. Nhân cai hộ phủ thỉnh ứng tự đời binh thuyền tiền vãng hiệu lệnh tha hồi, nhược cảm kháng cự tức hành công tiêu đẳng ngữ.

Thả khứ đông lai tư Thanh ngư thương thuyền đa hữu sam đảo Hải-tĩnh dương phần tiết lệnh cai tỉnh phái viên hiệu dụ cai khoa thủ thứ sử hồi, nãi kim thượng hữu hứa đa thuyền bang vãng lai đình bạc. Tế sát tha tình hình bất quá chỉ tham mục tiền ngư lợi, phi quan biệt trang. Thả sự kinh tiền thứ đầu đệ công văn, cai lưỡng-quảng tổng đốc ký tri

thứ cần dùng, rồi dựng cái bia ấy lên đề xây gạch 3 mặt tả hữu và phía sau lưng. sao cho vững chắc. Lại chuyển sức cho thổ-ty cùng dân xã sở tại phải nên gia tâm gìn giữ, chớ để người Thanh lấn qua, cho rõ giới hạn.

Năm thứ 15, dụ rằng : Nay cứ viên hộ phủ tỉnh Quảng an là Võ Tuấn tâu rằng : Quan tổng-đốc Lưỡng Quảng gửi công văn sang khẩn sức cho các ngư hộ và thuyền buôn phải trở về bản quốc. Thảng hoặc kẻ nào còn dám ở lại không chịu tuân lệnh, yêu cầu bèn ta lập tức xua đuổi chúng về. Nhân thế viên Hộ phủ, xin tư đem binh thuyền đến các nơi hiệu thị cho chúng trở về ; nếu dám kháng cự sẽ đánh dẹp ngay.v.v.

Vả lại từ mùa đông năm ngoái đến nay, thuyền đánh cá thuyền buôn của người Thanh có một số đông đã dám lấn sang phần bờ tỉnh Hải-dương, mấy lần ra lệnh tỉnh đó phái viên đi hiệu thị, chúng đã lần lượt trở về, thế mà ngày nay lại còn có nhiều thuyền qua lại trú đóng. Nhưng xét kỹ tình hình bọn chúng chẳng qua chỉ tham mối lợi trước mắt, chứ không quan hệ đến tình trạng nào khác. Vả lại việc này, cứ xét công văn gửi sang lần trước, thì viên Tổng đốc Lưỡng quảng đã biết..

認者卽飾邊吏招回則該清源船幫自當及早駛去
何故尙有數百成幫久站不去此奏似屬張大其事
著武濟量撥屬省弁兵仍派出幹員管將兵船前往
會同雲屯桂封州縣員抵清船泊所催集該船幫頭
目具將該督來文抄出當面曉示仍勒令該等於旬
日內駛回該國洋分儻該夥仍然久站徜徉不妨量
行分派兵勇自領兵船前去復催該夥頭目曉令自
回若敢妄行抗拒準爾卽將該清船全夥痛加勦捕
此係出於不得已耳且事關鄰境爾當如何申飾派
員善爲開曉務俾他自屈服毋須藉端惹事可也

nhận cứu, tức sức biên lại chiêu hồi, tặc cai Thanh ngư thuyền bang tự đương cấp tảo sử khứ, hà cố thượng hữu số bách thành bang cứu trạm bất khứ? Thử tấu tự thuộc trương đại kỳ sự. Trước Võ Tuấn lượng bát thuộc tỉnh biên binh, nhưng phái xuất cán viên quản tượng binh thuyền tiền vãng hội đồng Vân-đồn Hoa-phong châu huyện viên đề Thanh thuyền bạc sở, thời tập cai thuyền bang đầu mục cụ, tương cai tổng-đốc lai văn sao xuất đương diện hiểu thị, nhưng lạc lệnh cai đẳng ư tuần nhật nội sử hồi cai quốc dương phần. Thắng cai khóa nhưng nhiên cứu trạm thắng dương, bất phương lương hành phân phái binh dũng, tự lãnh binh thuyền tiền khứ phúc thời cai khóa đầu mục hiểu lệnh tự hồi. Nhược cảm vọng hành kháng cự, chuẩn nhĩ tức tương cai Thanh thuyền toàn khóa thống gia điều bồ, thử hệ xuất ư bất đắc dĩ nhĩ. Thả sự quan lân cảnh, nhĩ đương như hà thân sức phái viên thiện vi khai hiểu vụ tỷ tha tự khuất phục, vô tu tạ đoan nhạ sự khả dã.

7A

nhận lỗi, sức cho quan lại biên-giới gọi chúng trở về, thì bọn thuyền bang đánh cá bên Thanh phải sớm kéo đi nơi khác, có sao còn có mấy trăm thành đoàn đã lâu chẳng chịu bỏ đi? Coi đó thì tờ tấu này hầu như việc làm phóng đại. Vậy sức cho Võ-Tuấn phải liệu phân phát biên binh trong lĩnh, trao cho một viên miễn cán quản đốc binh thuyền tới nơi, hội đồng với các viên châu huyện Vân-Đồn, Hoa-Phong đến chỗ thuyền của người Thanh đương đầu, triệu tập các đầu mục thuyền bang, đem bản sao của Tổng-đốc bên Thanh ra trước mặt bọn chúng để hiểu thị, rồi bắt buộc bọn chúng chỉ trong mười ngày đều phải quay về phần bờ nước chúng. Vì bằng bọn đó vẫn cứ như nơ đồ để lại, thì chẳng ngại chi về việc phân phái binh dũng, tự lãnh binh thuyền tới nơi thời thúc bọn đầu-mục lần nữa, bảo chúng tự động rút đi. Nếu chúng lại dám liều mạng kháng cự, chuẩn cho các người cứ việc thẳng tay đánh bắt, đó là việc bất-đắc-dĩ mà thôi. Nhưng việc này có quan hệ đến bờ cõi láng giềng, vậy người phải làm thế nào, sức rõ cho phái viên kiểm lời hiểu thị khéo léo, để chúng khuất phục đừng nên mượn cớ gây thành việc lớn là được

紹治三年

諭茲據宣光摺敘該轄永綏縣聚隆社地方夾清國界限處原有石碑一座現茲這碑倒折聲請另製新碑其碑請照舊鐫刻竝建造瓦亭設立汛所與夫遴設百戶派撥汛兵各等款覽奏殊屬可鄙且樹立碑所以示徵信而正界疆一成而不可易況這碑原係會同清國建立事體尤屬關重日久如或倒墜不防隨宜修整茲該省員率請另製新碑誌文却又依原鐫刻是新碑而舊年號不惟窒礙難行再邊疆無事之日忽然設汛派兵則多事更張不免起人疑訝見識

Thiệu-trị tam niên, dụ: tư cứ Tuyên-quang tập tự cai hạt Vĩnh-tuy huyện Tu-long xã địa phương giáp Thanh quốc giới hạn xứ nguyên hữu thạch bi nhất tòa, hiện tư bi đảo chiết thanh tỉnh lãnh chế tân bi, kỳ bi thỉnh chiếu cứ tuyên khắc, tịnh kiến tạo ngõa đình, thiết lập tấn-sở dữ phu lân thiết bá-hộ phái bát tấn binh các đẳng. Khoản lăm tấu thù thuộc khả bỉ, thọ lập bi sở dĩ trung tin nhi chính giới cương, nhất thành nhi bất khả dịch. Huống giá bi nguyên hệ hội đồng Thanh quốc kiến lập, sự thể vụ thuộc quan trọng; nhật cử như hoặc đảo truy bất phòng tùy nghi tu chỉnh, tư cai tỉnh viên suất tỉnh lãnh chế tân bi chi, văn khước hựu y nguyên khắc thị tân bi nhi cứ niên hiệu, bất duy trất ngại nan hành, tái biên cương vô sự chi nhật hốt nhiên thiết tấn phái binh tắc đa sự canh trương, bất miễn khởi nhân nghi nhạ. Kiến thức.

7B

Thiệu trị năm thứ ba dụ rằng: Cứ lời tâu của Tuyên quang nói về địa phương xã Tu-long huyện Vĩnh-tuy thuộc hạt đó là chỗ giáp giới đất Thanh-quốc, nguyên có 1 tòa bia đá hiện nay bia ấy đã gãy xin chế 1 tòa bia mới, mà cũng chiếu theo bia cũ để khắc, và xin dựng ngôi đình lợp ngói, thiết lập ra tấn sở cùng việc chọn người đặt ra một chức bá hộ để điều khiển tấn binh v.v. Coi qua tờ tấu thực đáng khinh bỉ. Bởi vì dựng bia là để tượng trưng sự tin chắc và làm thẳng thắn giới hạn cõi bờ, một phen dựng thành không thể thay đổi được nữa.

Huống chi bia này nguyên ta đã hội đồng với bên Thanh quốc để dựng nên, sự thể rất là quan trọng; ví thử lâu ngày có bị đồ gãy, can chi lại chẳng tùy tiện sửa chữa, mà nay tỉnh viên vội vàng xin tạo bia mới, văn bia khắc theo như cũ. Thế là bia mới mà niên hiệu cũ, chẳng những trở ngại khó nổi thi hành; hai nữa biên cương đương ngày vô sự, thốt nhiên đặt ải phái binh, nhiều sự thay đổi, sao khởi đề cho người ta nghi hoặc? kiến thức...

似此卑鄙殊屬不通此次姑著傳旨申飾這碑著依舊樹立再行隨勢黏補包砌務得十分穩固仍就近酌撥聚隆堡兵並所在社民常加守護毋使清人攙越以明界限至如所請瓦建碑亭一款準雇撥近便民夫起辦以蔽風雨事清聽其開銷餘所請各款不合著毋須議○四年諒山摺敘清國太平府各敘本國樂窩社民沈錦澤等追匪誤入該界該已飾回等語經奉窮查無有此名奉

旨據奏沈錦澤等越界拿匪經爲清國太平府攔截押送來文顯有指出人名社號委係邊地漏棍冒差出

欽定大南會典事例

禮部邦交

申屬案疆

卷二百二十一

八

境惹出事端豈應置之不問著該署撫陳玉琳廣行偵探查拿務獲該夥到案究問懲辦毋得賂賂攔過且事關邊疆所應嚴行防範著諒平二省申飾各府縣州並沿邊堡汛人等嚴戒軍民不得攙入他境以峻邊防

tự thủ ty hi thù thuộc bất thông, thủ thù cô trước truyền chỉ thân sức. Giá bi trước y cự thợ lập tái hành tùy thế niên bồ bao thể vụ đặc thập phần ổn cố, nhưng tự cận chước bát Tu-long bảo bình tình sở tại xã dân, thường gia thủ hộ vô sử Thanh nhân sam việt dĩ minh giới hạn. Chỉ như sở thỉnh ngỗ kiến bi đình nhất khoản chuẩn cố bát cận tiện dân phu khởi biện dĩ tế phong vũ, sự thanh thỉnh kỳ khai tiêu dư sở thỉnh các khoản bất hợp trước vô tu nghi.

Từ niên, Lạng-sơn tập tự Thanh-quốc Thái-bình phủ tư tự bản quốc Lạc-oa xã dân Trầm-cầm-Trạch đẳng, truy phi ngô nhập cai giới cai dĩ sức hồi ; đẳng ngữ kinh phụng cùng tra vô hữu thủ danh. Phụng chỉ : cứ tấu Trầm cầm Trạch đẳng việt giới nã phi kinh vi Thanh quốc Thái bình phủ lan tiết áp tống lai văn hiền hữu chỉ xuất nhân danh xã hiệu, ủy hệ biên địa lậu còn mạo sai xuất...

hèn thấp như vậy, thực là bất thông, lần này hãy tạm truyền chỉ khiển trách. Còn tấm bia kia thì cứ để nguyên như cũ dựng lên, rồi sẽ tùy thế gắn vá xây bọc chung quanh, sao cho mười phần vững chắc, rồi sau liệu bắt lính đồn Tu-long gần đó cùng với dân xã sở tại, thời thường gia tâm coi giữ chớ để người Thanh lẩn qua, cho được phân minh giới hạn. Còn khoản xin gạch ngôi để dựng đình bia, thì cho phép mượn dân phu ở nơi cận tiện khởi công xây dựng để che mưa gió, khi làm xong cho được khai số tiêu phi. Còn các khoản xin khác đều không hợp lý khởi cần bàn đến.

Năm thứ 4, tỉnh Lạng-sơn tâu về việc phủ Thái-bình bên nhà Thanh có tư sang rằng : dân xã Lạc-oa là bọn Trầm cầm Trạch bên nước ta khi đuổi thổ phi đã lờ xâm nhập địa giới phủ đó hiện đã sức đuổi chung về ; Nhưng theo lời tra xét đến cùng, không có tên ấy. Nay vâng chỉ dụ rằng : Căn cứ vào tờ tâu thì bọn Trầm cầm Trạch vượt qua biên giới đuổi bắt thổ phi, đã bị viên phủ Thái-bình bên Thanh đón bắt và hồn công văn gửi sang lại chỉ rõ tên người tên xã ? thế thì bọn kia là quan còn đồ ăn núp ở nơi biên giới mà chúng mạo danh về việc xuất...

8b

cảnh nhạ xuất sự đoan, khởi ứng tri chi bất vấn. Trước, cai thự phủ Trần ngọc Lâm quảng hành trình thám tra nã vụ hoạch cai khóa đảo án cứu vấn trùng hiện, vô đắc lược lược các quá.

Thả sự quán biên cương sở ứng nghiêm hành phòng phạm. Trước Lạng, Bình nhị tỉnh thân sức các phủ huyện châu tỉnh duyên biên bảo tẩn nhân đẳng nghiêm tập quân dân bất đắc sam nhập địa cảnh dĩ tuần biên phòng.

8B

cảnh đề gây ra vụ rắc rối, nhẽ nào có thể bỏ qua mà không cứu xét ? Vậy sức cho viên thư-phủ tỉnh đó là Trần-ngọc-Lâm mở rộng công việc trình sát, nã bất kỳ được bọn chúng đem về tra cứu trùng trị, không được lạo thảo bỏ qua. Vả lại việc này rất quan hệ đến biên cương, phải nên đề phòng nghiêm ngặt. Vậy sức cho hai tỉnh Lạng, Bằng, thông sức cho các phủ, huyện, châu và các nhân viên đồn bảo ở dọc biên giới, nghiêm cấm quân dân không được lặn vào bờ cõi bên đó, đề tôn trọng việc biên phòng..

拯卹

凡清國官船漂到均厚加資送仍繕具公文投遞
該國督撫知照若係私船照例給發錢米聽其隨
便搭回或居住營生無有發送

嘉隆三年清國商民被風漂到廣治平定該十名
奉

準該等由陸路回國加給每名糧米一斛錢一貫○又
廣南疏紋清國福建省陳陞泰商船一艘泊入該處
舵水並文武兵該三十四人奉

旨此次清船係是因公漂泊非是外國漂船者比該文

Chứng tuất

Phàm Thanh-quốc quan thuyền phiêu đảo; quân hậu gia tư tống nhưng thiện cụ công văn đầu đệ cai quốc đốc-phủ tri chiếu Nhược hệ tư thuyền chiếu lệ cấp phát tiền mễ thỉnh kỳ tùy tiện đáp hồi hoặc cư trú doanh sinh vô hữu phát tống.

Gia-Long tam niên, Thanh quốc thương dân bị phong phiêu đảo Quảng-trị Bình-định cai thập danh. Phụng chẩn cai đẳng do lục lộ hồi quốc; gia cấp mỗi danh lương mễ nhất học, tiền nhất quan.

Hựu Quảng-nam sơ tự : Thanh quốc Phúc Kiến tỉnh Trần thăng-Thái thương tào nhất sưu bạc nhập cai xứ; đà thủy tịnh văn võ binh cai tam thập tứ nhân. Phụng chỉ thử thứ Thanh tào hệ thị nhân công phiêu bạc, phi thị ngoại quốc phiêu tào giả tỷ, cai văn.

Chứng tuất

(Công việc cứu giúp)

Phàm các thuyền công bên Thanh trôi dạt sang ta đều được thêm phần giúp đỡ, rồi thảo công-văn đệ sang viên đốc-phủ bên đó tri chiếu. Nếu là thuyền của tư nhân, thì chỉ chiếu lệ cấp phát tiền gạo rồi cho tùy tiện đáp thuyền khác trở về, hoặc ở lại tìm kế sinh nhai, thì không có lệ phát tống (hộ tống).

Gia-Long năm thứ 3, thuyền buôn của dân Thanh bị bão trôi dạt sang Quảng-Trị, Bình-Định cộng 10 tên. Phụng chuẩn cho bọn đó theo đường bộ trở về nước; cấp thêm cho mỗi tên 1 học gạo ăn và 1 quan tiền.

Lại tỉnh Quảng-Nam dâng sớ kể rằng : có 1 đầu buôn của tên Trần thăng-Thái người tỉnh Phúc-kiến bên Thanh, trôi dạt vào địa phận tỉnh ấy; trên tàu thủy thủ cùng nhân viên văn võ 34 người. Phụng chỉ rằng : lần này tàu của bên Thanh là nhân công vụ mà phiêu bạc, không thể ví tàu nước khác phiêu bạc được. Vậy 4 nhân viên...

武兵四人所當別待宜飾明鄉社揀擇舖舍一座許該兵等居駐並發明鄉社每日官錢三貫辦買食饌存一切日用油蠟等物隨宜給發務在豐厚仍委灘川縣員並隊長一率兵五名就該駐舖款待仍派員人護送該等先行照認原帶公文由驛就諒山關回國餘艙長舵水等另準給錢一百貫米一百方俟順裝載回唐○六年廣義疏敘清國福建省公差小艙船一艘漂到該轄差役並水手該十二人奉

準先給公差二名各錢十貫驛遞來

不再給白金二十兩綢一疋芳纒二疋細布二疋

võ binh tứ nhân sở đương biệt đãi, nghi sức Minh-hương xã dẫn trách phổ xá nhất tòa kừa cai binh đẳng cư trú; tịnh phát Minh-hương xã mỗi nhật quan tiền tam quán biện mãi thực soạn tồn nhất thiết nhật dụng du lập đẳng vật, tùy nghi cấp phát, vụ tại phong hậu, nhưng ủy Duy-xuyên huyện viên tịnh đội trưởng nhất suất binh ngũ danh, tự cai trú phổ khoản đãi, nhưng phái viên nhân hộ tổng cai đẳng, tiên hành chiếu nhận nguyên đời công vầu do dịch tự Lạng-sơn n quan hồi quốc. Dư tào trưởng dà thủy đẳng lánh chuẩn cấp tiền nhất bách quán, mẽ nhất bách phương, sĩ thuận trang tải hồi đương.

Lục niên, Quảng-nghĩa sở trị: Thanh quốc Phúc-kiến tỉnh công sai tiêu tào thuyền nhất sưu phiêu đảo cai hạt, sai dịch tịnh thủy thủ cai thập nhị nhân. Phụng chuẩn tiện cấp công sai nhị danh các tiền thập quán dịch đệ lai. Tái cấp bạch kim nhị thập lượng, trừ nhất thất, phương-the nhị thất, tế bổ nhị thất.

văn võ trên lầu đó, phải nên biệt đãi, và nên sức rõ cho xã Minh hương mỗi ngày 3 quan tiền để mua thực phẩm, và hết thầy các thứ nhật dụng như dầu, sáp, v.v. phải nên tùy nghi cấp phát miễn sao đầy đủ; lại ủy cho viên huyện Duy Xuyên cùng 1 đội trưởng, 5 binh sĩ tới chỗ họ tạm trú, khoản đãi ăn cần lại phái nhân viên đi hộ tổng, và trước phải chiếu nhận vào bản công văn hiện mang theo đó để họ theo đường trạm lên cửa ải Lạng-sơn để về nước. Ngoài ra như thuyền trưởng và bọn thủy thủ, thì sẽ cấp riêng cho 100 quan tiền, 100 phương gạo dợt dịp thuận gió sẽ trở về Tàu.

Năm thứ 6 lĩnh Quảng Ngãi dâng sớ kể rằng: có 1 chiếc tàu công sai hạng nhỏ của lĩnh Phúc kiến bên Tàu trôi vào hạt đó, các sai dịch và thủy thủ cộng 12 người. Phụng chuẩn cấp trước cho 2 tên công sai đều 10 quan tiền do trạm đưa đến, lại cấp thêm 20 lượng bạc, 1 tấm lụa, 2 tấm phương the, 2 tấm vải nhỏ...

并供頓錢每日三貫由前途所在官飾辦每日三
餐先行領遞原帶表文公文由驛回國其水手十
名各給錢五貫來

京隨後送回○九年平和摺敘清國福建省臺灣
北路左營李千總蕭元侯回貫限消赴職被風漂
泊海門沙岸該九名一氏奉

旨優給官錢六十貫糧米二十七方絹四疋布十九疋
並飾撥船載遞來京再加給蕭元侯寶藍八絲蟒袍
一件天青牛郎素紗馬褂一件二藍線紗圍花長衫
一件雪白尺花紬袴一件赤纓帽一頂官綠腰帶一

tính cung đốn tiền mỗi nhật tam quán, do tiền đồ sở tại quan sức biện mỗi nhật tam xan tiền hành lãnh đệ nguyên đời biểu-văn công-văn do dịch hồi quốc; kỳ thủy thủ thập danh các cấp tiền ngũ quán, lai kinh tùy hậu tống hồi.

Cửu niên, Bình-hòa tẩu tự : Thanh quốc Phúc kiến tỉnh Đài-loan bắc lộ tả dinh Lý-thiên-tổng Tiêu-nguyên-hầu hồi quán hạn tiêu phó chức bị phong phiêu bạc hải môn sa ngại, cai cửu danh nhất thị. Phụng chỉ ưu cấp quan tiền lục thập quán, lương mẽ nhị thập thất phương, quyển tứ thất, hổ thập cửu thất lịnh sức bát thuyền tải đệ lại kinh, tái giá cấp Tiêu-nguyên-hầu: hửu-lam bát-ty măng-bào nhất kiện, thiên-thanh ngư-lang tổ-sa mã-quả nhất kiện, nhị-lam tuyền-sa đoàn hoa trường sam nhất kiện, tuyết bạch xích hoa trừu khổ, nhất kiện, xích anh mạo nhất đỉnh; quan lục yêu đời, nhất

với số tiền cung đốn mỗi ngày 3 quan, do sở-tại ở dọc đường sắm sửa mỗi ngày 3 bữa cơm, đề họ lãnh trước biểu-văn và công-văn theo đường trạm về nước; còn 10 tên thủy-thủ đều cấp cho 5 quan tiền đề họ vào kinh, tùy tiện sau này sẽ đưa về nước.

Năm thứ 9, hạt Bình-hòa tẩu rằng: Bên thanh tỉnh Phúc-kiến về bắc lộ Đài-loan viên Lý-thiên-tổng là Tiêu-nguyên-hầu về quê nghỉ hết hạn, khi trở lại nhậm chức, thuyền bị bão bạt vào bãi cát cửa bể hạt đó, trong thuyền có 9 đàn ông 1 đàn bà. Phụng chỉ ưu đãi cấp cho 60 quan tiền, 27 phương gạo lương 4 tấm lụa, 19 tấm vải, cùng là bắt thuyền chở về kinh sự, lại cấp thêm cho Tiêu-nguyên-hầu: 1 cái hửu-lam bát-ty măng-bào; 1 cái thiên thanh ngư lang tổ sa mã quả, 1 cái nhị lam tuyền sa đoàn hoa trường sam, 1 mũ xích-anh, 1 đai lưng màu quan-lục,...

條蚊帳一件鞋襪一對該妻許秀英玉藍大曹綾衫
一件大赤繡花裙一件雪白尺花紬袴一件該兵六
名家三人小帽九頂青布長衫九件青絹腰帶九
條鞋襪九對黑布馬褂九件赤繡細袴六件白布袴
三件又加給同幫主僕白金六十兩錢一百貫仍各
派委員兵護送回國○十三年富安摺紋清國福建
省把總許寧安師船泊到該轄船內兵民共一百
九十二員人具有器械砲礮等項奉

準該船人等由陸回國其砲礮等項畱寄在富安省

謹按明命十六年清國春間砲礮等項至十七年
奉派員由海道就廣東省交該督部堂檢認

điều, vắn trường nhất kiện, ngoa vạt nhất đôi. Cai thè Hứa tú-Anh ngọc-lam đại-tào lạng. Sam nhất kiện, đại xích tú hoa quần nhất kiện, tuyết bạch xích hoa trừu khổ nhất kiện ; cai bính lục danh, gia nhân tam danh ; tiều mao cửu đình, thanh bố trường sam cửu kiện, thanh quyển yêu đới cửu điều. ngoa vạt cửu đôi, hắc bố mã-quải cửu kiện, xích kiển trừu khổ lục kiện; bạch bố khổ tam kiện. Hựu gia cấp đồng bang chủ bộc bạch kim lục thập lượng, tiền nhất bách quán, nhưng các phái ủy viên binh hộ tống hồi quốc.

Thập tam niên, Phú-an tấu tự : Thanh quốc Phúc-kiến tỉnh bả-tổng Hứa ninh An sư thuyền bạc đảo cai hạt, thuyền nội binh dân cộng nhất bách cửu thập nhị niên nhân cụ hữu khí giới pháo đạn đẳng hạng. Phụng chuẩn cai thuyền nhân đẳng do lục hồi quốc, kỳ pháo đạn đẳng hạng lưu ký tại Phú an tỉnh.

(Cần án : Minh-Mạng thập lục niên, Thanh quốc tư vấn pháo đạn đẳng hạng. Chí thập thất niên phụng phái viên do hải đạo tự Quảng-dông tỉnh giao cai đốc bộ đường kiểm nhận).

10B

1 bức màn che muỗi, 1 đôi giày ; vợ là Hứa tú-Anh, 1 áo lụa ngọc-lam đại-tào 1 tấn quần đại xích thêu hoa, 1 dây lưng nhiều hoa mẫu tuyết bạch xích ; binh lính 6 tên : gia-nhân 3 tên 9 cái mũ nhỏ, 9 chiếc áo dài vải xanh, 9 chiếc dây lưng lụa xanh, 9 đôi giày, 9 chiếc mã-quải bằng vải đen, 6 chiếc dây lưng thứ trừu tơ đỏ, 3 chiếc dây lưng vải trắng. Lại cấp thêm cho chủ và tứ đồng bang 60 lạng bạc, 100 quan tiền, mà vẫn phái ủy quan binh hộ tống cho trở về nước.

Năm thứ 13, tỉnh Phú-An tâu : bên Thanh tỉnh Phúc-kiến viên bả-tổng là Hứa Ninh-An có binh thuyền dạt vào địa hạt đó, trong thuyền cả binh dân cộng 192 người có đủ khí giới súng đạn, v.v. Phụng chuẩn cho những người trong thuyền đó theo đường bộ trở về nước; còn súng đạn các thứ hãy giữ lại tỉnh Phú-An (Cần án : Minh-Mạng năm thứ 16, bên Thanh có tư hỏi về các thứ súng đạn, v.v. Đến năm thứ 17, phụng phái-viên theo đường bề lời lĩnh Quảng đông trao cho đốc-bộ đường kiểm nhận các thứ.

又給把總員白金十五兩絹四疋百總員白金十兩絹三疋步兵水兵每名白金二兩布一段帶客每名白金二兩其輿夫程廩仍飾前途諸地方按次照給

○ 明命十二年清國福建省監生陳榮虹同船眷屬人等漂到平定鎮奉

旨賞給陳榮銀二十兩衣二領裙二腰已故之革員李振青春日賞銀二十兩該妻陳氏妻母伍氏亦各賞衣二領裙二腰仍派出員兵船艘護送回國○十四年

Hạ cấp bá-tổng viên bạch kim thập ngũ lượng, quyển tứ thất, bá-tổng viên bạch kim thập lượng quyển tam thất, bộ binh thủy binh mỗi danh bạch kim nhị lượng, bố nhất đoạn; đáp khách mỗi danh bạch kim nhị lượng, kỳ dư phụ trình lâm nhưng sức tiền đồ chư địa phương án thứ chiếu cấp.

Minh-Mạnh thập nhị niên, Thanh quốc Phúc-kiến tỉnh giám-sinh Trần-Khải tịnh đồng thuyền quyển thuộc nhân đảng phiêu đảo Bình-dịnh trấn. Phụng chỉ thưởng cấp Trần-Khải ngân nhị thập lượng, y nhị lãnh, quần nhị yêu, dĩ cố chi cách viên Lý chấn Thanh quyển nhật thưởng ngân nhị thập lượng, cai thê Trần thị, thê mẫu Ngũ thị diệt các thưởng y nhị lãnh quần, nhị yêu, nhưng phái xuất viên binh thuyền suu hộ tổng hội quốc.

Thập tứ niên .

Lại cấp cho viên bá-tổng 15 lạng bạc, 4 tấm tơ lụa, viên bá-tổng 10 lạng bạc, 3 tấm lụa, bộ binh thủy-binh mỗi tên 2 lạng bạc, 1 tấm vải, khách đáp thuyền mỗi tên 2 lạng bạc; còn phu xe lương ăn lúc đi đường thì sức cho các địa phương ở dọc đường sẽ chiếu thứ tự đề chu cấp.

Minh-Mạng năm thứ 12, bên Thanh tỉnh Phúc-kiến, viên Giám-sinh là Trần-Khải cùng các người bà con trong thuyền, trôi dạt đến trấn Bình-dịnh. Phụng chỉ thưởng cấp cho Trần-Khải 20 lạng bạc, 2 tấm áo, 2 chiếc quần; viên quan bị cách đã chết rồi tức Lý-chấn-Thanh, gia-quyển được thưởng 20 lạng bạc, vợ là Trần-thị, mẹ vợ là Ngũ-thị cũng đều thưởng 2 tấm áo, 2 chiếc quần, và cũng phái quan binh đem binh thuyền hộ tổng họ về nước.

清國風難官兵前經派出兵船訂期護送回國今據派員黎文富等馳奏該難弁外委梁國棟物故等語覽奏亦為憫惻著發出朱錦一枝帛三疋布十疋賞給該故員其棺木並身後事宜著駐防莫海臺范有心阮文諒等妥為辨理再給銀五十兩交同船外委樊耀陞帶回給諸其家以示矜恤○十五年清化摺敘清國廣東省外委陳子龍管駕兵船該二十八人漂到該轄洋分奉

敕優給該難弁等銀錢有差並派出兵部員外郎李文馥翰林院承旨黎伯秀等齎遞公文並帶領員弁兵

Thanh-quốc phong nạn quan binh, tiền kinh phái xuất binh-thuyền đình kỳ hộ tống hồi quốc. Kim cứ phái viên Lê-văn-Phú đảng tri tấu cai nạn biên ngoại-ủy Lương-quốc-Đổng vật cố đảng. Ngũ lăm tấu diệc vi mẫn trách. Trữ phát xuất Tống-cầm nhất chi, bạch tam sơ, hổ thập sơ, thưởng cấp cai cố viên, kỳ quan mộc tịnh thân hậu sự, nghi trước trú-phòng Điện-hải-đài Phạm hữu-Tâm Nguyễn-văn-Lượng đảng thỏa vi biện lý. Tái cấp ngân ngũ thập lượng giao đồng thuyền ngoại-ủy Phan diệu-Thắng đài hồi cấp chư kỳ gia dĩ thị căng tuất.

Thập ngũ niên, Thanh-hóa triệp tự Thanh-quốc Quảng-đông tỉnh ngoại-ủy Trần-tử-Long quản giá binh thuyền cai nhị thập bát nhân, phiêu đảo cai hạt dương phân. Phụng sắc ưu cấp cai nạn biên đảng ngân tiền hữu sai, tịnh phái xuất binh-bộ viên ngoại-lang Lý-văn-Phúc, hàn-lâm-viện thừa chỉ Lê-bá-Tú đảng tế đệ công-văn, tịnh đài lĩnh viên biên-binh...

Năm thứ 14, quan binh bèn Thanh bị nạn phong ba, trước kia đã phái binh-thuyền hẹn đúng kỳ hạn hộ tống về nước. Nay cứ phái viên là bọn Lê-văn-Phú phi báo rằng viên ngoại-ủy trong bọn bị nạn đó là Lương-quốc-Đổng đã chết, v.v. Coi qua lời tâu cũng đáng thương xót. Vậy cho phép trích lấy 1 cây Tống-cầm, 3 tấm lụa, 10 tấm vải, để thưởng cấp cho viên quá cố; còn quan tài gỗ cùng các đồ khâm liệm, nên sức cho viên trú-phòng ở Điện-hải-đài là Phạm hữu-Tâm và Nguyễn-văn-Lượng phải chu biện cho chỉnh đốn. Ngoài ra lại cấp 50 lượng bạc trao cho viên ngoại-ủy cùng thuyền là Phan-diệu-Thắng đem về cấp cho gia-dình viên đó để tỏ lòng thương xót.

Năm thứ 15, Thanh-hóa tâu rằng, bèn Thanh có viên ngoại-ủy tỉnh Quảng-đông là Trần tử-Long cai quản chiếc binh thuyền cọng 28 người, trôi dạt vào hải phận hạt đó. Phụng sắc phải hậu cấp cho các viên bị nạn số bạc nhiều ít khác nhau, và phái viên ngoại-lang Binh-bộ là Lý-văn-Phúc, hàn-lâm-viện thừa-chỉ là bọn Lê bá-Tú đệ bức công-văn và đem theo một số nhân viên biên binh...

仗管駕大號一艘前往清化海口將陳子龍等二十
八人分配護送船並原船俾得輕涉○十七年諒山
摺擬嗣凡清國難人除何係官兵照例辨外至如
商賣民人請應一面投稟太平府一面送交關上
奉

旨據奏近來清國難民由省友認多有乘間潛回致煩
文移往復轉爲不便且該省地與清國毗連一凡關
重事體臨期奉有諭旨或由部咨各宜照隨事理遵
辦至如風難商人究亦尋常事件嗣接抵省著卽放
回不必更煩咨報爲也

trường quản giá đại liệu nhất sang tiền vãng Thanh-hóa hải khẩu, tương Trần-tử-Long đẳng nhị thập bát nhân phân-phối hộ tổng thuyền tịnh nguyên thuyền tỷ đặc khinh thiệp.

Thập thất niên, Lạng-sơn triệp nghị tự phạm Thanh-quốc nạn nhân, trừ hà hệ quan-binh, chiếu lệ biện, ngoại chi như thương-mại dân nhân, thỉnh ứng nhất diện đầu bầm Thái-bình phủ, nhất diện tổng giao quan thượng. Phụng chỉ : cứ tâu cặn lai, Thanh-quốc nạn dân do tỉnh giao nhận, đa hữu thừa gian tiềm hồi, chi phiên giao di vãng phục chuyển vi bất tiện. Thả cai lĩnh địa dư Thanh-quốc tỷ liên, nhất phạm quan-trọng sự lễ lâm kỳ, phụng hữu dự chỉ, hoặc do bộ tư, các nghị chiếu tùy sự lý tuần biện ; chi như phong nạn thương nhân, cứu diệp thọ thường sự kiện đệ tỉnh trừ tức phóng hồi bất tất cánh phiên tư báo vi đã,

khi giới, cưỡi chiếc thuyền hiệu lớn tới cửa hồ Thanh-hóa, đem bọn Trần-tử-Long 28 người phân phối sang thuyền hộ-tổng và thuyền của họ để đi cho nhẹ nhàng.

Năm thứ 18, Lạng sơn tâu rằng : Nghĩ định từ nay các thuyền bị nạn bên Thanh, trừ chiếc nào thuộc về quan-binh, thì chiếu lệ cũ bao biện ; còn ngoài ra như thuyền của thường dân và thuyền buôn sẽ xin một mặt gửi tờ bầm sang phủ Thái bình, một mặt đưa họ lên giao trên quan ải, vv. Phụng chỉ rằng : cứ bản tâu thì gần đây những nạn nhân bên Thanh do tỉnh giao nhận, phần nhiều chúng sẽ thừa dịp để lần trốn về, đến nỗi phiên phục về việc giao chuyển qua lại, thực là bất tiện. Và lại đất đai tỉnh đó giáp liền với đất bên Thanh, nhất thiết những sự thể quan trọng khi tới kỳ đã vãng có chỉ dụ, hoặc do bộ tư, đều nên chiếu đó rồi tùy trường hợp đề xử trí : còn như dân buôn bị nạn phong ba, xét ra cũng thuộc sự kiện làm thương. Vậy từ nay trở đi, hệ tiếp dẫn đến tỉnh thì lập tức thả cho họ về, bất tất lại phải tư báo làm chi thêm phiền nữa.

紹治三年

諭按清化總督尊室假摺敘清國兵船一艘漂到該轄
沐山汎洋分業經察驗係因公派遣風船挖經已折
破船身多有罅漏該督已飾令護引該船入漪岩港
汛分穩泊經將該船破板起岸歸置量給錢文支度
其該船原載糧米現存無幾另行酌量繼給再據該
船長外委李茂階稟請發匠修理該船完固幸得駛
回各等語該省所辦妥合已可其奏矣惟念該船此
次遭風所被損壞罅漏殊多其勢尙需修整日下又
值風水欠便節候未可以旬月遠回所當爲之規措

Thiệu-Trị tam niên, dụ cứ Thanh-hóa tổng-đốc Tôn-thất-Hấn lập tự. Thanh quốc binh thuyền nhất sang phiêu đảo cai hạt Biện-Sơn, phiếm dương phân nghiệp kinh sát nghiệm hệ nhân công phái tao phong, thuyền đà kinh dĩ triết, phá thuyền thân đa hữu hải lậu, cai đốc dĩ sức mệnh hộ dẫn cai thuyền nhập Ý-bích cảng tấn phân ồn bạc, kinh tương cai thuyền pháo giới khởi ngân qui trí, lượng cấp tiền giao chi độ ; kỳ cai thuyền nguyên tải lương mẽ hiện tồn vô kỷ, lánh hành chức-lượng kế cấp. Tái cứ cai thuyền trưởng ngoại-ủy Lý mậu Giai bầm thỉnh bát tượng tu lý cai thuyền hoàn cố hạnh đắc sử hồi các đảng ngữ cai tỉnh sở biện thỏa hợp dĩ khả kỳ tấu lý. Duy niệm cai thuyền thử thứ tao phong sở bị tổn hoại hải lậu thù đa kỳ thể thượng nhu tu chỉnh nhật hạ hựu trị phong thủy khiếm tiện tiết hậu, vị khả dĩ tuần nguyệt đệ hồi, sở đương vi chi quy thổ.

Thiệu trị năm thứ 3, dụ rằng : cứ lời viên tổng-đốc Thanh-hóa là Tôn-thất-Hấn tâu có 1 binh-thuyền bèn Thanh trôi dạt vào hải phận tấn Biện-Sơn hạt đó ; Sau khi xét nghiệm là nhân phái đi công vụ rồi gặp gió bão, lái chèo bị gãy, thân thuyền cũng bị khoét thủng nhiều lỗ; viên tổng-đốc đã sức cho hộ dẫn thuyền đó vào hải phận cửa tấu Ý-bích đậu lại cho được yên ổn, và đã cho khuôn khí-giới của thuyền đó lên bờ xếp vào một chỗ, và liệu cấp cho số tiền để chi dụng ; còn số gạo lương của thuyền đó mang theo hiện chẳng còn mấy, thì sẽ tiếp tục cấp thêm. Hai là cứ như lời thuyền-trưởng là ngoại-ủy Lý mậu-Giai bầm xin cho thợ sửa chữa thuyền được kiên cố, may ra có thể trở về, v.v. Việc này tỉnh thần xử trí : hỏa hiệp, nên đã chuẩn tấu rồi. Duy có điều chiếc thuyền ấy lần này bị bão phá hoại rất nhiều lỗ thủng, còn phải tốn công tu bổ ; hơn nữa điều kiện gió mùa và thủy trào chưa thuận-tiện chưa thể mười bữa nửa tháng mà trở về được, cần phải xếp đặt thế nào...

俾得安心著該省隨便量擇公館一所聽該船弁兵
暫同安頓其該船礮械及一應原帶物項亦須擇地
歸置撥人守護毋得一毫差錯仍撥出該省水師弁
兵護將該船起岸支出官項修脩務得完固俟後派
員駕船護送回國再該船弁兵因風狼狽食用無餘
情殊可憫所有船內弁兵加恩著先行賜食一次再
行加給白米五十方錢一百貫作爲軍餉之需其該
船長李茂階再著另賞白金二十兩用示體恤○四

年奉

派翰林院侍講學士阮若山太僕寺卿康恩管將弁

tỷ đặc an tâm. Trước cai lĩnh tùy tiện lương trách công-quán nhất sở thỉnh cai thuyền biên binh tạm đồng an đồn, kỳ cai thuyền pháo giới cấp nhất ứng nguyên đời vật hạng, diệt tu trách địa qui trí bát nhân thủ hộ vô đặc nhất hào sai thác, nhưng bát xuất cai lĩnh thủy sư biên binh hộ tương cai thuyền khởi ngân, chỉ xuất quan hạng tu niệm vụ đặc hoàn cố, sĩ hậu phái viên giá thuyền hộ tống hồi quốc. Tái cai thuyền biên binh nhân phong Lang hái thực dụng vô dư, tình thù khả mãn; Sở hữu thuyền nội biên binh gia ân trước tiên hành tứ thực nhất thứ, tái hành gia cấp bạch mẽ ngũ thập phương, tiền nhất bách quán, tác vi quân hưởng chi nhu. Kỳ cai thuyền trưởng Lý mậu Giai tái trước lãnh thương bạch kim nhị thập lượng dụng thị thể tuất.

Tứ niên; phụng phái hàn-lâm-viện thị giảng học sĩ Nguyễn nhực Sơn, thái-bộc tự thanh Khang Ân quản tương biên.

13A

cho dặng an tâm. Vậy sức lĩnh đó tạm thời trú ngụ, còn khi giới trong thuyền cùng các vật hạng đem theo, cũng nên tìm chỗ cất vào rồi sai người canh giữ, không được suy suyễn mảy may, và phải trích lấy một số biên-binh của thủy-sư lĩnh đó đem giúp chiếc thuyền ấy lên bờ, rồi chi vật liệu công ra tu bổ, miễn sao cho thật vững chắc, đời sau sẽ phái viên cuối thuyền hộ-tống về nước. Hai là các biên-binh trong thuyền, bị bão đánh toi bời, lương thực mất hết, tình cũng đáng thương. vậy có bao nhiêu biên-binh trong thuyền, trước hãy gia ân thết một bữa cơm, sau lại cấp thêm 50 phương gạo trắng, 100 quan tiền để chi vào món quân lương. Riêng phần thuyền-trưởng là Lý-mậu-Giai, lại thưởng riêng 20 lượng bạch-kim để tỏ tình thông cảm.

Năm thứ 4, phụng phái viên hàn-lâm thị-giảng học-sĩ Nguyễn-nhực Sơn, thái-bộc tự-khanh là Kha ng-An đem biên..

兵器械乘金鷹裏銅大船護送李茂階兵船回廣

東省奉

諭去年清國巡洋兵船李茂階等漂到清化省轄茲伊
船修補現已清完而日下正在風水順便另已派員
護送該等兵船回國允宜量加賞給以備行程之需
著該省支出官項普賞自李茂階以至同船兵勇人
等飛龍大銀錢一百二十枚錢一百五十貫白米五
十方以爲該同船軍餉之需仍著該督尊室佷催集
李茂階等宣諭賞給再備辦殺饌牛酒物項交派人
款待該弁兵一次用示體悉柔遠戎行有加無已之

binh khí giới binh kim-ung lý đồng đại thuyền hộ tống. Lý mậu Giai binh thuyền hồi Quảng-đông tỉnh. Phụng dụ : khừ niên Thanh quốc tuần dương binh thuyền Lý mậu Giai đẳng phiêu đảo Thanh-hóa tỉnh hạt, tư y thuyền tu bổ hiện dĩ thanh hoàn nhi nhật hạ chính tại phong thủy thuận tiện; lánh dĩ phái viên hộ tống cai đẳng binh thuyền hồi quốc, doãn nghị lượng gia thưởng cấp dĩ bị hành trình chi nhu. Trước cai tỉnh chi xuất quan hạng phổ thưởng tự Lý mậu Giai dĩ chi đồng thuyền binh dũng nhân đẳng, phi-long đại ngàn tiền nhất bách nhị thập mai tiền nhất bách ngũ thập quán, bạch mẽ ngũ thập phương dĩ vi cai đồng thuyền quân hướng chi nhu, nhưng trước cai đốc Tôn thất Hấn thời tấp Lý mậu Giai đẳng tuyên dụ thưởng cấp tái bị hiện hào soạn ngư tư vật hạng giao phái nhân khoản đãi cai biên binh nhất thứ, dụng thị thẻ tất nhu viễn nhưng hành hữu gia vô dĩ chi..

binh khí-giới, cai quản chiếc thuyền lớn hiệu con kim-ung bọc đồng hộ tống chiếc binh-thuyền của Lý mậu-Giai trở về Quảng đông. Phụng lời dụ rằng : năm ngoái chiếc binh-thuyền tuần-dương của bọn Lý mậu-Giai bên Thanh, trôi dạt vào Thanh-hóa, thuyền ấy hiện nay đã tu bổ xong, và lại chính là lúc phong thủy thuận tiện, hiện đã phái viên hộ tống chiếc binh-thuyền của bọn ấy về nước, sự thực cũng nên thưởng cấp thêm cho được đầy đủ trong lúc đi đường. Vậy sức cho tỉnh thần trích của trong kho thưởng khắp cho từ Lý mậu-Giai trở xuống đến các nhân viên binh dũng cùng một thuyền ; cộng 120 đồng phi-long ngàn.tiền hạng lớn, tiền thưởng 150 quan, gạo trắng 50 phương, để làm quân-nhu cho các người trong thuyền ấy, và sức cho viên đốc-trấn tỉnh đó là Tôn-thất-Hấn triệu tập bọn Lý mậu-Giai tuyên dụ việc thưởng cấp ; rồi lại sắm sửa cỗ bàn trâu rượu các thứ giao cho phái-viên khoản đãi bọn biên-binh ấy một bữa, để tỏ ý thẻ tất rằng đối với nhà binh phương xa, tấm lòng hòa hiệp chỉ có tặng chứ không giảm vậy.

意○又

諭茲據清化摺敘清國捕弁守府鄭勉管將兵民船十艘並拿獲匪船一艘該八艘人口三百五十餘人因風漂到該轄之漪碧汎洋分業經察驗情形屬確其該船等艘帆索間有損弊糧米一空現令護引入汎穩泊再據捕弁稟請照給物料以備脩治船身照發糧米以供弁兵食用待有風便隨卽駛回該省當經量給銀兩錢米並派出弁兵就處防護各等因覽奏經已洞悉念該船係是外國公派出洋巡捕現有拿獲匪船嗣而因風漂泊船身尚須整理軍糧又屬缺

ý.

Hựu dụ: Tư cứ Thanh-hóa tập tự Thanh quốc bờ biển thủ phủ Quảng-Miền quân tương binh dân thuyền thập sưu, tịnh nã hoạch phi thuyền nhất sưu, cai bát sưu, nhân khẩu tam bách ngũ thập dư nhân, nhân phong phiêu đảo cai hạt chi ý-bích tấn dương, phân nghiệp kinh sát nghiệm tình hình thuộc xác kỳ cai thuyền đẳng sưu phạm xác gian hữu tồn tệt, lương mẽ nhất không, hiện lệnh hộ dẫn nhập tấn đôn bạc. Tái cứ bờ biển bầm thỉnh chiếu cấp vật liệu dĩ bị niệm trị thuyền thân chiếu phát lương mẽ dĩ cung biên binh thực dụng đãi hữu phong tiện tùy tức sử hồi. Cai tỉnh đương kinh lượng cấp ngân lượng tiền mẽ, tịnh phái xuất biên binh tự xứ phòng hộ các đảng. Nhân làm tấu kinh dĩ động tất. Niệm cai thuyền hệ thị ngoại quốc công phái xuất dương tuần bờ, hiện hữu nã hoạch phi thuyền tự nhi nhân phong phiêu bạc, thuyền thân thượng tu chỉnh lý, quân lương hựu thuộc khuyết.

14A

Lại dụ rằng : nay cứ Thanh-hóa tâu trình : bên nước Thanh có viên Bộ-biên thủ-phủ tên là Quảng-Miền, điều khiển 10 chiếc binh dân thuyền, cùng nã bắt được 1 chiếc thuyền giặc, cộng là 8 (?) chiếc, nhân khẩu hơn 350 người, vì gió bão dạt vào hải phận cửa tấn Ý-bích hạt đó, xét nghiệm tình hình thuộc thực, duy có phần buồm lái dây lèo của các thuyền ấy cũng có hư hỏng, gạo lương cũng đã hết tinh ; hiện đã sai người hộ dẫn vào đậu ở trong cửa tấn. Hai là cứ lời viên bộ-biên bầm xin cấp cho vật liệu để tu bổ thân thuyền, và liệu cấp gạo lương để biên binh ăn, đợi khi thuận gió, lập tức trở về. Tỉnh đó hiện đã liệu cấp cho số bạc lạng tiền gạo, và phái biên-binh tới nơi phòng vệ, v.v. Trẫm coi qua hồ tâu đã biết rõ cả. Nghĩ rằng thuyền đó là thuyền ngoại quốc, được phái ra bề tuần tiễu, hiện có bắt được thuyền giặc, chỉ vì gió bão trời dạt, thân thuyền cần phải sửa chữa, quân lương lại bị thiếu thốn,....

需情殊可憫所當為之規措著該省隨便設公館一
 所鑿該員弁暫行安頓仍派出管衛一弁兵足一百
 名前往汛所擇地屯駐防護以嚴有備所有該各船
 內員人除兵丁水手人等另行普給食物外其員弁
 等加恩著先行賜宴筵一次再著增給銀一百兩米
 二百方錢三百貫以為軍餉之需至如該船艘應需
 修補物料著該省即照該補弁所請按數支給俾充
 辦用示體恤遠人至意謹按給發該船內兵民人
 等水牛五豬五雞鴨各五
十籠米二十包酒十
 五盤白米十五包

關德二年清使隨人石玉翰班楊福病故奉

nhu tình thù khả mãn, sở đương vi chi qui thổ. Trước cai tỉnh tùy tiện thiết công-quán nhất sở thỉnh cai viên biên tạm hành an ổn, nhưng phái xuất quân vệ nhất biên binh tức nhất bách danh, tiền vãng tấn sở trách địa đồn trú phòng hộ dĩ nghiệm hữu bị sở hữu cai các thuyền nội viên nhân, trừ binh đình thủy thủ nhân đẳng bách hành phổ cấp thực vật, ngoại kỳ viên biên đẳng gia ân, trước tiên hành tử yển diên nhất thứ, tái trước tăng cấp ngân nhất bách lượng, mẽ nhị bách phương, tiền tam bách quán dĩ vi quân hương chi nhu. Chí như cai thuyền sưu ửng nhu tu bỏ vật liệu, trước cai tỉnh tức chiếu cai bộ-biên sở thỉnh, án số chi cấp tỷ sung biện dụng thị thể xuất viễn nhân chí ý. (Cần án : cấp phát cai thuyền nội binh dân nhân đẳng : thủy ngư ngũ, trư ngũ, kê áp các ngũ thập, nhu mẽ nhị thập bao, tửu thập ngũ đàm, bạch mẽ thập ngũ bao).

Tự-Đức nhị niên, Thanh-sứ tùy nhân Thạch-ngọc-Kiệu, Ban dương Phúc bệnh cổ, phụng

tình thực đáng thương, cần nên tìm cách xử trí. Vậy sức tình đó phải tùy tiện thiết lập 1 sở công-quán để cho các quan binh thuyền đó tạm trú ; và phái 1 viên quân-vệ, biên-binh đủ số 100 ra ngay cửa tấn tìm lấy địa điểm đóng đồn để phòng hộ giúp cho được nghiệm ngặt. Còn các nhân viên trong thuyền, trừ các binh đình thủy thủ sẽ được chu cấp các thực vật không kê, ngoài ra như các cấp bực viên biên thì phải gia ơn, tiền hành đãi một bữa yển, và lại cấp thêm 100 lượng bạc, 200 phương gạo 300 quan tiền, để chi vào món quân lương. Còn chiếc thuyền đó cần những vật liệu gì để tu bổ, sức cho cai tỉnh lập tức chiếu như lời xin của viên bộ-biên rồi theo đúng số mà chi cấp cho đủ dùng, để tỏ ý rất thông cảm với người nước ngoài (Cần-án : các thứ cấp phát cho binh dân trong thuyền ấy gồm: 5 con trâu, 5 con heo, gà vịt đều 50 con, gạo nếp 20 bao, rượu 15 hũ, gạo trắng 15 bao).

Tự-Đức năm thứ 2, mấy viên tùy tùng của Thanh-sứ là Thạch-ngọc-Kiệu Ban-dương-Phúc ốm chết ; phụng...

津所在官照料棺木按輅輪遞至諒山省仍由該
省于近油村隘量構草芟安置俟使部回輅日另
辦剛鬻禮品合奠一次仍稟該使交回該國認遞
其例應賞給該二名物項均無叩除○三年清國
崖州協把總員吳會麟並隨兵五水手四乘船漂
到順安汛奉

準派員前往問勞並厚給銀兩錢米支度再給禦寒
緞紬衣服仍令于公館居駐俟至風水順便之期
由部覆辦○四年

諭派出太僕寺卿黎伯挺工部郎中胡文午等乘坐

欽定大南會典事例

禮部邦交

禮部

卷二百三十一

圭

瑞鴻大船伴送清國難弁吳會麟等回東交辦

chuẩn sở tại quan chiếu liệu quan mộc án hạt luân đệ chỉ Lạng-sơn tỉnh, nhưng do cai tỉnh vu cận Du-thôn ả lượng cầu thảo bất an tri, sĩ sử-bộ hồi điều nhật lãnh biện cương hiệp lễ phạm hợp diện nhất thứ, nhưng bằm cai sử giao hồi cai quốc nhận đệ kỳ lệ ứng thưởng cấp cai nhị danh vật hạng quan vô khấu trừ.

Tam niên, Thanh-quốc Nhai châu hiệp-bả-tổng viên Ngô hội Lân, lệnh tùy binh ngũ, thủy thủ tứ thừa thuyền phiêu đảo Thuận-an tẩn, phụng chuẩn phái viên tiền vãng vấn lao tịnh hậu cấp ngân lượng tiền mễ chi độ, tái cấp ngự-hàn đoạn trừ y phục nhưng lệnh vu công-quán cư túc, sĩ chi phong thủy thuận tiện chi kỳ do bộ phúc biện.

Tứ niên, phái xuất thái bộc tự khanh Lê-bá-Đĩnh, công-bộ lang-trung Hồ văn Ngọ đẳng thừa tọa.

chuẩn cho quan sở-tại sắm sửa quan-tài rồi án phạt các hạt, lần lượt chuyển đến tỉnh Lạng-sơn, tỉnh đó phải tìm lấy địa điểm gần ả Du-thôn dựng lên một cái trạm lợp cỏ để tạm an trí, đợi ngày nào xe của sử-bộ về qua, sẽ lại biện 1 con heo và lễ phạm đệ hợp tế 1 lần, rồi bằm với sử-bộ xin trao quan tài cho nước đó nhận lấy đem về, còn các thứ theo lệ thưởng cấp cho 2 viên quá cố, đều không khấu trừ.

Năm thứ 3, bèn nhà Thanh có viên hiệp-bả-tổng châu Nhai là Ngô-hội-Lân cùng 5 tên lính hầu, 4 tên thủy thủ đi thuyền bị bạt vào cửa tẩn Thuận-An, đã chuẩn cho phái viên đến ủy lạo, và hậu cấp cho bạc lạng và tiền gạo để chi dùng, lại còn cấp cả quần áo ngự-hàn (chống rét) bằng đoạn và trừu, rồi để tạm trú tại nơi công-quán, đợi khi thuận gió thuận nước, sẽ đi bộ lại tìm cách đổi đổi.

Năm thứ 4, có chỉ dụ phái quan thái-bộc tự-khanh Lê-bá-Đĩnh, Công-bộ lang-trung Hồ văn Ngọ, v.v, cưỡi.

15b

Thuy-hồng đại thuyền bạn tống Thanh quốc nan biển Ngô hội
Lân đẳng hồi Đông giao biện.

15B

chiếc thuyền lớn tên gọi Thuy-hồng đề hộ tống viên quan-binh
bị nạn nhà Thanh là Ngô hội-Lân trở về Quảng-Đông trao trả.

解犯

嘉隆元年捉獲齊桅船洋匪九名究係清人奉

準械送諒山關上交清國太平府派員轉解廣東省查

辦○八年原北城奏稱南掌國王召溫侯年前出

亡具將該國敕印投寓興化昭晉州茲現由興化

鎮投訴奉

準以事繕具國書公文投遞清國並將南掌敕印及溫

猛遞就諒山關送交清國認辨嗣接該國兩廣督

部咨敘奉

清帝諭準將敕印送交清國照辨其召溫猛聽由

Giải phạm

Gia long nguyên niên, tróc hoạch tề-ngôi thuyền dương phi cứu danh, cứu hệ Thanh nhân Phụng chuẩn giới tống Lạng-sơn quan thượng giao Thanh quốc Thái-bình phủ phái viên chuyên giải Quảng-dòng lĩnh tra biện. Bát niên, nguyên Bắc thành tấu xưng ; Nam-chương quốc vương Chiêu Ôn-Mãnh niên tiền xuất vong cụ trưng cai quốc sắc ấn đầu ngu Hưng-hóa Chiêu-tấn châu, tư hiện do Hưng-hóa trấn đầu tổ. Phụng chuẩn dĩ sự thiện cụ quốc thư công văn đầu đệ Thanh, quốc tịnh trưng Nam-chương sắc ấn cấp Ôn-mãnh đệ tỵ Lạng-sơn quan tống giao Thanh-quốc nhận biện. Tự tiếp cai quốc Lương-quảng đốc-bộ tư tỵ : phụng Thanh-đế dụ chuẩn trưng sắc ấn tống giao Thanh quốc chiếu biện, kỳ Chiêu ôn-Mãnh thỉnh do.

16A

Giải phạm

(Giải tù-nhân đi)

Gia-Long năm đầu bắt được 9 tên giặc bề của toán tề-ngôi, xét thấy bọn chúng là người bên nhà Thanh. Phụng mạng cho áp giải lên cửa ải Lạng-sơn, trao cho viên phủ Thái-Bình bên Thanh đề chuyên giải sang tỉnh Quảng-dòng tra cứu.

Năm thứ 8, nguyên Bắc-thành trước đã tâu rằng : Quốc vương nước Nam chương là Chiêu ôn-Mãnh năm xưa bỏ nước chạy đi có đem theo cả sắc ấn của nước ấy sang ngu tại châu Chiêu-Tấn tỉnh Hưng-hóa, hiện nay lại nhờ trấn Hưng-hóa tâu báo. Phụng mạng đem việc ấy viết quốc-thư và công văn gửi sang bên Thanh, kèm theo sắc ấn của nước Nam-chương cùng với Ôn-Mãnh đưa cả lên ải Lạng-sơn tống giao cho Thanh-quốc nhận lấy đề xử trí. Sau đó tiếp được tờ tư của quan đốc-bộ Lương-quảng nói rằng : « Vâng lời dụ của Thanh-đế cho đem sắc ấn trao sang đề bên Thanh xét xử ; còn Chiêu-ôn-Mãnh thì bằng lòng đề tùy...

本國自為安置教印原年前清國給封召溫猛

明命九年捉獲越境船戶之清人鐘蘇合等六名

及該船艘奉

準移咨清國兩廣督部尋命廣安鎮派委員兵解交該

國欽州員轉解廣東省審辦

紹治二年

論昨據京派會同清省查擬海匪清人一案內有匪目

金二紀與其黨枚茂春龐龍秀張石生梁國超顏志

忠謝亞三孔傳等八犯向來站洋滋事邀劫抗官經

查各吐真招原擬分別問以凌遲斬梟足服厥辜本

bản quốc tự vi an trí (Sắc ấn nguyên niên tiền Thanh quốc cấp phong Chiêu ôn Mãnh).

Minh Mệnh cử niên, tróc hoạch việt cảnh thuyền hộ chi Thanh nhân Chung tò Hợp đẳng lục danh cấp cai thuyền sưu. Phụng chuẩn di tư Thanh quốc Lương-quảng đốc bộ tâm mệnh Quảng-an trấn phái ủy viên binh giải giao cai quốc Khâm-châu viên chuyên giải Quảng-đông tỉnh thăm biện.

Thiệu Trị tam niên, dụ : tạc cứ kinh phái hội đồng Thanh tỉnh tra nghĩ hải phi Thanh nhân nhất án nội, hữu phi, mục Kim nhị-Kỷ dữ kỳ đảng Mai mậu-Xuân, Bàng long-Tú, Trương thạch-Sinh, Lương quốc-Siêu, Nhan chi-Trung, Tạ Á-Tam Khổng Phó đẳng bát phạm, hưởng lai trạm dương tư sự yêu kiếp kháng quan, kinh tra các thổ chân chiêu, nguyên nghĩ phân biệt vấn dĩ lãng tri trãm điều túc phục quyết cò, bản.

nước ta tự ý xử trí (Sắc và ấn nguyên năm trước bên Thanh cấp phong cho Chiêu-ôn-Mãnh).

Minh-Mạng năm thứ 9, bắt được người bên Thanh vượt qua biên cảnh là bọn lái thuyền Chung tò-Hợp cộng 6 tên và cả ghe thuyền. Vâng mạng cho thông tư sang quan Lương-Quảng Tổng-đốc bên Thanh; Sau lại ra lệnh cho trấn Quảng-An phái ủy quan-binh áp giải bọn chúng sang trao cho viên quan Khâm-châu bên ấy, để chuyên giải tới tỉnh Quảng-Đông xét xử.

Thiệu-Trị năm thứ 3, dụ rằng : cứ như ở Kinh phái viên đi hội đồng với quan tỉnh bên Thanh tra xét 1 vụ án giặc bề của người Thanh, trong đó những tên đầu mục bọn giặc như Kim nhị-Kỷ cũng đồng lõa với bọn Mai mậu-Xuân, Bàng long-Tú Trương thạch-Sanh, Lương-quốc-Siêu, Nhan chi-Trung, Tạ Á-Tam, Khổng-Phó, cộng 8 tên can phạm, xưa nay chiếm cứ vùng bề quấy rối, đón chặn cướp của, kháng cự quan binh, trải qua mấy lần tra tấn, chúng đều thú thực, trước định phân biệt từng hạng, kết án « từng xẻo chém đầu », mới đủ đền tội, nhẽ ra...

應卽行照案辦理第經查出該匪別幫尙于廣東洋
分出沒而此次起獲大礮察係該匪掠取清國原項
眞贓所應根查嚴拿且案內節次七獲清匪多至百
餘犯旣不屑盡與駢誅其該八犯茲亦不屑遠行正
法著禮部擬撰公文仍派出官船解將該八犯交廣
東省查辦以絕惡藜欽此又奉

簡派大理寺少卿張好合太僕寺少卿阮居仕帶領打

發物件

象牙扇三十把 琉璃二十把 象牙尾毛金飾
五副 銀飾十五副 琉璃蠟盞二十只 香蠟

五兩各色南素羅紗二十五各色 花涼紗細花
南寔紗並各色南羅統各十疋 美號銅鏡二百枚

各項銀錢 並贖見該督撫品物 象牙四枝 犀角四
一千枚 端琦 珊瑚二塊 清柱

ứng tức hành chiếu án biện lý, đệ kinh tra xuất cai phi biệt bang thượng vụ Quảng-đông đương phần xuất một nhì thủ thứ khởi hoạch đại pháo sát hệ cai phi lược thủ Thanh quốc nguyên hạng chân tang, sở ứng căn tra nghiêm nã.

Thả án nội tiết thứ đặc hoạch Thanh phi đa chỉ bách dư phạm ký bất tiết tận dữ biên tru, kỳ cai bát phạm tư diệt bất tiết cự hành chính pháp. Trước Lễ-bộ nghĩ soạn công văn nhưng phái xuất quan thuyền giải tương cai bát phạm giao Quảng-đông tỉnh tra biện dĩ tuyệt ác cai. Khâm thủ hựu phụng giản phái Đại-lý tự thiếu-khanh Trương-hảo-Hợp, Thái-bộc tự thiếu-khanh Nguyễn cư Sĩ đới lãnh đã phát vật kiệu (trưng nha phiến tam thập bả, đại-mọi nhì thập bả, trưng vĩ mao kim sức ngũ phó, ngân sức thập ngũ phó, đại mọi lạp lộc nhì thập chỉ, hương lạp ngũ lương, các sắc nam tố la sa nhì thập thất, các sắc hoa hương sa tế hoa nam thực sa tịnh-các sắc nam la hoàn các thập thất mỹ hiệu đồng tiền nhì bách mai, các hạng ngân tiền nhất thiên mai); tịnh chỉ kiến cai đốc phủ phẩm vật (trưng nha tứ chi, tế giác tứ đoan, kỳ nam nhì khối, thanh quế.

lập tức chiếu án thi hành. Chỉ vì xét thấy bang khác của bọn giặc đó vẫn còn lẩn lút ở vùng bờ Quảng-đông, mà súng đại-bác bắt được lần này lại chính là tang vật của chúng đã cướp được ở bên Thanh, cần phải tra rõ căn nguyên để nã bắt.

Vả lại trong vụ án này, lần lượt bắt được quân giặc bên Thanh nhiều đến hơn 100 tên, ta đã không bỏ giết hết; thế thì 8 tên phạm kia ta cũng chẳng thèm vội đem chính pháp. Vậy sức rõ cho Lễ-bộ soạn thảo một bức công-văn, rồi phái thuyền công giải 8 tên phạm đó trao sang cho tỉnh Quảng-đông xét xử, để tuyệt mầm ác. Khâm thủ...

Lại vâng mạng tuyền phái quan Đại-lý tự thiếu-khanh Trương-hảo-Hợp, Thái-bộc tự Thiếu-Khanh Nguyễn-cư-Sĩ, mang các thứ sang tặng (Quạt nan ngà voi 30 chiếc, quạt đồi mồi 20 chiếc, lông đuôi voi bịt vàng 5 bó, bịt bạc 15 bó, hộp đựng sáp bằng đồi mồi 20 chiếc, sáp-thơm 5 lạng, các thứ là lượt hàng nam 20 tấm, các thứ hoa hương-sa, tế hoa nam thực-sa, cùng các thứ là lụa nam đều 10 tấm, tiền đồng mỹ hiệu 200 đồng, các thứ ngân-tiền 1000 đồng. Kèm theo phẩm vật yết kiến viên đốc-phủ tỉnh đó (4 cái ngà voi, 4 cặp tế-giác, 2 khối kỳ-nam, 10 cân quế Thanh...

十斤燕窩二斤 管率隨辦人等及水師弁兵乘青鸞裏銅

大船押解該八犯如東交辦○四年七月二十四日

諭前據廣安摺敘拿獲清匪黃亞益等三犯並斬獲二
賊經有旨著將現獲等丁訊問擬奏茲據奏擬將黃
亞益徐亞四問以斬梟蘇筆爛問以斬候各等因且
黃亞益等並係清人向來慣於該國洋面滋事獲查
却謂爲匪脅捉亦屬遁飾惟據稱該匪船邀劫柴船
在該國欽州洋分此次爲該國巡船追拿尋爲本國
兵民拿獲則該匪黨夥想亦不止此等犯已也所應
送交歸案不必遽汗力斧其現生擒之黃亞益徐亞

thập cân, yến sào nhị cân). Quân suất tùy biện nhân đảng cấp thủy sư biên binh thừa Thanh-loan lý đồng đại thuyền áp giải cai bát phạm như Đông giao biện.

Từ niên, thất nguyệt, nhị thập tứ nhật, dụ : tiền cứ Quảng-an tập tự nã hoạch Thanh phi Hoàng á-ích đảng tam phạm tinh trăm hoạch nhị quốc, kinh hữu chỉ trước tương hiện hoạch đảng đình tấn vấn nghị tấu.

Tự cứ tấu nghị tương Hoàng á-ích, Từ á-Từ vấn dĩ trăm điều; Tô bút-Lan vấn dĩ trăm hậu các đảng. Nhân thả Hoàng á-ích đảng tịnh hệ Thanh nhân, hướng lai quán ư cai quốc dương diện tự sự hoạch tra tức vị vi phi hiệp tróc diệt thuộc độn sức. Duy cứ xưng cai phi thuyền yêu kiếp sài thuyền tại cai quốc khâm-châu dương phần, thử thử vi cai quốc tuần thuyền truy nã tâm vi hãn quốc binh dân nã hoạch tắc cai phi đảng khoa tương diệt bất chỉ thử đảng phạm dĩ dã. Sở ứng tổng giao qui án bất tất cứ ở lực phủ. Kỳ hiện sinh cầm chi Hoàng á-ích, Từ á.

2 cân yến-sào). Các viên quân suất và tùy-tùng, thủy-sư, biên binh cưỡi thuyền lớn hiệu Thanh-loan bọc đồng áp giải 8 tên phạm sang Quảng-dông trao trả.

Năm thứ 4, tháng 7, ngày 24, dụ : Trước đây cứ lời tâu của tỉnh Quảng-an về việc nã bắt được giặc bên Thanh là bọn Hoàng á-ích 3 tên can phạm, và chém được 2 thủ cấp đã từng có chỉ dụ bảo đem những tên hiện bắt được ra tra hỏi rồi nghị tấu.

Nay cứ lời tấu nghị đem tên Hoàng á-ích, Từ á-Từ kết tội chém rồi hêu đầu; Tô-bút-Lan kết vào tội trăm-giam-hậu v.v.

Bọn Hoàng á-ích vốn là người bên Thanh xưa nay quen thói quấy nhiễu trên mặt bể nước đó, mà khi bắt được tra hỏi chúng lại khai rằng vì bọn giặc bề bắt ức phải theo, quả thực bọn chúng tìm cách chối quanh. Duy có điều chúng đã xưng rằng : «Thuyền giặc của chúng đón cướp thuyền củi ở hải phận khâm-châu bên đó, lần ấy bị thuyền đi tuần bên đó truy nã, rồi sau mới bị binh dân bên ta bắt được.» Như thế thì bọn giặc này, số lâu la cũng không phải chỉ có bấy nhiêu tên phạm mà thôi. Vậy nên tổng giao về bên ấy xét xử, chẳng cần vội vã làm nhỏ đến riu búa của ta. Thế thì những tên bị bắt sống như Hoàng á-ích, Từ-á...

四蘇筆爛該三犯著武允恭鄧金鑑卽將該等押交
萬寧州著禮部代爲該州繕草咨文解交該國欽州
員查辦○又

論前據廣安節次摺敘拿獲清匪黃七黎亞利等丁收
獲匪贓各項經有旨將現獲等丁查明定擬具奏茲
據奏該等業從逸犯之匪目略亞才白風四等船五
艘邀劫該國商船在廉州洋分間爲該國巡船捉獲
二艘或稱業從匪目名化斗站洋邀劫或稱被白風
四脅誘從黨據如所供則該等向來各於該國洋面
滋事該夥二艘現爲該國兵船捉獲該等均係從黨

Từ, Tô bút Lạn, cai tam phạm ; trước Võ doãn Cung, Đặng kim Giám tức trưng cai đảng áp giao Vạn-ninh châu trước Lê-bộ đại vi cai châu thiện thảo tư văn giải giao cai quốc Khâm-châu viên tra biên.

Hựu dụ : tiền cứ Quảng-an tiết thứ tập tự nã hoạch Thanh phi Hoàng Thất Lê a Lợi đảng dinh thâu hoạch phi tang các hạng, kinh hữu chỉ trưng hiện hoạch đảng dinh tra minh, định nghĩ cụ tấu, Tư cứ tấu cai đảng nghiệp tòng dật phạm chi phi mục Lạc á-Tài Bạch phong-Từ đảng, thuyền ngũ sưu yêu kiếp cai quốc thường thuyền tại Liêm châu dương phần gian, vi cai quốc tuần thuyền tróc hoạch nhị sưu. Hoặ xưng nghiệp tòng phi mục danh Hóa-đầu trạm dương yêu kiếp, hoặ xưng bị Bạch phong-Từ hiệp dụ tòng đảng. Cứ như sở cung tặc cai đảng hướng lại các ư cai quốc dương diện tư sự cai khóa nhị sưu, hiện vi cai quốc binh thuyền tróc hoạch cai đảng quân hệ tòng đảng.

Từ, Tô-bút-Lạn, cả thầy 3 tên, sức giao cho Võ-doãn-Cung Đặng kim-Giám lập tức áp giải bọn đó trao cho viên châu Vạn-Ninh, và Lê-bộ thảo giúp cho châu 1 bức tư-văn giải giao cho viên quan khâm-châu tra xét.

Lại dụ rằng : Trước đây cứ lời tâu của tỉnh Quảng-An trình bày việc nã bắt được giặc Thanh là bọn Hoàng-thất Lê-a-Lợi và tịch thu được các thứ tang vật của bọn giặc, đã từng chỉ dụ đem các tên hiện bắt được ấy tra hỏi minh bạch, rồi định nghĩ thế nào thì tâu về triều, Nay cứ lời tâu rằng bọn đó vốn trước theo mấy tên đầu mục hiện đương trốn tránh là Lạc Á-Tài và Bạch phong-Từ, có 5 chiếc thuyền đón cướp thuyền buôn bên ấy ở hải phận Châu Liêm, đã bị thuyền tuần tiểu bên ấy bắt được 2 chiếc. Hoặ có kẻ xưng là trót đã theo tên đầu đảng là Hóa-đầu đóng ở ngoài bờ đón cướp, hoặ xưng là bị tên Bạch-phong-Từ bắt ức phải theo vào đảng.

Căn cứ những lời cung xưng trên đây thì bọn ấy xưa nay đều quấy rối ở hải phận bên Thanh, và hai chiếc thuyền của chúng đã bị thuyền binh bên ấy bắt được, mà hẳn chỉ là tòng-đảng...

所當送交歸案不必仍畱處治爲也著武九恭鄧金鑑即將現獲之黃七黃其益李廣林亞帶楊晚謝亞三蘇發黎亞利李亞化黃進晚亞林黎元榮該十二犯押交萬寧州員再著禮部代爲該州繕草咨文解交欽州員照前此拿獲二艘在何衙門查結者一併轉交查辦○又

諭昨據廣安省奏上查擬清匪陳老三等一案經已有旨分別治罪矣茲念該等或係從夥或係來歷不明究非邀掠清洋號船的夥況前據該省奏稱匪目與黨夥或當場弋獲或已投首各由該國兵船解回廣

Sở đương tổng giao qui án, bắt tất nhưng lưu xử tri vi dã. Trước Võ doãn-Cung, Đặng kim-Giám tức tương hiện hoạch chi Hoàng Thất-Hoàng kỳ Ích, Lý quảng-Lâm, Á Đới, Dương Văn, Tạ á Tam, Tô Phát, Lê á-Lợi, Lý á-Hóa, Hoàng tiến Văn, Á Lâm, Lê nguyên-Vinh, cai thập nhị phạm áp giao Vạn-ninh châu viên ; tái trước Lễ bộ đại vi cai châu thiện thảo tư văn giải giao Khâm-châu viên chiếu tiền thử nã hoạch nhị suu tại hà nha môn tra kết giả nhất tỉnh chuyên giao tra biện.

Hữu dụ : tạc cứ Quảng-an tỉnh tấu thượng tra nghĩ Thanh-phi Trần lão-Tam đẳng nhất án, kinh dĩ hữu chỉ phân biệt trị tội hỹ. Tư niệm cai đẳng hoặc hệ tòng lửa, hoặc hệ lai lịch bất minh, cứu phi yêu lược Thanh dương hiệu thuyền đích lửa ; hưởng tiền cứ cai tỉnh tấu xưng phi mục dữ đẳng lửa hoặc đương trường đặc hoạch hoặc dĩ đầu thủ, các do cai quốc binh thuyền giải hồi Quảng.

thì nên tổng giao về bên ấy kết án, bắt tất phải lưu lại bên này xử trị thêm phiền. Vậy sức cho Võ-doãn-Cung và Đặng-Kim-Giám lập tức đem những tên hiện bắt được là Hoàng-thất, Hoàng Kỳ-Ích, Lý-Quảng-Lâm, Á-Đới, Dương Văn, Tạ-Á-Tam, Tô-Phát, Lê. Á-Lợi, Lý-Á-Hóa, Hoàng-tiến-Văn, Á-Lâm, Lê-nguyên-Vinh cộng 12 tên áp giải trao cho viên châu Vạn-Ninh ; lại sức cho Lễ-bộ giúp cho châu ấy 1 tờ tư-văn giải giao cho viên quan Khâm-châu chiếu xem trước đây 2 chiếc thuyền giặc đã bắt được đó thuộc về nha môn nào tra kết, thì nhất tỉnh chuyên trao cả cho họ xử trị một thể.

Lại dụ rằng : Cứ tỉnh Quảng-An tâu về việc tra xét một vụ án giặc bên Thanh là bọn Trần-lão-Tam, đã từng có chỉ thị đem phân biệt đề trị tội rồi. Nhưng nay xét thấy bọn đó hoặc là tòng lửa hoặc giả lai lịch của chúng không rõ ràng, như thế không phải là bọn thuyền đón cướp trên hải phận bên Thanh ; hưởng chỉ cứ theo lời tỉnh đó tâu rằng : tên đầu bọn cướp cùng các đồng-lửa kia, hoặc có kẻ bị bắt đương trường, hoặc cũng có kẻ tự ra đầu thú, đều do binh thuyền nước đó giải về Quảng...

東省則陳老三等亦應送交歸案不必仍留處治爲也其斬犯之陳老三范孔生竹與和龍靈浦軍犯之梁亞五陳亞三余亞二鐘亞福馬日升九犯著武允恭鄧金鑑等卽將該等交萬寧州再著禮部代爲該州繕草咨文解交該國欽州員轉交廣東省查辦○

五年奉

派鴻臚寺卿杜俊大翰林侍講枚德常乘靈鳳大船解送現獲清匪逃脫之陳亞四吳亞二等犯交廣東省認辦○又高平省摺敘清國龍州分府經由該省移文請解獲犯名郭大交龍憑營歸案等因奉

dòng tỉnh, tặc Trần lão-Tam đảng diệt ứng tổng giao qui án, bắt tất nhưng lưu xử trị vi dã Kỳ trăm phạm chi Trần lão-Tam Phạm không-sinh, Trúc hưng Hòa, Long linh Phố quân phạm chi Lương á Ngũ, Trần á Tam, Từ á nhị, Chung á, Phước Mã nhật-Thăng cứu phạm, trước Võ doãn-Cung Đặng kim-Giám giảng tức tương cai đảng giao Vạn-ninh châu ; tái trước Lễ bộ đại vi cai châu thiện thảo tư văn giải giao cai quốc Khâm-châu viên chuyên giao Quảng dòng tỉnh tra biện.

Ngũ niên, phụng phái Hồng-lô tự-khanh Đỗ Tuấn, Đại hàn-lâm thị-giảng Mai đức Thường thừa Linh-phụng đại thuyền giải tống hiện hoạch Thanh phủ đảo thoát chi Trần á Từ, Ngô á Nhị đảng phạm giao Quảng-dòng tỉnh nhận biện.

Hựu Cao-bằng tỉnh tập tự : Thanh quốc Long-châu phân-phủ kinh do cai tỉnh di văn thỉnh giải hoạch phạm danh Quách Đại giao Long Bằng doanh qui án đảng nhân,
Phụng.

Đông. Vậy thì bọn Trần Lão-tam kia, cũng nên tống giao về bên ấy làm án, chứ bắt tất phải lưu lại bên này xử trị làm chi. Thế thì những tên phạm tội chết chém như Trần-lão-Tam, Phạm Không-Sinh, Trúc hưng-Hòa, Long-linh-Phố, và những tên phạm tội sung quân như Lương-Á-Ngũ, Trần Á-Tam, Từ Á-Nhị, Chung Á-Phước, Mã-Nhật-Thăng cộng 9 tên phạm, sức cho Võ-doãn-Cung và Đặng Kim-Giám đem ngay bọn chúng trao cho châu Vạn-Ninh ; lại sức cho Lễ-bộ thảo soạn giúp cho châu ấy 1 bức tư-văn đề giải sang trao cho viên quan châu Khâm chuyên giao cho tỉnh Quảng-Đông tra xét.

Năm thứ 5 phụng phái quan Hồng-lô tự-Khanh Đỗ-Tuấn, Đại hàn-lâm thị giảng Mai-đức-Thường cưỡi chiếc thuyền lớn hiệu Linh-Phụng áp giải bọn giặc Thanh trốn tránh mà ta đã bắt được là bọn Trần Á-Từ, Ngô-bá-Nhị trao cho tỉnh Quảng-đông xét xử.

Lại tỉnh Cao-bằng tâu về việc viên phân-phủ long-châu bên Thanh-Quốc đã nhờ tỉnh đó chuyên tờ thông-tư sang xin giải bọn giặc đã bắt được là tên Quách-Đại trao cho dinh Long-bằng kết án mọi lẽ. Phụng...

旨據奏監囚之名郭大係該國逸犯經該分府懇請解
查卽解交諒山押赴太平府歸案以符例定至如應
行咨文一款著禮部卽行代擬發交諒山遵辦○又
廣安省摺敘萬寧州拿獲清匪黨夥黃進秀許亞
三二犯奉

旨據奏清國匪船四艘現爲該國巡船追拿該匪黨夥
涉水登岸爲萬寧派人拿獲二丁查雖不認行匪而
具有現獲匪蹤顯係清匪餘黨所當送交歸案茲著
該省范輝胡仲濟卽將現獲之黃進秀許亞三該二
犯押交萬寧州員再著禮部代爲該州繕草咨文解

chỉ : cứ tầu giám tù chi danh Quách Đại hê cai quốc dật phạm kinh cai phân-phủ khẩn thỉnh giải tra, tức giải giao Lạng-sơn áp phó Thái-bình phủ qui án dĩ phù lệ định. Chi như ứng hành tư văn nhất khoản trước Lễ-bộ tức hành đại nghị phát giao. Lạng-sơn tuân biện.

Hựu Quảng-an tỉnh tập tự, Vạn-ninh châu nã hoạch Thanh phủ đang lỏa Hoàng tiến Tú, Hứa Á Tam nhị phạm. Phụng chỉ ; cứ tầu Thanh quốc phủ thuyền tứ sưu hiện vi cai quốc tuần thuyền truy nã, cai phủ đang lỏa thiệp thủy đảng ngạn, vi vạn-ninh phái nhân nã hoạch nhi định, tra tuy bất nhận hành phủ nhi cụ hữu hiện hoạch phủ tang hiện lệ Thanh phủ dư đảng, sở đương tổng giao qui án. Tư trước cai tỉnh Phạm Huy Hồ trọng Tuấn tức tương hiện hoạch chi Hoàng tiến Tú, Hứa Á Tam cai nhị phạm áp giao Quảng ninh châu viên ; tái trước Lễ bộ đại vi cai châu thiện thảo tư văn giải.

chỉ dụ rằng : cứ lời tầu thì tên tù bị giam là Quách-Đại vốn là tên phạm trốn tránh của nước đó, mà viên phân-phủ đã từng khẩn-khoản xin giải sang đề tra xét. Vậy nên trao ngay cho lĩnh Lạng-Sơn đề áp giải đến phủ Thái-Bình làm án cho phù-hợp với lệ định. Còn như khoản nên soạn thảo tờ thông-tư thì sức cho lễ-bộ lập tức nghĩ thay, rồi phát giao cho Lạng-sơn tuân-bành.

Lại lĩnh Quảng-an tâu về việc châu Vạn-Ninh bắt được bọn giặc bèn Thanh là Hoàng tiến-Tú, Hứa Á-Tam, hai tên phạm. Vâng có chỉ dụ rằng : Cứ lời tầu thì 4 chiếc thuyền của giặc bèn Thanh bị thuyền di tuần bèn đó truy nã, bọn đó đã nhẩy xuống nước định trốn lên bờ, liền bị châu Vạn-Ninh bèn ta phái người nã bắt, được 2 tên, khi tra hỏi đầu chúng không nhận là giặc cướp, nhưng với tang vật ăn cướp hiện đã bắt được, thì chúng hiển nhiên là dư đảng của giặc Thanh, lý ứng

tổng giao cho bên ấy kết án. Vậy nay sức cho các viên tỉnh đó là Phạm-Huy và Hồ trọng-Tuấn đem ngày hai tên hiện bắt được là Hoảng-tiến-Tú và Hứa Á-Tam áp giải trao cho viên châu Vạn-Ninh ; lại sức lễ bộ soạn giúp châu đó một bản thông tư đề giải...

交該國欽州員照此次拿獲匪船四艘在何衙門查結者轉交查辦

嗣德二年廣安摺敘該省現獲清匪陳晚等竝砲械火藥等項請應併交清國究辦奉

旨據奏清匪陳晚等夥劫洋分獲查現吐真招罪誠應得惟該等犯均係清人前經該國欽州咨拿理應解交歸案著禮部代爲廣安繕草咨文解將現獲之陳晚曹二彭亞福林發興黃亞二黃敬福吳亞喜梁東張復寧等該九丁竝劫器砲械火藥等項併交清國欽州認辦○又廣安摺敘該轄捕弁拿獲洋匪之清

giao cai quốc Khâm-châu viên chiếu thử thử nã hoạch phi thuyền từ sưu tại hà nha môn tra kết giải chuyên giao tra biện.

Tự-Đức nhị niên, Quảng-an tập tự cai tỉnh hiện hoạch Thanh phi Trần Văn đẳng tinh pháo giới hỏa dược đẳng hạng, thỉnh ưng tín giao Thanh quốc cứu biện. Phụng chỉ : cứ tấu Thanh phi Trần Văn đẳng lửa kiếp dương phân hoạch tra hiện thổ chân chiếu tội thành ứng đắc. Duy cai đẳng phạm quân hệ Thanh nhân tiền kinh cai quốc Khâm-châu tư nã lý ưng giải giao qui án. Trước Lễ-bộ đại vi Quảng-an thiện thảo tư văn giải trưng hiện hoạch chi Trần Văn, Tào nhị, Bành á Phước, Lâm phát-Hưng, Hoàng á-Nhị, Hoàng kính-Phước, Ngô á-Hỷ, Lương Đông, Trương phục-Ninh đẳng cai cứu đình, tinh kiếp khí pháo giới hỏa dược đẳng hạng tinh giao Thanh quốc Khâm-châu nhận biện.

Hựu Quảng-an tập tự : cai hạt bộ-biên nã hoạch dương phi chi Thanh.

giao cho viên Khâm-châu bèn đó chiếu xem 4 chiếc thuyền giặc mà ta bắt được lần này, thuộc về nha môn nào tra hết, thì chuyên giao cho họ tra biện.

Tự-Đức năm thứ II, tỉnh thần Quảng-An tâu về việc tỉnh đó bắt được giặc Thanh là bọn Trần-Văn cùng các thứ súng đạn khí giới, xin nên trao trả cho bèn Thanh cứu xét. Phụng dụ rằng : Cứ lời tâu thì bọn hải phi bèn Thanh là Trần Văn bị bắt trong khi đánh cướp ở hải phận bèn ta mà khi tra hỏi chúng đã thú thực, tội ấy không thể tha thứ. Duy có điều bọn chúng là người bèn Thanh, trước kia từng bị Khâm-châu bèn đó tư nã, lý ưng là phải trả về bèn ấy làm tội : Vậy sức cho Lễ-bộ soạn thảo giúp cho Quảng-an một bức thông-tư, rồi áp giải cả bọn đã bắt được đó là Trần-Văn, Tào-Nhị, Bành á-phước, Ngô A-Hỷ, Lương-Đông, Trương phục-Ninh, cộng 9 tên phạm, kèm theo các thứ súng đạn khí giới của bọn cướp hết thầy giao cho viên Khâm-châu bèn Thanh nhận xử.

Tại Quảng-An tâu việc : bộ-biên (lính đi tuần tiễu) của hạt đó bắt được giặc bèn Thanh.

人葉亞五嚴亞養等一百四十餘名到查未盡招
承擬應一併解交清國欽州對究奉

準禮部代爲該省擬撰公文並將該獲犯姓名年貫
及供狀計黏于左咨祈欽州員飭屬于交界佇候
便委員弁等解將人犯交辦○又海陽省招敘拿
獲匪船清人五十餘丁經查未盡招認擬應解交
清國對究以招信諷等因奉

旨著禮部代草咨文交廣安省解辦

欽定大南會典事例卷一百三十一

nhân Diệp á-Ngũ, Nghiêm á-Dưỡng dâng nhất bách tứ thập dư danh đao tra vị tận chiêu thừa nghĩ ứng nhất tính giải giao Thanh quốc Khâm châu đối cứu. Phụng chuẩn Lễ-bộ đại vi cai tỉnh nghĩ soạn công văn tịnh tương cai hoạch phạm tính danh niên quán cấp cung trạng kế niệm vu tả tư kỳ Khâm-châu viên sức thuộc vu giao giới trữ hậu, tiện ủy viên biên đảng giải tương nhân phạm giao biện.

Hựu Hải-dương tỉnh tập sự nã hoạch phỉ thuyền Thanh nhân ngũ thập dư đình, kinh tra vị tận chiêu nhận ; nghĩ ưng giải giao Thanh quốc đối cứu dĩ chiêu tin nghiệm đảng nhân. Phụng chỉ : trước Lễ-bộ đại thảo tư văn giao Quảng-an tỉnh giải biện,

Khâm-định Đại Nam Hội điển Sự lệ quyền nhất bách tam thập nhất chỉ.

là bọn Diệp á-ngũ, Nghiêm á-Dưỡng, cộng hơn 140 tên, tra xét chưa xong, nghĩ nên nhất giải giao cho Khâm-Châu bên Thanh đối cứu một thể. Phụng chuẩn cho Lễ-bộ soạn giúp tỉnh đó hức công văn, và đem tên tuổi quê quán những tên phạm bị bắt đó, kem với tờ cung xưng dán vào mặt trái, rồi tư sang Khâm-châu nhờ viên châu sức cho thuộc viên đọi sẵn ở nơi giáp giới, đề tiện cho ta ủy các quân binh giải bọn phạm đến giao nhận.

Lại tỉnh Hải-dương lâu về việc bắt được thuyền giặc trong có hơn 50 người Thanh, đã đem tra xét, mà chúng chưa cung nhận hết ; trộm nghĩ nên giải giao cả cho bên Thanh đối cứu cho dặng tỏ rõ vụ án xác thực, v.v... Phụng chỉ dụ rằng : sức cho bộ Lễ thảo giúp tờ tư giao cho tỉnh Quảng-an giải giao cho ấy xét xử.

Khâm-định Đại-Nam Hội-diễn Sự-lệ quyền 131

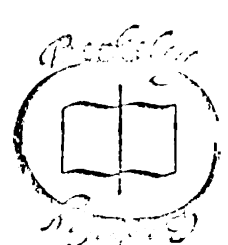
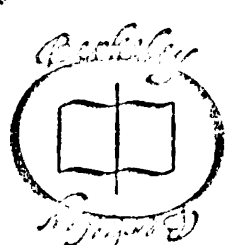
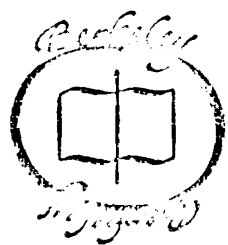
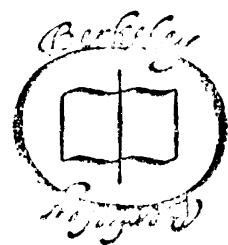
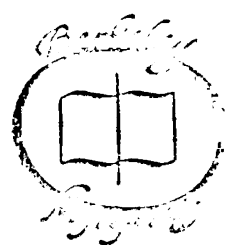
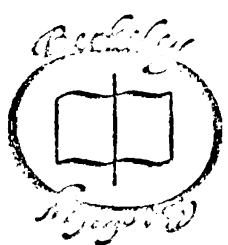
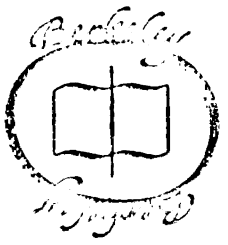
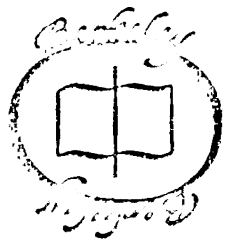
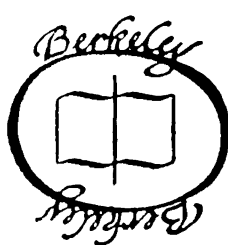
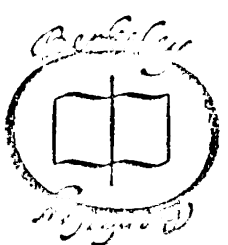
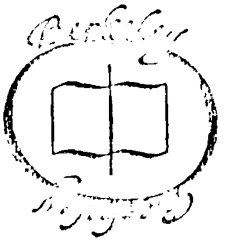
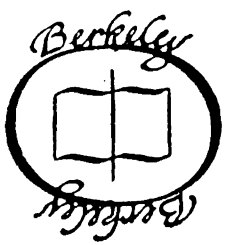
HẾT

788

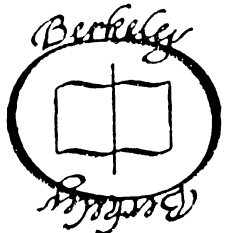
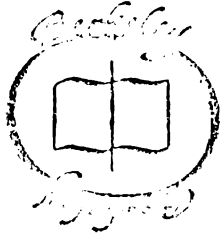
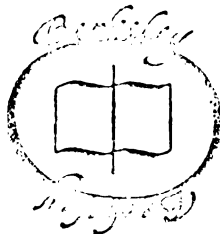
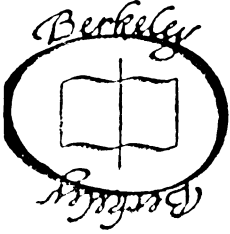
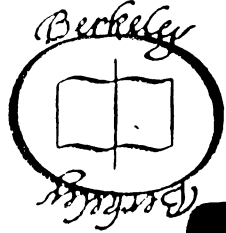
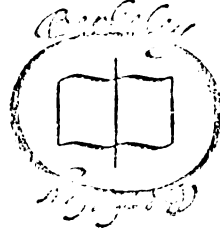

U.C. BERKELEY LIBRARIES

0004855873

TỦ SÁCH VIỆN KHẢO - CỔ

- Khảo cổ tập san, 1, 2 3, 4 và 5.
- Hồng Đức bản đồ
- Bản triều bản nghịch.
- Tờ chức chính quyền trung ương dưới triều Lê thánh Tôn.
- Hoàng việt Giáp-tý niên biểu.
- Nhu-viễn tập I và tập II.
- Khâm Định, việt-sử tiền biên quyển I và quyển II
- Thư mục truyện Kiều và nguyên-Du.
- Vấn đề thân tộc.
- La veuve eu droit vietnamien.
- Esquisse d'une étude sur les interdits chez les vietnamiens.
- Tư tưởng Việt Nam.
- Bang giao.

Đang in :

Tư tưởng Việt-Nam tập II.

Quốc hiệu Việt-Nam từ Annam đến Đại-Nam.

In tại nhà in Cliché MÃN

Số 215, Phạm - Ngũ - Lão Saigon